

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

T
44

86

ΔΡΑΧΜΙΑΙ

4

Μέ το Φερικόσιο

Η ΕΠΙΘΕΣΙΣ

Το σημερινό μου χρονογράφημα είναι αφιερωμένο σ' έναν επιτιθέμενο. Αὐτὸς ὁ επιτιθέμενος βρισκόταν πάντοτε σὲ κατάσταση ἄμυνας. Δέχτηκε τεράστια τρώματα, ἀνομολόγητους ἐξευτελισμούς καὶ ἀνομολόγητες ταπεινώσεις ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του. Χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθεῖ κανεὶς ὅτι βρισκόταν διαρκῶς ἐν ὑποχωρήσει, μποροῦσε ὅμως ν' ἀμφιβάλλει γιὰ τὴ νίκη του. Καὶ μποροῦσε ν' ἀμφιβάλλει γιὰτὶ ποτὲ δὲν κέρδισε διολκληρωτικὰ μὴ μάχη. Κι' ἐταν ἀκόμη πραγματοποιῶσε καμμιά περιορισμένη ἐκτάσεως νίκη, δὲν τὴν χαροῦσαν γιὰ πολὺ.

Ὁ ἀμυνόμενος καὶ διαρκῶς δοκιμαζόμενος αὐτός, ἦταν τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα δὲν πίστεψε ποτὲ τὸ πόλεμος πάντων πατήρ», ἢ καλύτερα δὲν τὸ ἐπεξέτεινε ποτὲ, δὲν ἀνακάτεψε ποτὲ τὴ φύση καὶ τὴς ὑποθέσεις της μὲ τὸν ἑαυτὸ του. Στὸ βάθος πίστευε πὼς ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἓνα κομμάτι ξεκομμένο ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴς συγκρούσεις της, ἓνα κομμάτι μὲ δικούς του λειτουργικούς νόμους, ἀναπτύξεως καὶ συμπεριφορᾶς.

Ὁσὸ ἡ φιλοσοφία τοῦ καιροῦ εἶναι ἓνα πρᾶγμα πολὺ εὐκόλο. Ὁ πόλεμος, ἔλεγον, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους εἶναι φαινόμενο φυσικό. Ἐτσι γίνονται, ἐτσι γίνεται κι' ἐτσι θὰ γίνονται πάντοτε. Δὲν βλέπετε τὰ ψάρια; Τὸ μεγάλο τρώει τὸ μικρὸ καὶ τὸ ἀκόμα μεγαλύτερο τρώει καὶ τὸ μεγάλο καὶ τὸ μικρό. Βολικὴ φιλοσοφία γιὰ τοὺς δυνατοὺς, ἀκατανόητη καὶ μοιραία γιὰ τοὺς ἀδύνατους, ποὺ ἀφοῦ τὰ πράγματα εἶχαν ἐτσι, δὲν μποροῦσαν νὰ καταλάβουν τι χρειάζονταν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἡθικολόγοι φιλόσοφοι. Τὶ χρειάζονταν ὅλες αὐτὲς οἱ ποιητικὲς τῶν ἀνωτέρων διδασκαλιῶν ποὺ τὴς ἔπαινε ὁ ἀέρας μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία, κι' ἢ μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἄλλαξε.

Ὁσὸ ὁ πνεῦμα σὲς ἡμέρες μας βγήκε σὲ προσκήνιο καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπίθεσή του. Ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ πολέμου τὸν ὁποῖο ἀπειλεῖ μὲ ὀλικὴ ἐξαφάνιση. Πρῶτα - πρῶτα δημοδογήσε ἄλλα τόσο ἐξοικειωμένα, ποὺ δὲν ἐγγυῶνται κανενὸς τὴ σωτηρία. Ὁ αἰωνίως επιτιθέμενος βλέπει πὼς αὐτὴ τὴ φορά, δὲν ὑπάρχει οὔτε γι' αὐτὸν τὸν ἴδιο ζῶν ἀσφαλείας. Ἐτσι ἀρχίζει κι' αὐτὸς γιὰ πρώτη φορά νὰ σκέφτεται: «Δὲν βρισκω πὼς εἶναι καὶ τόσο ἀπαράτητος ὁ πόλεμος». Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὸν κάνουμε, προκειμένου ὅμως νὰ χαθῶμε, μπο-

ροῦμε ὅμως καὶ νὰ μὴ τὸν κάνουμε. Ὁ πόλεμος δὲν ἐμπορεῖται ἀπὸ τὴ φύση, ὅπως λέγαμε, ἀλλὰ ἀπὸ μᾶς... Ἡ ἐπίθεση τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἐναντίον τοῦ πολέμου δηλαδὴ, ἐξελλοχεῖται εὐνοϊκὰ. Ὁ ἐχθρὸς ὑποχωρεῖ. Ἡ πλήρης καὶ τελικὴ νίκη, ἐπίκειται.

Ὁσὸ ὁ πνεῦμα δὲν θὰ γίνῃ ἓνας νέος μεγάλος πόλεμος, αὐτὸ δὲν σημαίνει ἀναγκαστικὰ ἐπιθήκη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταξὺ τῶν λαῶν. Ὁσο ὑπάρχουν διαφορᾶς, θὰ ὑπάρχουν καὶ ἐκνευριστικὲς συγκρούσεις ποὺ θὰ μοιάζουν μ' ἓνα ἐκνευριστικὸ πόλεμο. Θὰ ὑπάρχει αὐτὸ ποὺ λέμε «ψυχρὸς πόλεμος» ποὺ θὰ κρατᾷ σὲ μὴ διαρκῆ ἀναστάτωση τὸν κόσμο. Ὁσὸ ὁ πνεῦμα ἐπιτίθεται πρὸς ὅλες τὴς κατευθύνσεις. Σήμερα, σύμφωνα μὲ τὴν κοινὴ παραδεξιμένη ἀποψη, οἱ κόσμοι εἶναι δύο: ὁ Δυτικὸς καὶ ὁ Ἀνατολικὸς κόσμοι. Οἱ δύο κόσμοι δὲν συμφωνοῦν. Συζητοῦν μεταξὺ τους σὰν δύο ἀντίπαλοι.

Ὁσὸ ὁ πνεῦμα δὲν ἀνακατασκευάζει, τὸ ἀληθινὸ, τὸ ἐκ βαθέων, δὲν παραδέχεται καὶ δὲν ἰσχυρίζεται πὼς οἱ κόσμοι εἶναι δύο. Σύμφωνα μὲ τὴ δικὴ του ἀποψη, ὁ κόσμος εἶναι ἓνας καὶ πρέπει καὶ τυπικὰ νὰ γίνῃ ἓνας μὲ τὴν ἀλληλοπροσέγγιση. Τὰ αὐστηρὰ δόγματα καὶ τῶν δύο κόσμοι νὰ λασκάρουν τὰ σχοινιά. Κι' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι εὐκόλο, τὸ πνεῦμα ἀπεργάζεται κατὰ ἄλλο, ποὺ σὲ τέλος θ' ἀποδειχθεῖ πὼς πρόκειται γιὰ ἓνα ἀποτελεσματικὸ ὄπλο. Ἀπεργάζεται τὴν ἀφθονία.

Αὐτὴ ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν θ' ἀποδειχθεῖ ἓνας συντελεστής μοναδικός. Θὰ ἀμβλύνει τὸ μῦθο, θὰ ἀπολυστεύσει τὰ προβλήματα, θὰ ὀδηγήσει τὴν ἀνθρωπότητα ἀνδρὶ σὲ μὴ ἰδεωδὴ ἰσοροπία, τοῦλάχιστον σὲ μὴ ἀνεκτὴ διαπίστωση τῶν πληθυνσιῶν της. Θὰ τὴν ἐξαναγκάσει σὲ στοργή. Τὰ πολιτεύματα κοίτονται ἀπὸ τὴς ἀνάγκες τῶν λαῶν. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς θ' ἀναγκαστοῦν νὰ προσαρμοστοῦν πρὸς τὴς ἀπαιτήσεις τῆς ἀφθονίας ἐκνευρισμένης ἐκνευρισμένης τοῦ κόσμου. Ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ προβλέψει τοὺς δόμους αὐτοὺς τοὺς ὁποίους θ' ἀκολουθοῦσε τὸ πνεῦμα προκειμένου νὰ ἐκπορήσει τὴ σκοτεινὴ μοῖρα ποὺ τὸ βασάνιζε, τὸ ἐξουτέλιζε, τὸ ποδοπατοῦσε. Σήμερα ἡ στρατιὰ αὐτὴ τοῦ φωτὸς βρισκεται σὲ πλεονεκτικὴ θέση. Ὁ ἐχθρὸς ἔχει περικυκλωθεῖ. Παίξει τὰ προτελευταία του χαρτιά. Τὰ τελευταία του δὲν θὰ τὰ παίξει. Θὰ τὰ καταθέσει.

Ὁσὸ ὁ πνεῦμα σὲς ἡμέρες μας βγήκε σὲ προσκήνιο καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπίθεσή του. Ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ πολέμου τὸν ὁποῖο ἀπειλεῖ μὲ ὀλικὴ ἐξαφάνιση. Πρῶτα - πρῶτα δημοδογήσε ἄλλα τόσο ἐξοικειωμένα, ποὺ δὲν ἐγγυῶνται κανενὸς τὴ σωτηρία. Ὁ αἰωνίως επιτιθέμενος βλέπει πὼς αὐτὴ τὴ φορά, δὲν ὑπάρχει οὔτε γι' αὐτὸν τὸν ἴδιο ζῶν ἀσφαλείας. Ἐτσι ἀρχίζει κι' αὐτὸς γιὰ πρώτη φορά νὰ σκέφτεται: «Δὲν βρισκω πὼς εἶναι καὶ τόσο ἀπαράτητος ὁ πόλεμος». Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὸν κάνουμε, προκειμένου ὅμως νὰ χαθῶμε, μπο-

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ὁ κόμης εἶναι πολὺ μύωψ, παρ' ὅ- λα αὐτὰ ὅμως πηγαίνει στὸ κυνήγι.

Ἐνα βράδυ γυρᾷτε τελευταίως στὸν πύργο του καὶ ρωτᾷ τὸ θυρωρὸ:

— Ἐπέστρεψαν ὄλοι οἱ καλεσμένοι μου;

— Μάλιστα, κύριε κόμης.

— Ἐ, τότε φίλε μου, μπορεῖς νὰ μὲ συγχαρεῖς. Σκότωσα ἓνα ἐλάφι.

★

Μία κυρία κάποιος φιλανθρωπικῆς οργανώσεως ἐπισκέπτεται τὴς φυλακᾶς καὶ ρωτᾷ ἓνα καινοῦργιο καταδίκιο:

— Καὶ πὼς βροθήκατε ἐδῶ;

— Νεανικὴ ἀπερισκεψία, κυρία μου. τῆς ἀπάντησε ὁ καταδίκιος.

— Πῶς; κάνει ἐκπληκτικὴ ἡ κυρία. Μὰ ἐσεῖς, φαίνεσθε ὄμοιος ἀνθρώπος, πάνω ἀπὸ 50 χρονῶν...

— Μάλιστα. Ἀλλὰ ὁ δικηγόρος μου ἦταν μόνο 25!

★

Ὁ μικρὸς Κωστᾶκης ρωτᾷ τὴ μητέρα του:

— Δὲν μοῦ λές, μαμά, τί τὰ κάνουν οἱ μανάβηδες τὰ φρούτα ποὺ σπαίζουν;

— Τὰ πουλάνε, ἀπαντᾷ αὐτὴ, σὲ ἀνθρώπους σὰν τὸν πατέρα σου!

★

Ἐνας χωρικός μπαίνει σ' ἓνα κατάστημα ποδηλάτων καὶ ρωτᾷ πόσο κοστίζει ἓνα ποδήλατο.

— Τρεῖς χιλιάδες δραχμᾶς, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ καταστηματάρχης.

Ὁ χωρικός ξυνίξει τὰ μούτρα του.

— Μὲ τρεῖς χιλιάδες, λέει, ἀγοράζω μὴν ἀγελάδα...

— Ναι, ἀλλὰ τὴν ἀγελάδα δὲν μπορεῖς νὰ τὴν κουβαλήσεις, ὅπως τὸ ποδήλατο, παρατηρεῖ ὁ καταστηματάρχης.

Καὶ ὁ χωρικός:

— Καὶ μῆπως ἐσύ, μπορεῖς ν' ἀγορεύεις τὸ ποδήλατο;

★

Ὁ ράφτης πηγαίνει στὸ σπίτι ἐνδὸς ἑσπευσμένου ἀριστοτοχρῆ καὶ ρωτᾷ τὸν ὑπηρέτη ποὺ τοῦ ἀνοίξει τὴν πόρτα:

— Ὁ κύριός σου εἶναι ἐδῶ;

— Μάλιστα.

— Ὁραία! Θὰ μοῦ πληρώσει ἐπὶ τέλους ἐκεῖνο τὸν παλιὸ λογαριασμό.

— Δὲν νομίζω, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ὑπηρέτης. Ἄν ὁ κύριός μου εἶχε χαρμᾶτα, δὲν θὰ ἦταν ἐδῶ!...

★

Δὲ φοβᾶσθε μήπως σᾶς κλέψουν, ρώτησαν κάποτε τὸν Πικασσό. Τὸ ἀτελεῖς να χρηματοκοιτώτο Τραπεζῆς. Κι' εὐκολα μπορεῖ νὰ σπάσει κανεὶς τὴν πόρτα καὶ νὰ πάρει ὅ,τι θέλει...

— Δὲν θὰ κερδίσει ὅμως τίποτε, ἀπάντησε ὁ διάσημος ζωγράφος, γιὰτὶ κανένας πῖνακας δὲν ἔχει τὴν ὑπογραφή μου. Τοὺς ὑπογράφω μονάχα ὅταν τοὺς πωλήσω. Καὶ χωρὶς τὴν ὑπογραφή μου δὲν ἀξίζουν τίποτε... Θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς ἔχει ζωγραφίσαι ὁποιοσδήποτε!...

ΕΤΟΣ Β' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 86

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Ἐκδότης — Διευθυντῆς
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Διευθυντῆς Συντάξεως
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ἐπιμελητῆς Ὑλης
ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ

Γραφεῖα — Τυπογραφεῖα
Πατησίων 63β τηλ. 813.180

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 4

ΑΘΗΝΑΙ

14-20 Ἰανουαρίου 1961

Με τὴ δημιουργία τεχνητοῦ ἐμβρίου ἀπὸ τοὺς Ἴταλοὺς ἐπιστήμονες, ὁ θαυμαστὸς Κόσμος τῆς Δημιουργίας ἀρχίζει ν' ἀποκαλύπτει τ' ἀκρότατα μυστικά του. Τὸ πρόνομο τῶν Θεῶν, ἡ Δημιουργία τῆς ζωῆς, ἀρχίζει νὰ κατακτάται ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινο δαιμόνιο, ποὺ ἐκπορθεῖ τὰ πρῶτα ἀντερείσματα τοῦ τελευταίου καὶ μοναδικοῦ σχεδὸν χαρακώματος τῆς γνώσεως. Τὸ καταπληκτικὸ πείραμα τῶν Ἴταλῶν ἐπιστημόνων, ποὺ θ' ἀπασχολήσει τὸν «Κόσμο», μόλις καταστῆ δυνατὴ ἡ συγκέντρωση ὑπευθύνων ἐπιστημονικῶν στοιχείων, ἀποτελεῖ τὸ ἐπιτέγασμα τῆς δημιουργικῆς πορείας τῶν μεγαλύτερων ἐπιστημόνων τῆς Γῆς μέσα στὸ ἀπύθμενο χάος τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων.

★

Τὸ ἀνθρώπινο ἐμβρυο ποὺ δημιουργήθηκε μέσα στὸν πειραματικὸ σωλῆνα, ἔχει προκαλέσει τὸν τρόμο τῶν μεγαλοφυῶν δημιουργῶν του, ὥστε νὰ διακόψουν τὸ ἀσύλληπτο ἐγχείρημα μὲ τὴς τρομερᾶς καὶ τὴς ἀγνωστῆς συνέπειές του. Ἀνοίγει ὅμως, στὴν ἐπιστῆμη τὴ μεγαλύτερῃ της σελίδα, ἀνοψώνει τὸν ἄνθρωπο στὴ θέση τοῦ Δημιουργοῦ, ἡ ἀρμονία τοῦ Σύμπαντος, μὲ τὴν ἀδυσώπητη λογικὴ του συνέπεια, ὑψώνεται σὰν μεγαλόπρεπη συμφωνία στὴ Νέα Ἐποχὴ, ὅπου οἱ προλήψεις κι' οἱ δεισιδαιμονίες δὲν θὰ ἤμπορούν νὰ ἔχουν τὴ δικαίωσή τους στὸ Μυστικισμό. Τὸ δόγμα «πίστευε καὶ μὴ ἐρεῖνα» βυθίζεται ὀριστικὰ στὴ λήθη τῆς ἱστορίας.

★

Τὸ μέγιστο ἐπιτεύγμα τῆς ἰταλικῆς ἐπιστῆμης, ποὺ ἔχει ἀληθινὰ ἀξίολογία παρά-

δοση, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ἔχει ἀνάγκη μόνο ἀπὸ μεγάλα οἰκονομικὰ μέσα, προκειμένου νὰ προσπελάσει τὰ δημιουργικὰ συμπεράσματα τῆς ἐπιστημονικῆς τῆς ἔρευνας. Νέοι ἐπιστήμονες, προικισμένοι μὲ τὴ σπιθαμὴ τοῦ Προμηθέα, κατορθώνουν νὰ προχωρήσουν ἐκεῖ ὅπου οἱ ἐπιστημονικοὶ, τεχνικοὶ κολοσσοί, εἶχαν ἀπὸ καιρὸ σταματήσει. Τὸ γεγονός ἐπείθει ὅτι ἡ Δημιουργία ἤμπορεῖ νὰ ξεπηδήσει παντοῦ, κι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀποτελεῖ ἐπιδοφόρο κίνητρο γιὰ κάθε πραγματικὸν ἐπιστήμονα. Νὰ ἐπιχειρηθεῖ σύγκριση μὲ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθοῦν πολὺ πικρᾶς καὶ σκληρᾶς παρατηρήσεις.

★

Τὰ παιδιὰ τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς ὑπαίθρου πάσχουν κατὰ μεγάλο ποσοστὸ, ἀπὸ νοσήματα, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι θὰ εἶχαν ἀπὸ καιρὸ ἐξοστρακισθεῖ σὲ μὴ πολιτισμένη κοινωνία. Παράλληλα, ὁ χρόνιος ὑποσιτισμὸς ἔχει ὑπονομεύσει σὲ βαθμὸ ἐπικίνδυνον τὴν υγεία τῶν νεαρῶν βλαστῶν τῆς ὑπαίθρου καὶ τῶν συνοικισμῶν. Οἱ ἀνησυχητικᾶς αὐτᾶς διαπιστώσεις, πραγματικὰ ἐφιαλτικᾶς, διαλαμβάνονται σὲ στατιστικὰ στοιχεία ἀπὸ ἐπιθεώρηση τῆς σχολιατρικῆς ὑπηρεσίας στὴ Θεσσαλία. Ἡ κατάσταση εἶναι ἀκόμη χειρότερη στὰ ὄρη καὶ χωριά, ἐνῶ στὴν πρωτεύουσα ἐπικρατοῦν ὁ κομποσμιθὸς καὶ ἡ μακαρισιότητα, ὅταν πρόκειται γιὰ τὰ μεγάλα, τὰ μόνιμα προβλήματα τῆς Φυλῆς.

★

Ἡ ἈΞΙΑ τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου, τῆς ἐιδικῆς ποιότητος ποὺ χρησιμοποιοῖ ὁ «Κόσμος», ἔχει αὐξηθεῖ ἀπὸ διμήνου κατὰ 0,30 δρχ. τὸ κιλό, ποὺ σημαίνει σοβαρὴ αὐξηση στὸ κόστος τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Ἡ πληροφορία ἀνακοινεῖται στὸ ἀνογνωτικὸ μας κοινὸ, ὅχι μὲ τὴν ἀφελῆ ὑστεροβουλία νὰ δικαιολογηθεῖ οἰαδήποτε αὐξηση τῆς τιμῆς. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ αὐξανόμενο κόστος ἡ τιμὴ δὲν πρόκειται νὰ μεταβληθεῖ, καὶ πρὸ παντὸς οὐδέποτε θὰ ὑποχωρήσει τὸ τεχνικὸ καὶ ποιοτικὸ ἐπίπεδο τῆς ἐκδόσεως γιὰ νὰ καλυφθοῦν οἱ πρόσθετες, σοβαρᾶς δαπάνες. Ὁ φυσιολογικὸς τρόπος ἀναπληρώσεως τῆς ζημίας εἶναι ἡ αὐξηση τῆς κυκλοφορίας μας, ἡ πώθηση ποὺ βρίσκεται, κατὰ σοβαρὸ ποσοστὸ, στὴν εὐμενῆ διάθεση τῶν ἀναγνωστῶν μας.

Τὸ ΒΕΩΦΤΑΛΟ ΜΑΣ

Τὸ παιδί καὶ τὸ ἀγρίμι μπορεῖ νὰ ζήσουν ἀδελφικὰ, ὅπως δείχνει ἡ θαυμάσια φωτογραφία τοῦ ἐξωφύλλου μας. Χωρίζουν, ὅμως, ὅταν τὸ παιδί θὰ γίνῃ ἀγρίμι πρῶτα μὲ τὸ μικρὸ χαριτωμένο ἀγρίμι πρῶτα νὰ καθορίσῃ τὸ ἀγρίμι πρῶτα στικτο τοῦ θηρίου.

Β.ΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ φρ.Τ.Σιοβ

ΗΜΕΡΟΜ. 4-6-92

ΑΡΙΘ. 45573

ΟΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΦΥΛΕΣ»
τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς σειράς
«ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ», ἔχει ἐξαντληθεῖ στὰ περισσότερα περίπτερα.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ τὸ προμηθευθοῦν, παρακαλοῦνται ν' ἀπευθυνθοῦν στὰ γραφεῖα μας ἢ στὰ κεντρικὰ περίπτερα.

ΣΤὸ ΣΗΜΕΡΙΝΟ Ἑυχολ

Ἐπικαιρότητες

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ: Ἡ ἐπίθεση	Σελὶς 2
ΕΙΔΙΚΟΥ: Λονδίνο - Τόκιο 1 ὥρα καὶ 30 λεπτά	» 4
ΚΛ. ΖΥΛΙΕΝ: Ἡ ὀκταετία Ἀϊζενχάουερ	» 7
ΑΛΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ: Ἐμεῖς καὶ τὰ νιάτα	» 43

Ἐπιστῆμη καὶ Τεχνικὴ

ΔΡ. ΜΑ'Υ-ΛΙΝ: Γιατρέ, εἶδα στὰ οὖρα μου αἷμα!	» 19
ΟΥ. ΝΤΙ Α'Ι-ΧΕΛΜΠΟΥΡΓ: Ὁ ὕπνος εἶναι ἀκόμα αἰνίγμα γιὰ τὴν ἐπιστῆμη	» 20
Λ. ΚΟΝΦΑΛΟΝΙΕΡΙ: Μειώνεται ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς	» 22

ἉΞΙΑ τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου, τῆς ἐιδικῆς ποιότητος ποὺ χρησιμοποιοῖ ὁ «Κόσμος», ἔχει αὐξηθεῖ ἀπὸ διμήνου κατὰ 0,30 δρχ. τὸ κιλό, ποὺ σημαίνει σοβαρὴ αὐξηση στὸ κόστος τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Ἡ πληροφορία ἀνακοινεῖται στὸ ἀνογνωτικὸ μας κοινὸ, ὅχι μὲ τὴν ἀφελῆ ὑστεροβουλία νὰ δικαιολογηθεῖ οἰαδήποτε αὐξηση τῆς τιμῆς. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ αὐξανόμενο κόστος ἡ τιμὴ δὲν πρόκειται νὰ μεταβληθεῖ, καὶ πρὸ παντὸς οὐδέποτε θὰ ὑποχωρήσει τὸ τεχνικὸ καὶ ποιοτικὸ ἐπίπεδο τῆς ἐκδόσεως γιὰ νὰ καλυφθοῦν οἱ πρόσθετες, σοβαρᾶς δαπάνες. Ὁ φυσιολογικὸς τρόπος ἀναπληρώσεως τῆς ζημίας εἶναι ἡ αὐξηση τῆς κυκλοφορίας μας, ἡ πώθηση ποὺ βρίσκεται, κατὰ σοβαρὸ ποσοστὸ, στὴν εὐμενῆ διάθεση τῶν ἀναγνωστῶν μας.	» 29
Α. ΓΚΩΜΠΕΡ: Κοῦλα	» 30
★ Τὰ χρώματα στὴ ζωὴ μας	» 38

Ἱστορία καὶ Τέχνη

Ρ. ΝΤΕΛΟΡΜ: Βρέθηκε ὁ θεσσαυρὸς τῶν Τσάρων;	» 14
Γ. Ν. Μ.: Ἐνα ἡφαίστειο: Φράντς Λιστ	» 24
★ Τὸ θεραπευτικὸν τῆς Χατσεποῦτ	» 28
ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Φῶς καὶ χρῶμα — τὸ ζωγραφικὸ ἔργο τοῦ Κλάουτ Μονέ	» 35
Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ: Ἀνέκδοτα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Θ. Ντιστογιέφσκι	» 37

Διάφορα ἄρθρα

Μ. ΜΠΡΟΜΠΕΡΓΚΕΡ: Ὁ τελευταῖος παράδεισος στὴ γῆ	» 10
★ Ρεκὸρ τοῦ 1960	» 26
★ Δέντρα γιὰ ὅλες τὴς δουλειές	» 27

Μυθιστόρημα καὶ Διήγημα

ΤΖ. ΚΑΟΥΦΜΑΝ: Ἄν ἐπαιζαν οἱ ἄντρες χαρτιά, ὅπως παίζουν οἱ γυναῖκες (μονόπρακτο)	» 17
★ Δέντρα γιὰ ὅλες τὴς δουλειές	» 38

Γίνεται διαρκώς λόγος για πυραύλους και τεχνητούς δορυφόρους και για την κατάρκτηση του Διαστήματος. Και όμως περισσότερη πρακτική και άμεση-σημασία έχει η έκμηδένιση των αποστάσεων στην επιφάνεια του πλανήτη μας. Τα ταξίδια με πυραύλους επάνω στη Γη είναι υπόθεση του άπώτερου μέλλοντος. Προς το παρόν το ταχύτερο μεταφορικό μέσο μένει το αεροπλάνο. Και γίνεται κάθε μέρα ταχύτερο. Οι εξελίξεις, όμως, που προβλέπονται για τη δεκαετία 1960 - 70 είναι άληθινά καταπληκτικές και — πρό παντός — πραγματοποιήσιμες. Γιατί η αεροναυπηγική έχει μπει ήδη σ' επαναστατική φάση. Ποιά όμως είναι η φάση αυτή;

ΛΟΝΔΙΝΟ - ΤΟΚΙΟ 1,30 ΩΡΑ

Με τις επαναστατικές μεταβολές στα συγκοινωνιακά μέσα έκμηδενίζονται οι αποστάσεις.

ΤΑ ΝΕΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΑΕΡΟΝΑΥΠΗΓΙΚΗΣ

Ανάλυση του ΕΙΔΙΚΟΥ

ΤΙΠΟΤΕ δεν είναι πιά διδακτικό από ένα συγκεκριμένο παράδειγμα... Έστω κι' αν το παράδειγμα ανήκει στη σφαίρα των προβλέψεων. Αυτό φρονεί ο κ. Σήμπολντ, αντιπρόεδρος της μεγάλης αμερικανικής εταιρείας κατασκευής αεροπλάνων «Κονβαίρ», όταν αναφέρει τον ακόλουθο διάλογο του έτους 1970:

— Μά κάνε γρήγορα, λοιπόν, φίλε μου, είναι σχεδόν όκτώ ή ώρα. Παράτησε το διάβασμα της εφημερίδας σου αν θέλεις να είσαι στην ώρα σου στο γραφείο.

— Μή σε νοιάζει «άγαπητή μου», απαντά ο σύζυγος. Σήμερα δεν θα πάω στο γραφείο μου στη Νέα Υόρκη στις 9. Έχω, λοιπόν, ακόμα μισή ώρα για να πάρω το αεροπλάνο για τον Άγιο Φραγκίσκο...

— Μά — απαντά η σύζυγος με άπορία — αν ήταν να πάς στον Άγιο Φραγκίσκο, θάπρεπε να είχες φύγει ήδη, πρό πολλού.

— Όχι. Αν πάρω το «Σάπερτζετ» (υπεραεριωθούμενο) των 9.30 θα φθάσω στον Άγιο Φραγκίσκο στις 8 και έτσι έχω όλο τον καιρό για το ραντεβού μου των 9. Μου μένει, λοιπόν, ακόμα μισή ώρα να διαβάσω ήσυχα την εφημερίδα μου.

Ο διάλογος αυτός δεν θα έχει τίποτα το παράλογο, γιατί σε δέκα χρόνια, όταν θα κυκλοφορούν εμπορικά αεροπλάνα ικανά να πετούν με «Μηχ. 3», οι επιβάτες τους θα ταξιδεύουν πιά γρήγορα από το χρόνο που περνά. Και το αεροπλάνο που θα ξεκινά στις 9.30 (τοπική ώρα) από τη Νέα Υόρκη θα φθάνει στις 8 (τοπική ώρα) στον Ά-

γιο Φραγκίσκο. Για να υπάρξει σύγκριση αναφέρουμε ότι τώρα το ταξίδι Παρισίου — Ν. Υόρκης διαρκεί 20 ώρες με αεροπλάνο DC - 4, 15 ώρες με «Λόκχιντ Κονστέλλέσιον» 6 ώρες με DC 8. Αύριο, το ταξίδι αυτό θα διαρκεί 3 ώρες με αεροπλάνο που θα πετά με «Μηχ. 3» και 1.15 με «Μηχ. 5».

Ασφαλώς η καλύτερη απόδειξη είναι το αμερικανικό βομβαρδιστικό B — 70 «Βαλκυρία» που κατασκευάζεται τώρα. Το αεροπλάνο αυτό των 272 τόννων με μεγάλη ακτίνα δράσεως θα είναι ικανό να πετά σε ύψος 21.000 μ. χάρη σε 6 στροβιλοαντιδραστήρες που θα πραγματοποιούν συνολική προώθηση 70.000 χιλιογράμμων.

Οι εμπορικοί λόγοι

ΑΚΟΜΑ μιιά φορά τα στρατιωτικά αεροπλάνα ανοίγουν το δρόμο στα εμπορικά: Το B 70 «Βαλκυρία» είναι η προκαταβολική απόδειξη ότι αύριο τα εμπορικά αεροπλάνα θα περνούν τις 3.000 χιλιόμετρα την ώρα. Έχει παρατηρηθεί σχετικά ότι μιιά περίοδος δέκα περίπου χρόνων κυλά γε-

νικά ανάμεσα στη στιγμή που τα πειραματικά αεροπλάνα επιδόσεων — που είναι σχεδόν όλα στρατιωτικά — φτάνουν σε μιιά ώριμη ταχύτητα και στη στιγμή που τα εμπορικά αεροπλάνα πραγματοποιούν την ίδια ταχύτητα. Έτσι τα αεριωθούμενα αεροπλάνα «Μηχ. 1» πρωτοεμφανίσθηκαν το 1950 με μορφή βομβαρδιστικών και μόλις το 1958 πήραν τη μορφή εμπορικών.

Σήμερα, ωστόσο, οι αεροναυπηγοί αντιμετωπίζουν νέα κατάσταση. Οι παραγγελίες στρατιωτικών αεροπλάνων γίνονται σπανιότερες: λ. χ. το Πεντάγωνο έχει παραγγελίες μόνο 45 βομβαρδιστικά B 70 για το 1965. Στο έξης, οι εταιρίες που κατασκευάζουν εμπορικά αεροπλάνα δεν θα μπορούν πιά να εκμεταλλεύονται τις δοκιμές και τα πειράματα των στρατιωτικών αεροπλάνων. Γιατί, όμως, ελαττώνονται οι παραγγελίες στρατιωτικών αεροπλάνων; Γιατί; απλούστατα, το αεροπλάνο παραχωρεί ολοένα περισσότερο τη θέση του στους πυραύλους. Η αλλαγή αυτή, έχει ένα άπροσδόκητο αποτέλεσμα: οι αεροναυπηγοί απηλλαγμένοι πλέον από το στρατιωτικό μυστικό, δίνουν όσο μπορούν μεγαλύτερη δημοσιότητα στα σχέδιά τους, για να γοητεύουν τις αεροπορικές εταιρίες και το μεγάλο κοινό.

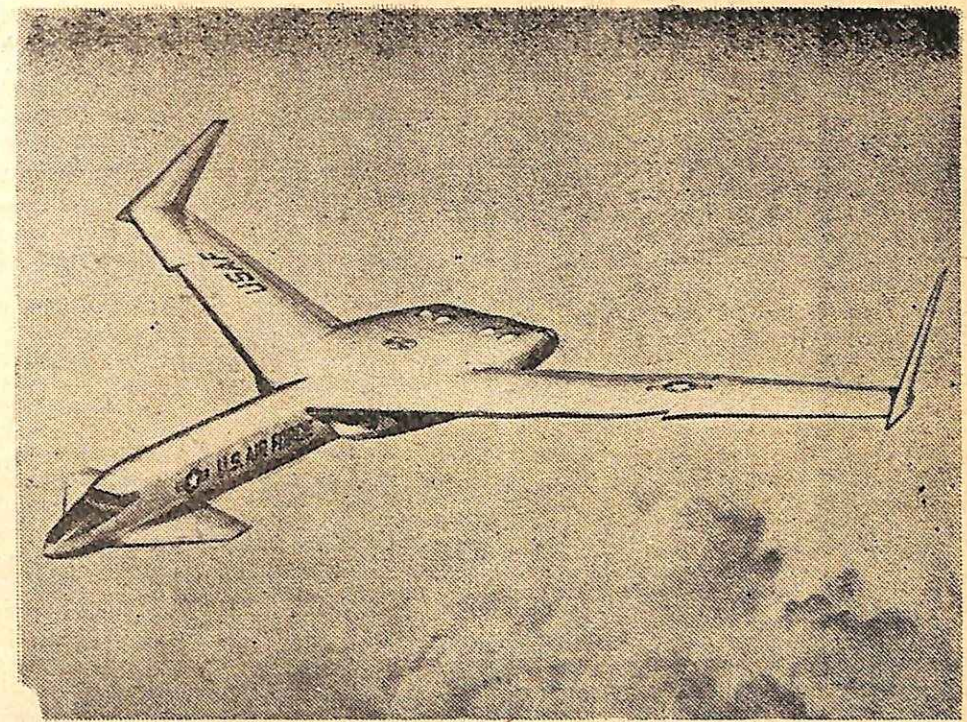
Ο Ντάγκλας, ο κατασκευαστής του «άθραυστου» DC - 3 και του τελευταίου DC — 8, έχει πολύ ακριβή ιδέα για το νέο αεροπλάνο που σχεδιάζει: ακτίνα δράσεως 6.500 χιλ. κανονική ταχύτητα 3.200 χιλ. την ώρα, αριθμός ε-

πιδατών 160, αντιδραστήρες 6, συνολικό βάρος στην απογείωση 225 — 270 τόννοι, μήκος 50 — 70 μ., ύψος 10 — 15 μ., πλάτος (με τα φτερά) 25 — 35 μ. Έξ άλλου η «Κονβαίρ» έχει αρχίσει να καταρτίζει, χάρη σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μιιά μελέτη που περιέχει 10.000 δεδομένα (τεχνικά, βιομηχανικά, οικονομικά, ανθρώπινα κλπ) και να κάνει μιιά σειρά από πειράματα που η διάρκειά τους έχει ήδη υπερβεί τις 10.000 ώρες. Η μελέτη μόνο του DC — 6 χρειάζεται 740.000 ώρες εργασίας, του DC — 8 83 εκατομμύρια ώρες εργασίας και η μελέτη ενός αεροπλάνου που πετά «Μηχ — 3» χρειάστηκε 15 εκατ. ώρες εργασίας!

Οι περισσότεροι αεροναυπηγοί ασχολούνται με ένα τύπο αεροπλάνου ικανού να πετά με «Μηχ. 3». Η προτίμησή τους αυτή οφείλεται σε λόγους οικονομικούς και ψυχολογικούς. Οι αεροπορικές εταιρίες δεν θα δεχθούν να επενδύσουν την προσεχή δεκαετία μισή ποσά για την αγορά υπερχητικών αεροπλάνων, αν δεν έχουν σ' αντάλλαγμα θετικά πλεονάσματα, αν, δηλαδή, δεν είναι βέβαιοι ότι τα αεροπλάνα αυτά θα χρησιμοποιηθούν με ρυθμό που θα έγγυηθεί ύγιη οικονομική διαχείριση. Από αύστηρη οικονομική άποψη ενδιαφέρει περισσότερο, στο ίδιο χρονικό διάστημα και για την ίδια δαδρομή, να χρησιμοποιείται ένα αεροπλάνο «Μηχ. — 3» (τέσσερα ταξίδια με 160 επιβάτες κάθε φορά) παρά ένα αεροπλάνο «Μηχ. — 1» (δύο ταξίδια με 160 επιβάτες κάθε φορά). Είναι λοιπόν, πιθανόν ότι τα «Μηχ. — 3» θ' αντικαταστήσουν σε λίγο καιρό τα «Μηχ. — 1» που έχουν ήδη αρχίσει να χρησιμοποιούνται.

Τα νέα αεροπλάνα

ΤΑ σχέδια που μελετώνται τώρα είναι πραγματικά άπίστευτα. Οι αεροναυπηγοί ατενίζουν ήδη τη δεκαετία 1970 — 80 και σχεδιάζουν αεροπλάνα για 130 επιβάτες με ταχύτητα 8.400 χιλμ. την ώρα «Μηχ. — 7». Τα δρομολόγια των αεροπλάνων αυτών θα είναι ιλιγγιώδη: Λονδίνο —

Το ατομικό αεροπλάνο θα έχει αυτό το σχήμα. Ο πυρηνικός αντιδραστήρας που θα το κινεί θα είναι πίσω και θα καταλαμβάνει αρκετό χώρο.

μετά την εξακοντισή του, σε ύψος 24.700 μ. και θα πραγματοποιεί ταχύτητα 8.400 χιλ. την ώρα. Όταν θα φθάνει στον προορισμό του, θα κατεβαίνει με «βόλ πλανέ» και θα προσγειώνεται με τη βοήθεια των στροβιλοπροωθητήρων του.

Τα σχήματα των αεροπλάνων αυτών — που το βομβαρδιστικό B — 70 «Βαλκυρία» είναι ήδη το άρχετύπο τους — θα διαφέρουν πολύ από τα σχήματα των σημερινών εμπορικών αεροπλάνων. Μιιά λεπτομέρεια: αντί παράθυρα θα έχουν φινιστρίνια όπως των πλοίων, για να υπάρχει μεγαλύτερη άντοχη στην εξωτερική πίεση και για να προστατεύονται οι επιβάτες από τις ακτίνες του ήλιου που είναι εκτυφλωτικές στο ύψος των 20 χιλ. μέτρων. Κάθε επιβάτης θα βλέπει το πρόσωπο της

κατασκευή της νέας γενιάς των «Μηχ. 3».

Πραγματικά, μόνον ώρισμα άτσάλια μπορούν ν' ανβέξουν στις πιέσεις και τις δοκιμασίες όπου θα υποβληθούν τα νέα αυτά αεροπλάνα. Οι αεροναυπηγοί της σειράς των «Μηχ.» θα πρέπει να επινοήσουν και να προσαρμόσουν καινούργια τεχνική, να μεταμορφώσουν τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Ένα από τα πιό δύσκολα προβλήματα είναι το «τείχος θερμότητας». Σε ύψος 18.000 μ. ο εξωτερικός αέρας έχει θερμοκρασία — 56,5 Κελσίου. Ο αέρας αυτός εισάγεται στο αεροπλάνο, φρενάρει και ανεβάεται άμέσως σε θερμοκρασία 300 βαθμών Κελσίου — άσυμβίβαστη, φυσικά, με την ευεξία και την ασφάλεια των επιβατών. Στο εξωτερικό ή ίδεωδεις θερμοκρασία είναι μεταξύ 18 — 23 βαθμών. Ολόκληρο, λοιπόν, το αεροπλάνο πρέπει να επιστρωθεί με μονωτική ύλη: στα «Μηχ — 3» θα χρειάζεται ένα πάχος 12 εκατοστών από μονωτική ύλη αγυάλινες ίνες, με αποτέλεσμα σημαντική αύξηση του βάρους και ελάττωση του διαθέσιμου χώρου. Το αεροπλάνο «Μηχ — 3» θα πρέπει ν' άντέχει ύψηλότες θερμοκρασίες που άναπτύσσονται από την τριβή του άέρα στα εξωτερικά τοιχώματα. Οι θερμοκρασίες αυτές έχουν υπολογισθεί και φθάνουν τους 275 βαθμούς Κελσίου.

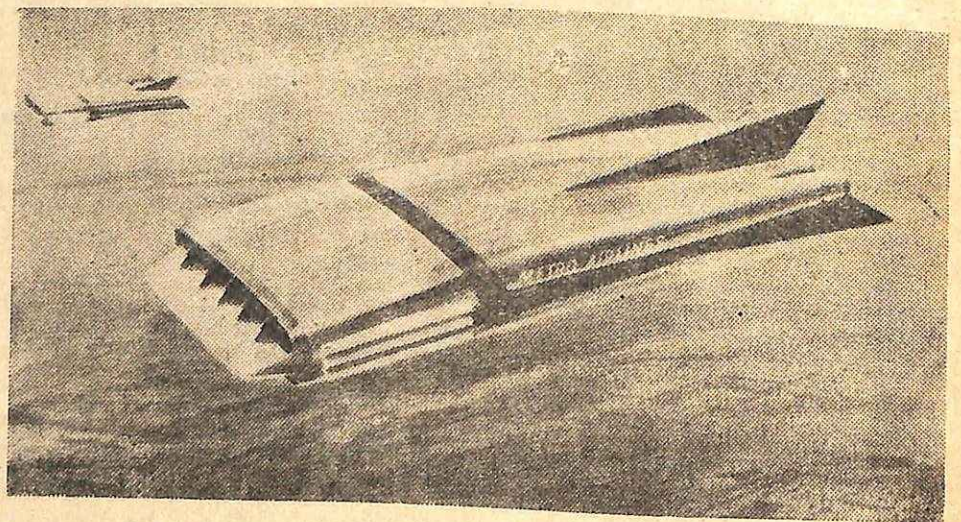
Το αύριο έλικόπτερο

ΑΠΟΜΕΝΟΥΝ να υπερνικηθούν και άλλα έμπόδια. Με την ταχύτητα της «Μηχ — 3», ώρισμα προβλήματα άδηγήσεως, θα λυθούν μόνο από ένα ηλεκτρικό ύπολογιστή που θα έλέγχει σταθερά την πτήση. Θα είναι επίσης άσφαλέστερο να σταθούν τα έλαφρά μεταλλικά μίγματα από ειδικά άτσάλια, άναγκαία για την

Βανκούβερ (Καναδά) 75 λεπτά, Λονδίνο — Πόλη του Άκρωτηρίου ή Λονδίνο — Τόκιο 90 λεπτά, Λονδίνο — Σιγκαπούρη 100 λεπτά! Το αεροπλάνο που θα εκτελεί αυτά τα δρομολόγια, θα είναι διπλό: ένα αεροπλάνο 108 τόννων και ένα άλλο 72½ τόννων. Το πρώτο, υπερχητικό, θα μεταφέρει το δεύτερο σε ύψος 27.500 μέτρων και θα το εξακοντίζει με την ταχύτητα της «Μηχ. 4». Το δεύτερο αυτό αεροπλάνο — με τους έπιβάτες θα ανεβαίνει

Γης, το παιχνίδι των σύννεφων χάρη στη θόνη τηλεόρασεως που θα είναι τοποθετημένη μπροστά του.

Το να πετά ένα αεροπλάνο με ταχύτητα 3.000 χιλμ. την ώρα σε ύψος 18.000 μ. δεν είναι πρόβλημα που λύνεται εύκολα. Για να λυθεί, πρέπει να εγκαταλειφθεί μιιά αεροναυτική τεχνική πενήντα ολόκληρων χρόνων για να αντικατασταθούν τα έλαφρά μεταλλικά μίγματα από ειδικά άτσάλια, άναγκαία για την

Οι αεροναυπηγοί δεν στερούνται από ιδέες. Ένα από τα τελευταία σχέδιά τους είναι το περίεργο αυτό, με έντελως καινούργιο σχήμα, αεροπλάνο, που θα κατασκευασθεί ως το 1970 και θα έχει ταχύτητα «Μηχ — 3», δηλαδή 3.000 χιλιόμετρα την ώρα.

τότε με το στρατάρχη Ζούκωφ (όταν αυτό ήταν ύπουργος άμύνης) φαίνεται σήμερα χωρίς καμιά πραγματική σημασία. Η καλή θέληση, όμως, κι η άφελής αισιοδοξία που τον ένέπνεαν, δέν έδωσαν όλους τούς καρπούς τους. Ο Πρόεδρος Άϊζενχάουερ άνειρευόταν να μπει στην ιστορία σαν «ό Πρόεδρος της ειρήνης». Και η δεύτερη προεδρική θητεία του (1956—1960) τερματίζεται με αναζωπύρωση της διεθνούς έντασης.

Η ευθύνη για την αναζωπύρωση αυτήν δέν βαραινεί, βέβαια, μόνο την άμερικανική κυβέρνηση. Οί σύμμαχοι τών Ην. Πολιτειών δέν διευκόλυναν πάντοτε το έργο της Ούάσιγκτον και οι αντίπαλοι της έκμεταλλεύθηκαν σταθερά και το ελάχιστο σφάλμα της. Υπάρχει, όμως, ένα σημαντικό ερώτημα: ήξερε πάντοτε ο Πρόεδρος Άϊζενχάουερ να διαλέγει τούς συνεργάτες του; Η μανία, με την όποιαν ο Τζών Φόστερ Ντάλλες ύφαινε γύρω από το σοβιετικό συνασπισμό ένα πυκνό δίχτυ από στρατιωτικά σύμφωνα, δέν μπορούσε φυσικά να έμπνεί εμπιστοσύνη στη Μόσχα, πρό πάντων όταν ώρισμένοι από τούς συμμάχους τών Ην. Πολιτειών ήταν δυνατό να θεωρηθούν δικαιολογημένα από τη Μόσχα και το Πεκίνο, αλλά συνάμα και από το Λονδίνο και το Παρίσι, άμφίβολοι και μάλιστα επικίνδυνοι «φίλοι». Και το Κρεμλίνο δέν παρέλειψε καμμιάν ευκαιρία για να καταγγείλει τις στρατιωτικές δάσεις με τις όποιες περικύκλωνε τη Σοβ. Ένωσή ο Ντάλλες.

Οί έπισφαλείς σύμμαχοι

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ αυτή του Ντάλλες προκάλεσε πολλές επικρίσεις, ακόμα και μέσα στις Ην. Πολιτείες. Κανένα δημογωγικό αίσθημα δέν παρακινούσε τόν κ. Στήβενσον όταν μιλούσε για «χρυσές άλυσίδες», με τις όποιες το Στέιτ Νηπάρτμεντ και το Πεντάγωνο έδεναν συμμάχους που εξέθεταν τις Ην. Πολιτείες. Η πολιτική αυτή διατηρούσε, ώστόσο, κάποια συνοχή όσον καιρό τήν άσκούσε ο έμπνευστής της, ο Τζών Φόστερ Ντάλλες. Το οικοδόμημα, όμως, άρχισε να τρίζει και να κλονίζεται όταν πέθανε ο αρχιτέκτονας του. Και έτσι, μετά το θάνατο του Ντάλλες, έκδηλώθηκαν οι συνέπειες. Ήσαν η ταπεινωτική μεταίωση του ταξιδιού του Προέδρου Άϊζενχάουερ στο Τόκιο, η άδοξη επίσκεψη του στη Φορμόζα, η έγκατάλειψη του «πιστού συμμάχου» Σύνγκαν Ρή με τή λαϊκή εξέγερση στη Νότια Κορέα, η κατάρρευση του καθεστώτος Μεντερές στην Τουρκία, η σύγκυση γύρω από το έπεισόδιο του Υ—2, η περιπέτεια με την Κούβα, η ύπαναχώρηση στο Λάος — μια δλόκληρη σειρά από άτυχίες και σφάλματα. Ποιάς θα τολμούσε σήμερα να έγγυηθεί τη σταθερότητα τών καθεστώτων, στα όποια στηρίζεται ακόμη — από τόν καιρό του Ντάλλες — η Ούάσιγκτον, άφου ύπονομεύονται έσωτερικά από βαρύτατες κοινωνικές, οικονομικές ή πολιτικές κρίσεις;

Η νίκη του Κέννεντυ

ΜΕΤΑ το θάνατο του Τζών Φόστερ Ντάλλες, η άφελεια του Προέδρου Άϊζενχάουερ δέν συναντούσε πια την αντίδραση τών ψυχρών ύπολογισμών

έκείνου, στον όποιο ο άρχηγός του Λευκού Οίκου βασιζόταν για το χειρισμό τών μεγάλων διεθνών προβλημάτων. Το έπεισόδιο του Υ—2 κατέδειξε την άδε-

ΝΤΗΝ ΡΑΣΚ

ο νέος ύπουργός τών Έξωτερικών τών Ηνωμένων Πολιτειών: η αντίθεση του μακαρίτη Ντάλλες.

ξιοτήτα και τη σύγκυση που έδωσαν στον κ. Κρουσσεφ το πρόσχημα για να μεταίώσει τη διάσκεψη κορυφής τόν περ-

σινό Μάιο στο Παρίσι και για ν' άνακαλέσει τόσο ταπεινωτικά την πρόσκληση που είχαν άπευθύνει πριν από λίγους μόλις μήνες στον Πρόεδρο Άϊζενχάουερ να έπισκεφθεί τη Μόσχα.

Όλα αυτά τα γεγονότα — που έβγαιναν από τις άποτυχίες και τα σφάλματα της Ούάσιγκτον — έδωσαν στον κ. Κέννεντυ τα ουσιώδη θέματα για μιάν έκλογική έκστρατεία, που τόν ώδήγησε στη νίκη του περασμένου Νοεμβρίου — έστω κι' αν η έκλογή του πραγματοποιήθηκε με ελάχιστη πλειοψηφία. Τα άποτελέσματα της προεδρικής έκλογής, μολονότι είναι ίσως δύσκολο να έρμηνευθούν, δείχνουν πάντως ότι οι μισοί τουλάχιστον ψηφοφόροι θέλησαν μιάν άλλαγή. Το γεγονός, όμως, πρό πάντων, ότι το ρεπουμπλικανικό κόμμα διάλεξε τόν κ. Ρίτσαρντ Νίξον για ύποψήγιο πρόεδρο, δείχνει ότι και οι ρεπουμπλικάνοι όπως και οι δημοκρατικοί υπελόγισαν ότι οι Άμερικανοί επιθύμουναν ν' αντικαταστήσουν ένα ήλικιωμένο — και άρρωστο — πρόεδρο με ένα άνδρα νέο, στον όποιο έβλεπαν την ύπόσχεση μιās περισσότερο δυναμικής πολιτικής. Ο Άϊζενχάουερ, που είχαν έκλεγεί το 1952 και έπανεκλεγεί το 1956 σε περιστάσεις όπου οι Ην. Πολιτείες αισθάνονταν ν' άπειλείται η ειρήνη, βλέπει τώρα, που τερματίζεται η θητεία του, ότι το προσωπικό γόητρο, η δόξα του αρχιστρατήγου και η σύνεση που άποδίδεται στους πεπειραμένους άνθρώπους δέν άρκούν για να κάνουν μια καλή πολιτική. Τα καλά αισθήματα έμπνέουν εμπιστοσύνη σε άνήσυχους έκλογείς, που ζητούν καταφύγιο κοντά στον «πατέρα του έθνους», αλλά δέν έγγυώνται καθόλου την άποτελεσματικότητα μιās διπλωματίας.

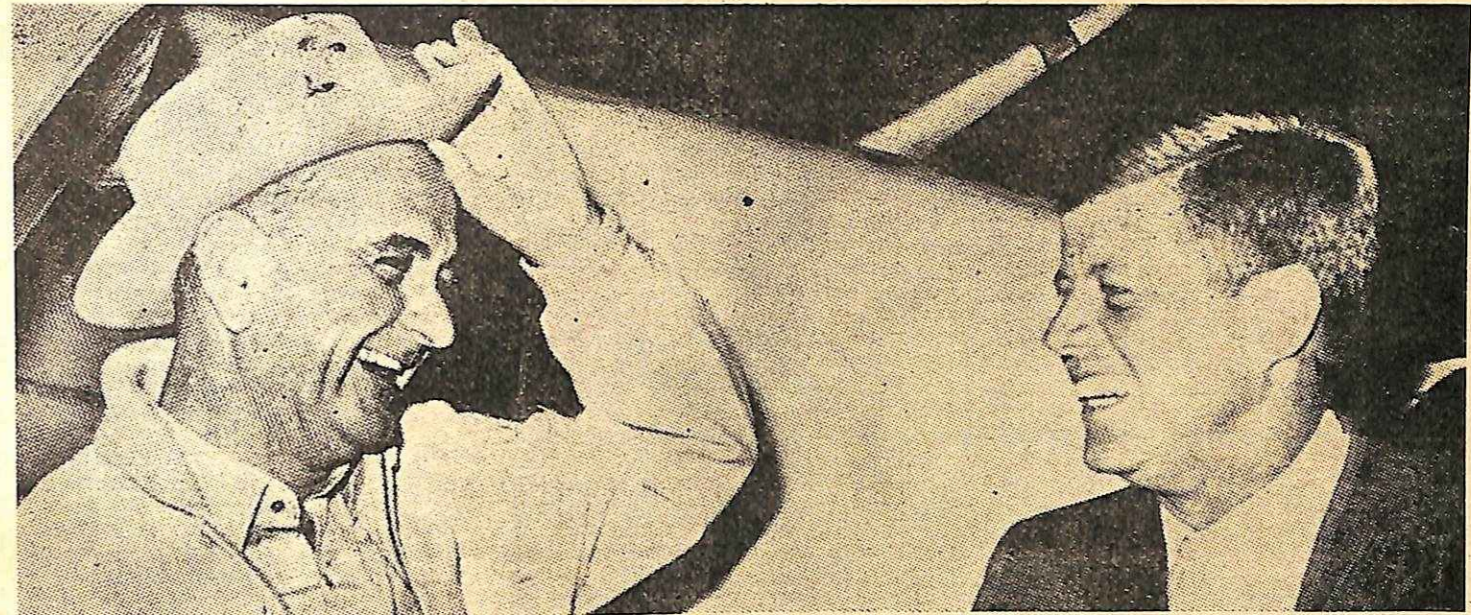
Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Η δεσποινίς Έλευθερία — «Μις Λίμπερτυ», όπως ονομάζουν οι Νεο-Υορκέζοι το γιγαντιαίο άγαλμα που ύψνεται στην είσοδο του λιμανιού της Νέας Υόρκης — στοιχίζει στους Άμερικανούς φορολογουμένους πολλές χιλιάδες δολάρια το χρόνο. Μόνο τα έξοδα φωτισμού ξεπερνάνε τα 6000 δολάρια.

Στο σύστημα φωτισμού που χρησιμοποιείται σήμερα, το φώς έκπέμπεται από 96 λυχνίες φθορισμού συνολικής έντάσεως περίπου 11.000 βάτ και 16 λυχνίες άτμών ύδραργύρου έντάσεως 400 βάτ. Για το φώς της δάδας που κρατάει στο ύψωμένο χέρι της η δεσποινίς Έλευθερία χρησιμοποιούνται δέκα μεγάλες λυχνίες 1000 βάτ και τρεις λυχνίες 400 βάτ.

Η κατάσταση της υγείας της ύπήρξε άνεκαθεν έπισφαλής. Έδω και μερικά χρόνια έχει προσβληθεί από.. Έλκη του στομάχου που όφείλονται στην όξείωση του μετάλλου της. Το κυκλοφοριακό της σύστημα — ο άνελευκός στήρας που άνεβάζει τούς τουρίστες ως τα παράθυρα τών ματιών της — παθαίνει πολύ συχνά έμπλοκές. Όλα αυτά στοιχίζουν χιλιάδες δολάρια στο άμερικανικό δημόσιο, αλλά το 1949 η κατάσταση επιδεινώθηκε όταν η δεσποινίς Έλευθερία έπαθε... ύδρωπικία, έξ αίτίας τών συμπυκνωμένων ύδρατμών που την περιβάλλουν. Έκτός αυτού, η δεσποινίς Έλευθερία συναχώνεται πολύ εύκολα και γι' αυτό άπαιτείται η συντήρηση ενός πολυδάπανου συστήματος κεντρικής θερμάνσεως.

Κάθε μέρα οι τουρίστες σκαρφαλώνουν εύσυνείδητα ως το κεφάλι του άγάλματος, ρεμβάζουν για λίγα λεπτά, σημειώνουν τ' όνομά τους στο χρυσό βιβλίο τών έπισκεπτών και συλλογίζονται ίσως πως η Έλευθερία είναι μια δαπανηρή ύπόθεση, αλλά πάντως άξίζει τόν κόπο...

Η ΝΕΑ ΗΓΕΣΙΑ ΤΩΝ ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Ο Πρόεδρος Κέννεντυ (δεξιά) και ο άν τιπρόεδρος Τζόνσον (άριστερά), που κληρονομούν τις άτυχίες και τα σφάλματα τών προκατόχων τους.

Ο ΚΤΩ ΧΡΟΝΙΑ ρεπουμπλικανικής έξουσίας στις Ην. Πολιτείες — η όκταετία Άϊζενχάουερ — επέτρεψαν στους Ρώσους να έξουδετερώσουν την καθυστέρησή τους στο στρατιωτικό πεδίο και να πραγματοποιήσουν μερικές έπιτυχίες που πιστεύεται από πολλούς ότι όφείλονται όχι τόσο στις δικές τους ικανότητες, όσο στις άδεξιότητες και στα σφάλματα της Ούάσιγκτον. Οί άδεξιότητες αυτές ύπήρξαν συχνά ο καρπός της άναποφασιστικότητας. Έχθρικές στην άρχή άπέναντι στο Σύμφωνο της Βαγδάτης, οι Ηνωμένες Πολιτείες προσχώρησαν τελικά στη συμμαχία αυτή — όργανο της άγγλικής πολιτικής για τη Μέση Άνατολή — που η επανάσταση του Ιράκ, άπέδειξε πόσο είναι εύθραυστη. Άφου ύπεστήριξαν τη γαλλική άποψη στην Άλγερία, οι Ην. Πολιτείες νόμισαν στο τέλος ότι είχαν την ύποχρέωση ν' άπόσχουν επί δυο έτη από τις ψηφοφορίες για το άλγερινό στη Γενική Συνέλευση τών Ηνωμένων Έθνών και έπειτα, τόν περασμένο μήνα, ψήφισαν και πάλιν υπέρ της Γαλλίας. Η πολιτική του Ντάλλες στο Σουέζ — η άρνηση να χρηματοδοτήσει την κατασκευή του φράγματος του Άσουάν — παρακίνησαν τόν Πρόεδρο Νάσερ να έθνικοποιήσει τη διώρυγα, πράγμα που συγκίνησε την Ούάσιγκτον περισσότερο παρά η έθνικοποίηση τών άμερικανικών περιουσιών στην Κούβα. Άφου οι Ην. Πολιτείες έκαναν τόν πόλεμο για τη Νότια Κορέα και παρουσίασαν τόν Σύνγκαν Ρή σαν πρόμαχο του «έλευθέρου κόσμου» και σαν «πιστό σύμμαχο», οι άμερικανικές υπηρεσίες βοήθησαν στην άνατροπή του — άνάλογη δέ μεταστροφή άνησύχησε τόν Γκό Ντιν Ντιέμ στο Νότιο Βιετνάμ. Άφου άπειλήσει στρατιωτική επέμβαση στο Λάος, η Ούάσιγκτον ύπαναχωρεί τώρα ξαφνικά και δέχεται την ούδετεροποίηση του άσιατικού αυτού βασιλείου.

ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ Άμερική, η ρεπουμπλικανική κυβέρνηση ένθάρρυνε, κατά την όκταετία Άϊζενχάουερ τις ιδιωτικές επενδύσεις ως τη στιγμή που η επανάσταση του Φιντέλ Κάστρο στην Κούβα την έκανε να καταλάβει ότι οι λατινοαμερικανικές χώρες δέν πρόκειται να ίκανοποιηθούν με το ρόλο του πτωχού συγγενούς στη διανομή της βοήθειας που παρέχουν οι Ην. Πολιτείες στο έξωτερικό.

Κατά τις δυο συνεχείς προεδρικές θητείες του, ο κ. Άϊζενχάουερ έπωμίσθηκε

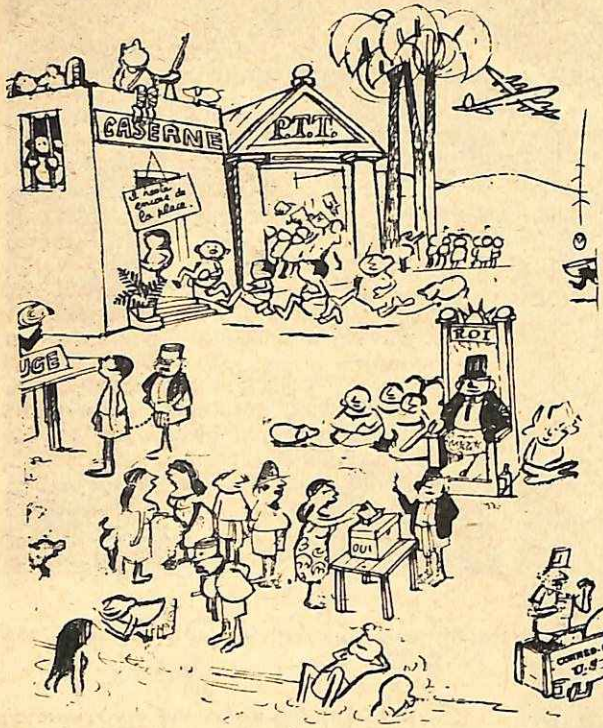
την ευθύνη μιās πολιτικής ουσιαστικά έμπειρικής, στην όποια οι σύμβουλοι κι' οι συνεργάτες του προσπάθησαν να δώσουν ιδεολογικό περιεχόμενο. Ο πραγματισμός, όμως, παρέμεινε ο χρυσός κανόνας μιās διπλωματίας που δέν κατάρθωνε ν' άνακτήσει την πρωτοβουλία. Είναι άραγε δυνατόν να συμβιβάζεται μια άλλη πολιτική με το άμερικανικό πνεύμα; Ο κ. Κέννεντυ φαίνεται ότι θέλει ν' άπαντήσει καταφατικά στο άγωνιώδες αυτό ερώτημα.

CLAUDE JULIEN

Η ΝΕΑ ΦΡΟΥΡΑ

Ο νέος πρόεδρος τών Ην. Πολιτειών κ. Κέννεντυ διώρισε ύπουργό τών Έξωτερικών τόν κ. Ντην Ράσκ, που είναι η αντίθεση του μακαρίτη Ντάλλες, ύπουργό τών Έξωτερικών τόν κ. Τσέστερ Μπόουλς, που είχε διαχθεί την εποχή του μακαρθισμού και αντιπρόσωπο στα Ηνωμένα Έθνη τόν κ. Άντλάι Στήβενσον, που θεωρείται το πιο φωτισμένο και προοδευτικό μυαλό του δημοκρατικού κόμματος. Οί τρεις αυτοί άνδρες θα βοηθήσουν τόν κ. Κέννεντυ να διαμορφώσει και ν' άσκήσει την έξωτερική πολιτική του. Άπό ιδεολογική άποψη μικρή διαφορά φαίνεται να ύπάρχει άνάμεσα στην πολιτική που ακολουθούσε ο πρόεδρος Άϊζενχάουερ και στην πολιτική που θ' ακολουθήσει πιθανώτατα ο νέος πρόεδρος. Οί άνδρες, όμως, που διάλεξε ο κ. Κέννεντυ είναι προικισμένοι με περισσότερη ένεργητικότητα και φαντασία από τούς προκατόχους τους. Το παρελθόν τους έχει δώσει σ' αυτούς μιάν αντίληψη για την Ιστορία που φαίνεται να λείπει από εκείνους που διηύθυναν την άμερικανική πολιτική στην όκταετία Άϊζενχάουερ. Οί κ.κ. Ράσκ, Μπόουλς και Στήβενσον στρέφουν δλόκληρο το ενδιαφέρον τους στις ύποανάπτυκτες χώρες. Και είναι βέβαιο ότι, με πρόεδρο τόν κ. Κέννεντυ, όλα τα ταλέντα του πανεπιστημιακού κόσμου — το κόσμου, δηλαδή, από τόν όποιο έχει συγκροτήσει ο νέος πρόεδρος το έπιτελείο του Λευκού Οίκου — και τών μεγάλων ιδρυμάτων θα χρησιμοποιηθούν για να έρευνήσουν και φωτίσουν το πρόβλημα τών ύπαναπτύκτων χωρών. Έκείνο που μένει ν' άποδειχθεί είναι αν όλα αυτά τα πρόσωπα που το καθένα είναι κορυφαίο στον τομέα του, θα μπορέσουν να συνεργασθούν άρμονικά υπό την καθοδήγηση του κ. Ράσκ. Το βέβαιο, πάντως, είναι ότι, με την πείρα του από το Στέιτ Νηπάρτμεντ, όπου είχε υπηρέτησει άλλοτε, με τη βαθιά γνώση τών παγκοσμίων προβλημάτων, με τις πολυάριθμες σχέσεις του στον πολιτικό και πανεπιστημιακό κόσμο, ο κ. Ντην Ράσκ έχει σημαντικά άτου για ν' άνταποκριθεί ίκανοποιητικά στα καθήκοντά του, τα πιο δύσκολα χωρίς άλλο σήμερα, στην Ούάσιγκτον, έπειτα από τη βαρεία κληρονομία άτυχιών και σφαλμάτων που άφήνει η ρεπουμπλικανική όκταετία.

STDNET G. COOPER

Οι άνδρες με την άγλαματώδη σωματική τους διάπλαση, και οι γυναίκες, πάντα σβέλτες και χαμογελαστές, φαίνονται πραγματικά ότι κατοικούν στον παράδεισο. Τα παιδιά τους, εύθυμα και ζωηρά, είναι εξ' ίσου καλοθρεμμένα με τα μαύρα γουρούνια τους. Άκρα ευγένεια βασιλεύει στις κοινωνικές τους σχέσεις. Και παρά την υποχρεωτική χρηστομάθεια τών αύστηρών Ιεραποστόλων, τὰ νησιά Γουώλλις και Φουτούνα είναι οι χώρες του ελεύθερου έρωτα...

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΣΤΗ ΓΗ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΓΟΥΩΛΛΙΣ ΚΑΙ ΦΟΥΤΟΥΝΑ

ΕΚ πρώτης όψεως, γι' αυτόν που άποβιβάζεται στο νησί Γουώλλις — ένα μπουκέτο από φοινικόδεντρα χαμένο στην άπεραντώσνη του Ειρηνικού, 1500 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της Νέας Κληδονίας — η κατάσταση φαίνεται κωμική: "Ένας βασιλιάς που δέ μιλάει γαλλικά και θέλει ν' άποθέσει το στέμμα του για να γίνει Γάλλος ύπρχκος. Ένα βασίλειο άνεξάρτητο, υπό χαλαρώτατη γαλλική προστασία, που θέλει να γίνει υπερπόντια έπαρχία της Γαλλίας, σε μία έποχή που όλες οι άποικίες «διαλέγουν την έλευθερίαν». Κανένας Γουώλλισιανός δέ μιλάει γαλλικά, έκτος από τον «έπίσημο» διερμηνέα, τον άξιαγάπητο Παπίλλο, που τὰ καταφέρνει κουτσά στραβά. "Όταν ο Παπίλλο (κατ' άνάγκη, γιατί δέν υπάρχει άλλος) θά πάει στο Παρίσι ως.. βουλευτής της εκλογικής περιφέρειας Γουώλλις, δέ θά ύπάρχει πιά κανείς για να μεταφράζει στον πρόεδρο Ντεγκώλ τη θέληση τών Ιθαγενών κατοίκων.

Όστόσο, ή Α.Μ. ο βασιλιάς Τομάζι ο Α', που καλλιεργεί πατάτες με τὰ ίδια του τὰ χέρια στον κήπο του άνακτόρου του και εισπράττει μία έπιχορήγηση 9.000 δραχμών τὸ μήνα, είναι ένας άνθρωπος εξαιρετικά σοβαρός. Σάν καλός Μασορί έχει πλατεία μήτη, αλλά μοιάζει πολύ με Γάλλο χωρικό του Νότου — άν εξαιρέσουμε τὰ πάντα εϋπόλητα βασιλικά του πόδια και την κλαρωτή φούστα που φοράει κάτω από την έπίσημη ρεδιγκότα και τὸ ήμίψηλο.

Όταν, τὸν Ιούλιο του 1958, ο μεγαλύτερος Τομάζι ο Α' έγραψε στο

στρατηγὸ Ντεγκώλ, ταυτόχρονα με τούς δυὸ γείτονές του βασιλιάδες του νησιού Φουτούνα, ότι τὰ τρία βασίλεια τών καλών Μασορί έπιθυμούν διακαώς να γίνουν έπαρχίες της Γαλλικής Δημοκρατίας, ή κυβέρνηση αντιμετώπισε τὸ άπροσδόκητο αίτημα με πολύ σκεπτικισμό.

Κάντε ένα δημοψήφισμα και βλέπουμε! ήταν ή άπάντηση από τὸ Παρίσι.

Τὸ Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου τὸ νησί Γουώλλις έστειλε στο Παρίσι τὸ άποτέλεσμα του δημοψηφίσματος: Έγγεγραμμένοι 2661, ψηφίσαντες 2661, ψηφοί «πέρ» 2661. Οί Γάλλοι μαθημένοι να εισπράτουν λακτίσματα από τις άποικίες τους, δυσκολεύθηκαν να δεχθούν αυτό τὸ άποτέλεσμα:

Είπαμε να τὰ μαγειρέψουμε, άλλ' όχι κι' έτσι, βρέ παιδιά... μουρμούρισαν οί άρμόδιοι του Καί ντ' Όρσαί.

Τ' άποτελέσματα τών δυὸ βασιλείων του νησιού Φουτούνα, που έφτασαν λίγο άργότερα, φάνηκαν στην άρχή πιὸ λογικά: 2000 ύπρη, 241 κατά. Μά την άλλη μέρα, ο Γάλλος άρμοστής έσπευσε να τηλεγραφήσει!

Άποτέλεσμα έσφαλμένο. Τὰ 241 κατά είναι ύπρη, γιατί έγινε παρεξήγηση κι' ενώ τούς είπαμε να ψηφίσουν ύπρη, τὰ ψηφοδέλτια μεπερδέυτηκαν και τὰ ύπρη έγιναν κατά...

Σκαμός! άπάντησε τὸ Καί Ντ' Όρσαί. Αυτὰ τὰ 241 άρνητικά ψηφοδέλτια σώζουν την άξιοπρέπεια της Γαλλικής Δημοκρατίας στα μάτια της παγκόσμιας κοινής γνώμης...

Έφτά μήνες άργότερα, ο μεγάλος βασιλιάς του Γουώλλις (8000 ύπρχκοι)

και οί δυὸ μικροί βασιλιάδες του Φουτούνα (3000 ύπρχκοι για τὸν καθένα) έγραφαν και πάλι πρὸς τὸν μεγαλειότατον πρόεδρον του βασιλείου της Γαλλίας κύριον στρατηγὸν Ντεγκώλ:

— Άγαπητέ συνάδελφε, ψηφίσαμε ο πως μάς είπες, αλλά τώρα δέ μάς καταδέχεσαι;

— Η ύπόθεσή σας θά ύποβληθεί και θά κριθεί από την Έθνοσυνέλευση, άπάντησε βαρυστεφάνος ο στρατηγὸς Ντεγκώλ τὸν περασμένο Όκτώβριο...

ΝΑ, λοιπόν, μία καινούργια γαλλική έπαρχία σε άπόσταση 22.000 χιλιομέτρων από τὴ Μασσαλία! Ένας Άγγλος θάλασσοπόρος ανακάλυψε τὸ νησί Γουώλλις τὸ 1767 αλλά δέν έκανε τὸν κόπο ν' άποβιβάσθει. Οί Μασορί που κατοικοῦσαν τὸ αρχιπέλαγος άγαπούσαν την ανθρωπίνη σάρκα. Ο κανιβαλισμός ήταν τότε θρησκευτικὸ καθήκον για τούς Μασορί. Καταβρόχθιζαν τὸν έχθρό τους για ν' άφομοιώσουν τὸ θάρρος και τις άρετές του. Άλλ' οί βασιλιάδες τών νησιών Γουώλλις και Φουτούνα θεωρούσαν καθήκον τους να καταβροχθίζουν και τούς ύπρχκούς τους. Πῶς άλλως θά έξεδήλωναν τὴ στοργή και τὰ πατρικά τους αίσθήματα;

Μιλήσαμε πιὸ πάνω για τὸν διεοργημένο Παπίλλο. Ο παπούς του' ύπρηξε βασιλιάς του νησιού Φουτούνα. Κάθε μέρα έστελνε τὸν αϊλάχρη του να ειδοποιήσει έναν από τούς πιὸ καλοθρεμμένους ύπρχκούς του ότι την άλλη μέρα τὸ πρωί έπρεπε να παρουσιασθει στο καλάτι, όπου ο μεγαλύτερος τὸς πὸ κάνει την τιμή να τὸν καταβροχθίσει. Ο τυχερός ύπρχκος καταχαρούμενος για την άπροσδόκητη τιμή φορούσε τὰ γιορτινά του ρούχα, στολιζόταν με λουλούδια κι' έτρεχε στο καλάτι για να εδχαριστήσει τὸν άνακτα!

Ο Παπίλλο είναι πολύ περήφανος για τούς προγόνους του. Ο ένδοξος παπούς του ήταν γνωστός σε ὅλο τὸ αρχιπέλαγος με τὸ παρατσούκλι «βασιλιάς — νεκροταφείο». Χάρη σ' αυτή την ευγενική καταγωγή του ο Παπίλλο σίγουρα θά γίνει βουλευτής της νέας έπαρχίας και θά παρακαθήσει στο γαλλικό κοινοβούλιο.

Ένας άλλος σημαντικὸς πολιτικὸς παράγων του νησιού περηφανεύεται για έναν πρόγονο που λάτρευε τις τρυφερές κοπελλιτσές. Όστόσο, ήταν πολύ άσχηρῶν ήθικῶν άρχῶν: Ποτὲ δέν τις έπαιρνε στο κρεβάτι — μόνο στο τραπέζι. Έτρωγε μία κάθε πρωί για κολατσὸ μαζί με τούς φίλους του.

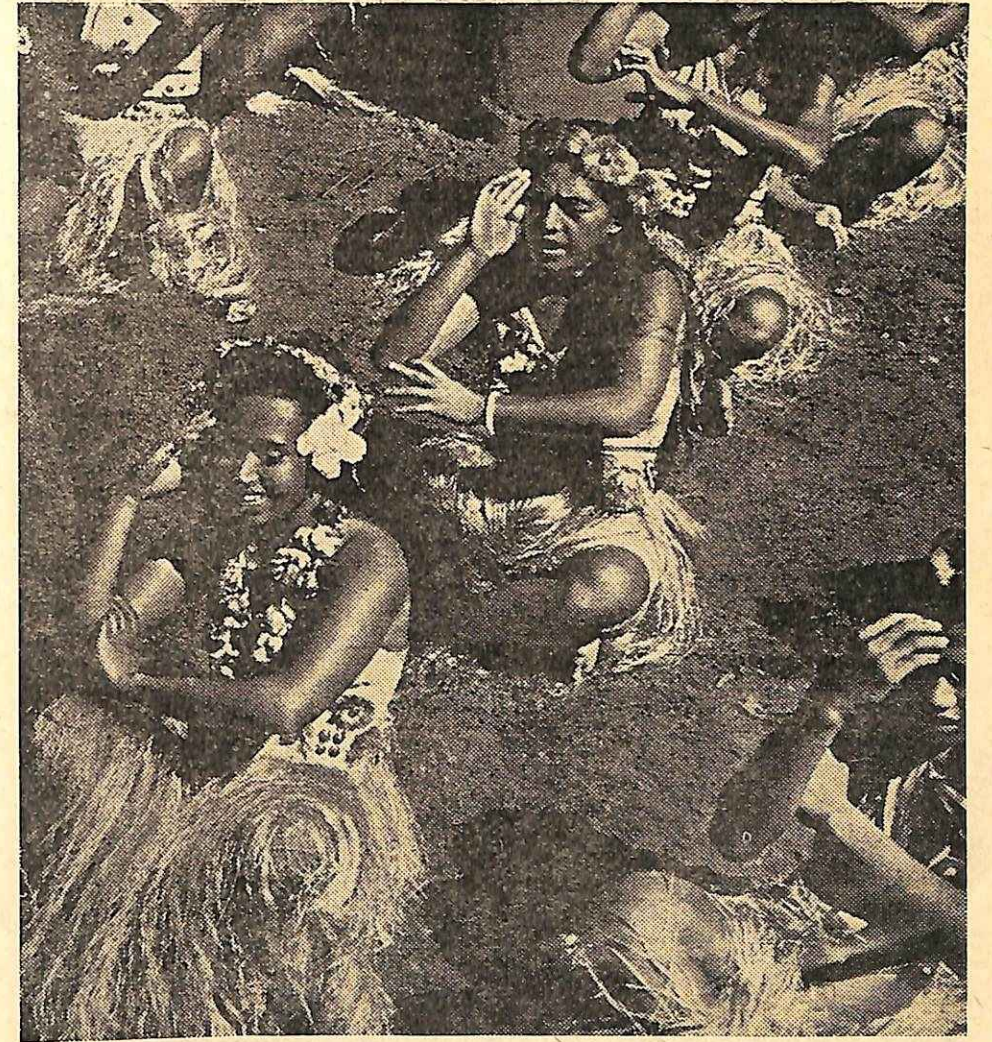
Οί πολιτικὸς κρίσεις, την έποχή ένεινη, κατέληγαν πάντα σ' ένα λουκούλλειο συμπόσιο. Οί βασιλιάδες που δέν άρεσαν στο λαὸ καταβροχθιζόντουσαν από τούς ύπρχκούς τους. Έτσι, κάθε ένθιχὸς ήγέτης μπορούσε να είναι βέβαιος ότι θ' άφηνε τουλάχιστον μία καλή άνάμνηση. Έπὶ πλέον, με τὸ σύστημα αυτό άποφεύγονται οί πολιτικὸς περιπλοκές που δημιουργούνται από τούς εκπτώτους μονάρχες και τούς άποτυχημένους πολιτικὸς.

Άλλά δυστυχῶς, οί Ιεραπόστολοι που πάτησαν για πρώτη φορά τὸ πόδι τους στα νησιά Γουώλλις και Φουτούνα τὸ 1837, κατέστρεψαν αυτή την άξιοθαύμαστη ίσορροπία τών πολιτικῶν δυνάμεων. Οί Ιεραπόστολοι δέν καταφραζαν να καταργήσουν τὸν πολιτικὸ θεσμό της επαναστάσεως, που γίνεται σε τακτικά διαστήματα κάθε τρία ή τέσσερα χρόνια. Τὸ πλήθος μαζεύεται κάτω απ' τὰ παρὰθυρα του παλατιού, που είναι τὸ μόνο πέτρινο σπίτι του νησιού, και φωνάζει ρυθμικά: «Φτάνει, φτάνει, ο βασιλιάς παρατάχυνε!» Αυτό σημαίνει ότι ο βασιλιάς πρέπει να φαγωθεί. Είναι ένας εξαιρετικὰ πολιτικὸς τρόπος επαναστάσεως, έφ' όσον ή αίματοχυσία περιορίζεται στο έλάχιστο. Άλλ' έδῶ επένβησαν οί Ιεραπόστολοι, που άνέτρεψαν τις βάσεις του συνταγματικῶ συστήματος επιτρέποντας στους εκπτώτους βασιλιάδες να επιζήσουν. Σήμερα οί εκπτώται βασιλιάδες γίνονται άρχηγοί πολιτικῶν κομμάτων. Φυσικὸ επακόλουθο είναι οί πολιτικὸς περιπλοκές και ίσως αυτές οί περιπλοκές ώθησαν τούς κατοίκους του αρχιπέλαγους να ζητήσουν καταφύγιο στη Γαλλική Δημοκρατία. Έ'Αφου δέν μπορούμε να φάμε τὸ βασιλιά μας, τὸ νὰ την κάνουμε την άνεξαρτησία; λένε οί γέροι Γουώλλισιανοί κουνώντας μελαγχολικά τὸ κεφάλι τους.

Η πολιτεία του Θεού

Οί χριστιανικὸς άρετές είναι.. υποχρεωτικὸς στα νησιά Γουώλλις και Φουτούνα. Οί Ιεραπόστολοι, ζλο του τάγματος τών Μαριανῶν Άδελφῶν, δέν άστενεύονται. Έχουν οργανώσει ένα βασίλειο του Θεού πάνω στη Γη, μία θεοκρατία όπως ένεινη που έγκατέστησαν οί Ίησουίτες τὸ 17ου αιώνα στην Πααγουάη. Προσπαθῶν να μεταβάλλουν αυτούς τούς κήπους της Έδῆμ σ' έπιγειούς παραδείσους όπου τὸ ποιμνιό τους, ὕπὸ τὸ άγρυπνο βλέμμα τών Ιεραποστόλων, θά έξασφαλίσει ένα εισιτήριο για τὴ βασιλεία τών οὐρανῶν.

Στην άμμουδερή άκτή του νησιού Γουώλλις, άνάμεσα στις άχυροκαλῶδες τών

Μόλις βραδυάσει, οί λάγνες πολυνησιακὸς μελωδίες άντηχῶν από τὴ μιάν άκρη του νησιού ως την άλλη...

Ιθαγενῶν, ὕψωνται τρεις μεγάλες κλοχιτσιμένες εκκλησιές. Εκεί, από τις πέντε τὸ πρωί, συγκεντρώνονται οί πιστοί Μασορί για να ψάλλουν παλιές καννιβαλικὸς μελωδίες διασκευασμένες σε χριστιανικὸς ὕμνους. Ο ίδιος ο βασιλιάς έρχεται κάθε πρωί στην εκκλησία και κἀθετα στο μεγαλοπρεπέστατο θρόνο του. Πίσω του, πάνω σε πολύχρωμες ψάδες, κάθονται οί πιστοί, δεξιά οί γυναίκες, άριστερά οί άνδρες. Και άνάμεσά τους κυκλοφοροῦν οί τρομεροί νεκῶροι της εκκλησίας. Κρατῶνε μεγάλα ραβδιά που πέφτουν αλόπητρα στη ράχη του άμαστωλοῦ πιστοῦ που συλλαμβάνεται κοιμισμένος κατά τη διάρκεια της Ιεροτελεστίας, ή τὸ νεαρό που διαπράττει την δσέβεια να κλεισει τὸ μάτι σε μιάν άμορφη Μασορίνα που κάθεται πιὸ πέρα.

Φοινικόδεντρα, ψευιδέντρα, μπανανιές και άλλα καρποφόρα δέντρα παρέχουν άφθονα τὰ μέσα διατροφής στους κατοίκους του αρχιπέλαγους. Στις μεγάλες καρῶδες που πέφτουν μόνες τους από τὰ πανύψηλα δέντρα σαν τὸ μάννα τ' οὐρανοῦ, υπάρχει τὸ δροσερὸ νερό, τὸ γάλα, τὸ λάδι, και τὸ χαρτζηλικὶ τών Ιθαγενῶν. Γιατί τὸ ξερό κοκκοκάρνο, τὸ κούρα, άγοράζεται ή ανταλλάσσεται με άλλα προϊόντα χωρίς καμιά δυσκολία. Τὰ χορτακὰ «τάρα» και «νιάμ» (είδη γεωμήλων) είναι ρίξες που φυτεύονται και καλλιεργοῦνται πολὺ εύκολα.

Οί νησιῶτες λατρῶνουν τὰ τραγούδια και τούς χορούς. Έχουν και τὸ μεσογειακό πάθος του φαρ νέντε.

Τὸ ψάρεμα με τὸ καμάκι στις λιμνοθάλασσες είναι ένα σπορ για να ξεμουδιάσουν. Τὰ γουρούνια τους, τὸ μόνο κτηνοτροφικὸ είδος που γνωρίζουν, δέ δέλουν καμιά περιποίηση. Έχουν μάθει να τρέφονται αποκλειστικά με.. καθούρια και άλλα δοξαχόδεσμα που άπάχουν άφθονα στην άκρογαλιά. Τὸ βραδυνὸ τὰμ — τὰμ (κάθε ιδιοκτήτης έχει τὸ δικὸ του ρυθμὸ) συγκεντρώνει τὰ γουρούνια στο σπίτι.

Οί άνδρες, με την άγλαματώδη σωματικὴ τους διάπλαση, και οί γυναίκες, πάντα σβέλτες και χαμογελαστές, φαίνονται πραγματικὰ ότι κατοικῶν στον παράδεισο. Τα παιδιά τους, εύθυμα και ζωηρά, είναι εξ' ίσου καλοθρεμμένα με τὰ μαύρα γουρούνια τους. Άκρα ευγένεια βασιλεύει στις κοινωνικὸς τους σχέσεις. Οί νέοι περπατῶνε δεκαπέντε χιλιόμετρα για να προσφέρουν άνδισμένα περιδέσσια στους έπιβάτες του άεροπλάνου που έρχεται μία φορά τὸ μήνα. Πρωτοῦ κατασκευασθει τὸ άεροδρομιο περιμέναν τὸ πλοίο της γραμμής μία φορά τὸ χρόνο.

ΠΑΡΑ τὴν χρηστομάθεια τών αύστηρῶν Ιεραποστόλων, τὰ νησιά Γουώλλις και Φουτούνα παραμένουν

χώρες του ελεύθερου έρωτα. Το θεοκρατικό σύστημα δεν κατάφερε να έξαλείψει τις παλιές παραδόσεις.

— Φταίει το κλίμα! ανασταίνει ο σεβασμιώτατος Πουσό, επίσκοπος του αρχιεπισκόπου, ένας άσκητικός ιερωμένος που αγωνίζεται επί σαράντα χρόνια για την εγκαθίδρυση της Πολιτείας του Θεού πάνω στη Γη...

Άλλα το κλίμα δε βοηθάει, δε βοηθάνε και οι άνθρωποι. Το βράδυ, μόλις συρουπώσει, οι ταϊτιανές μελωδίες ποτίζουν την ατμόσφαιρα με λάγνες αναθυμιάσεις. Βραδυάζει γύρω στις έφρα και από τις έννια κά περα.. απαγορεύεται ή κυκλοφορία στο νησί για να προστατευθούν τ' αγνά ήθη των κατοίκων. Τότε ή Πολιτεία του Θεού γίνεται Πολιτεία του Διαβόλου, γιατί, ένοείται, σε μία χώρα όπου δεν υπάρχει αστυνομία (έκτός από τους.. ιεραποστόλους) ή απαγόρευση είναι έντελως θεωρητική. Το σκοτάδι ενοεί τις έρωτικές συνεντεύξεις, ο Διάβολος τριβεί τα χέρια του και οι ιεραπόστολοι τραβάνε τα μαλλιά τους.

Η Πολιτεία του Θεού είναι πραγματοποιήσιμη πάνω στη Γη; Έκαστον είκοσι χρόνια πείρας απόδεικνύουν πως όχι. Σ' όλα τα νησιά που εταγγελλίσθηκαν οι ιεραπόστολοι δεν κατόρθωσαν να μεταβάλουν τα ήθη. Στις Νέες Έθρες οι ιθαγενείς βρίσκονται σε άνοιχτη σύγκρουση με τις προεσθεριανές ιεραποστολές. Στο νησί Γουώλλις δεν έχει εκδηλωθεί αντικληρικόν πνεύμα. Άλλ' ή πρόσφατη έκκληση των νησιωτών προς τη Γαλλία δείχνει ότι το θεοκρατικό πείραμα έχει αποτύχει εκεί, όπως και παντού άλλο.

Μηχανορραφίες Ιεραποστόλων

ΠΡΩΤΟΣ Ιεραπόστολος που αποδιδάσθηκε στο νησί Φουτούνα πλήρως με τη ζωή του την άκαρπη προσπάθεια να πείσει τους ιθαγενείς να μην αλληλοτρώνονται (κυριολεκτικά και μεταφορικά). Άλλα τον ίδιο χρόνο ξεμπαράρισε στο νησί Γουώλλις ο πάτερ Μπαταγιόν, που φαίνεται πως ήξερε κάτι από διπλωματία: Ο βασιλιάς του νησιού δεν ήθελε να πεισθεί με το καλό να πάψει να τρώει κοπελίτσες για το πρόγευμα, πολεμιστές για το γεύμα και νεογέννητα αγράμια για το δείπνο. Τότε ο πάτερ Μπαταγιόν έβαλε σ' ενέργεια τα μεγάλα μέσα! ώργάνωσε μια επανάσταση. Ο νέος βασιλιάς ήταν έξ' Ισου άνθρωπάγος με τον προκατόχό του. Κάλεσε τον αιδεσιμώτατο στο επίσημο γεύμα όπου καταβροχθίσθηκε ο έκπτωτος μονάρχης, αλλά δεν ξέρουμε αν ο πάτερ Μπαταγιόν υποχρεώθηκε να γευθεί τη βασιλική σάρκα. Το βέβαιον είναι ότι σ' αυτό το γεύμα γνώρισε την κόρη του νέου βασιλιά και την κατήχησε. Όταν ο πατέρας της, παραδόξως, πέθανε από φυσικό θάνατο, ο πάτερ Μπαταγιόν με διάφορες μηχανορραφίες κατάφερε να την ανακηρύξει βασίλισσα. Ήταν ή πρώτη Χριστιανή βασίλισσα του νησιού και ο πάτερ Μπαταγιόν τη βάφτισε Άμαλία. Η πρώτη ενέργεια της νέας βασίλισσας (έμπνευσμένη από τον αιδεσιμώτατο, φυσικά) ήταν να ζητήσει την προστασία του Λουδοβίκου Φίλιππου, βασιλιά της Γαλλίας. Άλλα το νησί, τότε πως και σήμερα, δεν είχε την ελάχιστη έμπορική ή στρατηγική σημασία. Η γαλλική

κυβέρνηση έριξε την υπόθεση στο χρονοντούλαο και μόνο έπειτα από πενήντα χρόνια, το 1887, ή κυβέρνηση του Φελίξ Φώρ ανεγνώρισε το νησί επίσημως ως γαλλικό προτεκτοράτο κι' έστειλε έναν άρμοστη με έξουσία έντελως θεωρητική έφ' όσο δεν είχε μαζί του ούτε όπλα ούτε στρατεύματα.

Έτσι, επί εκατό περίπου χρόνια το νησί έζησε απομονωμένο από τον υπόλοιπο κόσμο (καμιά γραμμή ναυσιπλοίας δεν περνάει από την περιοχή αυτή του Ειρηνικού) υπό την έλέω Θεού κυριαρχία των Μαρνανών Ιεραποστόλων. Δεν υπάρχουν φόροι στο νησί Γουώλλις. Δεν υπάρχει τελωνείο. Το μόνο δημόσιο έσοδο του βασιλείου είναι τα γραμματάκια. Γιατί το Γουώλλις, ως ήμιανεξάρτητο κράτος, εκδίδει γραμματάκια, που τυπώνονται στην Άγγλία κι' έχουν μεγάλη ζήτηση μεταξύ των φιλοτελιστών. Η διευθύντρια του ταχυδρομείου είναι μία Γαλλίδα που έχει γίνει το σημαντικότερο πολιτικό πρόσωπο του νησιού μετά το βασιλιά. Διατηρεί άλληλογραφία με τους φιλοτελιστές όλου του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της κομμουνιστικής Κίνας, και χάρη στη δραστηριότητά της το βασιλικό ταμείο εισπράττει είκοσι εκατομμύρια φράγκα το χρόνο.

Δεν υπάρχει ούτε φυλακή στο νησί Γουώλλις. Τπήρχε μία, που τώρα έχει γίνει έρειπιο γιατί δε χρησιμοποιήθηκε ποτέ. Ο βασιλιάς στέλνει τους δολοφόνους — έξαιρετικά σπάνιο είδος — να δικασθούν από τους Γάλλους στη Νέα Καληδονία. Όλα τ' άλλα αδικήματα ρυθμίζονται με τα πρόστιμα.

Ο ποινικός κώδικας του Γουώλλις είναι πολύ λεπτολόγος. Προβλέπει και τιμωρεί τα πάντα: Το κορίτσι που χαρίζεται ή θήληγτρά του σ' ένα άγόρι θα του ζητήσει προκαταβολικά 350 φράγκα. Μετά το άμαρτημα θα πάει στην εκκλησία να έξομολογηθεί. Ο παπās, για έξιλέωση, θα την υποχρεώσει να πλέξει μία καινούργια ψάθα για την εκκλησία. Μία έτοιμη ψάθα στοιχίζει 350 φράγκα. Το άμαρτωλό κορίτσι, αντί να πλέξει την ψάθα μόνο του, δίνει τα 350 φράγκα και την αγοράζει έτοιμη. Έτσι όλοι μένουν ευχαριστημένοι! Πώς να μη θανατάσει κανείς αυτό το σφοδρό ποινικό σύστημα;

Η μοιχεία τιμωρείται με πρόστιμο 1.000 φράγκων (παλαιών). Άλλ' επειδή το χτήμα είναι σπάνιο στο νησί, αυτό μεταφράζεται σε πρόστιμο ενός χοίρου. Με το ρυθμό αυτό, γρήγορα ο κτηνοτρόφικος πλούτος του νησιού θ' αποδεκατι-

ζόταν. Έτσι, για λόγους ένδικου συμφέροντος, το δικαστήριο συνήθως μετριάζει την ποινή σ' ένα γουρουνούπολο του γάλακτος.

Άν ένας άνδρας έπωφεληθεί από το σκοτάδι για να γλυτοτήσει στο κρεβάτι μιας παντρεμένης γυναίκας που νομίζει πως είναι σύζυγός της: πρόστιμο τρία γουρουνία (που μετριάζεται συνήθως σ' ένα). Όφθαλμοπορεία: πρόστιμο ένα χοιρομέρι. Μπαίν μιξ: ένα μικρό χοιρομέρι. Τθριστική συμπεριφορά κατά της πεθεράς: δυό γουρουνία. Άνήθικες πράξεις προς την πεθερά: μόνο ένα γουρουνί. Τποκατάσταση του πεθερού στο κρεβάτι της πεθεράς: δυό γουρουνία. Είδικα για τις γυναίκες, ένοχες σχέσεις με την κόρη, με τη μητέρα, με τη θεία, με τη γιαγιά, με την πεθερά: έκαστο χρόνο καταναγκαστικών έργων στον κήπο της Ιεραποστολής! (Άν κρίνουμε απ' αυτή τη νομοθεσία, φαίνεται ότι το Γουώλλις είναι το νησί των σαρκικών έργων!) Συκοφαντική δυσφήμιση του βασιλιά: ένα μεγάλο γουρουνί. Συκοφαντική δυσφήμιση του Γάλλου άρμοστη: μονάχα ένα χοιρομέρι! Άλλ' ακόμα και ο άνώτατος άρχων δεν είναι άνεύθυνος: Άν διαπράξει μοιχεία πρέπει να πληρώσει ένα γουρουνί για το άμαρτημα κι' ένα γουρουνί για το σκάνδαλο. Για τον βασιλικό γραμματέα που διαπράττει μοιχεία: ένα γουρουνί για το άμαρτημα και μόνο ένα χοιρομέρι για το σκάνδαλο. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, ή άπουσία από την κυριακάτικη λειτουργία στοιχίζει ένα χοιρομέρι. Σήμερα, ή μεσαιωνική αυτή δικαιοσύνη γίνεται άνεκτη με δυσφορία στο νησί. Το δικαστικό συμβούλιο, που λέγεται εφονό, συνεδριάζει την Κυριακή το απόγευμα. Δε γίνεται ποτέ καμιά δίκη. Το συμβούλιο αποφασίζει, άπλως, σύμφωνα με τις φήμες που κυκλοφορούν στο χωριό. Το κοινοτικό κτηνοτρόφον τον ένοχο αναπολόγητο. Τη Δευτέρα το πρωί, οι δικαστικοί κλητήρες πηγαίνουν στα σπίτια για να μαζέψουν τα γουρουνία. Την Τρίτη, τα γουρουνία καταβροχθίζονται από τους δικαστές, αφού σταλούν στο βασιλιά τα καλύτερα κομμάτια. Λέγεται πως ή εδυνειδησία των δικαστών είναι εδθώς άνάλογη με την βρεξή τους.

★

ΠΑΝΤΩΣ, όλα θα πήγαιναν καλά στο Γουώλλις αν δεν ήπηρε ο ριζοκέρως του φοινικόδεντρου! Είναι ένα μεγάλο ζώδιο μ' ένα κέρατο στη μύτη που τρυπάει τους κορμούς και

Μικρόβια που τρώνε βενζίνη

Τάραχον μικρόβια που ζούν και τρέφονται μέσα στο πετρέλαιο και τη βενζίνη. Οι επιστήμονες προσπαθούν από καιρό ν' ανακαλύψουν τρόπους προστασίας των πετρελαιοειδών από τους παράξενους αυτούς μικροοργανισμούς.

Έργαστηριακές έρευνες απέδειξαν πρόσφατα ότι ώρισμένοι μύκητες και βακτηρίδια εδδοκιμούν ιδιαίτερα μέσα στη βενζίνη των αεροπλάνων. Οι καταστροφές που προκαλούν είναι σημαντικές, γιατί όταν πολλαπλασιασθούν υπερβολικά μέσα στο ρευστό δημιουργούν εκατακάθια, που βουλώνουν τα φίλτρα και τις σωληνώσεις των κινητήρων.

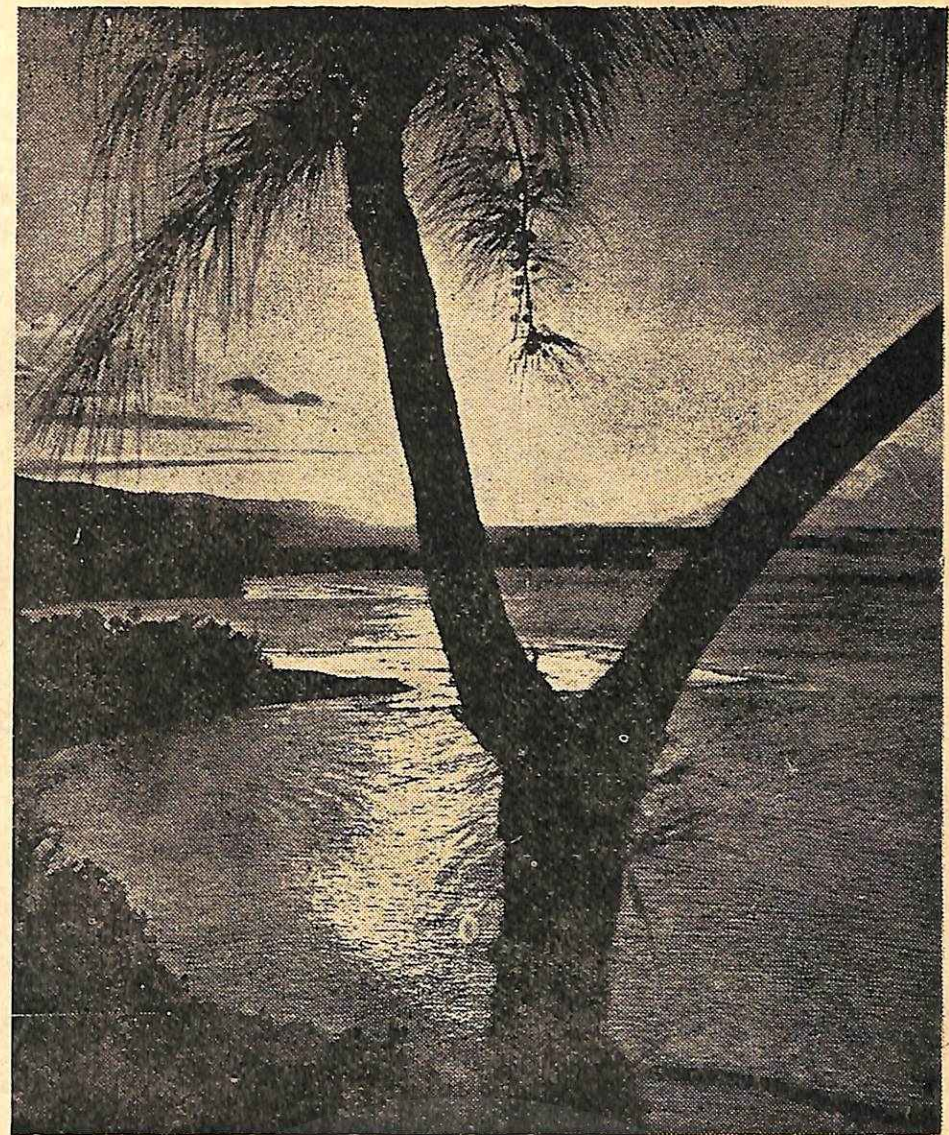
καταστρέφει τα δέντρα. Η διατροφή των ιθαγενών δεν εξαρτάται από τα φοινικόδεντρα, αλλά τα φοινικόδεντρα τους εξασφαλίζουν το λίγο χαρτζηλικι που χρειάζονται, αφού το εκόπρα είναι το μόνο εξαγωγικό είδος του νησιού. Άπό την πώληση του εκόπρα εισπράττουν λίγα χρήματα που τους επιτρέπουν ν' αγοράσουν μερικά αγαθά του πολιτισμού: σαπούνι, πετρέλαιο, ύφασματα.

Η Γαλλία έστειλε στο νησί έναν άγονόμο για να μελετήσει το ζήτημα. Τπάρχει μία σφήκα που, σ' άλλες χώρες, καταστρέφει τις νέμφες των θλαθερών έντόμων. Άλλ' όταν ή σφήκα καταβροχθίσει όλα τα σκουλήκια, τότε γίνεται και ή ίδια πολύ θλαθερή και δημιουργούνται καινούργια προβλήματα...

— Έξ' άλλου, λέει ο άγονόμος, ή αίτια της κακοδαμονίας των ιθαγενών δεν είναι ο ριζοκέρως του φοινικόδεντρου, αλλά τό. κόρν — μπη!

Το 1941 οι Άμερικανοί εγκατέστησαν στο νησί δυό αεροδρόμια για τη μάχη του Γκουανταγκανάλ. Ήταν 6.000 άνδρες συνολικά που, αν κρίνουμε από το γεγονός ότι δεν άφρασαν πίσω τους παρά μόνο δυό — τρία μωρά με γαλανά μάτια και ξανθά μαλλιά, σεβάσθηκαν όσο ήταν δυνατόν τα χρηστά ήθη του νησιού. Άλλα διέδωσαν τη χρήση του κόρν — μπηφ, συνήθισαν τους ιθαγενείς να τρώνε κοσέρβες να χρησιμοποιούν λάμπες πετρελαίου και όλα τ' άλλα αγαθά που αγοράζονται με δολάρια. Τα φιλικατζήδικα άρχισαν να κάνουν χρυσές δουλειές στο Γουώλλις. Οι καλοί Μασοί άνεκάληψαν έκθαμβοι τα ποδήλατα, τις μοτοσυκλέτες, τις έξωλέμβιες μηχανές για τις πιράδες τους, τον κινηματογράφο. Οι γυναίκες έμαθαν πως οι κοσέρβες τρώγονται χωρίς μαγείρεμα, έμαθαν να στολίζονται με κομμάτια της δεκάρας, ν' άρωματίζονται με φθηνές κολώνιες. Άλλα για να άποκτήσουν τ' αγαθά του πολιτισμού, οι νησιώτες χρειάζονται χρήματα. Και για ν' άποκτήσουν χρήματα, έκαπαρίζονται.

Άπλοστευτο, και όμως αληθινό. Οι κάτοικοι αυτού του παραδείσιου νησιού, που είναι για μās το νησί του φάρ νέντε και των ειδυλλιακών έρώτων, οι νόμμοι ιδιοκτήτες αυτού του άνεκτίμητου επταγείου παραδείσου που όλος ο πολιτισμένος κόσμος ζηλεύει την τύχη τους, δεν έχουν παρά μία φιλοδοξία: να φύγουν από το νησί για να δουλέψουν στα όρυχεία νικελίου της Νέας Καληδονίας, σ' αυτή την κόλαση της φωτιάς και της δηλητηριασμένης σκόνης, των άθλιων παρατηρημάτων και του άδιάκοπου μόχθου! Άλλα τα ήμερομίσθια (20 δραχμές την ήμέρα για τον άνειδίκευτο εργάτη!) αντιπροσωπεύουν μυθικά ποσά για τους φτωχούς Μασοί. Άδτά θά τους επιτρέψουν, έπειτα από αματηρές οικονομίες, ν' αγοράσουν τις λάμπες πετρελαίου και τις έξωλέμβιες και τα ήλεκτρικά ψυγεία που τα τοποθετούν περήφανα στις καλύδες τους (οι όποιες δεν έχουν... ήλεκτρικό ρεύμα!). Το δνείο κάθε Γουωλλισιανού είναι να τοποθετήσει δυό έξωλέμβιες, στη πιράγα του, μία στην πρόμηνη και μία στην πλώρη! Άλλα στην κόλαση της Νέας Καληδονίας, μαζί με τ' άμφίβολα αγαθά του πολιτισμού, άνεκάληψαν και τ' αγαθά της έλευθερίας. Έκεί δεν υπάρχουν Ιεραπόστολοι, δεν υπάρχει απαγόρευση της κυκλοφορίας στις έννια το βράδυ και ή

Στον έξωτικό παράδεισο του νησιού Γουώλλις, ένα μαγευτικό τοπίο υπό το σεληνώφως...

μοιχεία δεν τιμωρείται με πρόστιμο ενός χοίρου. Οι νεαροί Μασοί επιστρέφουν στο νησί τους χειραφετημένοι από την Ιεραποστολική θεοκρατία. Δεν είναι λοιπόν παράδοξο ότι αυτό που έμεις όνομάζουμε βιομηχανικό κάτεργο αντιπροσωπεύει, στα μάτια των ιθαγενών, τη χώρα της έλευθερίας.

Στην Καληδονία, οι Γουωλλισιανοί άνεκάληψαν και κάτι άλλο: Οι Κανάκοι, μία περήφανη φυλή που δεν καταδέχεται να δουλέψει στο όρυχεία, είναι ανώτεροι άνθρωποι γιατί έμαθαν γά μιλάνε γαλλικά, πηγαίνουν στο σχολείο και είναι Γάλλοι πολίτες. Έτσι, οι Γουωλλισιανοί θέλουν κι' αυτοί να γίνουν Γάλλοι. Θά έχουν δικαιώματα στις κοινωνικές άσφαλίσεις, θά έχουν δημοκρατικές έλευθερίες και θά ύπηρετούν στο στρατό, πράγμα που, στην άφέλειά τους, θεωρούν μεγάλη τιμή.

Με μία έπιχορήγηση από το Παρίσι, οι Ιεραπόστολοι έχτισαν κώλας ένα κολλέγιο όπου διδάσκειται ή γαλλική. Άλλ' υπάρχουν ακόμα έλάχιστοι δάσκαλοι.

Στο μεταξύ, το νησί άδειάζει τραγικά. Το αεροπλάνο φεύγει κάθε μήνα γεμάτο ιθαγενείς. Τάραχον κώλας 2.500 Γουωλλισιανοί εγκατεστημένοι στη Νέα Καληδονία.

Ο Γάλλος άγονόμος άνεκάληψε ξανα μέσο για να κερδίζουν οι νησιώτες το άπαραίτητο χαρτζηλικι τους χωρίς να έκπατριζονται: καλλιέργεια του καφέ. Έφερε σπόρους από την Άφρική, κατόρθωσε να τους εγκλιματίσει και ύπόσχεται στους ιθαγενείς σκούτες, ψυγεία κι' έξωλέμβιες σε τρία χρόνια. Άλλα για να παραχθούν σημαντικές ποσότητες καφέ για έξαγωγή, χρειάζονται τουλάχιστον 1200 καλλιεργητές. Βρέθηκαν μονάχα είκοσι. Οι κάτοικοι του παραδείσου δεν είναι πρόθυμοι να εργασθούν επί τόπου. Τα θέληγτρα της κόλασεως είναι ισχυρότερα. Έτσι, κάθε μήνα το αεροπλάνο έρχεται άδειο και φεύγει γεμάτο.

Όταν τα βασίλεια των νησιών Γουώλλις και Φουτούνα γίνουν γαλλικές επαρχίες σε άπόσταση 22.000 χιλιομέτρων από τη Μασσαλία, οι αγαθοί Μασοί θά είναι πιο εδτυχημένοι; Έτσι νομίζουν. Ο βασιλιάς τους δε θά είναι μία βασιλιάς, αλλά πρόεδρος της τοπικής κυβέρνησεως που θά ύπόκειται στον έλεγχο μιας τοπικής βουλής. Ο γαλλικός νόμος θά εφαρμόσθει στα νησιά. Οι ιθαγενείς θά ύπηρετούν στο στρατό, θά πληρώνουν φόρους, θά φυλακίζονται. Θά μείνουν εδχαριστημένοι απ' αυτό το καθεστώς; Τ' άποτελέσματα του πείραματος θά φανούν σε λίγα χρόνια.

MERRT BROMBERGER

‘Η συγκλονιστική ιστορία που δημοσιεύουμε είναι, όπωσδήποτε, αúδεντική στο πρώτο μέρος της. Από εκεί και πέρα, ή επίσης έντυπωσιακή συνέχεια της βασίζεται στην αφήγηση ενός ‘Αμερικανού, που κρύβεται πίσω από ψευδώνυμο και κανείς δεν ξέρει, αν είναι ένας άνθρωπος που λείπει την αλήθεια ή ένας φαντασιοσκόπος.

Βρέθηκε ό θησαυρός τών Τσάρων;

Τι απέγιναν οι πεντακόσιοι τόννοι αúτοκρατορικού χρυσού, που δάφτηκαν σ’ ένα άγνωστο σημείο τής Σιβηρίας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ αυτή αρχίζει στις 13 Νοεμβρίου του 1919, στην πόλη Κολτσάκ, που είχε μαζέψει γύρω του τα τελευταία απομεινάρια τής άλλοτε πανίσχυρης ρωσικής αúτοκρατορίας, άποφάσισε να άποτραβηχθεί, φθάνοντας στον Είρηνικό, άφου θα διέσχισε κάπου 8 χιλιάδες χιλιόμετρα μέσα από την άσιατική Σιβηρία. Τήν στρατιά του την άποτελούσαν 500 χιλιάδες στρατιώτες, που μαζί τους δάδιζαν και κάπου 750 χιλιάδες πρόσφυγες. ‘Ανάμεσα στους τελευταίους, υπήρχαν 25 επίσκοποι, 12 χιλιάδες παπάδες, 4 χιλιάδες καλόγεροι, 45 χιλιάδες άνδρες τής άστυνομίας, πάνω από 200 χιλιάδες κυρίες και δεσποινίδες τής ρωσικής άριστοκρατίας κι ένας πολύ μεγάλος άριθμός παιδιών. ‘Ο ναύαρχος είχε επίσης την εúθυνη ενός πράγματος, που τó λογάριζε περισσότερο άπό τή σωτηρία αυτών των άναριθμητων ανθρώπων υπάρξεων. ‘Επρόκειτο για τον αúτοκρατορικό θησαυρό, που είχε σηκωθεί άπό τήν Κεντρική Τράπεζα τής Μόσχας και φορτωθεί σ’ ένα θωρακισμένο τραίνο, που τó άποτελούσαν 28 βαγόνια. ‘Ηταν κάπου 500 τόννοι καθαρό χρυσάφι.

Τό μεγάλο τείχος τών πτωμάτων

ΕΝΩ αυτό τó άπέραντο καραβάνι, τó πιό μεγάλο ίσως άπ’ όσα είδε ή ιστορία τής ανθρωπότητας, άρχιζε τήν πορεία του, άκολουθώντας τις γραμμές του υπερσιβηρικού σιδηροδρόμου, ξέσπασε μία βαρυχειμωνιά, που άκόμα κι’ οι γεροντότεροι Σιβηριανοί δεν θυμόνταν άλλη όμοιά τής. ‘Η θερμοκρασία είχε κυριολεκτικά κατακρημνισθεί κάτω άπό τó μηδέν. ‘Ενας άν-

μος που ούρλιαζε άπαίσια, φορτωμένος άπό νιφάδες χιονιού, που έκοβαν τήν έπιδερμίδα του προσώπου σαν δόντια πριονιού, πρόσθεσε κι’ άλλα δεινά σ’ εκείνα που υπέφερε ήδη ή μεγάλη στρατιά των προσφύγων. ‘Ο δρόμος δεν άργησε να σκεπασθεί άπό παγωμένα κουφάρια ανθρώπων και ζώων, καθώς κι’ άπό όχηματα κι’ άποσκευές κάθε λογής. Τό χιόνι, που έπεφτε άδιάκοπα, κάλυψε τα τραγικά αυτά ύπολείμματα, που έπαιρναν έτσι τήν όψη ενός παράξενου τείχους, άπλωμένου κατά μήκος τής κύριας σιβηρικής άρτηρίας.

‘Επί τρεις μήνες, αυτή ή άπίστευτη πορεία συνεχίσθηκε πάνω στους πάγους και στί χιόνι, ενώ οι άνδρες του Κολτσάκ φύλαγαν νύχτα και μέρα τó θωρακισμένο τραίνο με τó μυθώδες φορτίο των 500 χιλιάδων κιλών χρυσού. ‘Αλλά, κατά τα μέσα Φεβρουαρίου του 1920, κάπου ανάμεσα στί Ούράλια όρη και τή λίμνη Μπαίικαλ, τά καύσιμα σάθηκαν. Οι στρατιώτες φόρτωσαν τότε τó χρυσάφι σέ έλκηθρα που τά έσερναν άλογα. ‘Αλλά τó τρομερό κρύο σκότωσε τó ένα ύστερα άπό τó άλλο τά ρωσικά μικρόσωμα σιβηρικά άλογα και ό μεγάλος θησαυρός των Τσάρων έξαφανίσθηκε στίς άπέραντες έρημιές τής Σιβηρίας κάτω άπό συνθήκες που ποτέ δεν διαφωτίσθηκαν.

‘Αυτόσο, στρατιώτες και πρόσφυγες έξακολουθούσαν να προχωρούν, μοιάζοντας όλοένα και πιό πολύ με στρατιά φαντασμάτων. Τό χιόνι έπεφτε όλο και πιό πυκνό, λές και τó Σύμπαν είχε μεταβληθεί σ’ ένα άπέραντο στρόβιλο νιφάδων. Τό άπαίσιο τρίξιμο εκατοντάδων χιλιάδων ποδιών, που συν έθλιβαν τó σωριασμένο χιόνι, καθώς προχωρούσαν όλοένα και πιό βαθειά πρós τήν άνατολή, έμοιαζε με μία πα-

ράξενη, ληθαργική μελωδία. Κάθε άτομο, που υπέκυπτε ξαφνικά στην κόπωση και σταματούσε, έστω και για λίγες στιγμές, τυλιγόταν εúθυς άπό ύπνο, που δεν είχε ξύπνημα.

‘Η λίμνη του θανάτου

Η ΑΕΙΟΘΡΗΝΗΤΗ ανθρωπινή μάζα προχωρούσε άδιάκοπα, ή θερμοκρασία έπεφτε κι’ ό καιρός γινόταν πάντα άκόμα πιό άνυπόφορος. Τό κρύο έμοιαζε τώρα με μία υπερφυσική τρακτική δύναμη, που ροκάριζε λίγο — λίγο όσους είχαν επιβιώσει, δινόντάς τους τó αίσθημα ότι δεν έπρόκειτο να γλυτώσουν. ‘Εκανε τόσο κρύο, ώστε σχηματίζονταν βελόνες πάγου γύρω στί βλέφαρα, κρεμασμένες άπό τά φρύδια! Μέσα σέ μία και μόνη νύχτα, πάγωσαν και πέθαναν 20 χιλιάδες άτομα, λίγο έξω άπό τήν πόλη Νιβονκολάιεφσκ.

Κατά τις τελευταίες ήμέρες του Φεβρουαρίου, τά υπολείμματα τής στρατιάς των ζωντανών — νεκρών έφθασαν στή λίμνη Μπαίικαλ κι’ άποφασίσθηκε να τή διαβούν άμέσως, για να φθάσουν έτσι στην ασφάλεια, που ύποσχόταν ή αντίπερα όχθη. ‘Από τά 1½ εκατομμύριο τών άτόμων, που είχαν ξεκινήσει, βρίσκονταν τώρα ζωντανά μονάχα 250 χιλιάδες. Αύτες, λοιπόν, οι 25 μυριάδες ανθρώπων άρχισαν να διανύουν τά 80 χιλιόμετρα, που χώριζαν τις δυό όχθες, περνώντας πάνω άπό τήν γυαλιστερή παγωμένη έκταση, που τó πάχος τής έφθανε τά 3 μέτρα. ‘Ολοι νόμιζαν ότι δεν υπήρχε πιό άλλο χειρότερο άπ’ όσα είχαν υπέφερε κατά τούς τρεις τελευταίους μήνες. Κι’ όμως, άκριβώς πάνω στή λίμνη Μπαίικαλ, παίχτηκε ή πιό φριχτή πράξη τής τραγωδίας.

Στήν επιφάνεια τής μεγάλης λίμνης, άστραφτερή. λεία και γλυστερή σαν τó δάπεδο χορευτικής αίθουσας, τó κρύο έφθασε τότε στί τó τρομερό παροξυσμό του. ‘Ηταν τόσο δριμύ τόσο διαπεραστικό ώστε πάγωνε τó

μεδούλι μέσα στί κόκκαλα. Μάταια, οι δυστυχισμένοι τυλιγόταν στίς άρκουδένιες γούνες τους. Τό κρύο κολλούσε παντού στί κορμί τους σαν δεύτερο δέρμα. Χιλιάδες ήταν τώρα εκείνοι που πέθαιναν. ‘Απίστευτες έφιαλτικές σκηνές ξετυλιγόταν πάνω στί τεράστιο, παγωμένο παλκοσένικο τής λίμνης Μπαίικαλ.

Κανείς δεν έφθασε ζωντανός στην άλλη όχθη. Λίγες ήμέρες μετά τόν όλοκληρωτικό αυτό χαμό κι’ άφου τά πτώματα σκεπάσθηκαν άπό τó χιόνι, οι κάτοικοι ενός χωριού που βρίσκóταν στην όχθη, άκουσαν να φθάνουν με τόν άνεμο τά θρηνητικά ούρλιαχτά ενός καλόγερου, που είχε τρελλαθεί και περιπλανιόταν άκόμα πάνω σ’ εκείνο τó παγωμένο κοιμητήριο. ‘Υστερα, κι’ ή στερονή αυτή φωνή έσβυσε και μονάχα τó σφύριγμα του ανέμου έξακολουθούσε να περνά πάνω άπό τά 250 χιλιάδες πτώματα.

Τά πτώματα έμειναν εκεί που βρίσκóταν, ως τó καλοκαίρι. ‘Όταν οι πάγοι έλυσαν, όλο αυτό τó φριχτό φορτίο πήγε στίς λίμνες, όπου κι’ άναπαύεται ως σήμερα.

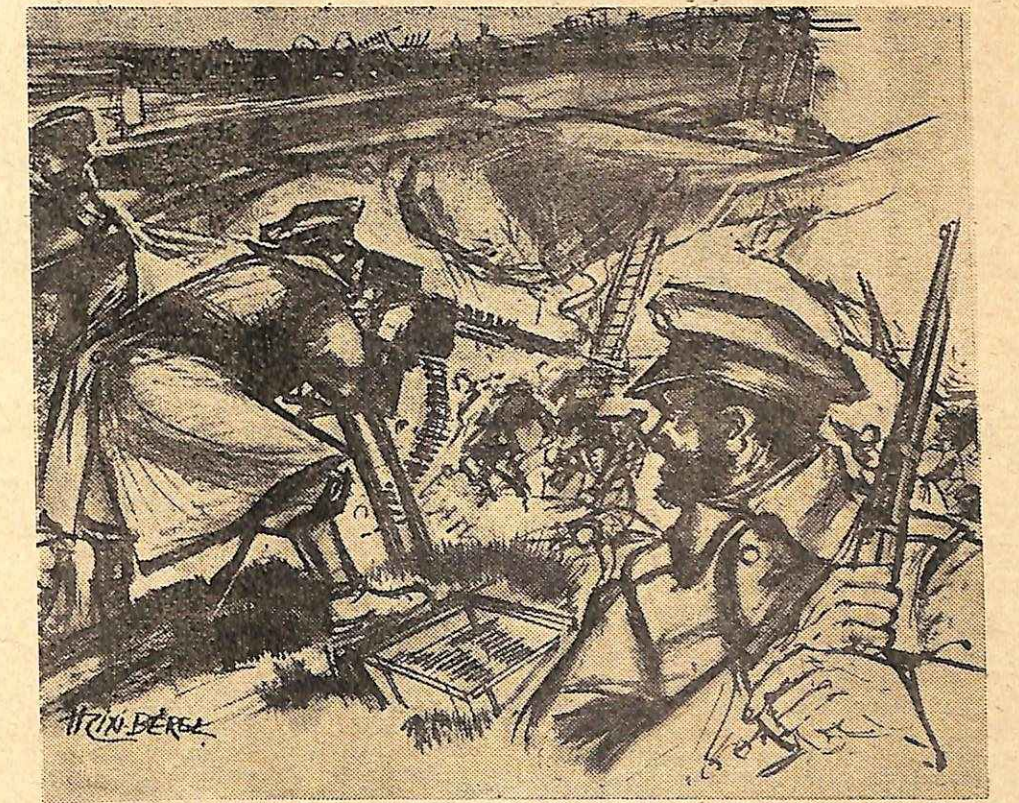
Λημονιά και σιωπή

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ‘Αλεξέι Βασιλιεβιτς Κολτσάκ δεν συνώδεψε τó τελευταίο μέρος τής στρατιάς του στί βυθό τής λίμνης Μπαίικαλ. Πέθανε στή στεριά, κάτω άπό τις σφαίρες ενός έκτελεστικού άποσπάσματος. ‘Η τραγική ύποχώρηση τής Σιβηρίας και τó άνατριχιαστικό δράμα τής λίμνης Μπαίικαλ έξαόσθηκαν σιγά — σιγά μέσα στίς πτάγω των παγκοσμίων γεγονότων, που διαδέχθηκαν τή ρωσική επανάσταση. Και φάνηκε ότι είχε συμβεί τó ίδιο και για τόν θησαυρό των Τσάρων, για ένα δηλαδή βουνό χρυσού, που ήταν άρκετό για να διατηρεί σέ έξαψη και τις πιό ψυχραιμες φαντασίες.

‘Επί όλόκληρες δεκαετίες, καμιά ήχώ, που να άφορούσε τόν θησαυρό, δεν έφθασε στίς έξω άπό τή Ρωσία κόσμο. ‘Η χώρα αυτή περνούσε μία άπό τις πιό «κλειστές» φάσεις τής ιστορίας τής, μη αφήνοντας να διύλισθούν παρά ελάχιστες ειδήσεις μέσα άπό τά σύνορά τής. Φαίνεται όμως, ότι οι νέοι κύριοι τής Ρωσίας δεν άνακάλυψαν ποτε ένα σπουδαίο μέρος του αúτοκρατορικού χρυσού. Μία άνακάλυψη, έστω και μερική, θα έπιδρούσε άμέσως πάνω στην παγκόσμια άγορά χρυσού και δεν θα μπορούσε να περάσει άπαράτηρητη.

Φαίνεται, επίσης, ελάχιστα πιθανό, ότι οι ρωσικές κυβερνήσεις που διαδέχθηκαν άμέσως τó Τσαρικό καθεστώς, θα φύλαγαν μυστική μία ένδεχομένη έπανεύρεση του θησαυρού, γιατί οι κυβερνήσεις αυτές υπέφεραν οικονομικά και θα είχαν κάθε συμφέρον να χρησιμοποίησουν τó χρυσάφι των Τσάρων για τή σταθεροποίηση τής διεθνούς των πίστωσης. ‘Εξ άλλου, ή σημερινή σοβιετική κυβέρνηση άνήγγειλε κατά τó τέλος του 1959, ότι θα ξεκινούσε μία άποστολή για τήν άνεύρεση του τσαρικού χρυσού στή Σιβηρία, πράγμα που επιβεβαιώνει τήν παρά πάνω ύπόθεση και δεν αφήνει καμιά άμφιβολία ότι ό περίφημος θησαυρός έξακολουθεί και σήμερα να είναι χαμένος... έκτός αν ένας λοχαγός, κάποιος Σλάβος Μπογκνάνωφ, τόν βρήκε πράγματι.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ στρατός, στίς όποιο άνήκε ό λοχαγός Σλάβος Μπογκνάνωφ, δεν υπήρξε ούτε ό ταρικός ούτε ό σοβιετικός, αλλά ό ποικιλόχρωμος στρατός των κομπάρσων του Χόλλυγουντ, μίας πόλεως, που, άπό πρώτη όψη, φαίνεται σαν άρκετά άπρόοπτη άφετηρία για μία έκστρατεία με σκοπό τής τήν άπάκτηση των 500 τόνων χρυσού τής αúτοκρατορικής Μόσχας. ‘Όπως και να έχει τó πράγμα, λίγο πριν

άπό τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ό Μπογκνάνωφ ζούσε στην κοιλάδα του Ζάν Φερνάντο, λίγο πιό πέρα άπό τó Λός ‘Αντζελες, εργαζόμενος σαν ‘εξτρα», — όπως οι ‘Αμερικανοί άπεκαλούν τούς κομπάρσους, — στί στούτιο του Χόλλυγουντ και διευθύνοντας, παράλληλα, μία μικρή σχολή ίππασίας.

Φοιτώντας σ’ αυτή τή σχολή, ένας νεαρός ‘Αμερικανός, που δεν έπιθυμεί να γίνει γνωστός παρά με τó δανεικό όνοματεπώνυμο Τζών Σμιθ, για λόγους που παρά κάτω θα φανούν, συνδέθηκε φιλικά με τόν Σλάβο Μπογκνάνωφ. Τό τελευταίο αυτό όνοματεπώνυμο δεν είναι καθόλου ψεύτικο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς φόβο, γιατί ό κάτοχος του είναι πιό νεκρός. ‘Ο Μπογκνάνωφ ζούσε όλομνηστικός κι’ αίσθανθηκε τóση συμπάθεια για τόν Σμιθ, ώστε στί τέλος του φανέρωσε τó μεγάλο μυστικό τής ζωής του, ένα μυστικό που δεν τó είχε πει πριν σέ κανέναν άλλο.

Πρώην αξιωματικός τής στρατιάς του ναυάρχου Κολτσάκ, ό Μπογκνάνωφ είχαμε μετάσχει στην ύποχώρηση τής Σιβηρίας κι’ είχε φτάσει στην Κίνα με τούς άνδρες μίας μονάδας, που είχε προχωρήσει άνοιχτά τής λίμνης Μπαίικαλ. Κατόπι μπήκε σ’ ένα φορτηγό βαπόρι, διέσχισε τόν Είρηνικό κι’ έφθασε στην Καλιφόρνια, όπου κι’ έγκαταστάθηκε.

‘Η ιστορία αυτή όμοια μ’ εκείνη πολλών άλλων Ρώσων, που μετά τήν επανάσταση των μπολσεβίκων μετανάστευσαν στίς ‘Ηνωμένες Πολιτείες κι’ άλλου. ‘Εκεί που ή ιστορία του πρώην λοχαγού Σλάβος Μπογκνάνωφ διέφερε, ήταν τó ότι ό άνθρωπος αυτός είχε συμμετάσχει στί φρούρηση του τσαρικού θησαυρού και, καθώς διαβεβαίωσε τόν Σμιθ, ήξερε που ακριβώς είχε καταλήξει ό άμύθητος εκείνος όγκος χρυσού.

ΑΥΤΟ τó χρυσάφι δυσχέραινε και καθυστερούσε τήν όπισθοχώρηση πιό πολύ άπ’ ότι οι γυναίκες και τά παιδιά. ‘Αλλά ό Κολτσάκ δεν ήθελε να τó άποχωρισθεί. ‘Ηξερε ότι δεν μπορούσε να γυρίσει πίσω και να τó άναζητήσει. ‘Ο ναύαρχος και τó έπιτελείο του είχαν βέβαια τρόφιμα και καύσιμα. Λογάριαζαν, λοιπόν, ελάχιστα τó γεγονός, ότι κάθε ήμέρα καθυστερήσεως, που ώφειλόταν στί πελώριο φορτίο χρυσού, κόστιζε χιλιάδες ανθρώπινες υπάρξεις. ‘Αλλά οι κατώτεροι αξιωματικοί, που έβλεπαν ότι ή ύπόθεση ήταν άπωσδήποτε χαμένη, άποφάσισαν να άπειθαρχήσουν στίς Κολτσάκ και τούς άνωτέρους των και να άπαλλαγούν άπό τόν τσαρικό θησαυρό, κρυβοντας τον όμως καλά, ώστε να μη πέσει στί χέρια των έρυθρών.

‘Εκατοντάδες στρατιώτες δούλεψαν όλόκληρη νύχτα για να θάψουν τó πελώριο φορτίο. Με ένα άλλο λοχαγό, κάποιον Ντράνκοβιτς, ό Μπογκνάνωφ διηύθυνε ένα τμήμα 45 στρατιωτών κι’ έθαψε, μαζί τους ένα μέρος του χρυσού στην κρύπτη μίας άρχαίας μικρής εκκλησίας, που τά έρείπια τής μόλις ξεπερνούσαν τó έδαφος τής στέππας. Κατόπι, οι δυό αξιωματικοί πρόσταξαν τούς άνδρες τους να σκάψουν ένα μεγάλο λάκκο, με τó πρόσχημα ότι θα τοποθετούσαν εκεί κι’ άλλο χρυσάφι, και σκότωσαν και τούς

45 άμοιρους στρατιώτες με δυο πολυβόλα, ενώ εκείνοι θρίσκονταν στο βάθος του λάκκου...

Τις ίδιες εκείνες, πρωινές στιγμές, το κροτάλλισμα των πολυβόλων άνηχούσε άπ' όλα τα σημεία... Η έξολόθρευση ήταν προκαθωρισμένη. Το μυστικό του αυτοκρατορικού θησαυρού ήταν πολύ σοβαρό, ώστε να μείνει στο έλεος της γλώσσας άπλών στρατιωτών. Ένα πράγμα, ωστόσο, δεν είχε προβλεφθεί... ότι οι άξίωματικοί θα άλληλοσκοτώνονταν. Ένώ ο Μπογκνάνωφ γύριζε στον καταυλισμό, ακολουθούμενος από τον Ντράνκοβιτς, άκουσε τον χαρακτηριστικό ήχο του όπλισμού ενός ρεβόλβερ. Γύρισε άπτότομα, βγάλλοντας το δικό του πιστόλι και πρόλαβε να ξεπλώσει τον Ντράνκοβιτς νεκρό, φυτεύοντάς του μια σφαίρα στο μέτωπο. Ύστερα, έσυρε το πτώμα στην κρύπτη και ξενασκέπασε με φροντίδα την είσοδό της.

Άπό τον θερμό στον ψυχρό πόλεμο

ΟΤΑΝ οι Ίάπωνες επέτρεψαν στο Πέρλ Χάρμπορ, ο Τζών Σμιθ ήταν πρωτοετής φοιτητής στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας. Κατατάχθηκε στο πυροβολικό και πέρασε τον πόλεμο χωρίς να πάθει τίποτα. Όταν γύρισε στο Χόλλυγουντ, άρκετους μήνες μετά το τέλος του πολέμου, έμαθε ότι ο Μπογκνάνωφ είχε επιστρέψει στη Ρωσία, έπωφελοόμενος από τη γενική άμνηστία που είχε δοθεί από τη σοβιετική κυβέρνηση στους Τσαρικούς μετανάστες. Ο Σμιθ που είχε δει πολλά άλλα παράξενα κι' έντυπωσιακά πράγματα στη Μέκκα του άμερικανικού κινηματογράφου, ξέχασε τον παλιό λοχαγό του Κολτάκ και την παραμυθένια άφήγησή του για τον αυτοκρατορικό χρυσό.

Το 1959, ο Τζών Σμιθ, που ήταν πια μηχανολόγος, στάλθηκε στη Σοβιετική Ένωση από την εταιρία όπου εργαζόταν. Ο «ψυχρός πόλεμος» περνούσε τότε μια περίοδο ύφεσης κι' ο Σμιθ επιφορτίστηκε να διευθύνει το μοντάρισμα άρισμένων άμερικανικών μηχανών

σ' ένα από τα εργοστάσια της πόλεως Μαγκνιτογκόρκ. Στο εργοστάσιο, μονάχα ένας άνθρωπος μιλούσε έγγλέζικα. Ο άνθρωπος αυτός είχε ζήσει στην Άμερική, ήταν άρκετά ηλικιωμένος και του άνεβασαν να βοηθήσει τον Άμερικανό μηχανολόγο. Έπράκτειο για τον Σλάβο Μπογκνάνωφ!

Ο Μπογκνάνωφ έξωμολογήθηκε κρυφά στον Σμιθ ότι είχε νοσταλγήσει τη δεύτερη πατρίδα του κι' ήθελε να γυρίσει στην Καλιφόρνια. Του ζήτησε, λοιπόν, να τον βοηθήσει να περάσει τα σύνορα, γιατί δεν μπορούσε να έγκαταλείψει με νόμιμο τρόπο το έδαφος της Σοβιετικής Ένώσεως. Ο Σμιθ του δήλωσε ότι του ζήτησε κάτι το άκατόρθωτο, μία και σαν ξένος θα έπιβλεπόταν άγρυπνα σε όλες τις κινήσεις του. Βρήκε, μάλιστα, το πράγμα ακόμα πιο άκατόρθωτο, όταν ο Μπογκνάνωφ πρόσθεσε ότι είχε σκοπό να κουβαλήσει μαζί του στο Χόλλυγουντ και το μεριδίό του από το θησαυρό των Τσάρων.

Η όμορφη Τάνια

ΑΛΛΑ ο γέρος ήταν εύγλωττος και πειστικός, κι' ο Άμερικανός είχε μέσα του τον δαίμονα της περιπέτειας... Υπήρχε έξ' άλλου, στη μέση κι' ένας δικός του θησαυρός, που έπρεπε να τον ξεγαγάει παράνομα άπό τη Ρωσία: μία νεαρή κι' όμορφη Ρωσίδα διερμηνέας, η Τάνια, που τον είχε έρωτευθεί παράφορα. Η Τάνια άνειρευόταν να ζήσει στο Χόλλυγουντ, που μεν την άμυαλη φαντασία της το έβλεπε σαν την σύγχρονή Έδέμ.

Έχοντας άρκετη έπιρροή στους άυπόπτους κομμουνιστικούς κύκλους, η κοπέλλα αυτή κατώρθωσε να βγάλει για τον Σμιθ μία άδεια κυκλοφορίας στο έσωτερικό της χώρας, χωρίς περιορισμούς, χάρη μελετών, με τον Μπογκνάνωφ για τεχνικό του σύμβουλο και την ίδια σαν έπίσημη διερμηνέα. Έτσι, ένα ώραο πρωινό του 1959, τα τρία αυτά άτομα έξακολούθησαν μ' ένα τζιπ το δρόμο της τσαρικής ύποχωρήσεως του 1919 — 20.

Χωρίς την παραμικρή δυσκολία, ο πρώην λοχαγός Μπογκνάνωφ ξεναβήκε στην άπέραντη έρημιά της στέππας, το μικρό άνασκήκωμα του έδάφους σε άπόσταση κάπου 3 χιλιομέτρων από τις ράγες του ύπερσιβηρικού.

Με τα φτυάρια που είχαν φέρει μαζί τους, οι δυο άνδρες ξεσκέπασαν την είσοδο της κρύπτης. Τίποτα δεν είχε αλλάξει, ύστερα από σαράντα χρόνια. Το πτώμα του λοχαγού Ντράνκοβιτς, διατηρημένο θαυμάσια, κειτόταν ανάμεσα στις σειρές των χρυσών ράβδων.

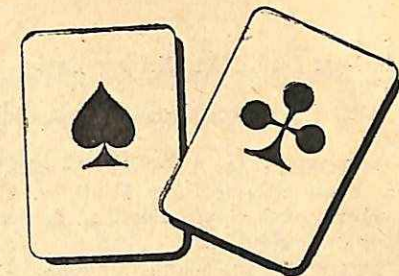
Ο Δικέφαλος άετός

Ο ΣΛΑΒΑ Μπογκνάνωφ σήκωσε μία από τις ράβδους, έκανε να πέσει η σκόνη που είχε μαζευθεί πάνω της κι' ύστερα γύρισε κι' έδειξε στον Σμιθ και την Τάνια τη σφραγίδα που είχε πάνω του εκείνο το κομμάτι του χρυσού... Ήταν ο Δικέφαλος Άετός των Τσάρων. Η κρύπτη περιείχε πολλές δεκάδες τόννων χρυσού.

Άλλά το άφέλιμο φορτίο ενός τζιπ δεν ξεπερνά το ένα τέταρτο του τόννου, που δεν αντιστοιχεί σε 1.000 άλλά σε 907 κιλά. Έτσι, οι τρεις «συνωμότες» δεν μπόρεσαν να φορτώσουν παρά 150 κιλά τσαρικού χρυσού στο αυτοκίνητό τους, από 50 κιλά για τον καθένα τους, που θα τους έξασφάλιζαν ώστόσο άνετα την ύπόλοιπη ζωή τους... Η άποστολή πήρε τον μεγάλο δρόμο της Γεωργίας. Το τζιπ έτρεχε νύχτα και μέρα, με τον Σμιθ και τον Μπογκνάνωφ έναλλάσσόμενους στο βολάν και με την Τάνια επιφορτισμένη να έντυπωσιάζει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τους εκπροσώπους του νόμου, που έξέταζαν κάθε φορά τα χαρτιά των τριών ταξιδιωτών, χαρτιά που άλλωστε ήταν πολύ έν τάξει.

Τον πρώτο καιρό μετά τον γυρισμό του στη Ρωσία, ο Μπογκνάνωφ είχε παραμείνει σ' ένα μικρό συνοριακό χωριό της Γεωργίας κι' ήξερε ένα άρεινό δρόμο, που έβγαине στην Τουρκία. Το δρομάκι αυτό ήταν άχρηστο για τα ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

Άν έπαιζαν οι άντρες χαρτιά, όπως παίζουν οι γυναίκες...

Ο ΤΖΩΡΤΖ ΚΑΟΥΦΜΑΝ γεννήθηκε στα 1889 στην Άμερική. Στην άρχη είχε μια δική του, ήμμερσία στήλη σε καθημερινή έφημερίδα, κι' άργότερα έγινε διευθυντής αυτής της ίδιας έφημερίδας. Έγραψε το πρώτο του έργο, μαζί με τον Μάρκ Κόνελλυ. Το έργο του «Άν οι άντρες έπαιζαν χαρτιά όπως παίζουν κι' οι γυναίκες...» είναι το πιο έξυπνο από τα μονόπρακτά του, κι' άργότερα έγινε ψίλμ. Άλλα έργα του είναι τά: «Πρός τις κυρίες...», «Η βασιλική οικογένεια», «Γεύμα στις 8», «Δεν μπορείς να τα πάρεις μαζί σου», κλπ.. Έδώ, σ' αυτή τη μονόπρακτη κωμωδία του, ο συγγραφέας δίνει μ' ένα «ρωμαλέο» θάλεγε κανείς τρόπο, αυτή τη σάτυρα για την έπιπόλαιη και συχνά άχαρη αντίδραση των γυναικών, όταν βρίσκονται σε συγκέντρωση «όμοφύλων». Δεν χρησιμοποιεί κανένα από τους γνωστούς «μπουφόνικους» τρόπους διακωμώδησεως, π. χ. μίμηση φωνής, τρόπων κ.λ.π. γιατί το κείμενο τα λέει όλα.

Μονόπρακτη κωμωδία του Τζώρτζ Κάουφμαν

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΤΖΩΝ
ΜΠΟΜΠ
ΜΑΡΚ
ΤΖΩΡΤΖ

★ Σημείωση του συγγραφέα: Το έργο είναι παιγμένο από άνδρες και δεν ύπάρχει πουθενά η άνάγκη να ύποκρίνονται τις γυναικείες φωνές οι ήθοποιοί.

Η ΣΚΗΝΗ στο σπίτι του Τζών, στο λίβινγκ — ρούμ. Πάνω σ' ένα τραπέζι, τα χαρτιά, μαζί με όλα τα άναγκαία του παιχνιδιού, είναι έτοιμα για το πόκερ. Καθώς άνοίγει η άδεια, μπαίνει ο Τζών, που ξεαφνικά, σά να θυμάται κάτι, φωνάζει προς τα μέσα, στην άνοιχτή πόρτα):

ΤΖΩΝ: Καλ να μην ξεχάσεις πως τα θέλω όλα πολύ όμορφα σεβριρισμένα.. Να χρησιμοποιήσεις το καλύτερο σεβρίτσιο και τις πετσέτες με το μονόγραμμα.. (Πάει να κλείσει την πόρτα, θυμάται κάτι άλλο και φωνάζει πάλι): Καλ στις έντεκα άκριβώς, να βάλεις τα ταγάρια και τα ποτά πλάι στο τραπέζι που θα παίζουμε και τότε το παιχνίδι θα σταματήσει για λίγο.. (Κλείνει την πόρτα και προχωρεί. Έπιθεωρεί το τραπέζι, τις καρέκλες, και τοποθετεί τα πράγματα μ' ένα δικό του τρόπο. Έκείνη τη στιγμή, χτυπάει η πόρτα. Ο Τζών οίχνει μια γοήγηση ματιά στον καθρέφτη, φτιάχνει τη γραβάτα του και άνοίγει την πόρτα): Γειά σου, Μπόμπ! Πέρασε...

ΜΠΟΜΠ: Γειά σου, Τζών! Νόμισα, πως έπρεπε ναρθώ πιο γοήγορα, να σε βοηθήσω για το γεύμα.

ΤΖΩΝ: Εύχαριστώ.. Όλα είναι έτοιμα. Έγρησα κι' ένα κέικ.. Ξ, τι βλέπω! Αυτό είναι ένα καινούργιο καπέλλο, δεν είν' έτσι;

ΜΠΟΜΠ: Ξ, όχι, όχι.. Δεν το θυμάσαι; Είναι κείνο που άγόρασα την άνοιξη στού Κνός. Ύστερα, όταν άρχισαν να φρονάει ψηλότερα την κορδέλλα, σκέφτηκα, γιατί ν' άγοράσω ένα καινούργιο, καπέλλο, αφού μπορούσα ναλλάξω άπλά τη θέση της κορδέλλας.. Σ' άρέσει έτσι τώρα;

ΤΖΩΝ: Πολύ χαριτωμένο. Άναρωτιέμαι, αν θα μού πήγαινε αυτό έμμένα.. (Παίρνει το καπέλλο και το δοκι-

μάζει στο κεφάλι του κυττάζοντας τον έαυτό του στον καθρέφτη. Γυρίζει στον Μπόμπ): Πώς το βλέπεις;
ΜΠΟΜΠ: Πολύ όμορφο! Κάνει το πρόσωπό σου να δείχνει πιο λεπτό. (Κυττάζει στο τραπέζι τα χαρτιά): Ποιός παίζει άπόψε;

ΤΖΩΝ: Ο Τζώρτζ και ο Μάρκ.
ΜΠΟΜΠ: Άλήθεια; (Παίρνει τη θέση του): Πές μου, δεν νομίζει ότι ο Τζώρτζ δείχνει γερασμένος τούτες τις μέρες; Πώς τα πάνε με την Έθελ; Καμιά βελτίωση;

ΤΖΩΝ: Ξ, όχι και τόσο καλά. Σχεδόν ίδια.

ΜΠΟΜΠ: Περίεργο, λοιπόν, τι του βρίσκεις..

(Χτυπάει η πόρτα).

ΤΖΩΝ: Έμπρός.. (Μπαίνει ο Τζώρτζ).

ΤΖΩΡΤΖ: (Φανερά έκπληκτος, σάμπως αυτοί οι δυο, να ήσαν οι τελευταίοι άνθρωποι στον κόσμο που θα περίμενε να βρει εκεί μέσα): Γειά σας, παιδιά!

ΤΖΩΝ: Γειά σου, Τζώρτζ! Ξ, τι καλά, τι καλά.

ΜΠΟΜΠ: (Σηκώνεται): Γειά σου, Τζώρτζ! Ποτέ άλλοτε δε σε είχα δει τόσο νέο..

ΤΖΩΡΤΖ: (Με φανερή ταραχή): Λοιπόν, πού από λίγο συνάντησα τον Έντ Τζένινγκς στο δρόμο που ερχόμουν και τι νομίζετε πως μου είπε; Πώς ο Τζιμ Πέικινς του είπε, ότι η γυναίκα του Γουίλλ Χάρτενς πρόκειται να τον εγκαταλείψει!

ΜΠΟΜΠ: Δεν είναι δυνατόν! (Κάθεται πάλι).

ΤΖΩΡΤΖ: Τι λές, λοιπόν, γι' αυτό; (Κυττάζει γύρω του κι' η άνησυχία του ύποχωρεί λίγο): Είναι πολύ όμορφο το σπίτι, Τζών... Άλλαξες, νομίζω τη θέση σε μερικά πράγματα, δεν είν' έτσι; Φοβερά γουστόζικο το ντεκόρ, λοιπόν. Άλλά, αν δεν σε πειράζει δέβαια αυτή η δικιά μου άνάμειξη στο γούστο σου.. θάθελα να σου πω κάτι για κείνο το τραπέζι που τ'όβαλες λίγο ψηλά.. (Ρίχνει άλλο ένα έξεταστικό βλέμμα γύρω): Κι' αν έτούτες οι καρέκλες ήσαν ντυμένες με μπλε ύφασμα...

ΤΖΩΝ: Τι θάλεγες για μια παρτίδα, πού από το γεύμα..

ΤΖΩΡΤΖ: Πολύ καλή ιδέα... Ξ, έχω και κάτι άλλο! Κάτι για σένα, Μπόμπ..

ΜΠΟΜΠ: Πολύ ένδιαφέρον! Καλ τι είναι αυτό;

ΤΖΩΡΤΖ: Μού χασομάς κι' εσύ κάτι. ΜΠΟΜΠ: Ξ, μη τείς, πως έννοεις αυτό!

ΤΖΩΡΤΖ: Καλά, θα τα πούμε.. Ο Φορντ Γουίλλιαμς μου είπε πως είχες πολύ όραση εμφάνιση με το θραδυνό σου κοστούμι...

ΜΠΟΜΠ: Αυτό, είναι πολύ καλό.

ΤΖΩΝ: Πώς είναι το μαρό, Τζώρτζ;

ΤΖΩΡΤΖ: Πολύ άνησυχο, τελευταία. Βγάψε δόντια. Το άφησα με τη νταντά άπόψε.. Ήσαν, άλλωστε, η πρώτη φορά που είχα μιάν εύκαιρία για να βγάλω ξέω, το θράδυ. (Παίρνει μια καρέκλα κοντά στο τραπέζι): Ποιός άλλος θάαθει;

ΤΖΩΝ: Ο Μάρκ, μονάχα...

ΤΖΩΡΤΖ: (Με νόημα): Ξ, θάρθει άλήθεια; Θάθελα να σάς μιλήσω, παιδιά, για το Μάρκ. Δε νομίζετε, πως τώρα τελευταία κυττάζει πολύ αυτή τη Φλαμανδέζα;

ΜΠΟΜΠ: Ναι, αυτό που λές είναι σωστό. Είχε πάει μαζί της σ' ένα κέντρο πολυτελείας ποοχτές, για να πάρουνε το τσάι τους. Τδ ξερω, γιατί κάποιος

Ξάδελφος του Τόμ Χέινσεκ τους είδε μαζί.

ΤΖΩΝ: Ποιος είναι αυτός ο Ξάδελφος;

ΜΠΟΜΠ: Δεν ξέρω, αν τον γνωρίζετε. Είναι κάποιος Ράλφ Γουίλσον. Παντρεύτηκε αυτή τη νέα κοπέλα.. Έχουνε κιόλας δυο παιδιά..

ΤΖΩΡΤΖ: Τό θυμάσαι, βέβαια.. το ξαναείπαμε τα δυο παιδιά, είναι καθυστέρημένο πνευματικά.

ΤΖΩΝ: "Ω, ναι! Τόχω άκουσει αυτό! (Χτυπάει η πόρτα): Έμπρός! (Μπαίνει ο Μάρκ).

ΜΑΡΚ: Γεια χαρά, σ' όλους σας!

ΤΖΩΡΤΖ, ΤΖΩΝ και ΜΠΟΜΠ: Γεια σου Μάρκ!

ΜΑΡΚ: Λυπάμαι που έρχομαι, έχουμε όμως στο σπίτι καινούργια ύπνηρα, και καταλαβαίνετε αυτό τι σημαίνει!

ΤΖΩΝ: Πολύ σωστά. Λοιπόν, Μάρκ, πρέπει να σου πω ότι μάρσεσι υπερβολικά το «στύλ» σ' αυτό το κοστούμι.. Κυτάξτε παιδιά! Δεν είναι πολύ όμορφο ραμμένο;

ΜΑΡΚ: Είναι όμορφο, δεν είναι;

ΤΖΩΡΤΖ: "Ω, είναι χάρμα! Γύρισε να δούμε και την πλάτη.. (Ο Τζώρτζ και ο Τζών σηκώνονται και εξετάζουν τα ρούχα του, πιάνουν τους ώμους του κλπ):

ΜΑΡΚ: Τώρα, ξέρετε, στο σπίτι.. Έχω ένα φτηνό ράφτη που έρχεται και μου ράβει στο σπίτι. Παιρνει 4 δολάρια την ημέρα.

ΤΖΩΡΤΖ: Με συγχωρείς.. εδω είναι ένας λεκές.. (Τρίβει με το χέρι του το μανίκι του Μάρκ).

ΤΖΩΝ: Λοιπόν, θα παίξουμε ένα πόκερ;

ΜΑΡΚ: (Κάθεται): Ναι, βέβαια. "Ω, Τζών, θα σε κούραζε να σου ζητούσα ένα ποτήρι νερό;

ΤΖΩΝ: Ούτε λόγος, Μάρκ..

ΜΑΡΚ: Θα τζπαίρνα και μόνος μου, αν μούλεγεσ που μπορού να..

ΤΖΩΝ: "Οχι, δε χρειάζεται... Είναι πολύ εύκολο.. (Βγαίνει. Σιωπή μικρή. Οι άντρες κυτάξονται μεταξύ τους, με νόημα. Πλησιάζουν τα κεφάλια τους κοντά — κοντά).

ΜΑΡΚ: Δεν φαίνεται καλά ο Τζών, δεν εν' έτσι;

ΜΠΟΜΠ: Ναι. Πρόσεξε τα χαρακτηριστικά του; Δεν μπορεί πιά να κρυφτεί..

ΜΑΡΚ: Κι' έδειχνε τόσο καλά, λοιπόν.. Σαν παιδί.

ΤΖΩΡΤΖ: Δεν είναι φοβερό τουτό το δωμάτιο; το πύ φρικτό πράγμα που έχω δει ποτέ. (Ο Μάρκ παίρνει ένα τσιγάρο απ' το τραπέζι και το δείχνει στους άλλους).

ΜΑΡΚ: Χαί! Δέκα σέντες! (Σταματάει μια στιγμή): Σε' αλήθεια, λοιπόν, θάθελα να το πάρω μονάχος μου εκείνο το νερό. Θάβλεπα έτσι την κουζίνα του.. (Ο Τζών ξαναγυρίζει με το νερό): Εύχριστώ πολύ, Τζών. (Πίνει).

ΤΖΩΝ: Είναι αρκετά κρύο Μάρκ;

ΜΑΡΚ: (Ξέροντας πως, όχι): Καλ βέβαια είναι... Έγώ, συνήθως, βάζω πάγο στο νερό μου.. (Κάθεται).

ΤΖΩΡΤΖ: Απίστευτο, λοιπόν, ελάμε τ'

ώραίτερο επιδόρπιο, ένα καινούργιο, έντελως!

ΜΠΟΜΠ: "Ω! Και τι ήταν αυτό; Είναι φοβερά δύσκολο, λοιπόν, να θρείς ένα καινούργιο επιδόρπιο..

ΜΑΡΚ: (Με έκπληξη): Είναι, σιγά-σιγά;

ΤΖΩΡΤΖ: "Ήτανε λοιπόν ένα είδος από δαμάσκηνα, θρασμένα με σιρόπι και κρέμα... Γίνεται πολύ εύκολα, ξέρετε, και χωρίς πολύ έξοδο.. Και, αν τύχει, να σουθρουνε επισκέψεις που δεν τις περιμένεις..

ΜΠΟΜΠ: Θέλω τη συνταγή..

ΜΑΡΚ: Πόσα αυγά θέλεις;

ΤΖΩΝ: Θέλω, πολύ δούτυρο;

ΤΖΩΡΤΖ: "Ω, όχι, πολύ λίγο. Θα σου φέρω τη συνταγή, την Τρίτη τάση-γευμα..

(Ο Μάρκ αισθάνεται κάτι να τον ενοχλεί στο στήθος του. Το τρίβει επίμονα, βιάζει έπειτα ένα καθρεφτάκι απ' την τσέπη του και κυτάξει προσεκτικά το πρόσωπό του. Βιάζει ένα ξυραφάκι εσφαλώς και περνάει το στήθος του μ' αυτό, προσεκτικά. Οι άλλοι δεν τον προσέχουν. Ο Τζών κάθεται ξαπλωμένος σε μια πολυθρόνα. Ο Μπόμπ ανακατώνει τα χαρτιά. Ο Τζώρτζ καπνίζει ήρεμα. Ο Μάρκ τακτοποιεί τα χαρτιά. Ο Μπόμπ σπάει ξαφνικά τη σιωπή):

ΜΠΟΜΠ: Είμαστε έτοιμοι;

ΤΖΩΝ: "Οχι. Περιμένετε μια στιγμή, (Παίρνει ένα φανταχτερό ύψασμα και σκεπάζει μ' αυτό το τραπέζι). Τώρα, είμαστε έτοιμοι!

ΜΑΡΚ: (Τό άγγιζει): Είναι πολύ όμορφο, Τζών! Πού τό βρήκες;

ΤΖΩΝ: Άγόρασα μια γυάρδα απ' αυτό το σατέν στού Μαξί..

ΤΖΩΡΤΖ: Ναι; Πόσο σου κόστισε;

ΤΖΩΝ: Ένα δολάριο και έξιηντα τρείς πέννες. "Ήτανε ρεάλι. "Τότερα, εγώ τό ρέλιασα, στο σπίτι.

ΜΠΟΜΠ: Φοβερά χαριτωμένο!

ΜΑΡΚ: "Α, και κάτι άλλο! Ο Γουώλτερ Σάρπ μόλις έπέστρεψε απ' το Παρίσι..

ΤΖΩΡΤΖ: Αλήθεια;

ΜΑΡΚ: Ναι. Και είπε πως τα παντελόνια είναι της μόδας πύ μακρυνά απ' το κανονικό..

ΤΖΩΡΤΖ: Αλήθεια; (Γίνεται μια άνα ταραχή με το νερό).

ΤΖΩΝ: (Φέρνει κέσματα και κάθεται): Με πόσα να παίξουμε;

ΜΠΟΜΠ: "Ω, τι σημασία έχει; ως ένα σέντες;

ΤΖΩΡΤΖ: Πειράζει να μοιράσω εγώ; (Παίρνει τα χαρτιά απ' τον Μπόμπ).

ΜΑΡΚ: Πες μου, άκουσε τίποτα για τον Έντυ Πάγκερ;

ΤΖΩΝ: "Οχι.

ΜΑΡΚ: Λοιπόν, φαίνεται πως είδε αυτές τις διαφημίσεις για το αδυνάτισμα και σκέφτηκε να τις εφαρμόσει. Ξέρετε, βέβαια, πως ο Έντυ πήρε πολλές δεκάδες απ' την εποχή που παντρεύτηκε.

ΤΖΩΡΤΖ: Είκοσι λίμπρες, χωρίς άλλο.

ΜΑΡΚ: Λοιπόν, τού έστειλαν κάτι φάρμακα κι' άρχισε να τα παίρνει κι' ύστερα τί νομίζετε πως έγινε;

ΤΖΩΡΤΖ: Λοιπόν, τί; (Ο Μάρκ τού

ψιθυρίζει κάτι): Μη μου τό λες αυτό..

ΤΖΩΝ και ΜΠΟΜΠ: (Ταραγμένοι): Τι έγινε; Τι έγινε; (Ο Τζώρτζ τό ψιθυρίζει στον Τζών, και κείνος στον Μπόμπ. Μεγάλη ταραχή).

ΜΑΡΚ: Ποιος έχει τα χαρτιά;

ΤΖΩΡΤΖ: Έδω είναι. (Μοιράζει).

ΜΑΡΚ: Δεν θάθελα ναόργησω απόψε με τό παιχνίδι. "Όλη τη μέρα ήμουνα στα μαγαζιά σήμερα.

ΤΖΩΡΤΖ: Κι' έχω ένα ραντεβού στο κορυείο γι' αύριο πολύ πρωί. Θα δοκιμάσω ένα νέο τρόπο για να κόβω τα μαλλιά μου.. (τα χαρτιά έχουνε κιόλας μοιραστεί).

ΜΠΟΜΠ: (Διαλέγοντας ανάμεσα στα χαρτιά του): Ποιό είναι μεγαλύτερο χαρτί: Ο βαλές ή ο άσσο;

ΤΖΩΡΤΖ: Και τώρα, ποιός ρίχνει πρώτος;

ΤΖΩΝ: Και τούτα τα μικρά, άστειλα πραγματάκια είναι τα μαύρα «μπαστούνια»;

ΜΑΡΚ: Πόσο μετράνε οι «κοιπες»;

ΤΖΩΝ: "Ας δούμε για όλα τούτα μίαν ίδια τιμή, για μεγαλύτερη εκκόλια..

ΜΠΟΜΠ: "Ας πούμε, κάθε κομμάτι — μια πέννα..

ΤΖΩΡΤΖ: Άκουσα πως οι «Λόρντ και Τάιλορ» έχουνε μια καταπληκτική ποικιλία σε πτυζάμες..

ΜΑΡΚ: Αλήθεια, πόσα πληρώνετε στην ύπνηρα σας;

ΜΠΟΜΠ: Έξιηντα πέντε, μα δεν τάξιζει... (Οι τρείς τους, άρχίζουν να μιλάνε για τις ύπηρεσίες, κι' ο Τζών προσπαθεί να μιλήσει και δεν τα καταφέρνει να τους κάνει να τον άκούσουν)..

ΤΖΩΝ: (Άναστατωμένος): Παιδιά! Άκούστε κάτι παιδιά!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Ναι!

ΤΖΩΝ: (Με την ίδια ταραχή): Τάξερα πως είχα κάτι σπουδαίο να σάς πω, και τώρα μόλις τό θυμήθηκα!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Τι είναι; Τι είναι;

ΤΖΩΝ: Λοιπόν, πρώτα απ' όλα πρέπει να μου ύποσχεθείτε, πως δεν θα πείτε ούτε λέξη σε κανένα, γιατί και μένα μου τό εμπιστευθήκανε με άπόλυτη έχεμύθεια κι' εγώ ύποσχεθήκα πως δεν θα πω τίποτα πουθενά..

ΤΖΩΡΤΖ: Τι είναι λοιπόν;

ΜΑΡΚ: Λοιπόν;

ΜΠΟΜΠ: Λοιπόν;

ΤΖΩΝ: Πρόκειται για τον Σήντ Χέφλιν! Και τώρα, ύπόσχεστε να μη μιλήσετε ποτέ γι' αυτό; Κι, αν κάποτε σάς ξεφύγει κάτι, μην πείτε, τουλάχιστον, πως τάκούσατε από μένα..

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: "Οχι, όχι!

ΤΖΩΝ: Λοιπόν, θα σάς τό πω... Και μάλιστα, κατ' εθθειαν, χωρίς ύπονοούμενα.. Θα σάς πω.. ότι θά.. χά! (Τους τό λέει με τα μάτια).

ΜΑΡΚ: Άδύνατο να τό πιστέψω!

ΜΠΟΜΠ: Τι θέλεις να πεις;

ΤΖΩΡΤΖ: Πότε;

ΤΖΩΝ: Τόν Άπρίλη! (Μετράνε στα δάχτυλά τους και σταματάνε βλοϊ στο τέσσερα).

ΤΖΩΡΤΖ: Τι θέλεις να πεις Πανδρευτή;

ΤΖΩΝ: "Ε, να λοιπόν! Πανδρευτήκανε μόλις στο τέλος τού Γενάρη!

(Όλοι, άμέσως, πετάνε πάνω στο τραπέζι τα χαρτιά τους, κι' άρχίζουν να μιλάνε βλοϊ μαζί και πολύ γρήγορα, έχουν ξεχάσει δολότελα τό παιχνίδι).

(Μετ. Κ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΟΥ)

Ή αιματουρία είναι ένα άπρόοπτο φαινόμενο που έντυπωσιάζει και τρομάζει. Πρόκειται, βέβαια, για σημοδι κάποιας παθολογικής καταστάσεως. Άλλα, εύτυχώς, τό σημάδι αυτό δεν έκπροσωπει πάντα σοβαρό κίνδυνο.

ΓΙΑΤΡΕ, ΕΙΔΑ ΣΤΑ ΟΥΡΑ ΜΟΥ ΑΙΜΑ!

Οι διάφορες αίτίες, που προκαλούν τό προειδοποιητικό φαινόμενο τής αιματουρίας

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ αίματος στα ούρα είναι ένα φαινόμενο, που ή συμβολική γλώσσα του προδίδει μια παθολογική κατάσταση μέσα στον οργανισμό. Κι' ιδιαίτερα στο ούροποιητικό σύστημα.

Άπό ό,τι δείχνουν οι στατιστικές, οι άνδρες παρουσιάζουν δυό φορές συχνότερα από τις γυναίκες, αυτό το «σημείο συναγερμού», που στρέφει την προσοχή του γιατρού σε κάποιο κίνδυνο. Είναι φανερό, ότι ή εμφάνιση αιματουρίας σε ένα άτομο, που ύποφέρει από πάθηση γνωστή κι' ύποβάλλεται στη σχετική θεραπεία από καιρό, όπως από μια κυστίτιδα ή μια νεφρίτιδα, δεν θέτει πρόβλημα. Δεν πρόκειται, σ' αυτή την περίπτωση, ν' αναζητηθεί ή αίτία. Πρόκειται, απεναντίας, για ένα σημάδι συμπληρωματικής φύσεως, που έπιβεβαιώνει την πρότερη διάγνωση και πού, τό πολύ — πολύ, μπορεί να ύπαγορεύσει κάποια άλλαγή στην εφαρμοζόμενη ήδη θεραπεία.

Όταν, όμως, ή παρουσία αίματος στα ούρα είναι κάτι τό έντελως άπρόοπτο και ξαφνικό, χωρίς φανερή αίτία, πρέπει να βρεθεί αυτή ή αίτία κι' ο γιατρός, για να τό κατορθώσει, είναι άνάγκη να περάσει συχνά από πολλούς και μακροπρόθεσμους τρόπους εξέτασεως.

Τρία όργανα στον άνδρα (νεφρό, κύστη, προστάτης) και δυό μόνο στη γυναίκα (νεφρό, κύστη) είναι, στο πλείστο των περιπτώσεων, ύπόλογο για τις αιματουρίες.

Τίθενται, λοιπόν, δυό προβλήματα: 1) Ποιό είναι τό όργανο που αίμοροεί, δηλαδή ή άφετηρία τής αιματουρίας; 2) Ποιά είναι ή άλλοίωση αυτού του όργανου, δηλαδή ή αίτία του ματώματος;

Άπεναντίας, σπάνια ή αιματουρία είναι τέτοιας φύσεως, ώστε να σημαίνει κατάσταση δεξίας αναιμίας.

Ο γιατρός έχει μπροστά του ένα άρρωστο άνήσυχο, που θέλει να καταλάβει τί ακριβώς συμβαίνει. Τόν ρωτά, λοιπόν, και προσπαθεί να μάθει τις λεπτομέρειες του φαινομένου.

Πότε έβγαλε αίμα; Χτές; "Η από μέρες; Έννοιωσε πόνος και σε ποιό σημείο; Είχε μήπως άλλες διαταραχές κατά τις προηγούμενες μέρες, όπως τσούξιμο κατά την ένούρηση ή σκουρόχρωμα ούρα; Είχε ποτέ νεφρικούς κω

Ή άκτινογραφία του νεφρού έγινε χωρίς την ειδική προετοιμασία κι' έτσι τό όργανο παραμένει άόρατο. Άπεναντίας, ή πέτρα εμφανίζεται όλοκάθαρα.

λικούς ή δυσκολία στην ένούρηση; Τί άρρώστιες πέρασε κατά τό παρελθόν; Μήπως είχε πάθει ποτέ πνευμονική φυματίωση;

"Όλα αυτά είναι πολύτιμα στοιχεία κι' άδηγούν τον γιατρό για να κατευθύνει τις εξετάσεις.

Έξ άλλου, ή αιματουρία ήταν όλική, διαρκούσε δηλαδή καθ' όλη την ένούρηση; "Η μήπως ήταν μονάχα άρχική ή μονάχα τελική; Με την άπάντηση σ' αυτή την τριπλή έρώτηση, μπορεί ο γιατρός να σχηματίσει ήδη μια ιδέα για την άφετηρία του φαινομένου.

Άς δούμε τις τρείς ένδεχόμενες μορφές αιματουρίας:

1) Ή άρχική. Δηλώνει, κατά πάσα πιθανότητα, ότι ή έδρα του φαινομένου βρίσκεται στην ούρήθρα. Οι σχετικές εξετάσεις μπορούν ν' άποδείξουν: α) φλογώδη άλλοίωση,

β) άδένωμα, δηλαδή μικρό καλόγη όγκο,

γ) άποκλειστικά στον άνδρα, άλλοίωση του προστάτη. Οι άλλοιώσεις αυτές είναι συχνές και ποικιλόμορφες.

Ή ούρηθροσκοπία, που έπιτρέπει να άντιληφθούμε μια παραμόρφωση του

άγωγού, συνίσταται στην είσαγωγή στην ούρήθρα ενός σωλήνος έφωδισμένου με ένα μικρό λαμπιόνι κι' ένα κατοπτρίδιο, που φθάνουν όλα μαζί ως την κύστη.

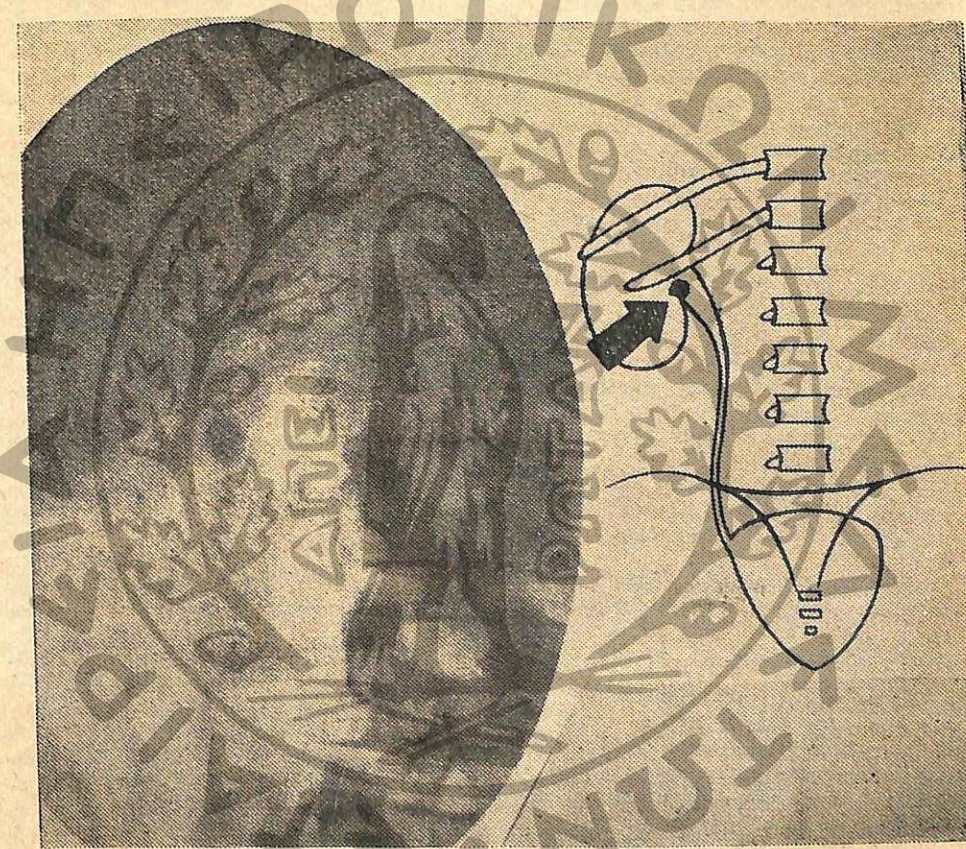
Τό άδένωμα του προστάτη είναι ή αίτία που διαπιστώνεται πύ συχνά. Πρόκειται για ένα όγκο, που μπορεί κανείς να τον συγκρίνει με τό γυναικείο ίνωμα. Κάνει υπερτροφικό τον προστάτη, δυσχεραίνει συχνά την ένούρηση και προκαλεί μάλωμα. Ή άφαίρεσή του είναι αρκετή για να έπαναφέρει τα πάντα σε τάξη.

Ο καρκίνος του προστάτη είναι, άλλοίμονο, μια επίσης πιθανή αίτία αιματουρίας. Ή έγκαιρη διάγνωση έξασφαλίζει περισσότερες έλπίδες έπιτυχίας. Ο καρκίνος παραμορφώνει και σκληρύνει τον προστάτη, προκαλώντας άκανόνιστο μάλωμα.

Τέλος, οι προστατίτιδες ή συνήθεις φλογώσεις του προστάτη μπορούν να προκαλέσουν επίσης αιματουρία άρχικής μορφής.

2) Ή τελική. Όταν τό αίμα έμφανίζεται στην τελευταία φάση τής ένούρησης, ή πιθανότερη αίτία βρίσκεται στην κύστη.

Ή κυστοσκοπία, που βασικά μοιάζει με την ούρηθροσκοπία, έπιτρέπει να δούμε στο έσωτερικό τής κύσεως και

να αντιμετωπίσουμε την αλλοίωση.
 Η πιο συχνή αιτία είναι οι κυστίτιδες. Συνοδεύονται με πόνο, άρκετες φορές και με πυρετό και παρουσιάζουν πύον στα ούρα. Η μικροσκοπική εξέταση των ούρων αποσκοπεί στην απομόνωση του μικροβίου, που προκαλεί όλη την κατάσταση. Τα συνήθη αντιβιοτικά παίζουν γρήγορο κι' αποφασιστικό ρόλο στη θεραπεία της κυστίτιδας, εκτός αν πρόκειται για βακίλλους του Κώχ. Η φυματιώδης κυστίτις είναι συνήθως ή άλλη όψη της νεφρικής φυματιώσεως κι' η θεραπεία τότε είναι λιγότερο απλή.

Συνήθεις αιτίες αιματοουρίας είναι κι' οι όγκοι της κύστεως. Πρέπει να ληφθεί ένα μέρος τους και να γίνει βιοψία, για να διαπιστωθεί αν πρόκειται για καλοήγη κατάσταση ή για καρκίνο. Άλλα, στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι προτιμότερη ή καταστροφική του όγκου από τις φυσικές οδούς ή κι' η αφαίρεσή του, οποιαδήποτε κι' αν είναι η φύση του.

Οι λίθοι της κύστεως, γνωστοί από καιρό, είναι μια μάλλον σπάνια αιτία. Συνοδεύονται συχνά από πόνο κι' απαιτούν δραστική θεραπεία.

3) Πιό συχνά, όμως, η αιματοουρία είναι ολική, όποτε οι ένδεχόμενες αιτίες είναι πιο πολλές.

α) Νεφρίτιδες. Μπορεί το αίμα να είναι το πρώτο τους σύμπτωμα. Υπάρχουν πολλές νεφρίτιδες, που υποκρύπτουν στην κατάλληλη θεραπευτική αγωγή.

6) Λίθοι στα νεφρά. Είναι οδυνηροί, προκαλώντας κωλικούς, που διπλώνουν τον άρρωστο στα δυο με τη σφοδρότητά τους. Η θεραπεία είναι πολύ λεπτή και κάποτε η εμφάνιση των λίθων προσκρούει σε σοβαρές δυσκολίες. Η κατάλληλη δίαιτα, ή λουτροθεραπεία, ή ανάπαυση άρκου, άλλες φορές, για να διώξουν τους λίθους, που φεύγουν με τα ούρα.

γ) Φυματιώση των νεφρών. Είναι αρκετά συχνή περίπτωση. Θεραπεύεται σήμερα χάρη στα αντιβιοτικά, που επενεργούν δραστικά στο βάκιλλο του Κώχ. Η διάγνωσή της είναι εύκολη και γίνεται με τη μικροσκοπική αναζήτηση του βακίλλου στα ούρα και με την ακτινογραφία των νεφρών.

δ) Όγκοι. Ποικίλλουν και παρέχουν αρκετά εύκολοι μνήμες για τον γιατρό εικόνες στις ακτινογραφίες. Δεν είναι πάντα καρκινικής φύσεως, αλλά πρέπει να αφαιρούνται όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Παρουσιάζονται ακόμα και στα παιδιά.

ε) Παρουσία πολλαπλών κύστεων στα νεφρά. Συνήθως είναι αμφίπλευρες, εμφανίζονται δηλαδή σύγχρονα και στα δυο νεφρά.

στ) Υδρονέφρωση ή διαστολή των νεφρών, νεφρική πτώση κι' άγγειώματα είναι, λιγότερο συχνά, οι λόγοι της ολικής αιματοουρίας.

Τέλος, πρέπει να έχουμε υπ' όψη μας, ότι, όχι λίγες φορές, παρά τις διεξονυχιστικές εξετάσεις, ένας ώρισμος αριθμός αιματοουριών φυλάει το μυστικό τους, μην αφήνοντας να φανεί η αιτία τους.

DR. MATLIN

Δεν υπάρχουν σήμερα στον κόσμο δυο έπιστήμονες, που οι γνώμες τους να συμπίπτουν απόλυτα ως προς τις αιτίες και τα αποτελέσματα του ύπνου, του «πρωσωρινού θανάτου», καθώς τον αποκαλούσε ο Γκαίτε. Όπως για τον προϊστορικό άνθρωπο, έτσι και για τον σύγχρονο, το φυσιολογικό αυτό φαινόμενο παραμένει ανεξιχνίαστο.

Ο ΥΠΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ ΑΙΝΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Διαφωτίσθηκαν πειραματικά ώρισμένες πλευρές του, αλλά το μυστήριο είναι πολυέδρο.

Ε Δω και κάμποσα χρόνια, ο δόκτωρ Σέρντερλουντ, καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, θέλησε να διαπιστώσει για πόσο χρονικό διάστημα δέκα φοιτητές κι' άλλες τόσες φοιτήτριες θα μπορούσαν να μείνουν άυπνοι, χωρίς τη βοήθεια φαρμάκων ή άλλων τεχνητών μέσων. Το ρεκόρ το έσπασε ο φοιτητής Κάρλ Στέβενσον, που έμεινε άγρυπνος πέντε ήμερών και συγκεκριμένα 121 ώρες και 41 λεπτά, πέφτοντας κατόπιν σ' ένα ύπνο που βάσταξε 26 ώρες, χωρίς διακοπή. Δεύτερη ήλθε η φοιτήτρια Ίγκε Λίντστρεμ, που έκλεισε τα ώραια, γαλανά μάτια της τρεις περίπου ώρες πριν από τον συμφοιτητή της.

Το ρεκόρ αυτό έμεινε άθικτο κατά τα πειράματα, που έγιναν στο αμερικανικό ναυτικό, τους τελευταίους μήνες του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Στη βάση Έλλιστ, της Καλιφόρνιας, 350 νεαροί ναύτες έμειναν άυπνοι επί 112 ώρες, αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τα δυο πρώτα είκοσιτετάρωρα υποβλήθηκαν σε κουραστικές άπασχολήσεις. Η δεύτερη νύχτα, κατά την όμολογία όλων τους, υπήρξε η πιο γεμάτη από τους πειρασμούς του Μορφέως. Στο τέλος της δοκιμασίας, η αίσθηση της ισορροπίας κι' εκείνη της άκοης βρισκόταν ακόμα σε περίφημη κατάσταση, ενώ η δύναμη της όρασης είχε κάπως μειωθεί. Άπεναντίας, στη συμπεριφορά, παρατηρήθηκαν αξιόλογες μεταβολές: οι πιο πολλοί ναύτες διαπίστωσαν ότι η θέλησή τους είχε εξασθενήσει και τους είχε κυριέψει μια περιεργή μελαγχολία, ενώ άλλοι συνάδελφοί τους ξεσπούσαν σε άχαλίνωτα γέλια. Μερικοί, τέλος, είδαν με τρόπο να χάνει ή σκέψη τους τον ειρμό της και να λειτουργεί... σουρεαλιστικά. Όλες, όμως, αυτές οι διαταραχές εξαφανίσθηκαν ύστερα από 12—14 ώρες ύπνου.

Αυτές είναι οι πιο πρόσφατες απόπειρες καθορισμού των χρονικών ορίων της ανθρώπινης αντίστασης απέναντι στον ύπνο. Ο ύπνος, που άπορροφά το 1)3 της ανθρώπινης ζωής από άποψη χρόνου, είναι πιο άπαραίτητος κι' από την τροφή. Μπορεί κανείς να μη βάζει μπουκιά στο στόμα του επί 4 — 5 εβδομάδες, χωρίς ανεπανόρθωτες ζημι-

ες. Άλλά η συνεχής έλλειψη ύπνου σκοτώνει τον άνθρωπο σε λίγες ήμερες. Δεν πρόκειται, φυσικά, για τη συνήθη άπνία, που στην πραγματικότητα περιέχει διαλείμματα ύπνου, έστω και συγγεόμενου με την κατάσταση έγρηγόρσεως. Ο Μονταίνιος διηγείται ότι ο βασιλιάς της Μακεδονίας Περσέυς που πιάσθηκε αιχμάλωτος από τους Ρωμαίους, καταδικάσθηκε να πεθάνει με άδιάκοπη στέρηση του ύπνου. Η ευεργετική επίδραση του ύπνου στον οργανισμό κι' ειδικότερα στον έγκέφαλο και το νευρικό σύστημα, είναι γνωστή σε όλους. Η έννοια του «άνανωτη ύπνου» είναι αρχαία όσο κι' ο άνθρωπος. Ο καθένας μας, από προσωπική πείρα, γνωρίζει καλά ότι η κούραση δημιουργεί την ανάγκη του ύπνου, ότι η έπιθυμία του κρεβατιού έρχεται άναπόφευκτα ύστερα από ένα ώρισμένο διάστημα έγρηγόρσεως κι' ότι αυτή η έπιθυμία γίνεται άκατανίκητη όταν μείνει κανείς άυπνος ή κουρασθεί πολύ.

Η βιοχημική έρμηνεία του φαινομένου

Σ ΤΗ βάση αυτών των δεδομένων ήταν φυσικό να προκύψει μια θεωρία βιοχημικής έρμηνείας του ύπνου. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, που ο άνθρωπος άναπτύσσει στην κατάσταση έγρηγόρσεως, συσσωρεύονται στο αίμα ώρισμένες τοξικές ουσίες, οι «ύπνοτοξίνες», που γεννούν την ανάγκη κατακλίσεως.

Οι Λεζάντο και Πιερόν, άφου κράτησαν μερικά σκυλιά έξπνια ώσπου του κυριέψει άκατανίκητη η ανάγκη του ύπνου, ένοφθάλμισαν στοιχεία του αίματός τους στο αίμα άλλων σκυλιών, που ήταν χορτασμένα από ύπνο. Τα δεύτερα, λοιπόν, σκυλιά άποκοιμήθηκαν άμέσως.

Κατά τον ύπνο, αυτόν τον «προσωρινό θάνατο», όπως τον έλεγε ο Γκαίτε, ο οργανισμός χαλαρώνει τις ζωτικές του δυνάμεις. Οι αισθήσεις παύουν να λειτουργούν ή να έλέγχονται. Οι μύς ξεσφιγγονται. Όσο για τα όργανα, που εξαρτώνται από το νευροφυτικό σύστημα, ή λειτουργία τους βέβαια εξακολουθεί. Η καρδιά συνεχίζει τους παλμούς της, οι πνεύμονες τις άναπνευστικές τους κινήσεις, οι άδένες τις έκκρίσεις τους. Άλ-

Ο ύπνος έπέρχεται, καμιά φορά, έντελώς άπροεξοικιστήτα κι' άπρόσπτα. Ο οργανισμός δεν άνθίσταται σ' αυτή την έφοδο, ίδίως μετά τα γεύματα. Το φαινόμενο οφείλεται σε μια προσωρινή έγκεφαλική άναμια. Το αίμα συγκεντρώνεται στο πεπτικό σύστημα, που βρίσκεται τότε σε πλήρη λειτουργία, και δεν άρδεύει ίκανοποιητικά τον υπόλοιπο οργανισμό. Ίδιαιτερα εύπαθη σ' αυτό τον αφνιδιαστικό ύπνο είναι τα άτομα που υποφέρουν από ήπατική άνεπάρκεια, καθώς κι' οι πολυφαγάδες.

λά οι καρδιακοί παλμοί είναι πιο άραιοί, ή άναπνοή πιο άργη κι' ή θερμοκρασία του σώματος χαμηλώνει. Κάτω άπ' αυτές τις συνθήκες, οι τοξίνες εξαλείφονται και ξεπυλώνεται νοιώθουμε τον έαυτό μας ξεκούραστο.

Άλλά ή βιοχημική θεωρία, αν σκεφθούμε καλύτερα, δεν άποδεικνύεται άπόλυτα ίκανοποιητική. Κάθε άτομο μπορεί, λόγω χάρη, να διαπιστώσει ότι λείπει ένας πλήρης παραλληλισμός άνάμεσα στον βαθμό καταπόνησεως και τη διάρκεια και το βάθος του ύπνου. Η υπερβολική κούραση προκαλεί άπνία. Τα νεογέννητα κοιμούνται πολύ περισσότερο από τους μεγάλους κι' οι γέροι λιγότερο από τους νέους. Πώς, επίσης να έρμηνεύσει κανείς με τη βιοχημική θεωρία την άνωτική επίδραση που άσκούν το σκοτάδι, ή σιωπή, οι μονότονοι θόρυβοι; Πολλά άτομα κατορθώνουν να σηκώνονται σχεδόν άκριβώς στην ώρα που χρειάζονται. Πώς θα έρμηνευθεί αυτή ή προκαθορισμένη έγερση; Όπως γράφει κάπου ο Μπιντλαφ, «στον ύπνο, σ' αυτό το θαυμαστό ταξίδι κάθε

νύχτας, υπάρχει άναμφισβήτητο μυστήριο». Και ή σύγχρονη έπιστήμη συμφωνεί μ' αυτή την ποιητική διαίσθηση. Για τον πρωτόγονο άνθρωπο, ο ύπνος ήταν ένα αίνιγμα. Για τον σημερινό άνθρωπο, ο ύπνος εξακολουθεί να παραμένει αίνιγμα. Δεν υπάρχουν δυο βιολόγοι, δυο ψυχίατροι, δυο νευροχειρουργοί που να συμπλήρουν άπόλυτα οι ίδιες τους ως προς τις αιτίες και τα αποτελέσματα αυτού του φυσιολογικού φαινομένου. Οι θεωρίες, έτσι, είναι πολλές. Άλλες συγχρόνως μεταξύ τους κι' άλλες προσαποθούν να άλληλοσυμπληρωθούν.

Κ ΑΘΕ νύχτα χωρίζομαστε κατά κάποιον τρόπο από το σώμα μας, άρχίζοντας ένα δεύτερο είδος ζωής, που το άγνωστου σχεδόν έντελως. Κι' επειδή καταναλώνουμε το 1)3 της ζωής μας ζωής στον ύπνο, ένα άτομο λόγω χάρη 70 χρόνων έχει ζήσει συνειδητά μόνο τα 47. Τι συνέβη κατά τη

διάρκεια των άλλων 23 ετών της ζωής του;

Δεν υπάρχει άμφισβητούμενη ή κόπωση είναι ένας θεμελιώδης συντελεστής του ύπνου. Θεμελιώδης επίσης συντελεστής είναι κι' ή άπουσία έξωτερικών έρεθισμών. Η σκοτεινιά, ή ήσυχία, ή άδιαφορία για ό,τι μας περιβάλλει (εο θύπος είναι το γδύσιμο της ψυχής μας από τα ένδιαφέροντά της), έλεγε ο Μπέργκσον, εύνοούν και διευκολύνουν τον ύπνο. Άλλά ή άπουσία έρεθισμών είναι μια άρητική άψη του ζήτηματος. Δεν άρκει να το διαφωτίσει. Έχει, πράγματι, πολλή βάση ή άποψη ότι το νευρικό σύστημα, κατά τη διάρκεια του ύπνου, δεν είναι παθητικό, αλλά ενεργητικό. Η άνάπαυση είναι έκφραση μιας δραστηριότητας, μιας «λειτουργίας». Δεν άρκει να άποτραβηχθούμε σε μια ήσυχη γωνιά, χωρίς φώτα και θόρυβο, δεν άρκει να κλείσουμε τις πύλες των αισθήσεων, για ν' άποκοιμηθούμε. Οι τυφλοί κι' οι κουφοί θα έπρεπε να ήταν οι μεγαλύτεροι ύπναράδες του κόσμου, αν ήταν έτσι τα πράγματα. Πρέπει, λοιπόν, να ερμηνευθεί άναπαυστικά, και το νευρικό σύστημα.

Μ' αυτό το δξύμωρο, που δεν είναι στην πραγματικότητα καθόλου δξύμωρο, αντιμετώπιζουμε την έκδοχή ύπνοξεως ενός ρυθμιστικού νευρικού κέντρου που γαληνεύει την ψυχική δραστηριότητα, χαμηλώνει τον τόνο των αυτόνομων οργανικών λειτουργιών και, γενικά, θέτει τον οργανισμό μέσα στις συνθήκες της ύπνοσεως. Πραγματικά, το κέντρο αυτό υπάρχει. Βρίσκεται κατά πάσαν πιθανότητα, στο πίσω μέρος της βάσεως του έγκεφάλου. Για την άπόδειξη της ύπνοξεως του, συνέβαλαν, χρησιμοποιούμενα πειραματικά, άτομα που ήσπαχαν από ληθαργική έγκεφαλιτιδα, μια πάθηση που άκριβώς έχει να κάνει με τη ζώνη αυτή του έγκεφάλου.

Άν δεν άρκοῦσαν οι άνθρωποι, ύπνοξε στη μέση κι' ή περιήρημη γάτα του Έξς, που ύπνοξε πολύ εύγλωττη. Το 1931, έπιστήμονες διαφόρων χωρών κλήθηκαν να παρασταούν στην προβολή ενός φιλμ, στη Ζυρίχη. Πρωταγωνίστρια της ταινίας ήταν μια γάτα, που δεν επέδειξε ταλέντο ήθοποιίας, όπως άλλες συνάδελφοί της, της... καρδιάς. Η ψυχή αυτή περιοριζόταν στο να άναζητά μια ήσυχη γωνίτσα και να άποκοιμείται, κάνοντας τις συνθησιμένες κινήσεις για να πάρει την πιο πρόσφορη στάση άναπαύσεως. Το πράγμα ήταν πολύ απλό. Κι' όμως οι σοφοί θεατές παρακολούθησαν τη σύν-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

Έφτά χρυσοί κανόνες για την αντιμετώπιση της άπνίας

1. Άποφεύγετε τα άφθονα και βαρεία βραδυνά γεύματα, που υποβάλλουν το πεπτικό σύστημα σε υπερβολική άπασχόληση κατά τη διάρκεια της άναπαύσεως του οργανισμού.
2. Μετά το γεύμα, αν ή ζωή σας είναι καθιστική, μη παραλείπετε ένα περίπατο, για μισή τουλάχιστο ώρα.
3. Μη πίνετε μετά το φαγητό καφέ ή τσάι.
4. Περιορίστε τον αριθμό των τσιγαρέτων που κοπνίζετε. Ο καπνός είναι έχθρος του ύπνου.
5. Συνηθίστε να τρώτε και να πλავιάζετε τις ίδιες ώρες.
6. Πριν πέσετε στο κρεβάτι, κάντε ένα χλιαρό μπάνιο.
7. Διώχνετε, όσο μπορείτε, τις έγνοιες, που σας έρχονται στο νου, μόλις κατακλιθείτε.

Έδω και πολλούς αιώνες, η μέση διάρκεια της ανθρώπινης ζωής αυξάνεται σταθερά. Σία δύο όμως τελευταία χρόνια οι στατιστικές αποκαλύπτουν ότι σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες του κόσμου η μέση διάρκεια της ζωής έχει ελαφρά μειωθεί... Ο θάνατος έχει αρχίσει τις συνδυσασμένες επιχειρήσεις: χημικές επιδέσεις από τα δηλητήρια που καταναλίσκουμε, αισθητηριακές επιδέσεις από την υπέρταση της σύγχρονης ζωής. Ο άνθρωπος οργανισμός αμύνεται, αλλά τώρα έχει αρχίσει να κάμπτεται. Πόσο θα μπορέσει να κρατήσει;

Μειώνεται η διάρκεια της ζωής

Η ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΥΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΠΑΝΕ δυο χρόνια τώρα που άρχισε να ψιθυρίζεται στον κόσμο ένα φοβερό μυστικό. Σκυμμένοι πάνω στους αλάνθαστους αριθμούς τους, οι στατιστικοί λογιστές βιώνουν ένα ρίγος φρίκης καθώς διαβάζουν στις εξισώσεις τους ότι ο θάνατος πέρασε στην αντίθεση. Έδω και πολλούς αιώνες η μέση διάρκεια της ανθρώπινης ζωής επιμηκύνεται. Οι κατακτήσεις της Ιατρικής και της υγιεινής απομακρύνουν το θάνατο, επιτρέπουν στη ζωή να κερδίζει έδαφος. Την εποχή του Ναπολέοντος η μέση ανθρώπινη ζωή δεν ξεπερνούσε τα 25 χρόνια. Σήμερα, κάθε νεογέννητο έχει τη στατιστική πιθανότητα ότι θα ζήσει πάνω από 60 χρόνια.

Αλλά η εύεργετική αυτή ροπή προς τη μακροβιότητα, που ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο στα τελευταία χρόνια χάρις στην αντιβιοτική, τις βιταμίνες και τις ορμόνες, τώρα φαίνεται πως έχει άνακοποιεί. Τραγικά και άπροσδόκητα, το βασίλειο της ζωής έχει πάψει να επεκτείνεται γύρω από τον εαυτό της αυτοκρατορίας του θανάτου. Ο θάνατος, άργα και σταθερά, ξανακερδίζει το χαμένο έδαφος κι' έπειτα από κλώνες υποχωρήσεων και συμπτώσεων, άντεπιτίθεται και σημειώνει τις πρώτες του νίκες.

Μερικά άνησυχητικά κλάσματα

ΕΙΝΑΙ αλήθεια πως οι νίκες του θανάτου δεν έχουν τίποτα το έντυπωσιακό. Θα μπορούσαν να περάσουν άπαρτητες αν δεν υπήρχε το άγρυπνο βλέμμα της στατιστικής που εξονυχίζει τα πάντα. Αλλά είναι γεγονός άναμφισβήτητο ότι στα δύο τελευταία χρόνια, σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες του κόσμου, η μέση διάρκεια της ανθρώπινης ζωής έχει ελαφρά μειωθεί. Η μείωση είναι άσημαντη — μερικά κλάσματα της μονάδας — αλλά από βιολογική άποψη, αυτό που έχει σημασία είναι η γενική τάση προς την επιβράχυνση και όχι ο άπόλυτος άριθμός που την εκφράζει. Η άσημαντη αυτή μείωση μπορεί να καταλήξει σε μια συνταρακτική καταστροφή. Αν τόν φαινόμενο συνεχισθεί με τόν ίδιο ρυθμό στα έπόμενα έκατό χρόνια, η ανθρωπότητα θα βρεθεί άντιμέτωπη με μιάν άληθινή τραγωδία. Ο θάνατος θα εισβάλει στα χαμένα έδάφη του και ποιος ξέρει αν η μέση διάρκεια της ανθρώπινης ζωής δε θα πέσει και πάλι στα έπίπεδα της ναπολεόντειας περιόδου...

Τό σπέρμα της καταστροφής

ΑΝ δε θέλουμε να συμβεί μιά τέτοια τραγωδία, θα πρέπει ν' άγωνισθούμε σκληρά. Μέσα στον ίδιο τόν άνθρωπο φυτρώνει τό σπέρμα της καταστροφής. Ο ίδιος ο άν-

θρωπος άπλώνει τό ένα χέρι για νά δεχθεί τό δώρο της ζωής από τη σύγχρονη έπιστήμη, ενώ με τό άλλο χέρι βοηθάει τό θάνατο νά έξουδετερώσει αυτό τό δώρο. Χιλιάδες έχθροί μάς περισφίγγουν από κάθε πλευρά κι' επιβραδύνουν τήν άπεγνωσμένη πορεία μάς πρós τη μακροβιότητα. Αν θέλουμε νά επιχειρήσουμε μιά ήρωική έξοδο για τή διάσπαση του θανάσιμου κλοιού, θα πρέπει, στά προσεχή λίγα χρόνια, νά επιφέρουμε στον τρόπο της ζωής μάς άλλαγές πιδ ριζικές από κείνες που σημειώθηκαν κατά τήν τελευταία χιλιετηρίδα.

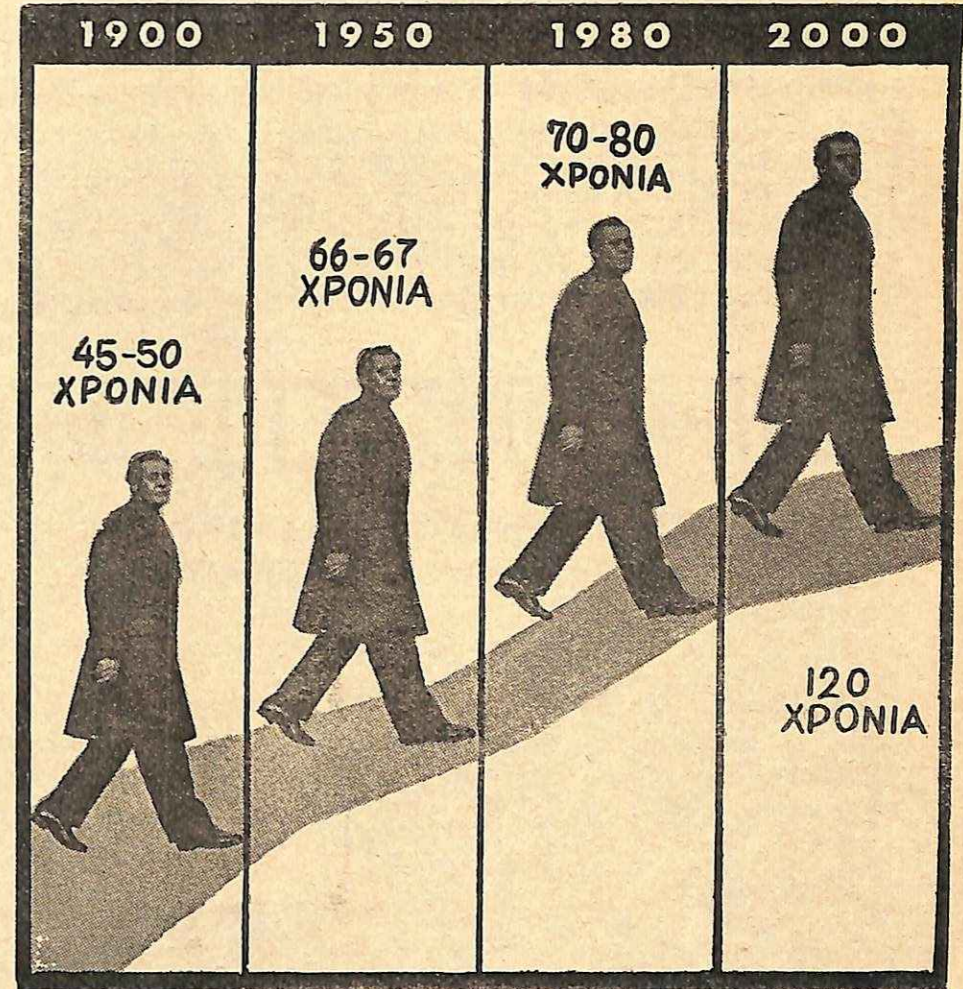
Από δύο δρόμους προελαύνουν οι φονικές δυνάμεις του θανάτου: Από τό δρόμο τών αισθήσεων και από τό δρόμο τών δηλητηρίων. Μέσω τών αισθήσεων ο άνθρωπος οργανισμός υποβάλλεται σε μιά σειρά έρεθισμών που καταρρακώνουν τό νευρικό σύστημα, ενώ ταυτόχρονα οι τροφές που καταναλίσκουμε και ο άέρας που άναπνέουμε δηλητηριάζουν άνεπανόρθωτα όλα τά ζωτικά μάς όργανα.

Από τό πρώι που θα ξυπνήσουμε ως τό θράδυ που μάταια θα προσπαθήσουμε νά κοιμηθούμε, οι αισθήσεις μάς, σε άδιάκοπη υπερδιέγερση, δε βρίσκουν ούτε στιγμή άναπαύσεως. Οι φωνές από τό ραδιόφωνο, ή μουσική του πίκ — άπ, οι εικόνες του κινηματογράφου οι τίτλοι τών έφημερίδων, οι κραυγαλέες διαφημίσεις, τά λόγια τών ανθρώπων που μάς περιβάλλουν, είναι ή συνεχής υπόκρουση τών ώρων που θα μείνουμε ζύπνιοι. Και σα νά μόν έφθαναν όλα αυτά, για τούς κατοίκους τών μεγαλοπόλεων υπάρχουν ακόμα και οι συγκεχυμένοι θόρυβοι που άποτελούν τό άπαραίτητο άκομπασιμέντο της άστικής ζωής. Στη Νέα Υόρκη, ακόμα και στο τελευταίο πάτωμα του ψηλότερου ουρανοξύστη, ποτέ δε βασιλεύει ή σιωπή. Ο ρόγχος τών κινητηρών από έκατοντάδες χιλιάδες αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στους δρόμους έρεθίζει άσταμάτητα τό άκουστικό τύμπανο τών κατοίκων. Τό ίδιο συμβαίνει και στο Λονδίνο, στο Παρίσι, στο Τόκιο, στο Μιλάνο, στην Άθήνα, παντού όπου συγχρωτίζονται σ' ένα στενό γεωγραφικό χώρο τά έκατομμύρια τών ανθρώπων.

Τό θράδυ ο άνθρωπος θ' άναζητήσει τη γαλήνη και τη σιωπή στο σπίτι του, που υποτίθεται ότι πρέπει νά τόν προστατεύει από κάθε άνεπιθύμητο έξωτερικό έρεθισμό. Αλλά εκεί ή κατάσταση είναι ακόμα πιδ τραγική. Οι σύγχρονοι άρχιτέκτονες που συσκέπτονται και προβλέπουν τά πάντα, που έχουν μεταβάλει τό σύγχρονο σπίτι σε μηχανή, δεν άσχηλθήκαν ποτέ σοβαρά με τό πρόβλημα τών θορύβων. Τό μπετόν άρμέ, άντίθετα πρós τά παλιά ύλικά, είναι ένας έξαίρετος άγωγός τών ήχητικών κυμάτων. Τό κλάμα ένός μωρού περνάει μέσα από τις πλάκες του σιδηροπυαγούς σκυροκονιάματος που μιά όβίδα δέκα κιλών δε θα ήταν άρκετη για νά τις τρυπήσει! Αλλά οι σύγχρονοι άρχιτέκτονες δεν ένδιαφέρονται γι' αυτές τις λεπτομέρειες. Υπάρχουν σήμερα τέλειες μονωτικές ύλες κατά τών θορύβων, αλλά σπάνια χρησιμοποιούνται.

Έτσι, οι άνθρωπινες αισθήσεις δεν έχουν ούτε στιγμή ήσυχίας. Ακόμα και στις ώρες του ύπνου μάς, τό ραδιόφωνο του άνάγωγου γείτονα ή ο κινητήρας του πυραυλοκίνητου πετάει πάνω άπ' τη στέγη μάς, δεν επιτρέπουν ποτέ στον έγκέφαλό μάς ν' άναπαυθεί ολοκληρωτικά.

Τό 1980 σύμφωνα με τις προβλέψεις της άμερικανικής στατιστικής ύπηρεσίας, στις Ηνωμένες Πολιτείες θα ζούν 26 έκατομμύρια άτομα με ήλικία μεγαλύτερη τών 60 έτών. Τό 1900 ο μέσος όρος ζωής τών ανθρώπων ήταν 45 — 50 έτη. Τό σχέδιο δείχνει τις φάσεις της άνόδου της γραμμής της ζωής του αιώνας που ζούμε. Η τελευταία πρόβλεψη είναι του διάσημου βιολόγου Ζάν Ροσσάν, της Γαλλικής Ακαδημίας, ο όποιος υποστηρίζει ότι ο μέσος όρος ζωής τό 2000 θα φθάσει τά 120 χρόνια.

ΑΝ είναι μόνο τό νευρικό σύστημα του ανθρώπου που βρίσκεται σε άδιάκοπη υπερδιέγερση: Όλα τ' άλλα του όργανα άγωνίζονται άπεγνωσμένα και άσταμάτητα για ν' άντιμετωπίσουν τις επιθέσεις τών πιδ παράξενων, ύπουλων και δραστικών δηλητηρίων που θα μπορούσε ποτέ νά συλλάβει ή νοσηρή φαντασία ένός Βοργία! Ο άέρας που άναπνέουμε είναι κορεσμένος με άνθρακικό μονοξείδιο από τά καυσάεργα τών αυτοκινήτων, με καπνίες από τις καμινάδες τών εργοστασίων, με σκόνη που άνασπώνεται από τήν άδιάκοπη κίνηση τών τροχοφόρων.

Και είναι τόσο λεπτά και άνάλαφρα τά μόρια αυτών τών δηλητηρίων, ώστε μπορούν νά περάσουν μέσα από τις έλαφρες πνευμονικές μεμβράνες που προστατεύουν τό αίμα μάς από τόν άτμοσφαιρικό άέρα. Έτσι τά δηλητήρια εισδύουν ύπουλα στην κυκλοφορία κι' έρχονται σε άμεση έπαφή με τά έρυθρά και τά λευκά αιμοσφαίρια και με όλα τά έσωτερικά μάς όργανα. Έδω και μερικά χρόνια οι έπιστήμονες που άσχολούνται με τήν αιματολογία διαπίστωσαν ότι τό αίμα τών κατοίκων τών πόλεων διαφέρει έλαφρά στη σύνθεσή του από τό αίμα τών χωρικών που άναπνέουν καθαρόν άέρα. Πρós τό παρόν, οι διαφορές αυτές είναι άσημαντες, αλλά δεν άποκλείεται νά φτάσει γρήγορα ή μέρα που οι αιματολογικές άλλοιώσεις θα γίνουν θανάσιμες για τόν άνθρωπο τών πόλεων.

Έκτός από τις δηλητηριάσεις του άναπνευστικού συστήματος, ο σύγχρονος άνθρωπος καταπίνει κάθε μέρα μιά εύρύτατη ποικιλία δηλητηρίων. Ο θάνατος εισβάλλει από τό στόμα όσο κι' από τη μύτη. Μερικά δηλητήρια, όπως τό οινόπνευμα και τήν καφεΐνη, τά καταπίνουμε με τη θέλησή μάς.

Τά περισσότερα τά καταπίνουμε χωρίς νά τό ξέρουμε γιατί περιέχονται στις τροφές μάς. Ένας σύντομος άπολογισμός τών τοξικών ουσιών θ' άπασχολούσε πολλές σελίδες. Αλλά άρκει νά σημειώσουμε ότι σήμερα τό άλεύρι της άρτοποιίας περιέχει πάντα μόρια έντομοκτόνων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία και ότι όλες σχεδόν οι τροφές μάς είναι διαποτισμένες με ουσίες επιβλαβείς που ο μοναδικός λόγος της ύπάρξέως τους είναι νά δίνουν πιδ έλκυστική έμφάνιση στα τρόφιμα ή νά προλαμβάνουν τήν άποσύνθεσή τους.

Οι χρωστικές ουσίες, εκτός από κείνες που έξάγονται από φυτικά συστατικά (όπως ή καροτίνη και ή χλωροφύλλη) έχουν όλες άποδειχθεί καρκινογόνες. Και όμως, κάθε μέρα καταπίνουμε άπ' αυτές τις ουσίες που συντελούν στην άνάπτυξη της πιδ φοβερής άρρώστειας του αιώνα μάς. Γενικά, όλες οι τοξικές ουσίες, έστω κι' αν δεν έχουν άμεση επίδραση, συνήθως έχουν επίδραση καυσσώρευτική. Ο οργανισμός άγωνίζεται άπεγνωσμένα για νά τις άποβάλλει, αλλά δεν τό κατορθώνει πάντα. Μένει ένα μικρό άπόθεμα στα όργανά μάς που συσσωρεύεται με τά χρόνια και τελικά προκαλεί μιά θανάσιμη θλάθη. Στο μεταξύ, ο οργανισμός, έξαντλημένος από τόν άσταμάτητο άγώνα του κατά τών δηλητηρίων, δεν έχει τή δύναμη ν' άντισταθεί κατά της άρρώστειας. Και ο θάνατος έχει τήν τελευταία λέξη.

Πώς μπορούμε ν' άντιμετωπίσουμε αυτή τήν κατάσταση; Είναι φανερό ότι πρέπει νά ληφθούν δραστικά μέτρα. Αλλά αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει νά περιμένουμε μοιρολατρικά τή σωτηρία μάς από τήν... Άγορανομία. Μέχρις ότου εύδοκήσουν οι κυβερνήσεις ν' άφήσουν τά σπασμαδικά μέτρα και νά μελετήσουν σοβαρά τό πρόβλημα της διατροφής της ανθρωπότητας, έμεις οι ίδιοι πρέπει νά μάθουμε νά προστατεύουμε τόν εαυτό μάς. Άς άποφεύγουμε τά χρωματισμένα και ύπερβολικά έπεξεργασμένα τρόφιμα και τις κονσέρβες, άς προτιμάτε τά άγνά φυσικά προϊόντα.

Τά φάρμακα και τά φαρμάκια

ΑΛΛ' υπάρχει και μιά άλλη κατηγορία δηλητηρίων που άφήσαμε για τό τέλος. Σα νά μόν έφταναν τά δηλητηριασμένα τρόφιμα, ο άνθρωπος είναι ύποχρεωμένος νά καταπίνει διαρκώς άλλα δηλητήρια... για νά μόν άρρωστήσει. Άρκει νά θυμηθούμε ότι στην έλληνική γλώσσα τό φάρμακον και τό φαρμάκι έχουν τήν ίδια έτυμολογική ρίζα! Τά φάρμακα είναι δηλητήρια — και αυτό ίσχύ-

Το 1960 ήταν το «έτος Σοπέν»: είχαν έορτασθεί τὰ 150 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου Πολωνογάλλου συνθέτη. Το 1961 θα είναι το «έτος Λίστ» θα έορτασθούν τὰ 150 χρόνια από τη γέννηση του Ούγγρου μουσικού που υπήρξε όχι μόνον ο μεγαλύτερος πιανίστας όλων των χωρών και όλων των εποχών, αλλά και ένας σημαντικός συνθέτης και συνάμα ο ανιδιοτελής κι' ένθουσιώδης φίλος που βοήθησε κι' ανέδειξε μερικούς από τους μεγαλύτερους συγχρόνους του — όπως το Βάγνερ. Η ζωή του είναι στενά ενωμένη με τὸ ἔργο του και συχνά καθρεφτίζεται σ' αυτό. Όσοι αγαπούν τὴ μουσική βρίσκουν στην 150ετηρίδα μιὰν εὐκαιρία νὰ τιμήσουν τὴ μνήμη του.

ΕΝΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ: ΦΡΑΝΤΣ ΛΙΣΤ

ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΥ

Του Γ. Ν. Μ.

10v

Ο ΦΡΑΝΤΣ ΛΙΣΤ καταγόταν από οικογένεια μουσικών. Γεννήθηκε πριν από 150 χρόνια — στις 22 Οκτωβρίου 1811 και φυσικά ανατράφηκε σε μουσικό περιβάλλον. Έδειξε από μικρὸς πρόωρα μουσικά χαρίσματα και ἐννιά χρόνων έπαιξε μπροστά σε κοινό το κοντσέρτο για πιάνο του Χούμπελ και από τότε άρχισε να δίνει ρεσιτάλ. Για τὸ «παιδί - θαύμα» ενδιαφέρθηκε ο Πρίγκιπας Έστερράτσι και ο πατέρας του Φράντς μπόρεσε έτσι να εξασφαλίσει τὰ μέσα για τὸς σπουδές του γιου του στη Βιέννη, με δασκάλους τὸς διάσημους τότε Σαλιέρι και Τσέρνυ. Ο δεύτερος μάλιστα, τόσο ένθουσιώστηκε με τὸ μαθητή του, ὡστε έπειτα από τὰ πρώτα μαθήματα, αποφάσισε να μη δεχθεί ἀμοιβή.

Ο Φράντς έγινε γρήγορα γνωστός, χάρη στον Τσέρνυ, στην κοινωνία τῆς Βιέννης και έδωσε αρκετά ρεσιτάλ. Σ' ένα από αυτά, τὸ 1823, τὸν άκουσε ο Μπετόβεν που ένθουσιώστηκε τόσο πολύ, ὡστε ανέθηκε στη σκηνή, σήκωσε στὰ χέρια του τὸ μικρὸ πιανίστα — που ήταν 12 χρόνων — και τὸν φίλησε μπροστά στο κοινό.

Έτσι άρχισε ἡ θριαμβευτική και θεαλωδης σταδιοδρομία του Φράντς Λίστ. Ο μικρὸς μουσικός έγκαταστάθηκε, μαζί με τὸν πατέρα του, στο Παρίσι για ἀνώτερες σπουδές και έγινε ἐκεῖ γρήγορα διάσημος. Ο «μικρὸς Λίστ», ὡπως τὸν ἀποκαλοῦσε ἡ καλή παρισινή κοινωνία, έγινε τῆς μόδας και έθεωρεῖτο γενικά ὡς ὁ ὄγδοος θαύμα του κόσμου.

Τὸ 1824 ο Λίστ θριάμβευσε στο Λονδίνο και έπαιξε μπροστά στο βασιλιά Γεώργιο Δ'. Τότε άρχισε για πρώτη φορά να συνθέτει. Τὸ ἔργο του ήταν μιὰ μονόπρακτη ὄπερα, «Δὸν Σάντσο», που παίχθηκε τὸ 1825 στην Ὀπερα του Παρισιου με πολλήν επιτυχία. Τὰ ἐπόμενα δύο χρόνια ο Λίστ έκανε περιοδεία στην Εὐρώπη. Τὸ 1827 πέθανε ο πατέρας του και προστάτης και ὁδηγός του — κι' ο Φράντς έμεινε μόνος. Ο πατέρας Λίστ είχε πεί για τὸ γιό του ότι είχε

γερό μυαλό και καλή καρδιά, ἀλλ' ότι οἱ γυναίκες θα κυβερνοῦσαν και θ' αναστάτωναν τὴ ζωή του. Και φάνηκε προφήτης. Εἴκοσι ἔξη τουλάχιστον ἐρωτικές περιπέτειες είναι γνωστές στη ζωή του Λίστ.

Θρησκεία, έρωτας και μουσική

ΜΕΤΑ τὸ θάνατο του πατέρα του, ο Φράντς έγκαταστάθηκε ὀριστικά, μαζί με τὴ μητέρα του, στο Παρίσι και ἀφιερώθηκε με μανία στη μουσική, εργαζόμενος, συχνά δέκα ὡρες τὴν ἡμέρα. Ήταν πλέον ἔφηβος και, ὡπως σ' ὅλους τὸς νέους, τῆς ρομαντικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, δύο ἐπιδράσεις άρχισαν νὰ διαμορφώνουν τὴ στάση του ἀπέναντι στη ζωή: ἡ θρησκεία κι' ο έρωτας. Ἐνάμεσα στις μαθητριές του ήταν μιὰ χαριτωμένη κοπελίτσα 16 χρόνων, ἡ Καρολίνα ντε Σαιν - Κρίκ, και οἱ δύο νέοι ἀγαπήθηκαν παράφορα. Ο πατέρας, όμως, τῆς Καρολίνας που ήταν ὑπουργός τῶν Ἑσωτερικῶν, είχε ἄλλα σχέδια για τὴν κόρη του και τὴν ἀπομάκρυνε από τὸν Φράντς, που έβλεπε να τελειώνει τὸσο ἄδοξα ἡ πρώτη ἀγάπη του. Ο Φράντς έπαθε νευρικό κλονισμό από τὴν ἀπελπισία του και δὲν ξέχασε ποτέ τὴν Καρολίνα: ὅταν συνέταξε τὴ διαθήκη του τὸ 1860, τῆς άφησε ἕνα πολυτίμο δαχτυλίδι.

Από παιδί ο Φράντς διάβαζε τὴ Βίβλο και τὸς βίους τῶν ἁγίων και ἄλλα θρησκευτικά βιβλία. Ὀνειρευόταν να ζήσει «στον κόσμο τῶν ἁγίων» και τὰρα ἤθελε να μπει σε σημινάριο και να γίνει κληρικός — ὡπως και έγινε ἀργότερα.

Τὸ 1830 υπήρξε ἀποφασιστικὸ ἔτος για τὴ ζωή του Λίστ: συνήτησε τότε τὸν Μπερλιόζ, τὸ Σοπέν και τὸν Παγκανίνι και γνώρισε τὴ μουσική τους, που τὴν θῆκε να ταιριάζει με τὸ ρομαντικὸ πνεῦμα του. Ἡ μουσική αὐτὴ του άνοιξε ἕνα καινούργιο κόσμο. Τὸν έπηρεάσε ιδιαίτερα ἡ καταπληκτικὴ δεξιότητα του Παγκανίνι. Ἐνοιώθε ότι, ἐφ' ὅσον ο Παγκανίνι ἐκμεταλλεύονταν με τόσο καλλιτεχνικά ἀποτελέσματα νέα και θαυμάσια «ἔμφε» στο βιολί, θα μπο-

ρούσε κι' ο ἴδιος να χρησιμοποιήσει παρόμοια τεχνική στο πιάνο. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀβρὴ ποίηση και οἱ ἀπαλοὶ ἦχοι του Σοπέν, καθώς και οἱ λαμπρές καινοτομίες του Μπερλιόζ στην ἐνορχήστρωση, έπηρεάσαν τὸ δικὸ του μουσικὸ ὄφος σὰν συνθέτη.

Ἐνα χρόνο ἀργότερα ο Λίστ γράφει σ' ἕνα φίλο: «Δύο ὀλόκληρες ἑβδομάδες τὴν ἡμέρα τὸ μυαλό μου και τὰ δάχτυλά μου ἐργάζονται σὰν δύο χαμένα πνεύματα, και γύρω μου είναι ο Ὀμηρος, ἡ Βίβλος, ο Πλάτωνας, ο Λόκ, ο Μπαύρον, ο Ούγγω, ο Λομαρτίνος, ο Σατωμπριάν, ο Μπετόβεν, ο Μπάχ, ο Χούμπελ, ο Μότσαρτ, ο Βέμπερ. Τὸς μελετῶ, τὸς σπουδάζω, τὸς καταβροχθίζω με μανία. Ἐκτὸς τούτου, γυμνάζομαι στο πιάνο πέντε ὡς ἔξη ὡρες τὴν ἡμέρα. Ἄ! ἂν δὲν τρελλαθῶ, θα βρεῖς σε μὲνα ἕνα καλλιτέχνη! Ναι, ἕνα καλλιτέχνη σ' ὅπως τὸν ἐπιθυμῶ και ὅπως πρέπει να είναι στην ἐποχή μας!».

Ο ἀληθινὸς ρομαντικός

ΣΤΙΣ πρώτες δεκαετίες του περασμένου αἰώνα, τὸ Παρίσι ήταν τὸ μεγάλο κέντρο ὅλων τῶν τεχνῶν. Ποτέ ἄλλοτε τόσο πολλές μεγαλοφυΐες δὲν είχαν συγκεντρωθεῖ σε μιὰ πόλη. Ἐνάμεσα στα μεγάλα ὀνόματα ήταν ο Σοπέν, ο Λίστ, ο Μπερλιόζ, ο Μαγερμπέερ, ο Ροσσίνι, ο Κερουμπίνι, ο Ἀλεξάνδρ, ο Ὁμπερ — ὄλοι μουσικοὶ — ο Δουμῆς, ο Μυσέ, ο Μπλαζάκ, ο Χάινε, ο Ντελακρουά, ο Κορῶ, ο Γκωτιέ, και ἄλλοι. Σ' αὐτὴν τὴν κοινωνία τῶν ρομαντικῶν βρέθηκε ο Λίστ. Ἐαφωμίωσε πολλὰ και έγινε ἄξιος μαθητῆς του νέου πνεύματος. Ὄταν έπαιξε πιάνο σε μιὰ συναυλία, κατακτούσε και γοήτευε τὸ ἀκροατήριο γιατί όχι μόνο έπαιζε θεῖα, ἀλλά και ήταν ἕνας λαμπρὸς ἡθοποιός, που μπορούσε να ἐκφράζει τὴς συγκινήσεις του ἐνῶ έπαιζε. Ἐνας σύγχρονός του περιγράφει ἔτσι τὸ παίξιμο του Λίστ:

«Ὄταν έφθασε στις τελευταίες μουσικές φράσεις, είδα τὴν ἀγωνία να ζωγραφίζεται στο πρόσωπό του — μιὰν ἀγωνία ἀνακατωμένη με φωτεινὰ χαμόγελα χαράς. Τὰ χέρια του έτρεχαν πάνω στα πληκτρα, τὸ πάτωμα τράνταζε από τὴς συγχωρδίες του κι' ὄλο τὸ ἀκροατήριο είχε τυλιχθεῖ με ἤχους. Ο Λίστ λιποθύμησε στὰ χέρια ἐνός φίλου που γύριζε τὴς σελίδες τῆς μουσικῆς και τὸν βγάλαμε ἔξω ἀναίσθητο από κρίση ὡστε-

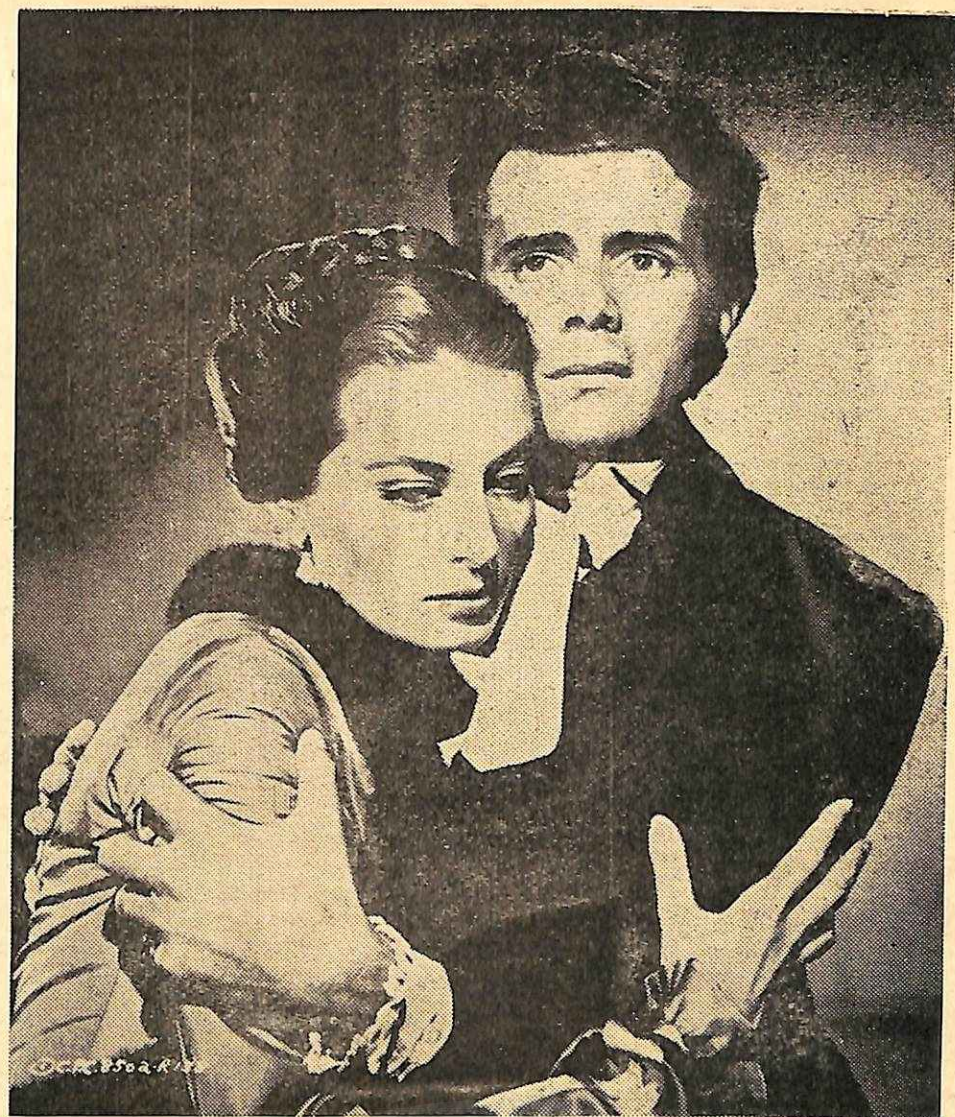
ρίας. Ἡ ἐντύπωση από τὴ σκηνή ήταν τρομερή. Ὄλοκληρὴ ἡ αἴθουσα έμεινε με κομμένη τὴν ἀναπνοή από φόβο, ὡστόσο ἐμφανίσθηκε ο Χίλλερ κι' ἀνήγγειλε ὅτι ο Λίστ είχε ἀνακτήσει τὴς αἰσθήσεις του και ήταν καλύτερα».

Τὸ 1833 ήταν σημαντικό στη ζωή του Λίστ. Τότε τέλειωσε τὴν πρώτη από τὴς δύο μεγάλες μεταγραφές για πιάνο — τὴ «Φανταστικὴ Συμφωνία» του Μπερλιόζ, — και συνάντησε τὴν κόμησσαν Ντ' Ἀγκού, τὴν πρώτη από τὴς δύο γυναίκες που κυριάρχησαν στη ζωή του. Ἡ κόμησσαν ήταν 28 χρόνων — ο Λίστ ήταν 22 — είχε ἐξαιρετικὴ διάνοια και ρομαντικὴ διάθεση. Εἶχε τρία παιδιά και ἕνα μεσόκοπο ἄνδρα που δὲν τὴν ἐνδιέφερε. Ο Λίστ και ἡ κόμησσαν ἀγαπήθηκαν ἀμέσως και ἀλληλοαπῆχθησαν. Πήγαν στη Γενεύη, ὅπου γεννήθηκε ἕνα κοριτσάκι, ἡ Μπλαντίν. Τὸ ἐρωτευμένο ζευγάρι ἀδιαφοροῦσε για τὸ κουτσομπολιὸ που γίνονταν εἰς βάρος του. Του άρκουσε ο έρωτας.

Μιὰ μουσικὴ μονομαχία

ΟΤΑΝ γύρισε στο Παρίσι, ο Λίστ είδε ὅτι ἡ φήμη του σὰν πιανίστα είχε ἐπισκιαθεῖ από τὸν Τάλμπεργκ, που είχε γίνει τὸ εἰδωλο τῆς μουσικῆς κοινωνίας. Ο Λίστ έδωσε ἕνα ρεσιτάλ, ἀλλά αἰσθάνθηκε ὅτι τὸ κοινὸ δὲν ἀναποκρινόταν ὡπως ἄλλοτε. Πειράχθηκε! Ἐπρεπε να δώσει ἕνα μάθημα στον Τάλμπεργκ. Ἡ στάση του ἀπέναντι στον ἀντίπαλό του δὲν υπήρξε ιδιαίτερη θαυμαστή: του άρεσε ν' ἀκούει πειρακτικά λόγια για τὸν Τάλμπεργκ και δὲν ἔκρυβε τὰ δικά του αἰσθήματα. Στο τέλος ἡ ἀντιζηλία αὐτὴ ἀπέληξε σε ἀναμέτρηση. Ο Τάλμπεργκ έπαιξε στο Ὀδείο μπροστά σε 400 ἀκροατῆς κι' ο Λίστ στην Ὀπερα μπροστά σε δεκαπλάσιο ἀκροατήριο. Ἡ μουσικὴ κοινωνία μοιράσθηκε και τελικά οἱ δύο μεγάλοι πιανίστες προσκλήθηκαν να ἐμφανισθοῦν μαζί στο σαλόνι μιᾶς πριγκίπισσας. Ο Λίστ άρχισε με τὴ σύνθεσή του «Φαντασία Νιόβικ» κι' ο Τάλμπεργκ ἀπάντησε με τὴ δική του σύνθεση «Φαντασία Μωϋσῆς». Ήταν μιὰ μονομαχία γιγάντων και ο Λίστ ἀνακρήχθηκε ὀμόφωνα νικητῆς.

Τὰ 1837 ο Λίστ κι' ἡ κόμησσαν ταξίδεψαν στην Ἱταλία. Ἐκεῖ, στο Κόμο, γεννήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου, τὸ δεύτερο κοριτσάκι τους, ἡ Κόζιμα — αὐτὴ που θα γινόταν γυναίκα του Βάγνερ. Στο Μιλάνο ο Λίστ ἀνανέωσε τὴ φιλία του με τὸν Ροσσίνι και μετέγραψε για τὸ πιάνο τὴν εισαγωγή του «Γουλιέλμου Τέλλου» και αρκετὰ τραγούδια του με τὸν τίτλο «Μουσικῆς Ἑσπερίδες». Τότε μετέγραψε και τὴς «Σπουδές» του Παγκανίνι και συνέθεσε πρωτότυπα ἔργα. Ὄταν ήταν στη Βενετία, έμαθε τὴς φοβερῆς καταστροφῆς που είχαν γίνει ἀπο πλημύρες στην πατρίδα του Ούγγρια. Πήγε ἀμέσως στην Βιέννη κι' έδωσε δέκα ρεσιτάλ για τὸς πλημμυροπαθεῖς. Ἡ γενναιοδωρία του ήταν παροιμιώδης. Κατόπιν γύρισε στη Ρώμη και συνέχισε τὴν περιοδεία του στην Ἱταλία με τὴν κόμησσαν. Σε λίγο γεννήθηκε τὸ τρίτο παιδί τους, ο Δανιήλ.

Μιὰ σκηνή από τὴν ταινία «Φράντς Λίστ», που παίζεται σε Ἀθηναϊκά κινηματοθέατρα. Ο Ντέρκ Μπόργκαρντ στο ρόλο του Λίστ και ἡ «Καπουσίν» — τὸ περίφημο γαλλικὸ μαννεκέν — στο ρόλο τῆς Ρωσίδος πριγκίπισσας Καρολίνας.

Ο ΛΙΣΤ είχε διπλὴ προσωπικότητα. Ήταν ἕνα παράξενο κράμα μεγάλου και εἰλικρινούς καλλιτέχνη και ἐνός μάλλον φαντασμένου ἡθοποιού. Ἡ πρώτη προσωπικότητά του — γέννησε τὰ καλύτερα ἔργα του, ὡπως τὸν «Δέκατο Τρίτο Παλμό» για βαρύτονο και ὀρχήστρα, τὴν περίφημη σονάτα για πιάνο, τὴς συμφωνίες «Φάουστ» και Ντάντε» και τὴ «Φαντασία και Φούγκα», ἐνῶ ἡ δεύτερη παρήγαγε μιὰν ἀφθονία ἀπό ἐπιδεικτικῆς και ρητορικῆς συνθέσεις, που ἡ «Ούγγρικὴ Φαντασία», ἐνα τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ ἴσως παράδειγμα τους. Ἡ μιὰ πλευρὰ του Λίστ ἤθελε ἡσυχὴ ζωή ἀφιερωμένη σε θρησκευτικὴ περισυλλογή και στην ὑπηρεσία τῆς μουσικῆς στις ἀνώτατες ἐκδηλώσεις τῆς, ἀλλά ἡ ἄλλη πλευρὰ διψούσε τὰ χειρακροτήματα του κοινου και τὴ χλιδὴ και τὴν ἄνεση τῶν ἀριστοκρατικῶν σαλονιῶν. Ο Λίστ μπορούσε να είναι καλόκαρδος και ψυχρὸς, εἰλικρινῆς και ἀνελλικρινῆς, ἐγωπαθῆς και μετριόφρων ἐναλλάξ. Στην πραγματικότητα ὁ ἄνθρωπος κι' ο καλλιτέχνης είναι πέρα ὡς πέρα μιὰ ἐκπληκτικὴ ἀντίθεση. Ἡ «κόμησσαν Ντ' Ἀγκού δὲν άρχισε ν' ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ ἡρώας της, δὲν ήταν τὸ ὑπόδειγμα καλλιτεχνικῆς και ἠθικῆς ἀρετῆς που είχε φαντασθεῖ στην

ἐρχή. Παρὰ τὴς θυσίες που είχε κάνει γι' αὐτὸν και παρὰ τὴν ἀγάπη του γι' αὐτὸν, ο Λίστ, μετὰ τὴν ἐπιστροφή του από τὴ Βιέννη — ὅπου είχε δώσει τὴς δέκα συναυλίες για τὸς πλημμυροπαθεῖς — δὲν τῆς μιλοῦσε παρὰ μόνο για τὴς ἐπιτυχίες του, ιδιαίτερα στις γυναίκες και στην ἀριστοκρατία! Τὸν Ὀκτώβριο του 1839 διαφαινόταν πλέον τὸ τέλος του συνδέσμου του με τὴν κόμησσαν. Ἀποχωρίσθηκαν στη Φλωρεντία: ο Λίστ πήγε στη Βιέννη και ἡ κόμησσαν με τὰ τρία παιδιά τῆς, στο Παρίσι. Τὸ 1844 κατέληξαν σε μιὰ συμφωνία και χόρισαν ὀριστικά. Ἡ κόμησσαν ἀφιερώθηκε στη λογοτεχνία και στὰ Ἐπομνημονεύματά τῆς, με τὸ ψευδώνυμο Δανιήλ Στέρν, ἀφηγώντας τὴν ἐρωτικὴ περιπέτειά τῆς με τὸν Λίστ. Ἐγραψε ἐπίσης τὸ μυθιστόρημα «Νελίνας» που είναι στην πραγματικότητα ἡ ἱστορία του δεσμου τῆς με τὸν μεγάλο πιανίστα. Ὅλες οἱ ἀδυναμίες του Λίστ, περιγράφονται ζωηρὰ και συχνὰ ἀνελέητα σ' αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα. Ο Λίστ δὲν συχώρησε ποτέ τὴν κόμησσαν γι' αὐτὸ. Ὄυτε καν τῆς έγραψε ὅταν πέθαιναν τὰ δύο παιδιά τους, ο Δανιήλ και ἡ Μπλαντίν.

ΑΠΟ τὸ 1840 ὡς τὸ 1848, στὸ κορυφωμα πλέον τῆς πιανιστικῆς του σταδιοδρομίας, ὁ Λιστ περιώδευε ἀδιάκοπα, τὴν Εὐρώπη, ἀπολαμβάνοντας ἕνα ὄριο ἠρωλατρίας, πού ὁμοίῳ τῆς δὲν ξαναεἶδε ἡ ἱστορία τῆς μουσικῆς — ἐκτὸς ἴσως στὴν περίπτωση τοῦ Παγκανί. Πῆγε στὴν Οὐγγαρία, στὴν Αὐστρία, στὴν Ἀγγλία στὴν Ρωσία, στὴν Τουρκία, στὴν Πολωνία, στὴν Δανία, στὴν Ἰσπανία, στὴν Πορτογαλία, στὴν Γερμανία καὶ παντοῦ γινόταν δεκτὸς μὲ βασιλικὲς τιμὲς. Στὴ Βουδαπέστη, δυὸ κόμητες, ἕνας βαρώνος καὶ ἄλλοι τρεῖς εὐγενεῖς, ὅλοι μὲ οὐγγρικές ἐθνικὲς ἐνδυμασίες, πρόσφεραν στὸ Λιστ ἕνα κοσμηματοποικίλο σπαθί. Καὶ μετὰ τὴν τελετὴ τὸν συνώδευσαν ὡς τὸ σπίτι του στρατιωτικὴ μουσικὴ καὶ λαμπροπαθηφορία. Σύμφωνα μὲ τὸ ρομαντικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ὁ Λιστ συμπεριφερόταν καὶ ντυνόταν μὲ τὸν ἐξωφρενικότερο τρόπο: Πράσινα γάντια καὶ ἄλλη γραβάτα κάθε μέρα ἦσαν δυὸ ἐξαρτήματα ντυσίματος πού ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση. Ὅσοι δὲν τοῦ ἐδειχναν τὸ σεβασμὸ πού ἀπαιτοῦσε δικίμαζαν τὴν ὀξύτητα τῆς γλώσσας του. Ἔβαλε μάλλιστα στὴ θέση του καὶ τὸν Τσάρρο Νικόλαο Ι γιὰ τὸ τὸλμησε νὰ μιλήσει ἐνῶ ἔπαιζε πιάνο. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς περιουδεῖες του πῆρε μαζί του τὴν περίφημη τυχοδιώκτρια Λόλα Μοντές, τὴν ἐρωμένη τοῦ τρελλοῦ βασιλιά Λουδοβίκου Ι τῆς Βαυαρίας.

Μολονότι προκάλεσε μεγάλη προσοχὴ καὶ πολὺ ἐνθουσιασμὸ στὴν Ἀγγλία, ὁ Λιστ δὲν συνάντησε ἐκεῖ τὴν ἴδια εὐλάβεια ἀπέναντί του, ὅπως παντοῦ ἄλλοῦ. Ἔπαιξε, βέβαια, στὰ ἀνάκτορα μπροστὸ στὴ βασίλισσα Βικτωρία, ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία φρόντισε νὰ τὸν κρατήσῃ σ' ἀπόσταση. Ἡ φήμη τῶν ἐρωτικῶν περιπετειῶν του δὲν ἔκανε καλὴ ἐντύπωση στὴν πουριτανικὴ καὶ ὑποκριτικὴ ἀγγλικὴ κοινωνία, πού δὲν τοῦ συγχωροῦσε τὸ δεσμὸ του μὲ μιὰ κόμηση καὶ τὰ τρία ἐξώγαμα παιδιὰ του. Καὶ ὅμως ἡ ἐρωτικὴ ζωὴ τοῦ Λιστ ἔμελλε νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἄλλα — καὶ πὺ μὲγάλα — σκάνδαλα. Καὶ τὸ σημαντικώτερο μουσικὸ του ἔργο δὲν ἔχει ἀκόμη δημιουργηθεῖ.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ! Τὸ δεύτερο καὶ τέλος

Κ Ο Σ Μ Ο Σ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ
Ἐγκυκλοπαιδικὴ
Ἑβδομαδιαία Ἐπιθεώρηση

Ἐπεύθυνος ἐκδόσεως
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ
Λεωφόρος Ἀγ. Φιλοθέης 32
ΦΙΛΟΘΕΗ — ΑΘΗΝΑΙ

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΤΑΓΓ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ
Ὁδὸς Μενεμένης 2
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Ἐμβάσματα καὶ ἐπιταγαὶ ἐπ' ὀνόματι Λουκῆ Ἀκριτά, ὁδὸς Πατησίων 63β'

ΡΕΚΟΡ ΤΟΥ 1960

Στὸ σωτήριο ἔτος 1960 ὁ ἄνθρωπος ταξίδεψε ταχύτερα, ἀνέδθηκε ψηλότερα, κατέβηκε βαθύτερα, ἔτρεξε γρηγορώτερα, πήδηξε ἀπὸ ψηλότερα, ταγοῦθησε βαθύτερα, σήκωσε βάρη μεγαλύτερα, ἔχτισε ψηλότερα, κρύωσε περισσότερο... Γενικά, τὸ 1960 ὑπῆρξε ἡ χρονιά κατὰ τὴν ὁποία κατερρίφθησαν τὰ περισσότερα ρεκόρ στὸς πύδ πολυποικίλους καὶ ἀνόμοιους τομεῖς τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος.

★ Ἐπειτα ἀπὸ τέσσερα χρόνια στασιμότητος στὰ 3270 χιλιόμετρα τὴν ὥρα, τὸ ἀεροπορικὸ ρεκόρ ταχύτητος κατερρίφθη τὸν Αὐγούστου τοῦ 1960 ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸ πιλότου Τζὸ Γουάκερ μὲ τὸ ἀεροπλάνο πύραυλο X 15 στὸν οὐρανὸ τῆς Καλιφορνίας. Ἡ παρακολούθηση μὲ τὸ ραντάρ ἀπέδειξε ὅτι τὸ ἀεροπλάνο κινήθηκε μὲ μεγίστη ὠριαία ταχύτητα 3.431 χιλιόμετρα. Τὸν ἴδιο μῆνα ἕνας ἄλλος Ἀμερικανὸς πιλότος, ὁ σμήναρχος Ρόμπερτ Χουάιτ μὲ τὸ ἴδιο ἀεροπλάνο, κατέρριψε τὸ ρεκόρ ὕψους, φτάνοντας στὰ 41.800 χιλιόμετρα στὴ στρατόσφαιρα.

★ Στὶς 4 Ἰανουαρίου 1960, στὸν Εἰρηνικὸ, 250 χιλιόμετρα βορειοανατολικά τοῦ νησιοῦ Γκουάμ, στὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Μαρριανῶν, ὁ δρ Ζὰκ Πικάρ (γιὸς τοῦ Αὐγούστου Πικάρ) καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ὑποπλοίαρχος Ντόν Γουάις, καταδύθηκαν στὸν πυθμένα τοῦ ὠκεανοῦ, φτάνοντας σὲ βάθος 10.900 μέτρων, ὅπου ἡ πίεση τοῦ νεροῦ πάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ βαθυκάβουτος ἔπερνούσε τοὺς 36 τόνους κατὰ τετραγωνικὸ ἑκατοστό. Ἦταν ἡ βαθύτερη κατάδυση τοῦ ἀνθρώπου στὴ θάλασσα.

★ Τὸ ρεκόρ γιὰ τὴν ὑψηλότερη ἀτμοσφαιρικὴ θερμοκρασία παραμένει στάσιμὸ ἀπὸ τὸ 1922 στὸς 55,9 βαθμοὺς ἑκατοσταθίου ὑπὸ σκιάν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1960 κατερρίφθη τὸ ρεκόρ τῆς χαμηλότερης θερμοκρασίας πού σημειώθηκε ποτέ: Στὶς 24 Αὐγούστου 1960, ἡ σοβιετικὴ ἀποστολὴ στὴν Ἀνταρκτικὴ ἀνεκοίνωσε ὅτι τὰ θερμόμετρά τῆς ἔδειχναν 88,3 βαθμοὺς ἑκατοσταθίου ὑπὸ τὸ μηδέν!

★ Στὶς 16 Αὐγούστου 1960 ὁ Ἀμερικανὸς σημναγὸς Τζὼν Κίτιγ κερ πήδηξε μὲ ἀλεξιπτωτο ἀπὸ τὸ καλὰθὶ ἐνὸς ἀεροστάτου πού εἶχε φτάσει σὲ ὕψος 30.500 μέτρων. Τὸ ἀλεξιπτωτο ἀνοῖξε σὲ ὕψος περίπου ἑφτά χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ ἔσχατος, ὅταν ἡ ἐπιτάχυνση τῆς πτώσεως εἶχε φτάσει τὰ 900 χιλιόμετρα τὴν ὥρα! Αὐτὸ ἦταν τὸ μεγαλύτερο πήδημα τῆς ἱστορίας.

★ Στὰ ρεκόρ τῆς ἀνθρώπινης ἀντοχῆς κατὰ τὸ 1960 πρέπει νὰ σημειωθεῖ τὸ κατόρθωμα τοῦ Ἀμερικανοῦ Τὸμ Ράουντς, πού ἔμεινε ἔξυπνος ἐπὶ ἕνδεκα μέρες, καὶ τοῦ Γάλλου τυμπανιστῆ Ραίυ Ντυβάλ πού δὲν σταμάτησε νὰ παί-

ζει τὸ τύμπανο, τὸ κύβαλο καὶ τὴ γκρανγκάσσα ἐπὶ 100 συνεχεῖς ὥρες!

★ Γιὰ τοὺς μουσικόφιλους, ἀξίζει ἰδιαίτερη μνεία τὸ κατόρθωμα τοῦ ὑπερβαθῦφνου (μπάσσο προφοντίσσιμο) Τὸμ Κίγκ πού σ' ἕνα τραγοῦδι του κατέπληξε τὸ ἀκροατήριον ἀποδίδοντας τὴ νότα φά μείζον σὲ μπάσσο ἀλ ὀττάβα. Ἦταν ἡ βαθύτερη νότα πού ἔγινε ποτέ ἀπὸ ἀνθρώπινο λαρυγγί.

★ Στὸν τομέα τῆς μηχανικῆς, τὸ ρεκόρ τῆς ὑψηλότερης κατασκευῆς τοῦ κόσμου κατερρίφθη τὸ 1960. Εἶναι μιὰ κεραία τηλεόρασεως πού στήθηκε στὸ Κέιπ Ζιραντῶ τοῦ Μιζούρι (ΗΠΑ). Στήριζεται σὲ μιὰ βάση 300 τετραγωνικῶν μέτρων καὶ φτάνει σὲ ὕψος 550 μέτρων.

★ Ἐπίσης κατὰ τὸ 1960 ἀρχισε ἡ κατασκευὴ τῆς μεγαλύτερης κρεμαστῆς γέφυρας τοῦ κόσμου, στὰ στενά τοῦ Βερασάνο τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ ἔχει μήκος 1450 μέτρων.

★ Στὶς 13 Μαΐου 1960 κατακτῆθηκε ἡ ψηλότερη μετὰ τὸ ἔβερσετ κορυφὴ τῶν Ἰμαλαίων, τὸ Νταουγκλάρι (8930 μέτρα) ἀπὸ μιὰ ἐλβετικὴ ομάδα. Τώρα ἡ ψηλότερη ἀπάτητη κορυφὴ εἶναι τὸ Σισα Πάγκμα στὸ Θιβέτ (8.890 μέτρα).

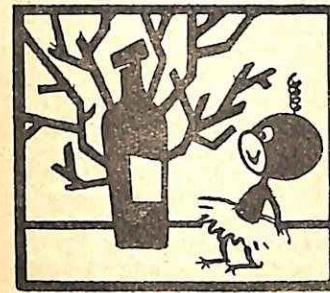
★ Στὸν τομέα τοῦ ἀθλητισμοῦ σημειώσαμε τὸ νέο παγκόσμιο ρεκόρ τῶν 100 μέτρων (10 δευτερόλεπτα, ὁ Γερμανὸς Ἄρμιν Χάρρυ), τὸ ρεκόρ τοῦ ὤχματος εἰς ὕψος (2,19, ὁ Ἀμερικανὸς Τζὼν Τόμας), τοῦ ἄλματος εἰς μήκος (τριπλοῦν 8,88, ὁ Ἀμερικανὸς Ράλφ Μπόστον), τῶν 1500 μέτρων (3 λεπτά καὶ 35,6 δευτερόλεπτα, ὁ Αὐστραλὸς Χέρμπερτ Ἐλλισ). Ὁ Ρώσος Γιούρι Βλασσώφ κατέρριψε τὸ ρεκόρ τῆς ἄρσεως βαρῶν (592 κιλά σὲ τρεῖς κινήσεις).

★ Κατὰ τὸ 1960 οἱ ἀστρονόμοι κατέληξαν σὲ νέα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὴν ἡλικία τοῦ Σύμπαντος: Τὸ Σύμπαν δημιουργήθηκε πρὶν ἀπὸ 25 δισεκατομμύρια χρόνια, καὶ ὄχι πρὶν ἀπὸ 7,5 δισεκατομμύρια ὅπως πιστεύαμε μέχρι σήμερα!

★ Τέλος μπορούμε νὰ σημειώσουμε καὶ τὸ ρεκόρ τοῦ... σταυρολέξου: Ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίδα «Παρατηρητὴς» δημοσίευσε τὸ μεγαλύτερο σταυρολέξο τῆς ἱστορίας: 2.304 τετραγωνίδια καὶ 399 ἐρωτήσεις!

Στὶς ἐξωτικὲς χῶρες ὠρισμένα δέντρα εἶναι πλούσιες πηγὲς θρεπτικῶν οὐσιῶν, πού ἱκανοποιοῦν ὅλες τὶς ἀνάγκες τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς συνήθως ἄγονης περιοχῆς πού τοὺς περιβάλλει. Τὰ δέντρα αὐτά, πού φυτρώνουν στὶς πύδ ἀφιλόξενες γωνιὲς τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς, ἐκκρίνουν οὐσίες πού ἐπιτρέπουν στὸν ἄνθρωπο νὰ τραφεῖ καὶ νὰ ἐπιζῆσει σ' ἕνα περιβάλλον ἄγονο κι' ἐχθρικό.

Δέντρα γιὰ ὅλες τὶς δουλειές

ΑΠΟ μιὰ μικρὴ ἐντομὴ στὸς μίσχους τῶν λουλουδιῶν τοῦ κοκκοφοίνικος φέει ἕνα λευκὸ ὑγρὸ πού ὀνομάζεται καρπὸ τοῦ φοινικόδεντρο. Ἄν ἐκτεθεῖ στὸν ἥλιο, τὸ ὑγρὸ ξηρῆται καὶ γίνετα ἔξιδο πού ἀποστῆζεται καὶ δίνει ἕνα καλὸ σακί. Τὸ ὑγρὸ περιέχει μιὰ ζαχαρώδη οὐσία πού, βρασμένη μὲ πολτὸ ἀπὸ τὴ σάρκα τῆς καρύδας, γίνετα ἕνα θαυμάσιο γλυκίσμα.

Στὴν ἴδια οἰκογένεια τῶν φοινικόδεντρων συναντῶμε τὴν ἰουβαία τῆς Χιλῆς πού δίνει ἀφθονο ζαχαρώδη χυμὸ ἀπὸ μιὰ ἐντομὴ σὲ ἀκατοβλαστάρι τῆς. Συμπακνωμένο, τὸ ὑγρὸ γίνετα μέλι. Ἀραιωμένο μὲ νερὸ, γίνετα δημοσιτικὸ σερμπέτι. Τὸ μέλι αὐτὸ χρησιμοποιεῖται ἐνδύτα στὴ ζαχαροπλαστικὴ τῶν περιοχῶν ὅπου φυτρώνε τὸ δέντρο.

Τὸ ψωμόδεντρο

Τὸ ψωμόδεντρο φυτρώνει στὰ νησιά τοῦ Εἰσηνικοῦ, στὶς Ἀντίλλες, στὴ Γουιάνα καὶ στὴ Βραζιλία.

Οἱ γέροι τῆς Ταϊτῆς ἐξηγοῦν τὴ δημιουργία τοῦ ψωμόδεντρο μ' ἕναν παράξενο μῦθο: Σὲ μιὰ ἐποχὴ λιμοῦ, ἕνας πατέρας ὠδήγησε τὰ παιδιὰ του σὲ τὸ βουνὸ καὶ τοὺς εἶπε: «Θὰ πεθάνω καὶ θὰ μὲ θάψετε ἐδῶ πού βρίσκομαι καὶ αὐτὸ τὸ πρῶτὸ θὰ μὲ βρεῖτε σὲ ἴδιο μέρος». Τὰ παιδιὰ ἤρθαν τὴν ἄλλη μέρα σὲ τὸ βουνὸ καὶ στὴ θέση πού εἶχαν θάψει τὸν πατέρα τους βρῆκαν ἕνα μεγάλο δέντρο. Τὰ πόδια τοῦ γέροντος εἶχαν γίνει ῥιζες,

τὸ σῶμα του κορμὸς, τὰ χέρια του κλωνάρια καὶ τὰ δάχτυλά του φύλλα. Τὸ φαλακρὸ κεφάλι του εἶχε γίνει ζουμερὸς καρπός...

Ὁ καρπὸς τοῦ ψωμόδεντρο, στογγυλὸς καὶ πράσινος, σὰν καρπούζι, ἔχει περίπου τὸν ὄγκο ἐνὸς ἀνθρώπινου κεφαλοῦ. Ἀπὸ τὴ σάρκα τοῦ καρποῦ γίνετα ἕνας πολτὸς πού λέγεται «ποπί». Ὁ πολτὸς ξυμόνετα μὲ νερὸ, φορμάρετα σὰ μικρὸ καρβέλι, τυλίγετα σὲ πράσινα φύλλα καὶ ψήνετα σὲ φούρνο.

Ἀνάμικτο μὲ τριμμένη καρύδα, τὸ «ποπί» γίνετα πολὺ εὐγεστο γλυκίσμα.

Τὸ δουτυρόδενδρο

Τὸ δουτυρόδεντρο φυτρώνει στὴ Σενεγαλία, ὅπου εἶναι γνωστὸ μὲ τ' ὄνομα «καριτέ». Τὰ φύλλα του εἶναι μακρουλά καὶ οἱ καρποὶ του, ὄχι μεγαλύτεροι ἀπὸ ἕνα κοινὸ καρδί, ἔχουν εὐγεστη καὶ χυμώδη σάρκα. Ἡ συγκομιδὴ γίνετα ἀπὸ τὸ Μάη ὡς τὸ Σεπτέμβρη. Οἱ καρποὶ συγκεντρώνονται σὲ λάκκους καὶ ἀφήνονται ἐπὶ πολλοὺς μῆνες γιὰ νὰ στεγνώσουν. Κατόπιν τοὺς βάζουν σὲ φούρνο γιὰ νὰ στεγνώσουν. Οἱ καρποὶ ἐφυλιδίζονται καὶ ἡ λευκὴ τους σάρκα πολτοποιεῖται. Ὁ πολτὸς ἀνακατεύετα μὲ νερὸ καὶ χτυπιέτα σὲ εἰδικὰ δοχεῖα ὅπως τὸ βούτυρο. Μὲ τὸ χτύπημα οἱ λιπαρὲς οὐσίες ἀποχα-

ρίζονται κι' ἐπιπέουν σὲ δοχεῖο.

Αὐτὸ τὸ ἐβούτυρο τοῦ καρι-

τέ γίνετα μιὰ συμπαγῆς μάζα πού διατηρεῖται τυλιγμένη σὲ φύλλα. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Νιγηρίας τὸ χρησιμοποιοῦν ὡς μαγειρικὸ λίπος, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ λυχάρια καὶ γιὰ τὴν κατασκευὴ σαπουνιῶ.

Χρησιμεῖει ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν ἐπάλειψη τῶν πληγῶν καὶ ὡς κοσμητικὸ γιὰ τὰ μαλλιά τῶν ἰθαγενῶν γυναικῶν. Οἱ ἰθαγενεῖς ἰσχυρίζονται πὺ εἶναι θαυμάσιο φάρμακο κατὰ τῆς φαλάρας καὶ μερικὸ Ἐθιοπιοὶ γιαιτροὶ συμφωνοῦν ὅτι ἐνισχύει τὴν τοιχοφυτία.

Τὸ γαλατόδεντρο

ΣΤΝΑΝΤΑΤΑΙ στὰ δάση τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ὀνομάζετα «κάλο ντε βάκας», δέντρο τῆς ἀγέλαδας. Ἀπὸ τὸν κορμὸ του

φέει ἕνα ὑγρὸ λευκὸ καὶ ἀρωματικὸ.

Τὸ ὑγρὸ εἶναι ἀρκετὰ παχὺ καὶ γλοιώδες, πρῶτα πού τὸ κάνει κάπως δυσάρεστο στὴ γεύση. Ἀλλ' οἱ ἰθαγενεῖς ἐργάτες τῶν φυτειῶν τὸ πίνουν εὐχαρίστως δουτώντας τὶς πίτες τους ἀπὸ καλαμποκάλευρο.

Τὸ γαλατόδεντρο ἔχει φύλλα στεγνά καὶ τραχιὰ καὶ οἱ ῥιζὲς του δὲν εἰσχωροῦν βαθειὰ στὸ ἔδαφος. Τὰ κλαδιὰ του φαίνονται ξερά καὶ ἀπογυμνωμένα, ἀλλ' ἀπὸ τὸν κορμὸ του, πού χαράζετα κατὰ τὴν ἄλλη, φέει ἀφθονὸς γαλακτώδη χυμὸς, ἰδιαίτερα τὶς πρωινὲς ὥρες.

Τὸ ἐπιστημονικὸ του ὄνομα

εἶναι «γαλακτόδεντρο τὸ βρώσιμον». Ὁ χυμὸς του, ἀραιωμένος μὲ νερὸ καὶ ἀνακατεμένος μὲ καφὲ ἢ σοκολάτα, εἶναι πολὺ γευστικὸς. Οἱ ἰθαγενεῖς τὸν προτιμοῦν ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ γάλα γιὰ τὸ πρόγευμά τους. Ἄν ἀφεθεῖ στὸν ἀέρα νὰ πῆξει, ὁ χυμὸς γίνετα σὰν τυρὶ πού διατηρεῖται μιὰ βδομάδα.

Ὁ χυμὸς περιέχει ἀφθονὸς λιπαρὲς, σακχαρώδεις καὶ φωσφορούχες οὐσίες καὶ ἡ χημικὴ του σύνθεση εἶναι περίπου ἴδια μὲ τοῦ γάλακτος.

Τὸ ζαχαρόδεντρο

Τὸ ζαχαρόδεντρο διαφέρει ἀπὸ τ' ἄλλα θρεπτικὰ δέντρα γιὰ τὸ φυτρώνει στὶς τροπικὲς περιοχὲς, ἀλλὰ στὶς εὐκρατες χῶρες, ὅπου εἶναι γνωστὸ ὡς σπένδαμνος.

Στὸν Καναδᾶ υπάρχουν δεκάτριά διαφορετικὰ εἶδη σπένδαμνος, ἀλλὰ μόνον ὁ λευκὸς σπένδαμνος δίνει ἀφθονὴ ζάχαρη. Εἶναι ἕνα δέντρο πού φτάνει σὲ ὕψος 36 μέτρων καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐκμεταλλεύονται βιομηχανικά. Ἡ συγκομιδὴ γίνετα τὸ Μάρτη καὶ τὸν Ἀπρίλη, προτοῦ λυθώσουν τὰ χιόνια. Στὸν κορμὸ τοῦ δέντρο, σὲ ἥχος περίπου ἐνὸς μέτρον ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἀνοίγονται πολλὲς τρύπες βάθους πέντε ἑκατοστῶν. Στὶς τρύπες προσαρμίζονται σωλήνες ἀπὸ ἀνοξείδωτο μέταλλο πού καταλήγουν σὲ μικρὰ ξύλινα ἢ πλαστικὰ δοχεῖα. Ὅταν τὰ δοχεῖα γεμισθῶν ἀπὸ τὸ χυμὸ τοῦ δέντρον ἀδειάζονται σὲ μεγάλα βαρέλια πού μεταφέροντα μὲ κάσα στὴ ζαχαροκαλύβα, ὅπως λέγεται τὸ εργασιόηθου βράζετα τὸ σιρόπι. Ἡ συγκομιδὴ τοῦ χυμοῦ ἀπὸ τὰ ζαχαρόδεντρα γίνετα μὲ γιορτὲς καὶ πανηγύρια ὅπου λαβαίνει μέρος ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς, βίως γίνετα ὁ τούτος στὰ δικὰ μας μέρη.

Πρώ και ήμερο, το κοάλα έχει μια χιουμοριστική εμφάνιση που το κάνει να μοιάζει με ζωντανό παιχνίδι...

Γενάρης: ο μήνας τών δώρων. Στις βιτρίνες τών μαγαζιών, κατάφορτες από παιχνίδια, ποιός δέν έχει δει εκείνα τὰ συμπαθέστατα χνουδωτά «άρκουδάκια», ένα από τὰ πιό χαριτωμένα παιδικά παιχνίδια, που έχει διαδοθεί σ' όλο τόν κόσμο και φαίνεται πώς ή μόδα του δέ θα περάσει ποτέ... 'Αλλ' άκριβώς αυτό τὸ μήνα, τὸ Γενάρη, στα δάση τών εύκαλύπτων τῆς Αύστραλίας γεννιῶνται τὰ πρωτότυπα τῆς χιουμοριστικῆς αὐτῆς μορφῆς, τὰ μικρὰ «κοάλα», που άντιγράψαμε γιά νά φτιάξουμε ένα δημοφιλέστατο παιχνίδι...

ΚΟΑΛΑ

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΜΕ όλη τῆ διακριτικότητα που χαρακτηρίζει τῆ ράτσα του, τὸ μικρὸ κοάλα τοῦ αὐστραλιανοῦ δάσους κάνει τὴν εμφάνισή του στὴ γῆ τῆς Νέας Νότιας Ουαλλίας... Αυτό συνέβη κατά τὸν άπλούστερο δυνατὸ τρόπο, πάνω στα δίχαλωτά κλαδιά μιάς εύκαλύπτου. Ἡ μαμά κοάλα δέν έχει άνάγκη από μαιευτήριο γιά νά γεννήσει.

Τὸ βρέφος είναι τὸ μικρότερο που μπορεί κανείς νά φαντασθεῖ: Ζυγίζει μονάχα τρία γραμμάρια και τὸ μήκος του δέν ξεπερνάει τὰ 15 ὡς 16 χιλιοστά. Ἐνα μικροσκοπικὸ ζωάκι, τυφλὸ και γυμνὸ από τρίχωμα. Ἄκόμα και μιά γάτα, που σὲ μέγεθος είναι λιγώτερο από μισὴ κοάλα, κάνει πολὺ μεγαλύτερα παιδιά... Καί όμως, τὸ νεογνητὸ κοάλα, τελείως άσπλο σ' έναν κόσμο ἐχθρικό, ξέρει άμέσως τι πρέπει νά κάνει γιά νά ἐπιζήσει. Μόλις ἀποκτήσει τὴν αὐτονομία του από τὸ μητρικό σῶμα, θ' ἀρχίσει νά σκαρφαλώνει ανάλαφρα μέσα από τὸ πυκνὸ δάσος τοῦ τριχώματος τῆς κοιλιάς γιά νά φτάσει ὡς τὸ στόμιο τοῦ μαρσούπου — γιάτὶ ἡ μαμά κοάλα είναι μαρσупοφόρο ὅπως τὰ καγκουρά, μ' ὅλο που μοιάζει περισσότερο με χαριτωμένη μικρὴ ἀρκούδα.

Ἐτσι, μόνο κι' άβοήθητο, τὸ νεογνητὸ θα θρεῖ τὸ δρόμο πρὸς τὴ μητρική τσέπη. Νά που ἐγκαταστάθηκε κιόλας στὸ νέο του διαμέρισμα, ὅπου θα συνεχισθεῖ οὐσιαστικά ἡ κυοφορία του, γιάτὶ τὸ μικρὸ κοάλα είναι μάλλον ἐμβρυο παρὰ βρέφος. Ἐκεῖ θα θρεῖ τὴν άνεση και τὴν ιδεώδη θερμοκρασία που τοῦ χρειάζεται. Ἄλλ' ἢ

στεγάση δέν είναι άρκετῆ, πρέπει νά υπάρχουν και τὰ μέσα τῆς τροφοδοσίας. Ἡ φύση έχει προνοήσει και γι' αυτό: Ἡ τροφοδοσία ἐξασφαλίζεται από δυὸ μαστάρια ὀρεκτικά που βρίσκονται στὸ βάθος τοῦ μαρσούπου. Τώρα γιάτὶ πρέπει νά υπάρχουν δυὸ μαστάρια ἐφ' ὅσον ἡ μαμά κοάλα γεννάει μονάχα ένα παιδί, αὐτὸ κανείς δέν τὸ ξέρει. Πάντως, τὸ νεογνητὸ κοάλα θ' ἀρπάξει ένα μαστάρι και δέν θα βγάλει τὴ ρόγα από τὸ στόμα του παρὰ μόνο ἔπειτα από πενήντα ἢ ἐξήντα μέρες. Ἄλλωστε, και νά ἤθελε, δέν τοῦ ἐπιτρέπεται νά βγεῖ από τὴ μητρική τσέπη. Ὁ μαρσупος είναι διπλοκλειδωμένος...

★

Η ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΑ ρυθμίζεται μ' ένα αυτόματο σύστημα καταπληκτικῆς ἀκρίβειας: Κάθε δυὸ ὡρες — με ἀκρίβεια ἠλεκτρονικοῦ χρονομέτρου — ὁ μαστὸς ἀνοίγει και τὸ γάλα ρέει στὸ στόμα τοῦ μικροῦ κοάλα ἐπὶ πέντε λεπτά ἀκριβῶς — ὅτε περισσότερο, ὅτε λιγώτερο. Οἱ παιδίατροι μᾶς λένε πὸς ὁ θηλασμός τοῦ βρέφους ποῦει νά γίνεται σὲ τακτικὰ διαστήματα. Ἡ μαμά κοάλα, χωρίς νά έχει συμβουλευθεῖ τὸς παιδίατρον, ξέρει νά ρυθμίζει τὴν τροφοδοσία τοῦ μαροῦ τῆς συστέλλοντας και διαστέλλοντας τὸ μυϊκὸ σύστημα τοῦ μαστοῦ ἐπὶ πέντε λεπτά κάθε δυὸ ὡρες. Ἐνα νεογνητὸ τοῦ ζωικοῦ εἶδους «άνθρωπος» γογγισα δά πάθαινε άσφυξία μ' ένα τέτοιο σύστημα. Ἄλλὰ γιά τὸ μωρὸ κοάλα ἡ φύση έχει προβλέψει τὰ πάντα: διαθέτει ένα μυϊκὸν στόμα κι' έναν πεπτικὸ ἀγωγὸ που δέν ἐπικοινωνεῖ

νεὶ καθόλου με τὸ ἀναπνευστικὸ ἀγωγὸ ὅπως συμβαίνει στὸν ἄνθρωπο. Ἐτσι τὸ μικρὸ κοάλα δέν κινδυνεύει ποτέ νά στραβοκαταπιεῖ. Μπορεῖ νά θηλάξει και ν' ἀναπνεύει ταυτόχρονα χωρίς δυσάρεστα ἐπακόλουθα.

Πρῶτη ματιὰ στὸν κόσμο

ΧΑΡΗ σ' αὐτὸ τό.. ἐπιστημονικὸ σύστημα βροφοκομίας, τὸν καλοθερμμένο μικρὸ κοάλα, γύρω στα μέσα Μαρτίου, θα βγάλει γιά πρώτη φορὰ τὴ μύτη του στὸ παρᾶθυρο — με τὴν άδεια τῆς μαμᾶς του, φυσικά — γιά νά ἰδει τὸν ἔξω κόσμο. Ἡ μητρική τσέπη είναι βέβαια πολὺ πρακτική, ἀλλὰ πρέπει νά παίρνομε πότε πότε και λίγο καθαρὸ ἀέρα. Ἄλλωστε οἱ πρώτες αὐτὲς ἐκδρομὲς στὸν ἔξω κόσμο είναι τελείως ἀκίνδυνες. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, τὸ μικρὸ κοάλα δά φροντίζει νά μείνει στερεὰ γαντζωμένο στὴ γούνα τῆς μητέρας του, που ν' αὐτὴ δά έχει τὸ νοῦ τῆς νά μὴν ἀφήσει τὸ μοναχοπαιδί τῆς νά παρᾶσθεῖ από τὴ φυσική του περιέργεια. Ἐτσι, ἀφοῦ πάρει λίγο ἀέρα, τὸ μικρὸ θα χυθθεῖ και πάλι φρόνιμα στὴν τσέπη τῆς μαμᾶς του γιά νά ξανατιάσει τὸ μαστάρι...

Οἱ μέρες περνᾶνε. Ἐφτασε κιόλας ὁ Ἰούλιος. Τὸ μικρὸ κοάλα, που γεννήθηκε στα τέλη τοῦ Γενάρη, είναι τώρα πάνω από ἔξι μηνῶν και τὸ μήκος του ξεπερνάει τὰ εἴκοσι ἑκατοστά. Τὸ πλασματάκι λαχταρεῖ νά ζήσει κάπως ανεξάρτητα. Ἡ μητρική τσέπη έχει καταντήσει πληκτική και στενόχωρη κι' ἐξ ἄλλου τὸ γάλα κοιτεῖ νά στερεώνει. Γιά τὴ ζωὴ τοῦ νεοροῦ κοάλα, τὸ στέρεμα τοῦ μητρικοῦ μαστοῦ είναι ἡ σημαντικώτερη καμψή. Ἀπὸ διατηρητικὴ άποψη, ἡ γαλακτοτροφία πῆρε τέλος. Ἡ πεντα θὰ τὸ σπρώξει νά κάνει τὸ μεγάλο πήδημα ἔξω από τὸ μαρσούπο. Σὲ λίγο θ' ἀρχίσει νά τρώει τὰ φύλλα τῆς εύκαλύπτου που είναι ἡ ἀποκλειστική τροφή τών φασκολαρκτιδῶν που ὀνομάζομε κοάλα. Είναι ἀλήθεια ὅτι στὴν ἀρχὴ τὰ φύλλα τῆς εύκαλύπτου δά ὀπιστοῦν μιά εἰδικὴ κατεργασία γιά νά γίνονιν εἴπεπα: Ἡ μαμά κοάλα θα τὰ πολτοποιεῖ

σει στὸ στόμα τῆς προτοῦ τὰ δώσει στὸ μικρό.

Ἄλλὰ κι' ὅταν βγεῖ ὀριστικά από τὸ μαρσούπο, τὸ νεορὸ κοάλα δέ θα πᾶει πολὺ μακριά: θα ἐγκατασταθεῖ στὴ ράχη τῆς μητέρας του και θα μείνει ἐκεῖ μέχρι που θα μεγαλώσει αρκετὰ γιά νά τρώει τὰ φύλλα τῆς εύκαλύπτου χωρίς εἰδικὴ κατεργασία. Τὸ μικρὸ κοάλα σκαρφαλωμένο στὴ ράχη τῆς μητέρας του — είναι μιά εἰκόνα συγκινητική που γοητεύει τὸς τουρίστες τών ἐθνικῶν δρυμῶν τῆς Αύστραλίας ὅπου τὸ ἀξιολάτρευτο αὐτὸ πλασματάκι προστατεύεται με δασκόντειους νόμους...

Φλέγμα και Χιούμορ

ΤΟ μικροσκοπικὸ ἐμβρυο έχει γίνεῖ τώρα ένα νεορὸ κοάλα που, φυσικά μοιάζει τῆς μητέρας του. Ἄλλὰ πὸς είναι ἡ μητέρα και πὸς είναι ὁ γιός; Φαντασθεῖτε μιά χοντροὴ μάλλα από γκριζα γούνα, μ' ένα στρογγυλὸ και μάλλον ὀγκώδες κεφάλι. Πρόσωπο πονηρὸ και εἰρηνικὸ με μαῦρα μάτια που λάμπουν. Στὴ μέση τοῦ προσώπου μιά σκοτεινὴ κηλίδα, ἡ μύτη, πλατειά και λίγο γαμψή. Μεγάλα αὐτιά με μακρὲς τρίχες που τὰ κάνουν νά φαίνονται ἀκόμα μεγαλύτερα και δίνουν ἐκφραση κομικὴ στὸ πρόσωπο. Καί τι βλέμμα! Τὸ κοάλα έχει ἀσφαλῶς τὴν πιό διασκεδαστική ματιὰ τῆς φύσεως. Τὰ μικρά του μάτια, σὰ μαῦρες χάνδρες, μοιάζουν διαρκῶς νά κοροϊδεῦν τὸς πάντες και τὰ πάντα.

Τὸ σῶμα είναι συμπαγές, παχὺ και ὀλοστρογγυλὸ. Στὴν ἀρχὴ του μιά πολὺ κοντὴ σὸρὰ ἐπιτρέπει στὸ ζῶο νά κάθεται άνετα στα κλαδιά τῆς εύκαλύπτου, ἀπ' ὅπου δέν κατεβαίνει σχεδὸν ποτέ.

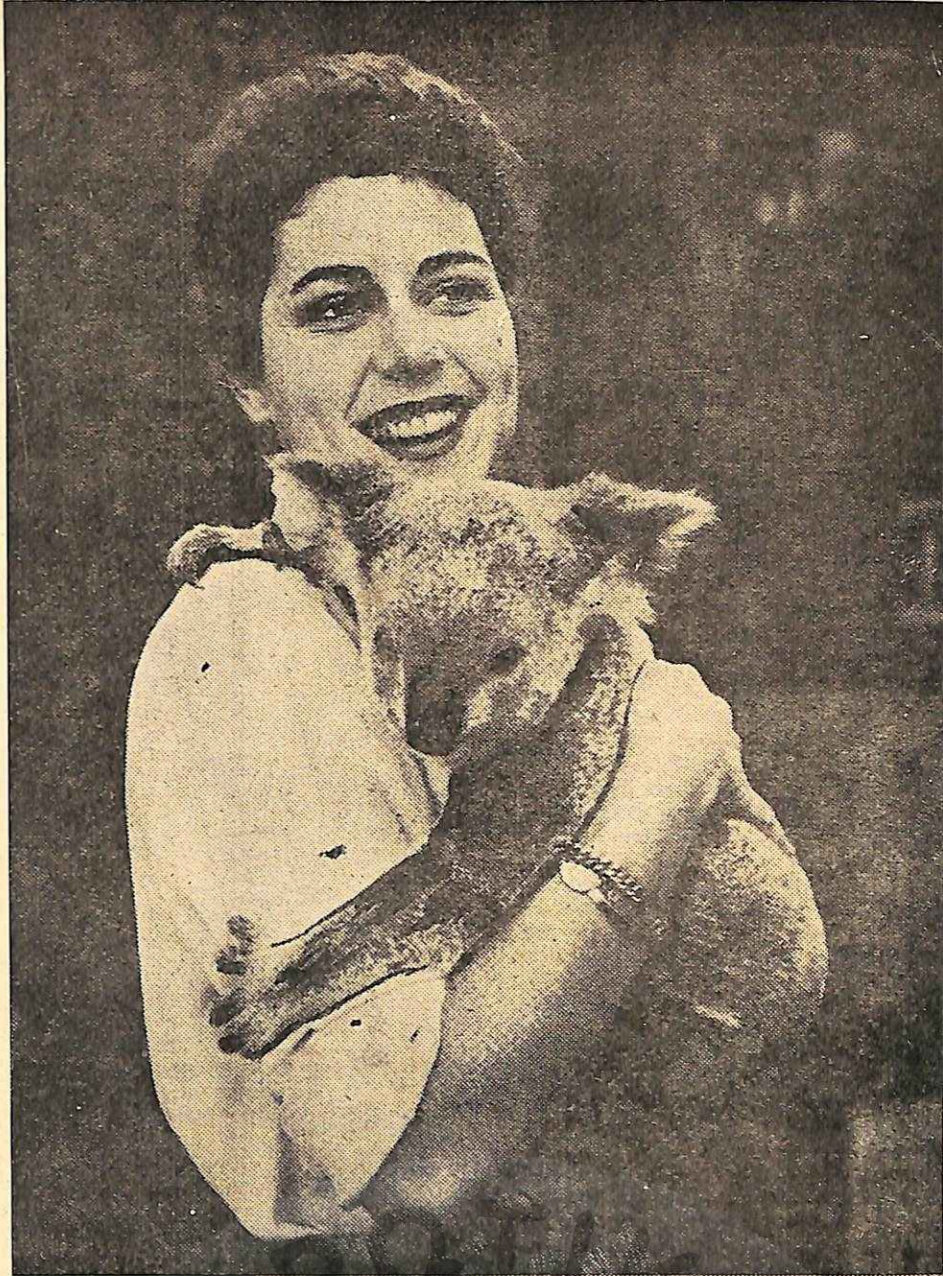
Ἐκφραση κοροϊδευτική, ἀκίνδυνη β-ψη, χαρακτηρισῆς ἀτάραχος. Καθὼς είναι ἀνίκανο νά φύγει μπροστὰ στοῦς ἐχθροῦς του — οἱ κινήσεις του είναι ὑπερβολικά νωθρὲς — προτιμᾶει ν' ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνο κατά πρόσωπο με μιάν ἀπάθεια που συχνά τρομάζει τὸν ἐχθρὸ με τὴν πρωτοτυπία τῆς και τὸν τρέπει σὲ φυγῆ. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κοάλα μόνον ἤρεμα, τὸ βλέμμα του ἀόνια κοροϊδευτικὸ, ἡ στάση του δέν προδίδει τὴν ἐλάχιστὴ ταραχὴ. Κυτταίει κατὰματα τὸν ἐχθρὸ και, μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἀπίστευτο φλέγμα, συνήθως ὁ ἐχθρὸς τὸ βλέπει στα πόδια. Ὁρισμένοι κυνηγοὶ ὠστόσο, ἀφηγοῦνται πὸς τὸ κοάλα, μ' ἕνα καλοβαλμένο χτύπημα, μπορεῖ νά ξεκοιλιάσει ένα σκυλὶ που έχει γίνεῖ ἀπόρητα ἐνοχλητικὸ.

Τὸ σύμπαν τών εύκαλύπτων

ΣΤΗΝ οἰκογένεια τών κοάλα ἡ δενδρόβια ὑπαρξὴ ἀποτελεῖ γενικὸ κανόνα. Δενδρόβιο ζῶο σημαίνει ζῶο ἀναρριχητικὸ και ἡ ἀναρρίχηση προῦπαίνει νόχια ἰσχυρά, γαμψά και ἀκονισμένα.

Κάθε κοάλα είναι προικισμένο μ' αὐτὰ τὰ εργαλεία — ἡ ὄπλα κατά τῆς περιστάσεις. Ἐπὶ πλέον, μποροῦμε νά σημειώσομε παρεμπιπτόντως ὅτι δυὸ από τὰ δάχτυλά του είναι ἀρκετὰ εὐλύγιστα γιά νά ἐνωθοῦν τὸ ένα με τὸ ἄλλο, πράγμα που δέν συμβαίνει ὅπως ξέρομε παρὰ μόνο στοῦς πιθήκους και στὸν ἄνθρωπο.

Τὸ κοάλα δέ φαίνεται πλασμένο γιά νά βιάζεται. Ἡ βιασύνη και ἡ νευρικότητα είναι κατώτερη από τὴν ἀξιοπρεπιά του. Ἀρροκλήνη και ἀπαθές, τὸ

Στὴν ὀμοιογένεια τών φασκολαρκτιδῶν ἀτάξις διπρωτόδοτα, ὑπομοταξία μαρσупοφόρα) ὑπάγεται τὸ χαριτωμένο αὐτὸ ζῶο που λέγεται «φασκολάρκος ἢ φαιά», ἡ κοάλα, ὅπως τ' ὀνομάζονιν οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Αύστραλίας. Παρὰ τ' ὄνομά του, δέν έχει καμιά συγγένεια με τῆς ἀρκούδες. Είναι ένα μαρσупοφόρο που τὸ μέσο μήκος του δέν ξεπερνάει τὰ 80 ἑκατοστά. Είναι κυρίως νυκτόβιο και τρέφεται ἀποκλειστικά από φύλλα εύκαλύπτου. Τὰ θηλυκὰ γεννᾶνε μονάχα ένα μικρὸ, μὲς φορὰ τὸ χρόνο. Ζεῖ μονάχα στὴν Αύστραλία, ὅπου τὸ κυνήγι του ἀπαγορεύεται αὐστηρά.

βλέπομε νά σκαρφαλώνει από κλαδὶ σὲ κλαδὶ με ἀπελπιστικὴ βραδύτητα και δέν είναι δύσκολο νά καταλάβομε πὸς ἀνήκει σ' ένα παλαιοντολογικὸ παρακλάδι παρωχημένων ἐποχῶν ὅπου ὁ χρόνος δέν ελεγε καμιά σημασία. Τὸ κοάλα δέν αισθάνεται καθόλου τὴν ἀνάγκη νά κάνει τουριστικὲς ἐκδρομὲς. Δέν ἐνδιαφέρεται νά ἐξερευνηθεῖ τὸ γύρω του κόσμο. Ἐγκατεστημένο βολικά σ' ένα κλαδὶ, θα μείνει ἐκεῖ μέχρι που θα μαρσουλῆσει ὅλα τὰ πιό κοντινὰ φύλλα τῆς εύκαλύπτου ὀπότε θ' ἀναγκασθεῖ νά πᾶει παραπέρα. Μπορεῖ νά μείνει μέρες ὀλόκληρες στὸ ἴδιο κλαδὶ, χωρίς νά ἐπιχειρήσει νά ἀλλάξει θέση. Ἄν είναι ἀπαραίτητο νά μετακινήθεῖ, δά περιμένει ὑπομονητικὰ τὴ νύχτα.

Μόλις δύσει ὁ ἥλιος, οἱ οἰκογένειες τών κοάλα ξεπνᾶνε. Ἀρσενικά και θηλυκὰ, μικρὰ και μεγάλα, θ' ἀρχίσουν νά

καταβροχθίζον τὰ φύλλα τών εύκαλύπτων. Ἐννοεῖται ὅτι ποτέ δέ βιάζονται. Διαλέγουν τὰ φύλλα, τὰ κόβουν, τὰ μασσᾶνε, τὰ καταπίνον με τὴν ἡσυχία τους. Ὁ χρόνος δέν είναι χροῖμα στὴν κοινωνία τών κοάλα. Ἐνα διασκεδαστικὸ παράδειγμα: τὸ κόψιμο ἐνὸς φύλλου εύκαλύπτου μπορεῖ νά γίνεῖ με μιά κίνηση. Ἄλλὰ τὸ κοάλα θα κάνει τουλάχιστον δέκα νωθρὲς κινήσεις. Πρῶτα θα δαγκώσει τὸ μίσχο τοῦ φύλλου. Κατόπιν θα πάρει τὸ φύλλο στὸ στόμα του και με ἀργὲς κινήσεις τοῦ κεφαλοῦ δεξιά, ἀριστερά, ἀριστερὰ δεξιά, θα περιμένει νά ξεκολλήσει τὸ φύλλο από τὸ κλαδὶ γιά νά τὸ φάει! Είναι φανερὸ πὸς οἱ νευρικὲς διαταραχὲς είναι άγνωστες στὴν παθολογία τών κοάλα. Είναι οἱ κλασικοὶ τεμπέληδες τῆς φύσεως.

Ὄστόσο, παρὰ τὴν ἀπελπιστικὴ τους νωθρότητα, καταφέρνονιν νά χώνουν στὸ

στομάχι τους τεράστιες ποσότητες τροφής. Στην άριστη ηλικία, ένα κοάλα χρειάζεται δυο κιλά φύλλον εσκαλύπτου την ημέρα — ή μάλλον τη νύχτα γιατί βόσκει μόνο από τη δύση ως την ανατολή του ήλιου. Αυτά κιλά τροφής δεν είναι λίγο για ένα ζώο που ζυγίζει μόνο εφτά κιλά. Στις ίδιες αναλογίες ένας άνθρωπος θα έπρεπε να καταναλώσει είκοσι κιλά τροφής την ημέρα!

Όταν οι βοτανολόγοι πληροφορήθηκαν από τους Αυστραλούς Ιθαγενείς ότι τα κοάλα τρέφονται αποκλειστικά με φύλλα εσκαλύπτου, δὲ θέλησαν να τους πιστέψουν. Γιατί οι βοτανολόγοι ξέρουν ότι τα φύλλα αυτού του δέντρου περιέχουν ισχυρές δόσεις φαινολικού οξέως. Ίδιαίτερα οι εσκαλύπτοι της Αυστραλίας περιέχουν φύλλα τόσο τοξικά, ώστε μια μικρή ποσότητα μπορεί να σκοτώσει ένα βόδι. Πώς εξηγείται η άνοχη του οργανισμού των κοάλα σ' αυτό το δηλητήριο; Κανείς δεν ξέρει. Πάντως η διαίτα τους είναι αποκλειστική. 'Ακόμα κι' αν μείνει μέρες νηστικό, το κοάλα δεν άγγιζει άλλο χορτάρι. Μόνο από καιρό σε καιρό θα κατεβεί από το δέντρο του για να ανεφοδιάσει τον οργανισμό του σε άσβεστο: θα γλύψει τα άσβεστολιθικά βράχια ή θα φάει λίγο χώμα.

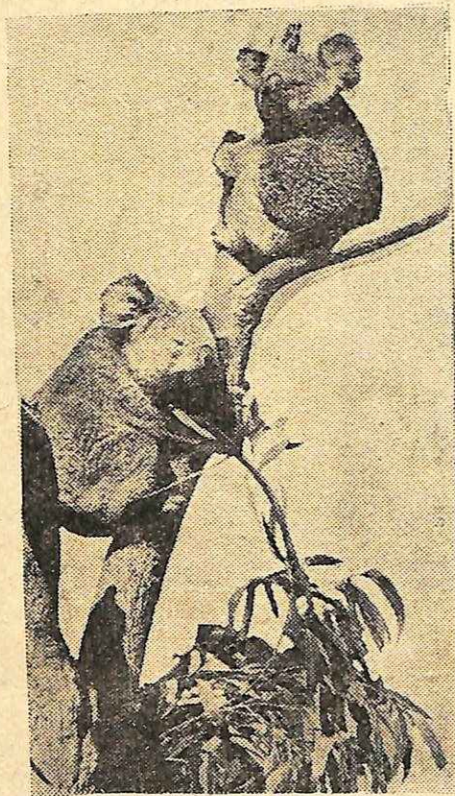
Και μια άλλη αξιοσημείωτη λεπτομέρεια: 'Από τη στιγμή που θα στερέψει το μητρικό γάλα, το ζώο δεν πρόκειται να θάλει ούτε σταγόνα ύγρου στο στόμα του, δὲ θα πιει ποτέ νερό! Γι' αυτό και οι Αυστραλοί Ιθαγενείς τ' όνόμαζαν κοάλα, «αυτός που δεν πίνει ποτέ»....

Το δενδρόβιο χαρέμ

ΣΤΑ δυο του χρόνια το νεαρό κοάλα θα σκεφθεί για πρώτη φορά ν' αποκτήσει δική του οικογένεια. Για τις όποιες νύφες των γειτονικών δέντρων θ' αρχίσει τις έρωτικές καντάδες από το δένδρονόμος. 'Η 'Αννα Σκόλαν που άσχολήθηκε ειδικά με τη μελέτη των κοάλα, περιγράφει ως εξής το έρωτικό τους τραγούδι: «μια κραυγή που θυμίζει κάτι ανάμεσα στο ροχαλητό ενός παχύσαρκου μεθυσμένου και στο τρίξιμο μιας πόρτας με σκουριασμένες στοές φινιγες, άνακτο με το γρόλλισμα ενός θυμωμένου χοίρου! Και όμως, καμιά δεσποινίδα κοάλα δεν μπορεί ν' αντισταθεί σ' αυτό το έρωτικό κάλεσμα. Σε λίγο οι νυκτόβιοι καναδόχοι θα συγκεντρώσουν γύρω τους ένα κύκλο από θανατώσιμα. Είναι αλήθεια ότι στην κοινωνία των κοάλα τ' άρσενικά βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση γιατί είναι λιγότερα από τα θηλυκά. Έτσι, πολύ σύντομα κάθε νεαρός βρίσκεται επικεφαλής ενός άληθινού χαρέμιου: Τέσσερα, πέντε ή έξη θηλυκά. Το παράξενο είναι ότι μ' όλο που τα θηλυκά φτάνουν και περισσεύουν για όλους, τ' άρσενικά είναι πολύ ζηλότυπα. Τα δράματα τιμής είναι συχνά όταν πολλές οικογένειες κατοικούν σε διάφορους... όρφους της ίδιας εσκαλύπτου, αλλά δεν καταλήγουν ποτέ σ' αματηρές τραγωδίες.

Αυτά σημαίνουν ότι σύντομα το άρσενικό κοάλα θ' αποκτήσει πολυμελή οικογένεια μ' όλο που το θηλυκό δὲ γεννάει παρά ένα μωρό το χρόνο. Το εβόνημα είναι ότι ο πάτερ φαμίλιας λατρεύει τα παιδιά. Περιποιείται τα νεογέννητα με συγκινητική στοργή, τα χαϊδεύει, τα γλύφει, τα παίρνει στη ράχη του. Όταν το μικρό θ' αρχίσει να τρώει φύλλα, ο

πατέρας, σπριζώντας τα μπροστά του πόδια σ' ένα κλαδί, θα σπάζει προς το στόμα του παιδιού τα πιο τρυφερά βλαστάκια. Λίγο άργότερα, θα το προσφέρει κάπως ώριμότερα φύλλα, μέχρι που το στομάχι του μικρού κοάλα θα γίνει άκετά γερό για ν' άνθξει σ' αυτή τη δηλητηριασμένη τροφή. Λατρεύει όλα τα παιδιά — όχι μόνο τα δικά του. 'Αν τύχη να συναντήσει, σε κάποιο έναρσιο σταυροδρόμι, οποιοδήποτε μικρό κοάλα, θα το χαϊδέψει, θα το γλύψει και θα το προσφέρει τρυφερά βλαστάκια. 'Αλλά και στα θηλυκά του χαρέμιου του φέ-

Δενδρόβια και νυκτόβια, τα κοάλα περνάνε όλη τους τη ζωή στα κλαδιά των εσκαλύπτων...

ρεται συνήθως εύγενικά, μ' όλο που δεν άνέχεται τις άπιστίες. Το οικογενειακό του ένστικτο είναι ισχυρό, αλλά δεν μπορεί να πούμε το ίδιο και για το κοινωνικό του ένστικτο. Πολλές οικογένειες ζουν στο ίδιο δέντρο, άλλ' άποφεύγουν τις συναναστροφές. Τρώνε, κοιμούνται πολύ κοντά ή μιά στην άλλη, αλλά δεν αποτελούν άγέλη. 'Αν εξαίρεσουμε τη σύντομη περίοδο των ερώτων, όποτε οι σχέσεις τους είναι κάπως τεταμένες, συνήθως ζουν σαν καλοί γείτονες, αλλά δεν έχουν δοσοληψίες. 'Ισως αυτό είναι το κλειδί της εδνυχίας...

Γύρω στα δώδεκα χρόνια, θ' αρχίσουν να εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια του γήρατος: ή γούνα μαδάει, τα δόντια φθείρονται. Και το άνώτατο όριο ζωής του κοάλα δεν ξεπερνάει τα είκοσι χρόνια.

ΤΑ σαρκώδη του δάσους φαίνεται πως έχουν συνάψει ένα σύμφωνο μη επιθέσεως με τα κοάλα. Δεν τα καταδιώκουν, δεν τους έπιτίθενται, περιφρονούν συστηματικά την έθολη αυτή

λεία, τα καλοθερμένα αυτά χορτοφάγα που δεν ξέρουν οπτε θέλουν να υπερασπίσουν τον έαυτό τους. 'Αλλ' αυτό, βέβαια, δεν αποτελεί παράδειγμα... άδελφικής άγάπης. 'Ισως υπάρχει μια ρεαλιστικότερη εξήγηση: 'Η αποκλειστική διατροφή με φύλλα εσκαλύπτου κάνει το κοάλα πολύ δυσάρεστο στη γεύση και άσφαλώς επικίνδυνο για το πεπτικό σύστημα. Ποιος θα τολμούσε να γευθεί ένα μπιφτέκι καρυκευμένο με φαινικό οξύ; Και ίσως ή αποκλειστική αυτή τροφή ν' αποτελεί την πιο σίγουρη παθητική άμυνα του ζώου άέναντι των έχθρών του. Καταλαβαίνουμε λοιπόν γιατί, από το θνος των εσκαλύπτων, το μικρό κοάλα άντικρύζει τον κόσμο με άφοβο και κοροϊδευτικό βλέμμα: βρίζεται ακόμα στον έπίγειο παράδεισο που έχει χαθεί από πολλούς για όλα τ' άλλα πλάσματα της Γης.

Αυτό δὲ σημαίνει, όστόσο, πως ή ζωή είναι πάντα ρδίνη για το μικρό κοάλα: 'Η ύγεια του είναι πολύ εύαίσθητη και προσβάλλεται άπ' όλες τις άνθρώπινες άρρώστιες του άναπνευστικού συστήματος, ιδιαίτερα την Ιγμορίτιδα. Στους χρόους χειμώνος το μικρό κοάλα συναντάται αξιολύπητα. 'Η μήτη του φράζει και συχνά παθαίνει βρογχικά και περιπνευμονία. Τότε μέσα στα φυλλώματα των εσκαλύπτων άκούγονται παράξενες συναυλίες από βήχα και φτερνίσματα. Και κατά περιόδους, ώριμότες τρομερές έπιζωτίες (όπως αυτές του 1887 — 89 και 1900 — 1903) αποδεκατίζουν τον πληθυσμό των κοάλα. 'Υπάρχουν επίσης και οι επικίνδυνες παρασιτικές μολύνσεις του έντέρου που ίσως εξηγούνται από το γεγονός ότι το τυφλό έντερο των κοάλα φτάνει στο καταπληκτικό μήκος των δύομισυ μέτρων! Είναι το μακρότερο τυφλό έντερο της φύσεως.

Παρ' όλα αυτά, άνενόχλητο από τα μεγάλα σαρκώδη, προστατευμένο από την αυστραλιανή διοίκηση, περιποιημένο από τη φύση με μια καλή γούνα κι' ένα χαρμηλό αλιόδοξο, με τροφοδοσία εξασφαλισμένη από τα φυλλώματα των άειθαλών εσκαλύπτων, το κοάλα δεν άντιμετωπίζει κανένα σοβαρό πρόβλημα. 'Η ζωή του κυλάει χαμογελαστή και ήρεμη. 'Έχει γίνει το συμπαθέστερο, το πιο δημοφιλές άπ' όλα τα ζώα. 'Η άταραξία, ή έσωτερική γαλήνη και ή χιονοριστική του έκφραση έχουν έδωσει έπίδραση στην άνθρώπινη ψυχή. 'Αρκεί να το κιντάσουμε για λίγα λεπτά για να αισθανθούμε να μιάς πλημμυρίζει μια ψυχική έυφορία — είναι άδύνατο να μη χαμογελάσουμε μπροστά σ' ένα κοάλα, είναι άδύνατο να μην νοιώσουμε την καρδιά μας να θωπεύεται από μια πνοή στοργής και τρυφερότητας.

'Αντιγράφουμε τη μορφή του για να φτιάξουμε ένα από τα πιο χαριτωμένα παιδικά παιχνίδια, έκείνα τα χνουδωτά έρκουδάκια που έχουν διαδοθεί σ' όλο τον παιδόκοσμο και φαίνεται πως ή μόδα τους δὲ θα περάσει ποτέ. 'Αλλά και το ίδιο το κοάλα είναι ένα ζωντανό παιχνίδι που με μόνη την άσυνήθιστη και διασκεδαστική μορφή του άνοίγει στον ψυχολογικό μηχανισμό μας τη βαλβίδα της χαράς, του γέλιου, της εδθιμίας: ένα θείο δώρο για το σκυθρωπό μας κόσμο που σκιάζεται διαρκώς από νέφη άνησυχίας και άβεβαιότητας για το μέλλον. Εδχαριστούμε, μικρέ κοάλα...

HENRI GAUBERT

ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ

ΜΕΙ. ΣΥΛΒΑΣ ΑΚΡΙΤΑ

Μιουζέν Ρούζ

Η Ζωή του ΛΩΤΡΕΚ

340v

Κάτι επάνω της, έδειχνε να είχε φτάσει στο τέρας των πάντων, πως δεν μπορούσε πια να πέσει χαμηλότερα. Αυτό έδινε μια παράξενη γαλήνη, κάποιαν άξιοπρέπεια. Τίποτε δεν μπορούσε πια να την πληγώσει.

— Και βέβαια. Πάρε όσα θές. Να πάρε κι' αυτά, τις είπε αδειάζοντας τη χουσή του ταιγαροθήκη. Μήπως θάθελες να πιεις κάτι; Κάθισε. Τι θέλεις;

— Μπορώ νάχω λιγάκι ρούμι; Ζωγράφος είσαι ε;

— Ναι. Είμαι, ή μάλλον ήμουνα. Πώς το κατάλαβες;

— 'Ηξερα άλλωστε πολλούς καλλιτέχνες.

'Ακούμπησε το ποτήρι της στο τραπέζι, σκούπισε τα χείλη της με το χέρι και κύτταξε με περιέργεια τον 'Ανρού.

— Σάν έσάς ήτανε κι' έκείνος, είπε, εύγενικός, άκόμη και στο κρεβάτι. Κόριος με τα όλα του. Μήπως τον έχετε άκουστά; ή Μανέ.

— 'Ο Μανέ; 'Ο 'Εντουάρ Μανέ; Τότε σε μια λάμψη την άναγνώρισε. 'Εσύ είσαι ή 'Ολυμπία!

— Ναι, έτσι, μ' έλεγε. Δεν το ξέρω το γιατί. 'Εμένα με λένε Βικτωρίν, αλλά αυτός είπε. «'Οχι για μένα είσαι ή 'Ολυμπία». Μπας κι' είδατε την εικόνα ποδύφιας;

— 'Αν την είδα; Χαμογέλασε στην άγνοιά της. 'Ολος ο κόσμος την είδε! 'Ο λογ! Είναι ένα άπ' τα γνωστότερα έργα του κόριου!

— Να τότε βλέπατε στ' άργαστήρι του πως με κύτταξε από πάνω Ισαμε κάτω. Κι' έγώ τσίτσιδη, ξεπλωμένη στο ντιβάκι. Πρώτα μου βάζε ένα μεγάλο κίτρινο μαξιλάρι. Μετά κάρφωνε ένα λουλούδι στα μαλλιά μου. 'Εβλεπες, όμως, πως και πάλι δεν το γουστάρωζα. Τότες έτρεχε έξω άπ' την κάμαρα και ξαναγύριζε με μια μάθη κορδελλίτσα. «Τώρα μάλιστα, έλεγε γελαστός. Είβ' ότι χρειάζεται. Τους ξέρεις τους άρτίστες. Το λοιπόν, έδενε την κορδελλίτσα γύρ' άπ' το λαμό μου, και τότες ήτανε φαριστημένος. Κι' άρχιναγε να ζωγραφίζει.

'Ολυμπία! Αυτό το κουρέλι. 'Ω! Τι άπεριόγραφη φρίκη ή κατάπτωση κάθε ζωντανού! Αυτή ή διάλυση της νιότης, της άμορφιάς. Πραγματικά, ή τέχνη ήτανε μεγαλύτερη άπ' τη ζωή. Μονάχα ή Τέχνη σταματούσε τον Καιρό.

'Εκείνη έσπρωξε πίσω την καρέκλα της.

— Πρέπει να ηγηάω τώρα. 'Εχω άκόμη να μαζέψω τις γόπες μου, άλλωθως δεν έχει φαί. 'Αλλοτες μου δίνανε τέσσερα φράγκα το κιλό, τώρα μονάχα τριάμισο. 'Απ' το κακό στο χειρότερο. 'Έτσι είν' ή ζωή. Φαριστάς, κύριος.

Της έχωσε ένα χαρτάκι στο χέρι.

— Πάρ' το αυτό. Και σε παρακαλώ, μη μ' εύχαριστήσεις.

'Εκείνη κύτταξε τα λεπτά δίχως άπληστία, δίχως καν άπορία.

— 'Ητανε σαν κι' εμένα. Χουβαρντάς..

Στάθηκε πίσω, τύλιξε το σάλι στους ώμους της κι' έφυγε.

Μονάχος, άποτέλειωσε τ' άπέντι του. 'Ακουσε και πάλι τα διαπεραστικά σφυρίγματα στ' αυτιά του, ένοιωσε τους σπασμούς του στομαχιού του και το τέντωμα των νεύρων του.

Για μια στιγμή ο πόνος άλλωθωσε τη φάστα του.

Μπροστά του, τ' άδειανό ποτήρι έμοιαζε να τον περιγελά.

— Τ' άντικείμενα θηνούν, σκέφτηκε, αλλά και γελάνε!

Αυτό το ποτήρι, ή φωλιά του κακού τον κοροϊδευε. 'Επειδή είχε πια ξεφλήσει μαζί του. Αυτός δεν μπορούσε να πιει ξανά. Κι' όπληξαν άλλα θύματα, άλλοι ήλιθιοι για να τους παρασύρει σε μια όνειροπόλα, θανάσιμη φυγή.

— Είσαι φαρκάκι, άπέντι, βόγκηξε δυνατά! Είσαι φαρκάκι και σε φτάνω! Μάζεψε λίγο σάλιο στη γλώσσα του, έφτυσε στο ποτήρι και σπαράχνοντάς το το έριξε θρόψαλα χάμω.

ΕΞΩ σκοτείνιαζε κι' έπαψε να βρέχει.

Στάθηκε λίγο στο πεζοδρόμιο, μη ξέροντας που ήθελε να πάει. Με βλέμμα χαμηλωμένο άρχισε να περπατάει, στηριγμένος βαριά στο μπαστούνι του, σταματώντας κάθε δυο — τρία βήματα για ν' άνασαι. 'Εστριψε τη γωνιά. Δεν βρισκόταν κανένα άμάξι. 'Η ζωή ήτανε ένα μάθημα άπογορευτέως, μεγάλων και μικρών...

'Ανατίχιασε κι' εξακολούθησε.

Ψιλάριε σταθερά, όταν έφτασε στην Πλατεία Πιγκάλ. Στη στοργή παρατήρησε ένα λαντώ.

— 'Ελεύθερος;

— Μάλιστα, κύριος. 'Ορατός καιρός για βατράχια, ε; Για πού, κύριος;

'Ο 'Ανρού σκαρφάλωσε στο κάθισμα και τίνανε το μουσεμένο του καπέλλο.

— Για πού; Ξαναρώτησε ο άμαξάς.

— Σ' άκούω! Για το Θεό, άσε με να σκεφτώ! Δὲ βλέπεις, πως είμαι βρεμμένος Ισαμε το κόκαλο.

Για πού; Αυτό ήτανε, για πού; Ποι ήθελε να πάει, που μπορούσε να πάει; Τὸ μυαλό του ήτανε άδειανό. Αυτό που έρεπε να κάνει ήτανε να πάει σπίτι και ν' αλλάξει ρούχα. 'Η αλήθεια είναι πως δεν έπρεπε να τὸ τὴ σκάσει τοῦ κακομοιρή του γέρο — Πόλ. 'Αραγε να τον άναζητούσε ακόμα μες στη βροχή; Αυτά γίνονται σαν είσαι μακρής. Τρα-

βάς δίχως να λογαριάσεις τις συνέπειες. 'Τότερα μετανιώθεις. Περνάς όλη σου τη ζωή μετανιώθοντας. Για δ,τι έκανες. Για δ,τι δεν έκανες. Για μια μαρούλα. Για τη μ'ντανά Λουμπέ. Για τον Βιό. Για τον έαυτό σου. Οδφ, άς στο διάβολο!

— Τράβα στον Μουλέν, φώναξε στην τύχη.

— Στο Μουλέν; Μά, κύριε, δεν είν' άνοιχτό τέτοιαν ώρα.

— 'Α, τράβα τότε στο 'Ελύ.

— Είσαστε, βλέπω, ξένος στα μέρη. Μά, τὸ 'Ελύ έχει κλείσει από χούνια.

— Ναι, βέβαια. σκεφτόμουνα κάτι άλλο. Τράβα για το Σταβίμ του Βορρά.

'Εβγαλε την ταμπάκερα του. Εύτυχως είχε άπομείνει άκόμη ένα τσιγάρο. Τα χέρια του τρέμανε άπάνταστα. 'Ε, καλά, ε, καλά. Και τί μ' αυτό;

Κάπνισε για λίγο ήρεμα, με τα μάτια κλειστά. Κι' ύστερα άπ' το «Σταβίμ του Βορρά», πού θα πήγαινε; Στο «Λά Νουβέλ»; Ναι. Στο Λά Νουβέλ. Καιρό είχε να πάει.

'Ανοιξε το παραθυράκι κι' έβγαλε το κεφάλι του.

— 'Αλλάξα γνώμη. Σε παρακαλώ, γύρνα πάλι στην Πλατεία Πιγκάλ. Στο «Νουβέλ 'Ατέν».

Όταν σταμάτησε το λαντώ, εκείνος δεν ήθελε πια να πάει. Πι να μπει να κάνει; Δεν θα έβρισκε παρά φαντάσματα. Τὸν Ρασού, τη Φάνιν, τη Ζυλί, τὸν Βίνσεντ, τὸν έαυτό του... Σε φτάνω στα μούτρα... Να πάρ' ή δογή!.. 'Όλα χαμένα. 'Ο άέρας γεμάτος από λέξεις νεκρές.

— Φτάσαμε, τὸ λοιπόν. 'Ο άμαξάς έσκαψε άνυπόμονα.

Δεν τὸν άκουσε. 'Οχι, δεν ήθελε να πάει εκεί. Πουθενά δεν ήθελε να πάει. Δεν είχε θελήσει τίποτα από τότε — από τότε που πήρε εκείνο το γράμμα. Τὸ φύλαγε άκόμη στο τσεπάκι του.

Καλά, καλά, τότε, να πήγαινε, άραγε, να φάει στοῦ Ντρουάν; 'Ητανε θεοηθικός. 'Αλλά δεν πεινούσε. Τὸ στομάχι του πογούσε. Καλά λοιπόν, για το Θεό, πού να πήγαινε;

Σὲ παρακαλώ, άμαξά, γύρνα πάλι στο «Σταβίμ του Βορρά», είπε παρακλητικά. Και σιγά — σιγά.

Να πεταγότανε, άραγε, στους Νάτανσον; Μήγες είχε να δει τη Μίσσια.

— Τὸ ευχάριστο, 'Ανρού; θά τοῦλεγε. Ποῦ κρυβόσουναι;

Δεν θάτανε, όμως, όπως τὸν παλιό καιρό. Φυλακή και άσυλο, είναι δυο πράγματα που δεν τα ξεπερνάς ποτέ. 'Αδελά του, ο κόσμος θα περιμένει να σε δει να κυλιόσαι καταγής, ή να τσεπάνεις τ' άσχημά... Κι' ο Ουάιλντ τ'έχε ξήσει. 'Η πραγματική του τιμωρία είχε άρχίσει, άφού βγήκε άπ' τη φυλακή. Πόσο σκληρός, κι' άδέκατος μπορούσε

νά είναι τούτος ο χριστιανικός κόσμος! 'Ο κακόμοιρος ο Όσκαρ, επί τέλους ήταν πεθαμένος. Δεν ήταν πιά αναγκασμένος να σούρνεται από καρηλιό σε καρηλιό. Φάνταζε πολύ άριστοκαρικός, σαν βασιλιάς σχεδόν, στο φτωχικό του φέρετρο, με το σταυρό στο λαϊμό του και το μετάλλιο του Αγίου Φραγκίσκου στο στήθος. Δίχως το δαχτυλίδι του με τον σκαραβαίο, δίχως πράσινο γαρύφαλλο.

"Όχι, δεν ήθελε να πάει στους Νάτανσον. "Έ, καλά, τότε, πού; Κάπου έπρεπε να πάει. Στο «Φολί»; Στο «Έλντορντό»; στο «Μαξιμί»; Άραγε στο τσίγκο... "Όχι, τα είχε πιά μουχτίσει.

Νά πήγαινε άραγε, στο θέατρο; 'Ο Σάρα έπαιζε τον «Αειδέα»... Καί να καθήσει όλο το βράδυ με το φάντασμα της Μύριαμ. Δεν θ' άκουγε ούτε λέξη του έργου. Θάβλεπε εκείνη, θά πάσχιζε να της άγγιξει το χέρι, να της μιλήσει, κι' άλλο πάλι σκάνδαλο. 'Η Μύριαμ θρισκότανε σ' όλο το Παρίσι. 'Ηταν Παρίσι.

Τό Λευκό Λουλούδι. Αυτό ήτανε. 'Εκει δεν τότε πόσχε κανείς. 'Ο Άλέξανδρος Ποτιερόν, οι φουκαριάρες πόρνες... Άλλά όχι. Δεν μπορούσε πιά να κιντάξει τις πλαδαρές τους σάρκες, τό κουρασμένο τους στόμα. Τού ξαναφέρνανε τη θύμηση της Μύριαμ, τό λειό της κορμί, τ' απαλά της χείλη.

"Έτσι, κι' αυτό πιά είχε τελειώσει. — Περίφημα! Πώς θά περνούσε, λοιπόν, κι' αυτή ή βραδυά; Κι' ή αύριανή; Κι' ή άλλη εβδομάδα; Κι' ό άλλος μήνας; Κι' ό άλλος χρόνος; Πώς; Πώς;

— Πώς; Ξεφώνισε μοναχός του.

Τό πρόσωπό του σφίχτηκε σ' ένα ξαφνικό, άφύρητο πόνο. Τό τσιγάρο γλόστησε άπ' τό χέρι του. Με μιά πνιμμένη κραυγή σφίχτηκε μπροστά και διπλώθηκε, σά να είχε δεχτεί σφαίρα στην κοιλιά. Για λίγα λεπτά μούγκρισε με σφιγμένα δόντια, με τή νύχια μπηγμένα στις παλάμες του.

— Μανούλα!

'Η λέξη ανέθηκε στα χείλη του σά σπασμένος λυγμός.

— Μανούλα, ξανάτε και μονάχα τ' άκουσμα της λέξης τόν άνακούφισε. Θά πέθανε. Τό ήξερε, τόσο σίγουρα, σάν τόν άνθρωπο πού βλέπει τή πρώτα σημάδια της πανούκλας στα χέρια του. Αυτός ό σπασμός δεν ήταν ό πρώτος. Σε λίγο θά φτάνανε κι' άλλοι, όλο και πιά συχνοί, όλο και πιά όδυνηροί. Τό κορμί του διαλυότανε κάτω από τόσων χρόνων δεινοπαθήματα. "Εμοιαζε σά χέρι πού σού σφίγγει τό λαϊμό, αυτή ή σιγουριά πώς σόντομα θάσαι νεκρός, δεν θάχεις πιά μάτια για να βλέπεις, ρουθόνια για ν' αναπνέεις, πώς ή καρδιά σου θάπανε να χτυπά και πώς θάσυνε ξαπλωμένος κάτω άπ' τό χώμα, τόσο βαθείά, ώστε ή σαπίλα σου να μην ένοχλεί τούς ζωντανούς.

Σοβικαμε κάτι τό παράξενο, αυτό τό γνώρισμα πώς θά πέθανε. Σ' έκανε να νούθεις και να σκέφτεσαι σά νάσυννα κι' όλας νεκρός, έξω άπ' την κοινωνία των ζωντανών. Ξαφνικά έβλεπες τή πράγματα με άλλο τρόπο. Πράγματα πού μιά στιγμή προηγήσαν σου φανότανε σπουδαία, δεν είχανε πιά σημασία. Αημονούσες τούς περισσότερους ανθρώπους πού ήξερες, σάν να είχανε κι' αυτοί άρχισει κίβλας να σέ ξεγνούν.

'Απ' την άλλη όμως μεριά, άλλα πράγματα ξεκαθάριζαν, γινότανε σημαντικά. Πρώτα, δεν πρέπει να πεθάνεις στη Μονμάρτη. Δεν πρέπει να πέσεις ξερός στο δρόμο, σ' ένα μιστρό, σ' ένα άμάξι. "Ένας Τουλούξ — Λωτρέκ δεν πεθαίνει στη Μονμάρτη.

"Υστερα, πρέπει να έπανορθωθείς. "Όχι, όχι με τή ζωή. 'Η ζωή δεν γνωαίότανε. Άλλά με τούς λίγους ανθρώπους πού σου φερθήκανε καλά, όταν ζούσες. Τό Μωρίς, τή μαντάμ Λουμπέ, τόν Πατού, τή Μπέρθα...

Άφριο θά φρόντιζε γι' αυτά. Θά τούς ζητούσε συγχώρεση για τούς μελάδες πού τούς είχε φέρει, θά τούς εύχαριστούσε για όσα είχανε κάνει. Δεν ήπρηξε πιά καιρός για πράξεις. Μονάχα λόγια — και λεπτά... "Όχι στον Μωρίς και στον Πατού, αυσιακά, άν και θά ήτανε χρήσιμο και στους δύο.

'Άλλά τό χρέμα είχε τόσο κακή φήμη, πού ό κόσμος εύκολα τό παρεξηγεί. Σ' όλη τους τή ζωή δεν σκεφτότανε τίποτε άλλο, κι' όταν τούς δινότανε τό περιφρονούσαν...

'Η Μπέρθα όμως θά καταλάβαινε, πώς δεν ήτανε μιά πληρωμή, μιά προσβολή, τό ξεπλήρωμα ενός χρέους. Κι' ή Μαντάμ Λουμπέ θά καταλάβαινε κι' αυτή. 'Ηταν μιά γριά και γνωστική γυναίκα. "Ηξερε πώς ό πλούσιος, όπως κι' ό φτωχός, μπορεί να δώσει μονάχα αυτό πού έχει.

"Υστερα, θά κίτταζε να έπανορθώσει τή σφάλματά του πούς τή μητέρα. "Αν μπορούσε να ζήσει λιγάκι περισσότερο, να τής χαρίσει μερικούς μήνες ολοκληρωτικής άγάπης, θά πήγαινε εύχαριστημένος... "Αν μπορούσε να τής πεί, να τής δείξει πόσο μετανοωμένος, πόσο λυπημένος ήσανε για τόν πόνο πού τής είχε προκαλέσει σ' όλα αυτά τή χρόνια πού έκείνη τόν πρόσμενε! Δεν μπορούσε να έπανορθώσει τή λάθη του. Άλλά, μπορούσε τουλάχιστον να τής ζητήσει συχώρεση, να τής προσφέρει τήν τσακισμένη, πληγωμένη, περιφρονημένη του καρδιά.

XXIII

ΤΟ ΜΑΛΡΟΜΕ είχε βυθιστεί στο σκοτάδι κι' ένα μονάχα ήπρηξε φώς, στο δεύτερο πάτωμα, στο δωμάτιο τού 'Ανού.

Πιστεύω να κοιμηθεί άπόψε.

'Ο γέρο — γιατρός έπιασε τό σφυγμό τού 'Ανού κιντάζοντας τήν κόμησά.

— Τώρα πού παράλυσε, δεν υποφέρει πιά και πολύ. Κάτι είναι κι' αυτό. Άπαλά άκούμπησε τό άσκαρο χέρι στο σκέπασμα κι' άπομακρύνθηκε άπ' τό κρεβάτι.

— Θά έλεγα, να πάτε στο δωμάτιό σας, κυρία κόμησά. "Έχετε άνάγκη από ύπνο, και θά χρειασθείτε όλες σας τις δυνάμεις.

Στην πόρτα κοντοστάθηκε και διάβασε στα μάτια της τήν ερώτηση.

— Είναι δύσκολο ν' άποφανθείς μουρούσιε άπελπισμένα. Αυό μέρες, ίσως τρεις. "Ισως λιγώτερο. Είναι νέος. Στα τριανταεπτά χρόνια τό κορμί παλεύει. "Αυτόσο άπόψε θά περάσει καλά. Θά ξα-

ναυρίσω τό πρωί. Κάτω τόν περμένο ο Ζοζέφ. — Πώς είναι άπόψε, κύριε γιατρέ; — Τά ίδια σχεδόν. Άπορώ πώς έπέζησε ύστερα από τέτοια κρίση. Φοβάμαι, όμως, πώς δεν μπορεί να κρατήσει περισσότερο. Καμιά είδηση άπ' τόν πατέρα;

'Ο Ζοζέφ κούνησε τό κεφάλι του. 'Ο γέρο — γιατρός άρχισε να κατεβαίνει τή σκαλιά τής ξώπορτας.

— "Αν σκοπεύει νύρθει, καλά θά και να βιαστεί.

"Όλα σωπάσανε. Κουρασμένα ο Ζοζέφ άρχισε ν' ανεβαίνει. 'Η κόμησά δεν τόν είδε. πού έμπαινε στο δωμάτιο. Στεκότανε πλάι στο κρεβάτι, κιντάζοντας τό παιδί της, άπουτυπώνοντας άκόμη μιά φορά στα μάτια της τήν εικόνα του φτωχού, λυωμένου προσώπου του. Τά γκριζα γένεια κρύβανε τή βαθουλωμένα του μάγουλα. 'Η μήτη, είχε κίβλας μιά κερνία χλωμάδα του θανάτου. Γύρω άπ' τή βουλιωμένα του μάτια, ρυτίδες πόνο ιστορούσαν τήν άγωνία των τελευταίων έβδομάδων. Στο σκέπασμα άκουμπούσε ένα χέρι, κοκκαλιάρικο, δίχως ζωή, με τό δέμα τετωμένο, σά λεπτό, διάφανο, λαστιχένιο γάντι.

Έίχε ξαναγυρίσει, για να τής χαρίσει τόν άπελπισμένο φόρο τής άγάπης του. Σ' ένα στερνό ξεσπασμα τού φλογεροϋ του χαρακτήρα, συγκέντρωσε σ' αυτούς τούς τελευταίους μήνες, τή λατρεία μιάς δλόκληρης ζωής. Κάθε ματιά, κάθε χαμόγελο, τής μιλούσανε για τις παρακλητικές του τύψεις.

Και τώρα ήτανε έτοιμος να φύγει. "Αχ, γιατί δεν ερχότανε ο Άλφόνς; Δεν μπορούσε, δεν μπορούσε ν' άφήσει τό παιδί του να πεθάνει, έτσι, δίχως μιά λέξη, ένα φιλί. «Δυό μέρες, ίσως τρεις ίσως λιγώτερο», είχε πεί ο γιατρός. Καλύτερα έτσι. Άρκετά πιά είχε υποφέρει. "Αν έπαινε ο πόνο, θάτανε άγνόε σάν τήν φλόγα. Κι' είχε συμφιλιωθεί με τό Θεό.

'Ο θάνατος θάτανε γι' αυτόν πιά πονετικός από ότι ήπρηξε ή ζωή.

Πόσο μικρούλης κι' άβοήθητος έδειχνε σ' αυτό τό πελώριο κρεβάτι! Τόσο μικρός, όπως τότε πού πάθανε τις «εφόδους». "Υπήρξε ποτέ του τίποτε άλλο, παρ' ένα παιδί, παρ' όλο του τόν κυνισμό, ένα παιδί με καρδιά δυσαμμένη, λαχταρώντας γι' άγάπη πού δεν μπορούσε ποτέ ν' άποχτήσει; "Ότι κι' άν είχε κάνει, δεν είχε πληρώσει παρ' τόν έαυτό του...

— Κυρία κόμησά...

Στράφηκε κι' είδε πλάι της τόν Ζοζέφ. Κι' αυτός έβλεπε τόν Άνού, και τή μάτια του ήταν όγρo.

— 'Ο γιατρός έπλε να ξεκουραστείτε λιγάκι.

Γά μιά στιγμή κινταχτήκανε, ένωμένοι στη θλίψη τους.

— "Έχεις δικιο, Ζοζέφ.

— Θά μείνω μαζί του, κι' άν συμβεί τίποτε...

Αυθύρημα τού άραξε τό χέρι.

— Σ' εύχαριστώ, Ζοζέφ. Στο ψιθύρισμα της ήπρηξε ή εδγνωμοσύνη για μιάς δλόκληρης ζωής άφοσίωση. Σ' εύχαριστώ για όλα.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: 'Η συνέχεια

'Υπάρχουν πολλοί σταθμοί στην ιστορία της ζωγραφικής: ή εμφάνιση του Τζιόττο, ο μυστικισμός του Γκρέκο, ο ρεαλισμός του Βελάσκουεθ, οι τεχντροπίες του Ρέμπραντ και του Τισιανού, ο ρωμαντισμός του Ντελακρουά — και άλλοι. Κανέννας, όμως, σταθμός δεν προκάλεσε τόσο βαθειά έπανάσταση, όσον ο έμπρεσιονισμός — όσο ή συγκέντρωση όλης τής προσοχής του ζωγράφου σε δύο στοιχεία: στο φώς και στο χρώμα. Τά δύο αυτά στοιχεία ύπήρχαν, βέβαια, πάντοτε, αλλά πήραν τήν πρωταρχική θέση τους στη ζωγραφική για πρώτη φορά στους πίνακες του Κλωντ Μονέ — του ιδρυτή του έμπρεσιονισμού. 'Ο ζωγράφος αυτός, με τό έργο του — πού τόσο παραγνωρίσθηκε στην έποχή του — πλάτυνε τούς όρίζοντες τής Τέχνης.

ΦΩΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑ

ΤΟ ΖΩΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΛΩΝΤ ΜΟΝΕ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

ΚΑΤΟΙΚΟΥΣΕ στο Λιβερνύ χειμώνα καλοκαίρι, ζυπνούσε ξημερώματα και κοιμόταν με τό ήλιοβασιλευμα. Δεν έκλεινε τή σκούρα των παραθύρων τής κάμαράς του και τόν ζυπνούσαν οι πρώτες άκτίνες του ήλιου. Μόλις σηκωνόταν έτρωγε ένα λουκάνικο στη σχάρα, έπινε ένα ποτήρι άσπρο κρασί, άναβε ένα τσιγάρο και ριχνόταν στη δουλειά. Γευμάτιζε άκριβώς τό μεσημέρι. Στις δύο ήταν πάλι μπροστά στον πίνακα του. Και όταν ο ήλιος χανόταν στον όρίζοντα, δειπνούσε κι' ανεβαίνει να κοιμηθεί, γιατί έλεγε: «'Όταν έχει δύσει ο ήλιος τί θέλεις να κάνω;»

'Η σύντομη αυτή περιγραφή δείχνει όχι μόνο τήν καθημερινή ζωή του Κλωντ Μονέ επί μισόν αιώνα αλλά και τή σταθερή μέριμνα δλόκληρου του βίου του: τό φώς. 'Ο ανεξάρτητος αυτός ζωγράφος, πού άρνήθηκε να κολληθεί σε οποιαδήποτε σχολή ή θεωρία, συνέδεσε τή ζωή του, σε ηλικία 35 χρόνων, με τήν πιά έπαναστατική καλλιτεχνική περιπέτεια τής έποχής του: τόν έμπρεσιονισμό. 'Υπήρξε ο κατ' έξοχήν «έμπρεσιονιστής», ο ζωγράφος τού φωτός και των φαντασμαγοριών του. Σ' όλη του τή ζωή δεν έκανε τίποτε άλλο, παρ' να εκφράζει τήν ίδια φροντίδα. Ζωγράφιζε πραγματικά, καθώς έλεγε ο ίδιος, «όπως κελαιδίε τό πουλί»: έλεύθερα, χαρούμενα, περιφάνα.

'Ο Κλωντ Όσκαρ Μονέ (πού πρέπει να τόν ξεχωρίζουμε από τόν έπίσης μεγάλο σύγχρονό του ζωγράφο Έδουάρδο Μανέ) γεννήθηκε στο Παρίσι στις 14 Νοεμβρίου 1840. 'Ο πατέρας του ήταν μπακάλης. 'Ο μέλλον ιδρυτής του έμπρεσιονισμού είχε δείξει από παιδάκι κλίση στη ζωγραφική και, άντι να μελετά τή μαθηματά του, έκανε σκίτσα και γελοιογραφίες. "Όταν ήταν 15 χρόνων, οι γελοιογραφίες του ήσαν περίφημες στη Χάβρη — όπου είχαν έγκαιρα σταθεί τό 1845 ο πατέρας του — και κίνησαν τήν

προσοχή του διάσημου τότε θαλασσογράφου Μπουντέν, πού ήταν 16 χρόνια μεγαλύτερος από τόν Μονέ. 'Ο Μπουντέν έδωσε μερικές συμβουλές στο νεαρό Μονέ: να σπουδάσει και να μάθει να ζωγραφίζει, πρδ πάντων τοπία. 'Ο Μονέ έγινε μαθητής του Μπουντέν, πού του έλεγε διαρκώς: «'Ο,τι ζωγραφίζεται επί τόπου, έχει πάντοτε μιά δύναμη, μιά όρμη, μιά ζωντάνια πού δεν ξαναβρίσκονται πιά στο άτελιέ».

Τά δύσκολα χρόνια

ΤΟ 1856 ο Μπουντέν κι' ο μαθητής του έκθέσαν μαζί στη Ρουάν — χωρίς επιτυχία. 'Ο Μονέ άποφασίζει να τελειοποιηθεί και να έργασθεί στο Παρίσι. Έκει παίρνει μαθήματα, ένθουσιάζεται με τούς πίνακες του Ντυμπινιϋ, του Ντελακρουά και τού Κορνό και δεν θέλει να φοιτήσει στη Σχολή Καλών Τεχνών, πού τή θεωρεί καθυστερημένη. 'Ο πατέρας του τότε τού κόβει τό μηνιαίο έπίδομα πού του είχε όρισει για να σπουδάσει στη Σχολή Καλών Τεχνών κι' ο νεαρός Κλωντ συντηρείται φτωχικώτατα με τή λίγα χρήματα πού του στέλνει μιά θεία του. Κάνει δομηκή ζωή, ύπηρετεί κατόπι τή στρατιωτική θητεία του στην Άλγερία, άρρωσταίνει βαρεια και άπολύεται. Γυρίζει τότε στη Χάβρη όπου ξανασυναντά τόν Μπουντέν και ένα έξωφρενικό πρόσωπο, ένα άλκοολικό μποτέμ, πού υποφέρει από κρίσεις παραφροσύνης, τόν Όλλανδό Γιουκίντ, πού θά γίνει άργότερα διάσημος ζωγράφος. 'Ο Γιουκίντ πείθει τόν Μονέ να έπιστρέψει στο Παρίσι, όπου συνεχίζει τις σπουδές του στο άτελιέ τού μετριάτου Έλβετου ζωγράφου Γκλεϋρ, όπου και γνωρίζεται με τόν άγνωστο άκόμα Ρενουάρ, με τόν Φρειδερίκο Μπαζίλλ και με τόν Άλφρέντ Σισλέϋ. Οι τέσσερες αυτοί — Μονέ, Ρενουάρ, Μπαζίλλ και Σισλέϋ — γίνονται φίλοι και ο

Ο ΚΛΩΝΤ ΜΟΝΕ (Προσωπογραφία του από τόν Ρενουάρ τό 1875, τήν έποχή πού τό σκάνδαλο πού είχε προκαλέσει ή έκθεση των έργων του Μονέ και των φίλων του, έδωσε τό όνομά του στον έμπρεσιονισμό).

Μονέ είναι ο καλλιτεχνικός άρχηγός τους. Αυτός τούς μιλεί για τό φώς και για τό χρώμα «τά δύο θεμέλια τής ζωγραφικής».

Τό 1865 έκθέτει για πρώτη φορά στο Σαλόν: δύο πίνακες πού δεν γίνονται δεκτοί άσχημα. Ταξιδεύει διαρκώς στη Χάβρη, στο Έστρετ, στο Όνφλερ και ζωγραφίζει τοπία, όπου προσπαθεί ν' άποδώσει με μικρές χρωματιστές πινελιές τού παλμούς τού χρώματος και τή αντίφωγίσματα τού χορού.

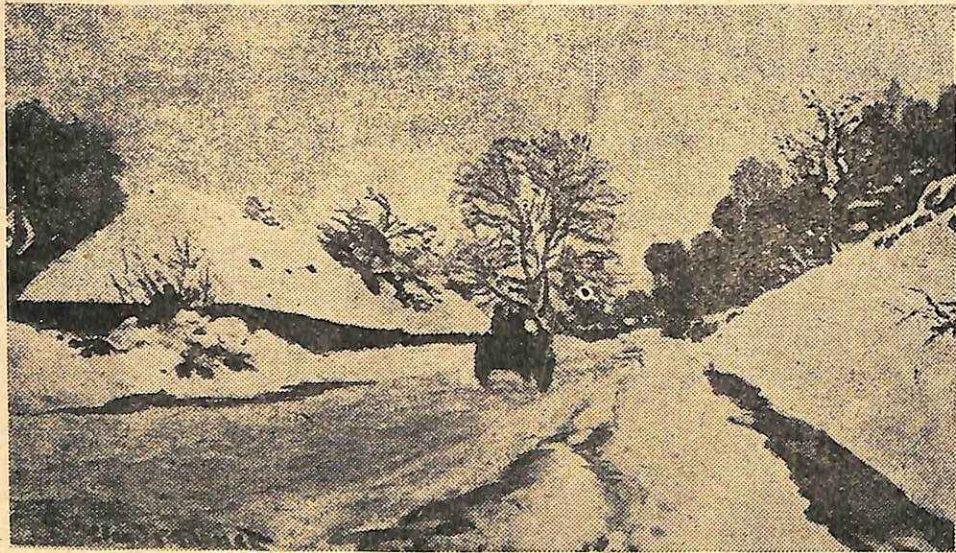
'Εξακολουθεί να έκθέτει στο Σαλόν και οι πίνακές του έπαινούονται — αλλά δεν πουλιούνται. 'Ο Μονέ συνδέεται και συζεί με μιά κοπέλλα, τήν Καμίλλη, άποκτά ένα γιό, τό 1867, αλλά είναι φτωχός. Περνά δύσκολες στιγμές. Και τό 1867 ή κριτική έπιτροπή τού Σαλόν άπορρίπτει τόν πίνακά του «Γυναίκες στον κήπο», σάν όποιο ο ζωγράφος υπελόγιζε πολύ. 'Η Κριτική Έπιτροπή είχε κτυπήσει άμειλίκτα εκείνο τό χρόνο τούς νέους ζωγράφους πού έπιχειρούσαν να είσχωρήσουν στην παλιά ακαδημαϊκή Βασιλλή: τόν Σισλέϋ, τόν Μπαζίλλ, τόν Ρενουάρ, τόν Πισσαρό, τόν Σεζάν, τόν Μανέ, τόν Μονέ.

"Ός τό 1870 ο Μονέ θά περάσει πολύ δύσκολα χρόνια. Είναι τόσο φτωχός, πού ένα βράδυ άποφασίζει ν' αυτοκτονήσει. Ευτυχώς ένας φίλοςτέχνος από τή Χάβρη μαθαίνει τή χάλια του και τού στέλνει λίγα χρήματα. "Όσο για τήν οικογένειά του, τόν είχε άπικηρύξει μετά τή γέννηση τού έξωγάμου παιδιού του.

«Βάλε: έντύπωση»

ΤΟ 1869 ο Μονέ κι' ο Ρενουάρ ζωγραφίζουν, στις όχθες τού Σηκουάνα, τή τοπία εκείνα τή παλλόμενα από φώς πού είναι τή πρώτα έργα τής νέας τέχνης, αυτής πού θά όνομασθεί άργότερα έμπρεσιονισμός. Κατά τόν πόλεμο τού 1870 — όπου είχε σκοτωθεί ο Μπαζίλλ — ο Μονέ παντρεύτηκε τήν

Καμίλλη και καταφεύγει, με τον Σισλέυ, τον Ντωμπινύ και τον Πισσαρό στο Λονδίνο, ζωγραφίζει εκεί πολύ και, γνωρίζοντας τον εμπόρο πινάκων Πώλ Ντυράν - Ρυέλ, που θα παίξει τόσο ρόλο στην ιστορία του εμπρεσιονισμού. Μετά τον πόλεμο, γυρίζει στη Γαλλία, στο Άρζαντέιγ, όπου τον συναντά ο Ρενουάρ. Τό Άρζαντέιγ, ένα χαριτωμένο χωριό στην όχθη του Σηκουάνα, θα γίνει σε λίγο περίφημο από τα έργα των εμπρεσιονιστών. Ο Μονέ, ο Ρενουάρ ζωγράφιζαν εκεί και, σε μικρή απόσταση, σε άλλα χωριά, ο Σισλέυ, ο Πισσαρό και ο Σεζάν. Όλοι ζωγράφιζαν στο ύπαιθρο, όχι στο ατελιέ. Ήταν μια επανάσταση που δεν την άνεχόταν η επίσημη ακαδημαϊκή ζωγραφική. Οι «υπαίθριοι» αυτοί ζωγράφοι έθεωρούσαν τρελλοί και τα έργα τους δεν γίνονταν δεκτά στις εκθέσεις. Πίστευαν, όμως, στη τέχνη τους και συνέχιζαν με επίμονη τη δουλειά τους.

«ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΣΤΟ ΟΝΦΛΕΡ»

Ένας από τους περίφημους πίνακες του Μονέ, ζωγραφισμένος το 1886. Βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου.

Ο Μονέ επαναστάτησε πρώτος εναντίον της επίσημης ζωγραφικής. Άφου το Σαλόνι — ή επίσημη ετήσια έκθεση του Παρισιού — δεν δεχόταν τους πίνακές τους, γιατί να μην οργανώσουν σαν ομάδα μια ανεξάρτητη έκθεση; Σιγά σιγά και παρά τις αντιδράσεις, ο Μονέ, κατόρθωσε να συγκεντρώσει γύρω του μια επίλεκτη ομάδα, που την αποτελούσαν ο ίδιος, ο Ρενουάρ, ο Πισσαρό, ο Γιοκίντ, η Μπερτ Μοριζό, ο καθιερωμένος ήδη Ντεγκά, ο Σεζάν. Ο Μονέ — που αντιπαθούσε τον Μονέ και τον Σεζάν — άρνήθηκε να μετάσχει στην ομάδα. Τελευταίος προσχώρησε και ο Μπουατέν.

Ο Έντμουντ Ρενουάρ, αδελφός του ζωγράφου είχαν επιφορτισθεί να συντάξουν τον κατάλογο των έργων. Μπροστά σε ένα πίνακα του Μονέ, ζωγραφισμένο στη Χάβρη — ένας ήλιος μέσα σε φωτεινή άχνη και, στο πρώτο πλάνο, μερικά κατάρτια παραβίων — είπε:

— Έχεις βάλει για τίτλο «Άποψη της Χάβρης», αλλά, Μονέ, σε δεβαιώνω ότι δεν βλέπω τίποτε!

Έκνευρισμένος, ο ζωγράφος απάντησε: — Καλά, λοιπόν, βάλτε «Εντύπωση». Και ο Έντμουντ Ρενουάρ έγραψε: «Εντύπωση: άνατολή ήλιου».

Ο πίνακας αυτός, την άλλη μέρα, στα εγκαίνια της έκθεσης, προκάλεσε σκάνδαλο — ειρωνικά σχόλια, σαρκασμούς, γέλια και θρίσιες — και λίγο έλειψε να γίνει αίτια συμπλοκής ανάμεσα στους σαρκαστές και στους φίλους του Μονέ. Ένας τεχνοκρίτης, ο Λερουά, ειρωνευόταν δυνατά τον πίνακα και την άλλη μέρα έγραψε ένα άρθρο, με τον τίτλο «Η έκθεση των εμπρεσιονιστών». (Σ. Σ. «εμπρεσιόν» σημαίνει «εντύπωση»). που είχε τεράστια επιτυχία γιατί σάρκαζε αμείλικτα την έκθεση και τα έργα της, πρό πάντων τον πίνακα του Μονέ. Καί, χωρίς να το θέλει, έγινε ο νουνός της νέας σχολής: από το άρθρο του πήρε το όνομά του ο εμπρεσιονισμός.

Τό δόγμα του Μονέ

ΤΑ ΓΕΛΙΑ, όμως, κι' οι σαρκασμοί άρχισαν να παραχωρούν τη θέση τους — άργά, αλλά σταθερά —

σε προσεκτικότερη μελέτη της νέας τεχντροπίας των ζωγράφων αυτών που ήταν έρωτευμένοι με τη φύση: με το φώς και με το χρώμα. Ο εμπρεσιονισμός ωστόσο — ένα αίσθητικό κίνημα που θα αναστάτωνε τη ζωγραφική — δεν έγινε ποτέ σχολή και κανένας εμπρεσιονιστής δεν είχε ποτέ ούτε πρόγραμμα, ούτε θεωρία. Οι εμπρεσιονιστές ζητούσαν να απαλλάξουν τη ζωγραφική από ό,τι είχε άναρμό, άρτηριοσκληρωτικό και σχολικό και να την πλουτίσουν με φώς και χρώμα. Και έμειναν πιστοί στη προσπάθειά τους, παρά τις οικονομικές δυσκολίες που συνήνησαν, παρά τους σαρκασμούς, παρά την έχθρα της επίσημης ζωγραφικής. Ο Μονέ εξακολούθησε να ζωγραφίζει σ' όποιαδήποτε κατάσταση κι' άν βρισκόταν. Φώς και χρώμα: αυτό ήταν τό δόγμα του. Δυσπιστούσε στο μαύρο, λέγοντας «ότι δεν υπάρχει άπόλυτο μαύρο στη φύση». Και μισούσε τό μαύρο, πρώτα από αγάπη στο φώς και έπειτα από αντίδραση στους άκαθημαϊκούς ζωγράφους που τό χρησιμοποιούσαν τόσο πολύ, πρό πάντων στο φόντο των πινάκων τους. Οι «μαύρες σκιές» της Σχολής Κλών Τεχνών τον έκαναν έξω φρενών, γιατί, στα μάτια του, ή σκιά, όπως και τό φωτι-

σμένα μέρη, έχει άποχρώσεις όπου κυριαρχούν ώρισμένοι τόνοι. Οι φωτεινές σκιές είναι μια άπό τις κατακτήσεις του εμπρεσιονισμού, πράγμα που είχε φανεί την εποχή εκείνη ήλιθιότητα και είχε προκαλέσει σαρκασμούς. Ο Μονέ είδε με καινούργιο μάτι τη φύση και τη ζωγράφιζε έτσι, ώστε ο θεατής να έχει την εντύπωση ότι βλέπει στην ουσία τους τό φώς και τό χρώμα. Η τεχντροπία του είναι μια άπό τις πιο σημαντικές καινοτομίες της σύγχρονης ζωγραφικής. Τα πειράματά του φάνηκαν άκατανόητα στους σύγχρονούς του που ήσαν συνηθισμένοι σε μια ζωγραφική συμβατική, σαφή, ξεχωριστική. Ο Μονέ δεν άνασάτευε τις άποχρώσεις, αντιπαράθετε στον πίνακα του τό καθαρά χρώματα του ήλιακού φάσματος, με μικρές πινελιές, έτσι που άπό άπόσταση ή άνασύνθεση και ή σύνδεση με κραδασιμούς να γίνονται στο μάτι όπως γίνονται και στη φωνή. Ο Μονέ δυσκολεύθηκε πολύ να επιβληθεί και ή νέα αυτή τεχντροπία, που παράσερνε τό θεατή σε μια φωτεινή σφαίρα όνειρου κι' όμορφιάς, χλευάσθηκε για πολύ καιρό, ως όπου γίνει επί τέλους κατανοητή. Ωστόσο σιγά σιγά, χάρη στην επίμονή του εμπόρου πινάκων Ντυράν - Ρυέλ και στη συνηγορία συγγραφέων και πολιτικών, όπως ο Μαλλαρμέ, ο Μιρμπά, ο Άλφόνσος Ντωντέ, ο Γουσταύος Ζεφφουά, ο Κλεμανσύ, ο Ζολά, ο εμπρεσιονισμός επιβαλλόταν

«Ένα μάτι, άλλα τί μάτι!»

Ο ΜΟΝΕ έμεινε πιστός στο νορμανδικό τοπίο ως την ήμέρα που, χάρη στην τελική επιτυχία, άγόρασε τό 1891 στο Ζιβανού ένα σπίτι, όπου άρχισε να ζωγραφίζει άκούραστα στον κήπο του. Τό 1889 άρχισε τις «σειρές» εκείνες, που οι περίεργες χρωματικές αναζητήσεις τους είναι σταθερές στην τεχνική της ζωγραφικής. Τό 1895 εξέθεσε σαράντα πίνακες άφιερωμένους σε παραλλαγές φωτός στην πρόσωση του καθεδρικού ναού της Ρουάν!

Στό μεταξύ, χάρη κυρίως στον Ντυράν - Ρυέλ, οι εμπρεσιονιστές έμπαιναν στην άμερικανική άγορά. Ο Μονέ διαμαρτυρόταν, λέγοντας ότι άν πουλιούνταν οι εμπρεσιονιστικοί πίνακες στην Άμερική, δεν θα έμειναν για τό Παρίσι «όπου εξακολουθεί ακόμα να υπάρχει κάποιος γούστο». Ωστόσο ή άμερικανική άγορά τον έβγαλε άπό τό φτώχεια του και έκανε γνωστούς όλους τους εμπρεσιονιστές ζωγράφους. Έτσι ο Μονέ μπόρεσε να κάνει ταξίδια: στη Νορβηγία τό 1895, στο Λονδίνο τό 1900 και 1901, στη Βενετία τό 1908. Η ζωγραφική του είχε σταθερή εξέλιξη: οι φόρμες του διαλύονταν όλοένα πιο πολύ σε μίαν όμιχλη που την αλάκωναν θολές λάμψεις. Όταν άρχισε να ζωγραφίζει τις υμφές του, άκούραστο θέμα των τριάντα τελευταίων χρόνων της ζωής του, έφάρμωσε αυτό που έλεγε «αμεισότητα». Δεν δίσταζε να παρατήσει ένα πίνακα, όταν άλλαζε ή φωτεινή εντύπωση, για να συνεχίσει τη σπουδή του φωτός σε άλλον πίνακα, ώστε να επιτύχει την άκριθή εντύπωση σε μια δεδομένη στιγμή.

Οι «σειρές» των πινάκων με τις υμφές άρχισαν να πουλιούνται 3 — 4.000 χρυσά φράγκα και οι θαυμαστές του Μονέ, ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΜΕΓΙΣΤΟΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΑΤΥΧΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΡΧΑΙ

Τα μυθιστορήματα του μεγάλου Ρώσου πεζογράφου Θ. Ντοστογιέφσκη, είναι γνωστά. Λίγο όμως γνωστή είναι ή ιστορία της ζωής του καταπληκτικού ψυχολόγου, που δεν κατείχε, ωστόσο, την ελάχιστη δύναμη όταν έπρόκειτο να κρίνει τα πρόσωπα που άνακατεύθηκαν στη ζωή του. Παράξενες αντίθεσεις της μεγαλοφυΐας! Ένώ ο έγκέφαλος του συγγραφέα, με θαυμαστή διαύγεια, ζωτάνευε καταπληκτικούς ανθρώπινους τύπους, ο έγκέφαλος του ανθρώπου, στην καθημερινή ζωή, άποδείχτηκε — άφελής και άνίκανος. Ο Μπαλζάκ, τό μεγάλο ταίρι της Δύσεως, έμοιαζε καταπληκτικά μ' αυτόν!

Άνέκδοτα άπό τη ζωή του Θ. Ντοστογιέφσκη

Του κ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

Ο ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΗ υπέφερε άπό έπιληψία. Σ' ήλικία είκοσι έννεά χρόνων, έπειδή έλαβε μέρος στη συνωμοσία του Πετραχέβσκη, που ήθελε να έπανορθωθεί στη Ρωσία μία πνευματική δημοκρατία, καταδικάστηκε σε θανατική ποινή. Ο νεαρός μυθιστοριογράφος, που είχε ήδη δημοσιεύσει τό πρώτο του βιβλίο «Φτωχόκοσμος», δοκίμασε τα άνεκδιήγητα βασανιστήρια της τελευταίας ήμέρας ένός καταδίκου σε θάνατο, γιατί του χάριστηκε ή ζωή στη θέση της εκτελέσεως και του μεταβλήθηκε σε δέκα χρόνων κάτεργα.

Φυλακισμένος στα κάτεργα της Σιβηρίας, ο Ντοστογιέφσκη άνακάλυψε την ιδιοφυΐα του. Στους συντρόφους της ποιητής, που ύπόφεραν μαζί του τη σκληρή ζωή του κατόδικου, άνακάλυψε τη ρωσική ψυχή κι' άρχισε να την άπεικονίζει στο τρομαχτικό βιβλίο του με τον τίτλο: «Άπό τον τάφο των ζωντανών». Μετά τέσσερα χρόνια ο άυτοκράτωρ του έδωσε χάρη και ο Ντοστογιέφσκη ξαναπαρουσιάστηκε στον κόσμο για να ξαναπάρει την άπειση και μοιραία Όδύσεια της ζωής του.

Η ΣΤΥΓΓΙΟΣ κάποιου καπετάν Ίσαγέφ, σαν έμαθε ότι ο άντρας της ήταν καταδικασμένος σε προσεχή θάνατο, φιλιώθηκε με τό διάσημο μυθιστοριογράφο για ν' άποκτήσει ένα διάδοχο μετά τό θάνατο του συζύγου.

Ο Ντοστογιέφσκη πιάστηκε στην παγίδα της και δεν κατάλαβε ότι ή τετραπέρατη έπαιξε μ' αυτόν και με τον έτοιμοθάνατο σύζυγό της, γιατί ήταν ερωτευμένη με ένα νεαρό.

Όταν ο Ίσαγέφ πέθανε, ο Ντοστογιέφσκη παντρεύθηκε τη Μαρία Δημητρίεβνα με την οποία είχε καθημερινούς καυγάδες και είχε την ύπομονή του μακαρίτη Σωκράτη της αρχαιότητας. Και σαν να μην έφταναν τα τόσα βάσανά του, όταν ο λεβέντης αγαπητικός της την παράτησε, ή Μαρία ξεθόλωνε με τό Ντοστογιέφσκη και του δήλωσε ότι ποτέ δεν τό άγάπησε και ότι τον σιχανόταν και τον πρόδιε αλωνίως. Ο Ντοστογιέφσκη την άφησε κι' έφυγε. Ήταν τότε σαράντα χρόνων.

έληρώνοντο γενναία άπό τους εκδότες, δεν του έμεινε πενήταρα. Κάθε συντρόφισσά του, πριν τον εγκαταλείψει, φρόντιζε να του πάρει όσα χρήματα είχε. Το γράψιμο όμως τον κοίραζε. Η Παυλίνα δεν ήταν εκεί για να της ύπαγορεύει να του γράφει. Σκέφτηκε, λοιπόν, να πάρει μία στενογράφο να του γράφει. Και τη βρήκε στο πρόσωπο της δεσποινίδος Σνάτκιν, την όποία προσέλαβε, έρωτεύθηκε και, τέλος, την έκαμε νόμιμο σύζυγό του.

Άλλ' οι άτυχίες εξακολουθούσαν άπό όλες τις πλευρές. Πολιορκημένος άπό τους δανειστές του, που τους χρωστούσε χωρίς να πληρώνει, πιεζόμενος άπό τη γυναίκα του, που διαρκώς του ζητούσε χρήματα, βασανιζόμενος άπό τους συγγενείς του, που δεν ύπόφεραν τη νέα του γυναίκα, ο Ντοστογιέφσκη, για να απαλλαγεί άπ' όλους αυτούς τους μελάδες, πηγαίνει στη Δρέσδη, έπειτα στο Μπάντεν, στη Γενεύη της Έλβετίας, στο Μιλάνο, στη Φλωρεντία, έπειτα Ξαναγυρίζει στην Πετρούπολη και στο διάστημα αυτό τυπώνει δυό μυθιστορήματα «Ο Ήλιθιος» και «Ο Δάιμονας».

Τό τελευταίο αυτό βιβλίο, όπου οι επαναστάτες περιγράφονται με όμότητα και κατακρίνονται, και ο λόγος που έγραψε για τα εγκαίνια του μνημείου του μεγάλου Ρώσου συγγραφέως Πούσκιν, τον κάνουν είδωλο της ρωσικής νεότητας. Και έγραψε, διαρκώς, μέρα και νύχτα, πίνοντας πάντα, σαν τό Μπαλζάκ και τό Βολταίρο, πολλή καφέ για να μην κοιμηθεί μόλις χάραζε.

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΟΣ αυτός, που ή ζωή του είναι μία συλλογή άπό εκατό ζωές, έκαμε ένα θάνατο εξααιρετικό. Ένα φιλικό δείπνο είχε συγκεντρώσει στο τραπέζι του διάφορα πρόσωπα της οικογενείας του, που δεν συμφωνούσαν διόλου μεταξύ των. Η συζήτηση άρχισε μέτρια, άλλα δεν άργησε ν' άγριέψει. Ο Ντοστογιέφσκη, θημωμένος, άποσύρθηκε στο γραφείο του, κυριευμένος άπό κρίση μόλις συγκατομένου θυμού. Η χολή του τον ένοχωρούσε, όταν, βάζοντας τό χέρι του στο στόμα του, τό έβγαλε ραντισμένο άπό αίμα.

Κάλεσαν ένα γιατρό, ο όποιος τον ξάπλωσε στο κρεβάτι για να τον ξετάσει. Ο Ντοστογιέφσκη δεν σηκώθηκε πια άπό τό κρεβάτι του. Πέθανε, σαν καλός ορθόδοξος, διαβάζοντας κομμάτια άπό τό Εθαγγέλιο.

Ε ΤΣΙ τελείωσε ή βασανισμένη ζωή του μεγαλοφυούς αυτού ανθρώπου, που στην παγκόσμια φιλολογία άφησε ένα άπό τα μεγαλύτερα έργα. Προφήτης, προέβλεψε τη ρωσική επανάσταση. Και προφήτευσε ότι «Τό μέλλον της Ρωσίας είναι στην Άνατολή».

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑΣ

Η επίδραση που ασκούν από αισθητική και ψυχολογική πλευρά

Τα χρώματα μπορούν να μεταβάλουν τον εικόνα των σκέψεών μας, να τονώσουν ή να εξασθενήσουν το ήθικόν μας, να γαληνεύσουν ή να ερεθίσουν το νευρικό μας σύστημα; Όταν διοικώμαστε στον δρόμο, προσέχουμε πια πολύ ένα αυτοκίνητο κόκκινο ή γκρονιά ή κίτρινο απ' ό,τι ένα άλλο μαύρο, μπλε ή πράσινο; Σε ίση απόσταση, ένας ζωγραφικός πίνακας όπου επικρατεί το κόκκινο χρώμα, μάς δίνει την εντύπωση ότι βρίσκεται πιο κοντά μας απ' ό,τι ένας άλλος που οι κύριοι τόνοι του είναι γαλάζιοι;

Σε όλα αυτά τα ερωτήματα, η απάντηση είναι «ναι». Από διάφορα πειράματα, που έγιναν, διαπιστώθηκε ότι κάθε χρώμα ασκεί μια ιδιαίτερη, δική του επίδραση στο διανοητικό και ψυχικό μας κόσμο.

Η σύγχρονη χημεία έχει ανοίξει καινούργιους και θαυμαστούς ορίζοντες στην σύνθεση και την παραγωγή χρωμάτων. Έχει δημιουργήσει μια έκτεταμένη ποικιλία αποχρώσεων ανάμεσα στην πιο αλθέρια απλότητα και στην πιο χτυπητή ένταση. Η βιομηχανία έσπευσε να έπωφεληθεί, μη παραλείποντας καθόλου να εκμεταλλευθεί και την ψυχολογική πλευρά του δεδομένου αυτού. Αιθούσες εμπορικών εκθέσεων, γραφεία, εσωτερικοί χώροι αεροπλάνων, αυτοκινήτων και ρεστωράν άσπαιρουν από συνδυασμούς αποχρώσεων σποά μελετημένους ως προς τον αντίκτυπό τους στο θημικό του επισκέπτη, το τελείη και του εργαζομένου. **Όστόσο, οι γυναίκες έδειξαν λιγώτερη βία στο να χρησιμοποιήσουν ολοκληρωτικά τη δύναμη πειθούς κ' εκκυστικότητας που κατέχει το χρώμα.**

Για να είναι κανείς καλά ντυμένος και να ζει μέσα σ' ένα περιβάλλον αρμονικό ως προς την ιδιοσυγκρασία του, ο γνωστός Γάλλος ζωγράφος Αντρέ Ρουσσέλ λέει ότι πρέπει να γνωρίζεις το προσωπικό του χρώμα, που δεν είναι άλλο από εκείνο της ιδιότητος των ματιών του. Κατόρθωσε, λοιπόν, ύστερα από μια αναρίθμητη σειρά δοκιμών, να φτιάξει μια συσκευή, που εξασφαλίζει τον καθορισμό μιας πλήρους χρωματικής κλίμακας, από τους τόνους της όποιας κάθε άτομο μπορεί να διαλέξει με σιγουριά, τι του χορεύεται και του ταιριάζει για το ντύσιμό του, για το σπίτι του και για όλα τα άλλα υλικά στοιχεία της ζωής του. Αυτή η συσκευή, που λέγεται «Σέλφκολορ», καθορίζει άριστα το ακριβές χρώμα των ματιών του ατόμου κι ύστερα παρουσιάζει τις αντίστοιχες αποχρώσεις που ταιριάζουν στα ρούχα, στα εξαρτήματα, στα εφόδια, στο βάψιμο των μαλλιών, στο μακιγιάζ κλπ.

Μια μεγάλη γαλλική εταιρία βαφών για μαλλιά, χρησιμοποίησε αυτές τις χρωματικές κλίμακες, για να παραγάγει καινούργιες αποχρώσεις. Ένα από τα πιο δυναμικά παρισινά καταστήματα διαθέτει τρεις συσκευές «Σέλφκολορ» στο τμήμα ετοιμών ενδυμάτων, προς χρήση των πελατών του. Μια βιομηχανία υφασμάτων, που έχει την έδρα της στη Λυών, βασίζει την παραγωγή της στις κλίμακες Ρουσσέλ.

HOWARD KETCHAM

ΜΑΘΕΤΕ ΟΤΙ...

Στην Αυστραλία, οι άνθρωποι στήνουν ανδριάντες στα έντομα... Έδώ και πολλά χρόνια, μεγάλες περιοχές της Αυστραλίας έχουν σκεπασθεί από ένα είδος κάκτου που αναπτύσσεται ταχύτατα. Ούτε η φωτιά ούτε η σκαπάνη δεν μπορούν να σταματήσουν αυτό τον κατακλυσμό των κακτοιδών που καταπνύν άμετρητα στρώματα καλλιεργήσιμης γής σ' ελάχιστο χρονικό διάστημα. Οι Αυστραλοί αγρότες ζήτησαν από τους επιστήμονες να βρουν ένα μέσο για να τερει φραγμός στην εισβολή των κάκτων. Οι επιστήμονες ανακάλυψαν την «κακτοβλαστίδα», ένα έντομο της Αμερικής που τρέφεται από τους κάκτους. Έκατομμύρια κάμπιες κακτοβλαστίδων εισήχθησαν στην Αυστραλία και άρχισαν ευσεινήδητα να ροκανίζουν τους κάκτους. Σε λίγο η επέκταση των κακτοιδών είχε άνακοσει. Για να έκφυγούν την εγνομοσύνη τους, οι Αυστραλοί αγρότες έστησαν πρόσφατα ένα μνημείο προς τιμήν του ωφέλιμου αυτού έντόμου.

Έπειτα από μακροχρόνιες παρατηρήσεις, ένας Νοτιοαφρικανός ψυχολογικός, ο δρ Βίντεροσετ, κατέληξε σ' αυτό το συμπέρασμα: «Τα λεοντάρια γίνονται άγρια μόνο αν τους λείπει η στοργή. Όπως και οι άνθρωποι, λεοντάρια έχουν ανάγκη από αγάπη, ή στήριξη της οποίας δημιουργεί συμπλέγματα στο ύψιστο επίπεδο τους! Ο δρ Βίντεροσετ στηρίζει τη θεωρία του σ' ένα προσωπικό πείραμα: Ανέθρεψε με όλη την απαραίτητη στοργή και τρυφερότητα ένα λεοντάρι, σήμερα 14 ετών, που το είχε «υιοθετήσει» σε ηλικία μόλις τριών μηνών και το είχε βαφτίσει Λιλι Μπόι. Σε ηλικία ενός έτους, το λεοντάρι είχε μάθει να ύπακούει άμέσως στη φωνή του κυρίου του. Στα τρία του χρόνια είχε μάθει να συνοδεύει τον κύριό του στον περίπατο και δεχόταν να σύρει ένα μικρό άμαξι εάν τον παρακαλούσαν ευγενικά. Το λεοντάρι του δρ Βίντεροσετ έχει.. γίνει χορτοφάγο. Τρέφεται σχεδόν αποκλειστικά με χόρτα, άλλ' αγαπάει πολύ τα χτυπητά αγά και τη σοκολάτα με το γάλα... Είναι άσφαλώς το πιο καλοαναθρεμμένο λεοντάρι της Αφρικής.

Τ' αεροπλανοφόρα της Μεγάλης Βρετανίας κινούνται να γίνουν.. ψαρόβαρκες. Ένας Άγγλος επιχειρηματίας, ο κ. Χάρου Πράτ, πρότεινε στο ναυαρχείο να μετατρέψει τα άπρηχαιωμένα αεροπλανοφόρα σε πλωτά εργοστάσια επεξεργασίας του σολομού και άλλων αλιευμάτων — μια μέθοδος που χρησιμοποιείται από χρόνια στους στόλους των φαλινοθηρικών. Το βρετανικό ναυαρχείο εξέταξε την πρόταση.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ "ΚΟΣΜΟ"

Από τον εξάιτερο πεζογράφο και Γεν. Γραμματέα του Έθνικού θεάτρου κ. Τάσο Άθανασιάδη λάβαμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητέ μου κ. Άκριτα,

Κλεισμένος μήνες τώρα όλα τ' απογέματα, για ν' αποτελειώσω τους «Πανθέους», — θα τους λάβετε τα τέλη του μηνός, — Είχα τον «Κόσμο» για μοναδική μου πνευματική τέρψη. Σας τόχα πει, πόσο με είχε ένθουσιασει από το πρώτο φύλλο του, μα η εξέλιξή του στο καλύτερο, μήνα με το μήνα, είναι πραγματικά ένας θρίαμβος του αγώνος σας. Κάθε θυσία γι' ένα τέτοιο λειτούργημα, - γιατί είναι λειτούργημα, ή έκδοση του «Κόσμου», - αξίζει τον κόπο. Για μένα είναι ένας έξοχος, ένα πραγματικό «περισκόπιο» για να παρακολουθώ τον Κόσμο. Και σας ευχαριστώ.

Με πολλή τιμή
ΤΑΣΟΣ ΑΘΑ ΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

Κύριε Διευθυντά,

Θεωρώ συγχαρητήρια για την καινοτομία της δημοσίευσης των θεατρικών μονόπρακτων σε κάθε τεύχος του περιοδικού σας. Είναι μια θετική συμβολή στη γνωριμία του μεγάλου κοινού με τους κορυφαίους δραματουργούς της οικουμένης. Χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός πως η τελείωση του θεατρικού έργου δεν είναι το διάβασμά του, αλλά η δοκιμασία του πάνω στα σανίδια της σκηνής, το κείμενο ενός έργου είναι μια άτελής ως το ποίεμα, προσέγγιση του συγγραφέα οποσδήποτε όμως, ο αναγνώστης κάτι το σημαντικό κερδίζει απ' την άναγνωσή του, ιδίως έμεις οι απόκληροι της έπαρχίας, που αγαπάμε το τόσο σκωφαντιμένο απ' τα περιοδεύοντα μπουλούκια θέατρο. Ακόμα και στην επανόρθωση της ιδέας του θεάτρου πολλά προσφέρει η δημοσίευση αυτή και δίνει σε κείνον που διαβάσει και πλησιάζει με παρθένα ή μολεμένη απ' τις προχειρότητες μυχί την εντύπωση πως οι πραγματικοί εργάτες του θεάτρου παρουσιάζουν κάτι το πολύ διαφορετικό και συνάμα σημαντικό από τα σκύβαλα της προχειρότητας που σεβρίβουν οι κατ' έπιφαση καλλιτέχνες. Γιωματός θαυμασμό για την τολμηρή σας προσπάθεια δεν μπορώ να κάνω άλλο τούτη τη στιγμή από το να σας σφίξω νοερά το χέρι. Φυσικά ή σύσταση του περιοδικού σας φίλους και γνωστούς απ' όσους παρακολουθούμε τη δημιουργική δουλειά σας εξυπακούεται.

Με τις πιο θερμές ευχές
ΠΕΤΡΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Άμαλίας — Ηλείας

ΤΟ ΚΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ «ΚΟΣΜΟΥ»

Κύριε Διευθυντά,

Με την ευκαιρία που μου κάνετε την τιμή να διαβάσετε τούτο το σημείωμά μου, θάθελα να εύχηθώ σ' όλους τους συνεργάτες του «Κόσμου», κάθε εύτυχία και έπιτυχία στο 1961.

Σε περασμένο τεύχος (68) φιλοξενήθηκε ένα γράμμα μου, που ή χαρά και ή ευγνωμοσύνη μου, για τον θησαυρό που μάς προσφέρετε, τόχα ύπαγορεύσει. Είχα πει τότε, «πως παίρνεις έναν.. «Κόσμο», με μόνο το αντίτιμο ενός

παγωτού». Τότε που ήταν καλοκαίρι και «πήγαινε» τό.. παγωτό, είχα την ευκαιρία να.. κεράσω και μερικούς φίλους μου μ' ένα τεύχος του «Κόσμου» μας. Αυτό ήταν! Η ευγνωμοσύνη τους για κείνο τό.. κέρασμα μου που είναι άδικης και έπαναλαμβάνεται... έβδομαδιά, γιατί απλούστατα, δούλεψε μετά το περιοδικό το ίδιο, τους κατέκτησε προσφέροντάς τους έναν.. «Κόσμο» τόσο ενδιαφέροντα!

Πριν λίγες μέρες μιλούσα με κάποιον άλλο καλό φίλο, για κάποιο θέμα συγγραφής ο «Κόσμος». Τον άγνοούσα. Ντροπή! Έτρεξα στο άπεναντι περίπτερο, ξεκρέμασα ένα «Κόσμο» και του τον προσέφερα. «Στόν χαρίζω, για να ξεστρωθείς» τούπα. Χθες με ξαναείδε. Ήταν τόσο ένθουσιασμένος. «Περιμένω με λαχτάρα πότε θα ξημερώσει ή Τεταρτη» είπε. Είχε «πιάσει» πάλι τό.. κέρασμα!

Μπορεί νάχω ξεδέσει μερικά λεπτα για 5 ή 6 «Κοσμικά» κέρασματα. Μα αξίζουν, «πιάνουν», και νιώθω κι' εγώ χαρά που μπορέσα να δώσω χαρά και ευχαρίστηση σε φίλους, μέσω της δικής σας σπουδαίας προσφοράς!

Τελειώνοντας, θάθελα να εκφράσω μια προσωπική γνώμη. Μήπως καθ' ένας μας, έχει ένα καλό φίλο, ένα καλό γείτονα, που δεν έτυχε να προσέξει τον «Κόσμο»; Άς θυσιάσουμε ένα «κέρασμα» αυτή την έβδομάδα. Πιστεύω πως τα «κέρασματα» δεν θα πάνε χαμένα. Καθόλου άπίθανο (αν βασισθούμε στην περίπτωση μου) τούτη την έβδομάδα, ή την άλλη οι 50.000 (π. χ.) συνδρομητές θα γίνουν 100.000, αφού θα προστεθούν ισάριθμοι φίλοι που τους.. κέρασαμε — τί είναι 4 δραχμές; Άς δοκιμάσει καθ' ένας μας λοιπόν αυτό το «κόλπο» γιατί «πιάνει»!

Ο σκοπός άλλωστε, αγιάζει τα μέσα! Και ο «Κόσμος» μας πρέπει να ζήσει! Άς βοηθήσουμε λοιπόν, αφού μπορούμε όλοι μας.

Με αγάπη
ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ «ΚΟΣΜΟΥ»

Αγαπητοί μου φίλοι,

Έχετε αναλάβει ένα δύσκολο άγώνα, αλλά θάρρος και θα τον κερδίσετε. Όλοι οι αναγνώστες είναι στο πλευρό σας. Από καιρό διάβαζα σε κάθε σχε-

δόν περιοδικό γράμματα άναγνωστών οι όποιοι ύπόσχονται με κάθε θυσία να μεγαλώσουν την κυκλοφορία του περιοδικού και συγχρόνως ύποδεικνύουν να ιδρυθεί ένας σύλλογος φίλων του περιοδικού «Κόσμος»..

Στην αρχή διάσασα να σας γράψω γι' αυτό το πράγμα. Τώρα όμως διαβάζοντας το γράμμα του φανατικού φίλου του περιοδικού μας από το Βέλλο Κορινθίας Άντώνη Καλογύρου, κάθε διασταγμός μου έχει πέσει. Άπό τώρα και πέρα θα λέγω: «ήμουν, είμαι και θα είμαι άναγνώστης του «Κόσμου». Αυτό πρέπει να γίνει το σύνθημα κάθε ένθερμου άναγνώστη του περιοδικού μας. Είμαι λοιπόν πρόθυμος να ιδρύσω εδώ στη Λάρισα με τη βοήθεια μερικών άλλων φίλων ένα σύλλογο φίλων του «Κόσμου». Ξέρω πως είναι λίγο δύσκολο, αλλά θα κάνω ότι μπορέσω. Και κατόπιν σιγά — σιγά να ιδρύσουμε όλοι μαζί όπωσ γράφατε μια «Πανελληνία Όμοσπονδία Φίλων του «Κόσμου» με πλετώτερα ενδιαφέροντα. Εύχομαι λοιπόν όλόμυχα αυτό το ευγενές όνειρο να γίνει πραγματικότητα. Διάβασα επίσης στο τελευταίο τεύχος με μεγάλη μου χαρά ότι στις 29/12/60 θα εκδοθεί και το μηνιαίο περιοδικό «Σύγχρονη Έγκυκλοπαίδεια». Πριν κλείσω το γράμμα μου θέλω να ευχηθώ το 1951 να είναι ευτυχισμένο και πιο καρποφόρο από το 1960.

Σας χαιρετώ φιλικά
ΝΙΚΟΛΑΙΟΣ Κ. ΚΟΤΤΑΣ
Λάρισα

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΜΑΣ ΦΙΛΟΙ

Αγαπητό μου περιοδικό...

Είμαι και εγώ ένας από τους πιο φανατικούς άναγνώστες σου. Άπό την ήμερα που έτυχε να πέσει το πρώτο τεύχος στα χέρια μου, έγινες το απαραίτητο εφόδιο του σπιτιού μου, ή σύντροφος της ζωής μου.

Χάρη σε σένα ή ζωή μου έπαψε να είναι μονότονη και κορυστική. Το ύλικό με το οποίο άσχολείσαι μου έδωσε μια ευχάριστη και μια περιέργεια για να μάθω πράγματα τα όποια με μορφώνουν. Με συγκίνηση διαβάσα τα άναγνώσματα των κ. κ. Βρεττάκου και Τροπαϊάτη τους όποιους εκτιμώ πολύ. Έπίσης είμαι ευγνώμων και εις τους κ. κ. Άκριτα, Μακρήν, Γκοθύμα οι όποιοι είναι οι δημιουργοί του πλέον μορφωτικού και έπιστημονικού περιοδικού στην ιστορία της Ελλάδας.

Έγώ προσωπικώς προσπάθω να διευρύνω σε μεγάλη κλίμακα την κυκλοφορία του αγαπητού μου περιοδικού. Και το θεωρώ κάτι σπουδαίο το ότι έχω κάνει άναγνώστες σου έπτά φίλους μου οι όποιοι δεν γνώριζαν την ύπαρξή του.

Σας ευχαριστώ πολύ
Με σεβασμό ο μικρός σου φίλος
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Β' τάξη Γυμνασίου
Χολαργού 102 — Χαλάνδρι

ΒΡΕΘΗΚΕ Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΤΣΑΡΩΝ;

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 16

συνήθη αυτοκίνητα κι' επιβλεπτόταν έτσι όχι πολύ.

Το τζιπ κι' οι τρεις επιβάτες του διέσχισαν τη Γεωργία κι' έφθασαν στο περίφημο δρομάκι, που διέσχιζε το σιδηρούν παραπέτασμα. 'Αλλά, όταν τὸ πέρασαν, διαπίστωσαν ότι ὑπῆρχε μπροστά τους ἕνα... ξύλινο παραπέτασμα. 'Ήταν ἕνα εἶδος φράγματος — πύργος ἀπὸ σανίδες, πὺλ τὸ φρουροῦσαν δυὸ Σοβιετικοὶ στρατιῶτες, ὄπλισμένοι μὲ πολυβόλα.

★

ΤΟ βολάν, βρισκόταν ὁ Τζῶν Σμιθ. Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος πρὸς τὸν ἄξονα, γιὰ τὸ φρουρὸ θὰ ὑποπεύονταν. Οἱ τρεῖς φίλοι συμβουλευθῆκαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ τὰ βλέμματα. 'Ο Στάβα Μπογκντάνωφ ἔδρασε ἀπὸ τὴν τσέπη του τὸ μεγάλο «βόλβερ του κι' ἡ Τάνια εἶπε ἀπλᾶ: «Δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύση...»

Ὁ Σμιθ ἐξακολούθησε νὰ προχωρεῖ πρὸς τοὺς στρατιῶτες. Φτάνοντας σὲ κάποια ἀπόσταση ἀπ' αὐτοὺς, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα χαρτί — ἕνα παλιὸ λογαριασμὸ ξενοδοχείου — καὶ τὸν ἔτεινε μὲ τὸ ἕνα του χέρι. Ἡ Θεά του χαρτιοῦ προκάλεσε τὸ ἀποτέλεσμα πὺλ συνήθως προκαλεῖ σὲ ὄλους τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Καθισχυασμένοι, οἱ δυὸ στρατιῶτες κρέμασαν τὰ πολυβόλα τους στοὺς ὤμους κι' εἰτοιμάσθηκαν νὰ δοῦν τὸ χαρτί. Φτάνοντας στὰ 20 μέτρα ἀπὸ τὸ ξύλινο φράγμα — πύργος, ὁ Σμιθ πάτησε ταχύτητα. Ὁ δυνατὸς κινήτηρας ἀπάντησε μουγκρίζοντας καὶ τὸ τζιπ πήδησε κυριολεκτικὰ καταπάνω στὶς σανίδες, συντρίβοντας τες, ἐνὼ ὁ Μπογκντάνωφ ἔριχνε νεκρὸ τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες. Πρὶν ὁ ἄλλος προλάβει νὰ ἀντιδράσει, τὸ τζιπ κι' οἱ ἐπιβάτες του βρισκόταν στὸ τουρκικὸ ἔδαφος καὶ θὰ μπορούσαν νὰ εἶχαν σωθεῖ, ἂν ὑπῆρχαν καὶ Τούρκοι συνοριακοὶ φρουροί.

★

ΑΛΛΑ δὲν ὑπῆρχαν. Κι' ὁ δρόμος δὲν ἐπέτρεπε στὸ τζιπ νὰ τρέξει πολὺ γρήγορα, πρὶν ὁ ἄλλος φρουρὸς ἀδειάζει τὶς σφαίρες του στὰ πίσω λάστιχα καὶ στὸ ρεζερβουάρ τῆς βενζίνης. Στὸ μεταξὺ, ἀπὸ τὸ κοντινὸ φυλάκιο, ζεπετάχθηκαν κι' ἄλλοι στρατιῶτες. Ὅλοι τους πέρασαν τὴ συνοριακὴ γραμμὴ κι' ἔτρεξαν πρὸς τὸ σταματημένον τζιπ.

Ὁ Τζῶν Σμιθ ἄδραξε τὴν Τάνια ἀπὸ τὸ χέρι κι' ἔτρεξε μαζί της σ' ἕνα μικρὸ κοντινὸ δάσος. Μόλις τρύπωσαν σ' αὐτὸ, ἔριξαν μιὰ ματιὰ πίσω γιὰ νὰ δοῦν ἂν τοὺς ἀκολουθοῦσε ὁ Στάβα Μπογκντάνωφ. Ἀλλά ὁ γέρος εἶχε σκεφθεῖ χωρὶς ἄλλο ὅτι δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἐγκαίρως ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ στάθηκε νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσει, ἀδειάζοντας κατὰ πάνω τους τὸ ρεβόλβερ του, πρὶν πέσει νεκρὸς, κατατρυπημένος ἀπὸ τὶς σφαίρες τους.

Τώρα, τὸ μυστικὸν τὸν τόπου, ὅπου βρισκονται οἱ 500 τόνοι (μεῖον 150) τοῦ αὐτοκρατορικοῦ χρυσοῦ, τὸ κατέχουν μόνον τὰ δυὸ ἄτομα πὺλ ἐπέζησαν ἀπ' αὐτὴ τὴν καταπληκτικὴν περιπέτεια: ὁ Σμιθ κι' ἡ Τάνια.

ΑΝ οἱ περιπέτειες τῆς στρατιᾶς τοῦ Κολτσάκ κι' ἡ ἐξαφάνισή του χρωτῶν Τσάρων εἶναι ἀναμφισβήτητα ἱστορικὰ γεγονότα, ἡ ὑπόλοιπη ἱστορία πὺλ διηγηθῆκαμε πρέπει νὰ ὁμολογηθεῖ ὅτι δὲν εἶναι καὶ πολὺ ἀξιολογητὴ. ROGER DELORME

Ο ΥΠΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΙΝΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 21
τομη σκηνή μὲ τὸ πὺλ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον. Ὁ «σκηνωθῆτης» τοῦ φιλμ ἦταν ὁ καθιγητῆς Βίλχελμ Ἔσς, ὁ διάσημος Ἑλβετὸς φυσιολόγος πὺλ εἶχε κάνει ἐμπειριστικὰ μελέτες πὺλ ἀποκαλυπτικὴς μελέτες γιὰ τὸ νευροφυτικὸ σύστημα καὶ πὺλ, τὸ 1949, μοιράσθηκε τὸ βραβεῖο Νόμπελ τῆς Ἰατρικῆς μὲ τὸν Ἑγγαρ Μόντζ. Ἄλλο διάσημο νευρολόγος. Ὁ Ἔσς εἶχε βρεῖ μιὰ μέθοδο ἐρεθισμοῦ ἰδιαίτερα ἀκριβῆ, πὺλ τὴ συνιστοῦσαν λεπτοφύεστατα ἠλεκτρόδια, εἰσερχόμενα στὸν ἐγκέφαλο χωρὶς τὴν ἀνάγκη ἐκτεταμένης διατήρησης. Ὅταν οἱ ἐρεθισμοὶ κατευθύνονταν στὴν ἐγκεφαλικὴ ζώνη, πὺλ προαναφέραμε, τὸ ζῶο ἀποκοιμῶταν σχεδὸν ἀμέσως μὲ φυσικὸ τρόπο.

Ἀπομένει τώρα νὰ δοῦμε ποιοὶ εἶναι οἱ φυσικοὶ ἐρεθισμοὶ πὺλ ἀφοροῦν αὐτὸ τὸ κέντρο. Ἐδῶ, λοιπόν, κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους οἱ ὁρμόνες τῆς ὑποφύσεως, πὺλ ἐξηγούν τὴν πρόκληση τοῦ ὕπνου, χωρὶς νὰ παραβλέπεται κι' ὁ ὁρμὸς τὸν τοξινῶν τῆς κοπώσεως. Οἱ μηχανικοὶ ἐρεθισμοὶ τοῦ Ἔσς ἀντιστοιχοῦσαν ἀκριβῶς στὴν ἐπίδραση αὐτῶν τῶν οὐσιῶν. Ἀλλά δὲν λείπουν κι' ἄλλοι παράγοντες, πὺλ ἀντανακλαστικὰ ἀφοροῦν τὴ λειτουργία τοῦ νευρικοῦ αὐτοῦ κέντρου, ὅπως ἡ ἡσυχία, τὸ σκοτάδι ἢ κατὰλληλη σωματικὴ κατάσταση, τὰ λίγα ῥοῦχα, ἢ ὁροσὶα κατὰ τὸ καλοκαίρι κι' ἢ θαλπωρὴ κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἀλλά ἡ ἕταρξη νευρικοῦ ρυθμιστικοῦ κέντρου τοῦ ὕπνου, τώρα τελευταία, ἐγίνε γιὰ τὴν ἐπιστήμη ἀπὸ βεβαιότερη ἐσημεῖον ἀντιλεγόμενον. Ἐνῶ ὡς ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ, δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία γιὰ τὸν ὁρμὸ πὺλ παίζει ἢ ἐγκεφαλικὴ ζώνη πὺλ ὑπέδειξαν οἱ κλινικὲς παρατηρήσεις στὶς περιπτώσεις ληθαργικῆς ἐγκεφαλιτικῆς ὁδοσ κι' οἱ παρατηρήσεις τοῦ Ἔσς, τώρα, μὲ νέα πειράματα, διαφορετικῶν προσανατολισμῶν, φημιχρυσταλλώνεται ἡ ὑπόθεση ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ ὕπνου ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἄλλα τμήματα τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Μιὰ ἀκόμα ἐνδειξη γιὰ τὸ πόσο πολὺπλοκο εἶναι στὴν πραγματικὴτητα τὸ πρόβλημα τοῦ ὕπνου, βρίσκειται στὸ μεγάλο ἀριθμὸ ἀσθενειῶν πὺλ συνοδεύονται μὲ διαταραχῆς του. Ἐνῶ, πάλιν, πρᾶγματι, κάποιες σαφῆ παθήσεις, ὅχι μόνον ἐγκεφαλικῆς, ἢ νευρικῆς ἀλλὰ κι' ἄλλες, ὅπως ἀλλοιώσεις τοῦ ἥπατος ἢ τῶν νεφρῶν ἐξ αἰτίας ζαχαροδιαβήτη, ἢ ἀσθηρσιολῆρηση κλπ., καθὼς καὶ φυσιολογικῆς καταστάσεως, ὅπως ἡ ἐγκυμοσύνη, πὺλ κατὰ τὴν διαδρομὴ τους εἶναι πιθανὸν νὰ ἀνακλύουν ἀλλοιώσεις στὸν ρυθμὸ τοῦ ὕπνου. Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ ξεχάσουμε καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἕπνοβασιᾶς.

Ἡ ἀϋπνία, πὺλ ὑπῆρξε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάθε γενεᾶς καὶ μένει ἀνεκὰν ὡς πρὸς ἐπιβίωση, εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες μίστιες τῆς ἐποχῆς μας. Οἱ γιατροὶ ἀκούουν καθημερινὰ ἀπὸ ἕνα σωρὸ πελάτες τους τὴν αἴτηση: «Ξαναχωρίστε μου τὸν ὕπνο». Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ αἵωνα μας, ἀλλὰ ἰδίως κατὰ τὰ τελευταία χρόνια, ἡ φαρμακολογία ἔχει ἐπεξεργασθεῖ μιὰ πλοῦσια κλίμακα παρασκευασμάτων πὺλ κλύουν τὸν ὕπνο. Τὰ φάρμακα αὐτὰ γίνονται ὁλοένα πὺλ ἀποτελεσματικὰ καὶ λιγώτερο τοξικά. Ἀν, ὅμως, ἡ ἀϋπνία παραμένει, αὐτὸ ὁφείλεται στὸ ὅτι ἡ σχετικὴ ἀγωγὴ δὲν μπορεῖ νὰ περιοριθεῖ σὲ μιὰ συμπτωματικὴ θεραπεία. Πρέπει νὰ ἀποκρυσταλλωθεῖ, ἀπὸ ληφθῶν ἂν ὕψει πολλὰ δεδομένα, πὺλ ἀπαίτων συστηματικὴ κι' ὄχι πάντα ἀσφαλὴ διαγνωστικὴ ἐρευνα. Σχνᾶ, ἡ ἀϋπνία εἶναι μακροχρόνιος ἀντίπαλος παθήσεων κι' ἐλαττωματικῶν καταστάσεων, πὺλ δὲν εἶναι καθόλου εὐκολὸ νὰ τὶς ὑποπνευθεῖ ὁ γιατρός.

ULRICO DI AICHELBURG

ΦΡΑΝΤΣ ΛΙΣΤ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 36
μὲ τὸν Κλεμανσὸ ἐπὶ κεφαλῆς δὲν κούραζονταν νὰ ἐξμυνοῦν τὸ ζωγράφος. Ἡ δόξα εἶχε ἔλθει ἐπὶ τέλους, ἔπειτα ἀπὸ δεκαετίες σαρκασμῶν καὶ δυστυχίας. Ἦταν, ὅμως, τώρα ἀργά γιὰ τὸν Μονέ. Εἶχε τυφλωθεῖ, ἔκανε ἐγκλίση καταρράκτη καὶ ἀνέκτησε ἕνα μέρος μόνον ἀπὸ τὴ δράση του. Εἶχε χηρέψει τὸ 1879, εἶχε ξαναπαντρευθεῖ καὶ χηρέψει γιὰ δευτέρη φορὰ τὸ 1911. Ὁ γιὸς του Ζᾶν εἶχε πεθᾶν τὸ 1908. Τὰ γερᾶματα τοῦ Μονέ κύλισαν στὴ μοναξιά τοῦ Ζιβερνύ, ὅπου ὁ μεγάλος ζωγράφος ζοῦσε ἄγνωστος σχεδὸν στὴ νέα γενιὰ τῶν ζωγράφων, πὺλ εἶχαν ἀπαρνηθεῖ τὸν ἐμπροσθενισμὸν κι' ἀναζητοῦσε καινούργιες τεχνοπτικές. Οἱ φίλοι του εἶχαν πεθᾶν οἱ ὅλοι, τελευταῖοι ὁ Ντεγκᾶ τὸ 1917 κι' ὁ Ρενουάρ τὸ 1919. Ὑπέφερε ἀπὸ τὴ μοναξιά καὶ τὴν ἐγκατάλειψη. Ἐλάχιστοι πιστοὶ εἶχαν μείνει — πρὸ πάντων ὁ Κλεμανσὸ πὺλ τὸν ἐπισκεπτόταν συχνά. Σ' ἕνα γράμμα του στὸν Ἀγγλο φίλο του Τσάρτερη γράφει αὐτὰ, πὺλ εἶναι σὰν ἡ διαθήκη του:

«Ἡ μόνη μου ἀξία εἶναι ὅτι ζωγράφισα ἄμεσα, μπροστὰ στὴ φύση, ἐπιζητώντας ν' ἀποδώσω τὶς ἐντυπώσεις μου μπροστὰ στὰ πὺλ φευγαλέα ἐφέ.»

Ὁ Σεζᾶν εἶπε γι' αὐτόν:
— Ὁ Μονέ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα μάτι, ἀλλὰ τί μάτι!

Καὶ πρόσθετε:
— Ἐνῶ ὁ πὺλ γέρος ἀπ' ὄλους μας. Τὸν βάζω στὸ Λουῆρο!

Πέθανε στὶς 5 Δεκεμβρίου 1926 στὸ Ζιβερνύ καὶ ὁ Κλεμανσὸ τὸ ἔκλεισε τὰ μάτια. Ὅταν, ὅμως, οἱ νεκροθάφτες θέλησαν νὰ σκεπάσουν τὸ φέρετρο μὲ τὸ πατροπαράδοτο μαῦρο ὕφασμα, ὁ Κλεμανσὸ τὸ τράβηξε ἀπότομα καὶ τὸ ἀντικατέστησε μὲ μίαν ἀπὸ τὶς χρωματιστὲς κορτίνες του παραθύρου, λέγοντας:

— Ὅχι μαῦρο γιὰ τὸν Μονέ!
Τὸ ἔργο του — ἡ τούλιχιστον τὸ μεγαλύτερο μέρος του — ἀποδείχτει ὅτι, ἂν ὄλα στὴ φύση εἶναι ἐφήμερα, τὸ ἐφήμερό εἶναι, ὅπως λέγει ὁ Ρενᾶν, κάποτε θεῖο. ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

Οι κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης

Ἡ ΕΠΙΔΗΜΙΑ τῆς γονιμοποίησης καὶ ἀναπτύξεως ἀνθρώπινου ὄραϊου, μετασᾶ σ' ἐργαστήριον πὺλ μετὰ δόθηκε τελευταία, προκάλεσε πραγματικὸ ἄλλο ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ σημασία τοῦ γεγονότος, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ καὶ θεησκευτικὴ σημασία του. Τὸν ἐπιστημονικὸ αὐτὸ ἄλλο ἐπέτυχε ὁ Ἰταλὸς Δρ Ντανιέλε Πετροῦτσι βιολόγος ὅστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια ἐρεῖνης. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῆς ἱατρικῆς πραγματοποιήθηκε γονιμοποίηση θηλυκοῦ ἀνθρώπινου ὄραϊου μὲ τὸ ἄρρεν ἀνθρώπινον σπερματοζῶμαριο ἔξω ἀπὸ τὸ ἀνδρῶτινον σᾶμα. Τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ ἐπίτευγμα τῆς δημιουργίας ἀνθρώπινου σᾶματος μὲ σ' ἐπειραματικὸ σᾶμα ὁ «Κόσμος» θὰ ἀναπτύξει προσεχῶς.

★

Ἡ Ἐφημερίδα «Πρόβδα» γράφει ὅτι οἱ σκλητῆρες Μπέλζα καὶ Στρέλκα πὺλ τὸν Αὐγούστου τοῦ περασμένου χρόνου ταξίδεψαν στὸ Διάστημα μὲ τὸ πρῶτο σοβιετικὸ διαστημόπλοιο γι' ἐπέστρεψαν σᾶς καὶ ἀβλαβεῖς, δὲν παρουσίασαν ἀπὸ τότε καμιά ὀργανικὴ ἀνωμαλία. Τὰ ζῶα βρισκονται ἀπὸ συνεχῆ ἐπιτήρηση ἐκ μέρους τῶν Σοβιετικῶν ἐπιστημόνων. Θὰ γίνουν κι' ἄλλες δοκιμαστικὲς ἐκτοξεύσεις διαστημολογίων γιὰ νὰ μὴν ἐκτεθεῖ σὲ κίνδυνον ἢ ζωὴ τοῦ πρῶτου Σοβιετικοῦ ἀστροναῦτη. Ἐἰ ἐκτοξεύσει στὸ Διάστημα τῶν σοβιετικῶν τεχνιτῶν δορυφόρου, γράφει ἡ «Πρόβδα», ἔθεσε τὰ θεμέλια γιὰ τὴν συστηματικὴν ἐξερεύνηση τοῦ Διαστήματος καὶ κατέστησε δυνατὴ τὴν ἔναρξη προπαρασκευῶν γιὰ τὴν ἀποστολὴ ἀνθρώπου στὸ Διάστημα. Ἡ Ἐφημερίδα δὲν ἀναφέρει πότε θὰ ἐπιχειρηθεῖ τὸ πρῶτο ταξίδι τοῦ ἀνθρώπου στὸ Διάστημα ἀλλὰ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ βέβαιο ὅτι τὸ 1961 θὰ εἶναι ὁ κρίσιμος χρόνος τόσο γιὰ τὶς σοβιετικὲς ὅσο καὶ γιὰ τὶς ἀμερικανικὲς προσπάθειες πὺλ σὺν τὴν κατεύθυνση.

★

ἩΝ περασμένη ἐβδομάδα ὁ ἀμερικανικὸς τεχνιτῆς δορυφόρος «Ντικόνβερσο 17» διαλύθηκε στὴν ἀτμόσφαιρα. Ὁ δορυφόρος αὐτὸς εἶχε ἐκτοξευθεῖ στὶς 12 Νοεμβρίου καὶ πραγματοποιήσε 725 περιστροφὲς γύρω ἀπ' τὴ Γῆ.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

ἈΠΟ τὸ νοσοκομεῖο τῆς Χιροσίμα στὸ ὅποιο νοσηλεύθηκαν τὰ 90% τῶν θυμάτων τῆς πρώτης ἀτομικῆς βόμβας, ἀνακοινώθηκε ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πειραματικοῦ χρόνου 52 ἀνθρώποι πέθαναν ἀπὸ ἀσθένειες πὺλ ὁφείλονται στὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια. Στὸ νοσοκομεῖο τοῦ Ναγκασακί πέθαναν κατὰ τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτία 32 ἄτομα. Ἐταὶ τὰ θύματα τῆς ραδιενεργείας κατὰ τὸ 1960 ἀνέρχονται σὲ 84. Κατὰ τὸ 1959 οἱ θάνατοι ἀπὸ ἀσθένειες πὺλ ὁφείλονται στὴ ραδιενέργεια δὲν εἶχαν ὑπερβεῖ τοὺς 64.

★

ἈΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ εἰταιρία κατασκεύασε νέο εἶδος χαρτιοῦ πὺλ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ τετνώνεται πρὸς ὄλας τὶς κατευθύνσεις. Τὸ νέο χαρτί, ἀποτέλεσμα πολλῶν πειραμάτων καὶ προσπαθειῶν, πρὸκειται νὰ βιομηχανιοποιηθεῖ καὶ νὰ δοθεῖ στὴν κατακόρυφη. Χάρη στὴν ἰδιότητά του νὰ τετνώνεται χωρὶς νὰ οχί ζεταί, τὸ χαρτί αὐτὸ θὰ χρησιμοποιηθεῖ ἐνδύματα σὲ πολλοὺς τομεῖς ἀντὶ τῶν ὕφασματων. Π. χ. μποροῦν νὰ κατασκευασθοῦν αετονόγια, πετσέτες, στολῆς ἱατρῶν καὶ νοσοκομίων καὶ τὸ χαρτί αὐτὸ θὰ εἰδη αὐτὰ τοῦ ρουχιμοῦ θὰ μποροῦν νὰ πετοῦνται μετὰ τὴν πρώτη χρήση κι' εἶσι εὐὰ ἐξασφαλίζεται ἡ καθαριότητα χωρὶς τὴ φασαρία τοῦ πλυσίματος.

Ἄλλη ἀμερικανικὴ εἰταιρία ἀνήγγειλε τὴν ἀνακάλυψη νέου τρόπου χρησιμοποίησης τῶν παλαιῶν ἐφημερίδων ὡς ὄλικοῦ μονώσεως. Οἱ ἐφημερίδες ἐμποτιζονται μὲ δορικὸν δέξ, ὁπότε, καθὼς ἀποδείχθηκε ἀπὸ τὰ σχετικὰ πειράματα, γίνονται ἄρρωστες τὸσο ἀπὸ τὴ φωτιὰ ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ νερὸ.

★

ΣΤΗΝ Ἀγγλία καὶ στὴν Οὐαλλία οἱ μολυσματικὲς ἀρρώστιες εἶχαν πολὺ λιγώτερα θύματα κατὰ τὸ 1960 παρὰ κατὰ τὸ 1959. Αὐτὸ, κατὰ τὴ γνώμη ὀρισμένων Ἀγγλων γιατῶν, ὁφείλεται στὸ γεγονός ὅτι τὸ 1960 ἔπληξε ἀσυνήθιστα βροχερῶς. Οἱ βροχεῖς ἐξέπληναν τὴ «φόβη», τὴν πυκνὴ ὁμίχλη,

πὺλ εἶναι ἡ κατὰ τῶν βρετανικῶν νησιῶν γιὰ τὴ προκαλεῖ τὴ διάδοση τῶν μολυσματικῶν ἀσθενειῶν. Οἱ ἄρθμοι πὺλ δίνουν οἱ στατιστικὲς (1000 θύματα τῆς γριππῆς τὸ 1960, ἔναντι 7850 τοῦ 1959 θανάτων περικτώσεις βρογχοπνευμονίας 23500 τὸ 1960 ἔναντι 28.000 κατὰ τὸ 1959, θάνατοι ἀπὸ διφθεριτίδα 138 ἔναντι 179 κλπ.) φαίνεται ὅτι ἐπιβεβαιώνουν αὐτοὺς τοὺς ἀπολογητῆς τῆς βροχῆς πὺλ εἰς θάνατοι τὸ 1961 νὰ εἶναι ἐξ ἴσου βροχερὸ μὲ τὸ 1960, πὺλ ὑπῆρξε τὸ βροχερώτερον ἔτος τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὰ τελευταία 88 χρόνια.

★

ἌΡ Ρόξενμπεργκ, πὺλ εἶναι γιὰ τὸν ἔργων μιὰς μεγάλης βιομηχανίας χαλκοῦ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, σὲ μιὰ πρόσφατη ἀνακοίνωσή του, τόνισε ὅτι δὲ ἀνακοινώγεται ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πὺλ ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν ἀνάθεση ὑπεύθυνης ἐργασίας στοὺς ἀναπήρους πολέμου καὶ στοὺς ἀναπήρους ἀπὸ δυστυχήματα καὶ ἀρρώστιες. Ἄλλ' οἱ παρατηρήσεις τοῦ ἀφοροῦν περισσότερο τοὺς διαβητικούς. Ἡ ἀσθένεια αὐτὴ εἶναι ἀρχαίως διαδεδομένη καὶ μὲχρι ποῦν ἀπὸ μερικὲς δεκαετίες τὴ θεωροῦσαν θανάσιμη. Τὸ 1921 δυὸ Καναδοὶ γιατροὶ βροῖσαν τὸ ἀντίδοτό τῆς: τὴν Ἴνσουλίνη. Χάρη σ' αὐτὴ τὴν ἐπιτυχία τῆς σύγχρονης ἱατρικῆς οἱ διαβητικοὶ μποροῦν σήμερον νὰ ξαναβροῦν τὸν κανονικὸ ρυθμὸ ζωῆς πὺλ τοὺς ἐπιτρέπει ν' ἀσχοληθοῦν μὲ μιὰ παραγωγικὴ ἐργασία. Δὲν δικαιολογεῖται ὁ ἐλάχιστος διαταγῆς γιὰ τὴν ἀπασχόληση τῶν διαβητικῶν στὴ βιομηχανία. Ἀπαίτεται βέβαια κάποια σχετικὴ τάξη στὸ ρυθμὸ τῆς ζωῆς τους. Οἱ διαβητικοὶ πάσχουν ἀπὸ κακὴ λειτουργία τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ἴλης (μεταβολισμοῦ). Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιβάλλεται ἡ δίαιτα καὶ ἡ τακτικὴ χρήση τῶν ἐνεσῶν Ἴνσουλίνης. Ὁ Δρ Ρόξενμπεργκ βεβαιώνει πὺλ οἱ διαβητικοὶ εἶναι ἱκανοὶ ἄτομα καὶ γιὰ κοπιωτικὴ ἐργασία. Πρέπει ὅμως ν' ἀποφευχθεῖ ὀπωσδήποτε ἡ νυκτερινὴ ἐργασία, γιὰ τὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν ὑπάρχουν οἱ προποθέσεις ἐνδὺ ὀμαλοῦ ρυθμοῦ ζωῆς. Ὁ διαβητικὸς πρέπει ἐπίσης νὰ βρεσκειται ἀπὸ τὴ συνεχῆ ἐπιτήρηση τοῦ γιαιτροῦ.

Ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς

Ὁ Στὸ 1962 οἱ πολυελεῖδες διεθνεῖς ἐκδόσεις τῶν μεγάλων ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων θὰ μποροῦν νὰ κυκλοφοροῦν ταυτόχρονα σὲ ὀποιοδήποτε μέρος τοῦ κόσμου μὲ τὴ χρησιμοποίηση τοῦ συστήματος τῶν τηλεοπτικῶν δορυφόρων. Κάθε σελίδα θὰ «φωτογραφίζεται» ἀπὸ ἠλεκτρονικὴ συσκευή πὺλ θὰ μετατρέπει τὴν εἰκόνα σὲ μαγνητικὰ κύματα. Τὰ κύματα θὰ μεταδίδονται ἀπὸ σύστημα τηλεοπτικῶν δορυφόρων σὲ ὀποιοδήποτε σημεῖο τῆς ὕδρογειοῦ, ὅπου θὰ γίνεταὶ αὐτομάτως ἡ μετατροπὴ τοῦ σὲ φωτεινὰ κύματα πὺλ θὰ συνθέτουν τὴν εἰκόνα τῆς ἐφημερίδος. Ἡ ὅλη διαδικασία γιὰ τὴν ἀναμετάδοση 90 σελίδων μεγάλου σχήματος δὲ θὰ διαρκεῖ περισσότερο ἀπὸ 6 λεπτά.

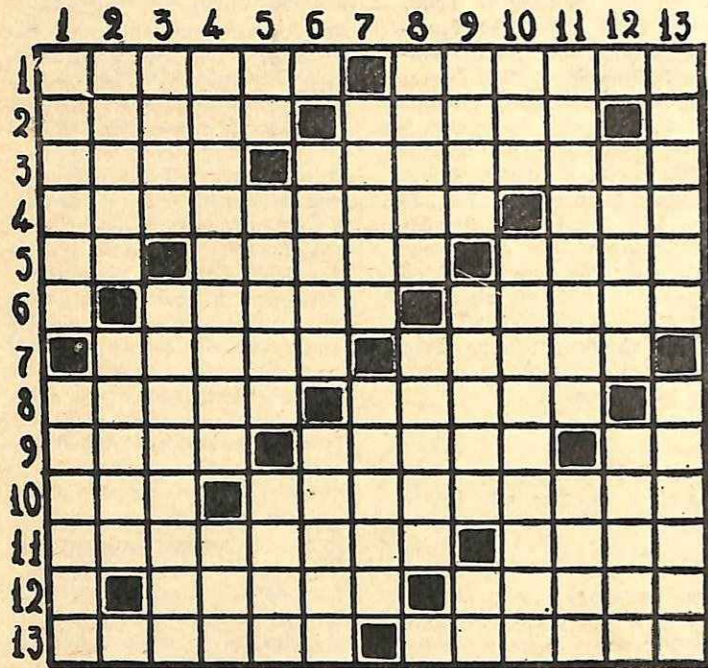
★

Ὁ Σκωτσεῖς φαίνεται πὺλ εἶναι ἀνεπὲρβλητο: στὴν τεχνικὴ τῆς ὀδοποιίας. Ἐνας Σκωτς, ὁ Τζῶν Μακάνταμ, ἐφευρε τὴ μέθοδο σκυροστρώσεως πὺλ φέρει τὸ ὄνομά του κι' ἔχει διαδοθεῖ σ' ὄλο τὸν κόσμο. Τώρα, ἕνα ἐργοστάσιο τῆς Γλασκῶθης παράγει ἕνα νέο ἀσφαλτοῦχομίγμα πὺλ περιεχει μιὰ πρόσθετη οὐσία, τὴν «ἀμίνη» πὺλ φαίνεται πὺλ θὰ ἔχει εὐεργετικὴ ἐπίδραση στὸν τομέα τῆς συντηρήσεως τῶν ἀσφαλτοστρωμένων ὁδῶν. Οἱ ἀσφαλτικὲς ἐπιστοφώσεις μποροῦν νὰ διατηρηθοῦν 5 ὄς 10 χρόνια, ἀνὰ ὄλο μὲ τὶς καιρικὲς συνθήκες καὶ τὴν τροχαία κυκλοφορία. Ὅταν ἀρχίζουν νὰ σκάσουν, ἐπενδύονται καὶ πάλι μὲ ἀσφαλτο. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ, ἡ διάρκεια μιᾶς ὀδικῆς ἐπιφανείας δὲν μπορεῖ νὰ παραταθεῖ παρὰ μόνον γιὰ πέντε ἄτομα χρόνια καὶ ἡ ἐπένδυση δὲν ἐπιτυγχάνει παρὰ μόνον ἂν ὁ δρόμος εἶναι ἀπολύτως στεγνός. Ἀλλοῶς, ἡ ἐπένδυση σκάει γρήγορα καὶ ὁφείλει νὰ ξαναγίνε, πρᾶγμα πὺλ ἀπαυτεῖ χρόνον, ἐργάτες καὶ χρήματα. Ἡ ἀμίνη, ἂν ἀναμιχθεῖ μὲ ἀσφαλτο, μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δρόμου εἶναι στεγνὴ ἢ ὕγρη καὶ δὲν σκάει μὲ τὶς διαφορῆς κλιματολογικῆς μεταβολῆς. Οἱ δοκιμὲς πὺλ ἐγιναν στὴν Ἀγγλία ἀπέδωσαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ μίγμα ἀσφαλτοῦ καὶ ἀμίνης στοιχεῖ λίγο περισσότερο ἀλλ' ἡ πρόσθετη δαπάνη ὑπερκαλύπτεται ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματα τῆς μεθόδου.

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

- 1) Αυτός διαρκώς πνέει. — Αντιπαθής στους χαρτοπαίχτες.
- 2) 'Αρχαία χώρα της Μ. 'Ασίας. — Διάσημος συνδέτης οπερετών.

- 3) Γνωστός και από το «τρίγωνό» του. — 'Απόμερο δραμάκι.
- 4) Δεν παρανομιεί (οὐδ.). — 'Αρχικά ναυτικής ἀρχής.
- 5) Χαρακτηρίζουν αὐτοκίνητα. — Μαύρο ἄλογο. — Μονάδα βάρους.
- 6) Βάζουν γιαιούσι. — Προκλητική γυναίκα.
- 7) Δὸν — Ζουὰν τῆς ἀρχαίτης. — Μπαίνει σὲ παπούτσι.
- 8) Κατὰ κάποιο τρόπο. — Φερνάντο... στὰρ τῆς θρόνης.
- 9) Λένε πὼς κατοικεῖται. — 'Έχει τὴν ὄραία του. — Νότα.
- 10) Μουσικῶν... κλειδί. — Μιλᾷ γι' ἀπίθανα πράγματα.
- 11) 'Ακαταμάχητος. — Τὸ κόνιστο τῶν μυλωθρῶν.
- 12) Τὸ στερεῖται ὁ ἀναξιόπιστος. — Μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.
- 13) Νησιά τοῦ 'Ατλαντικοῦ. — 'Έχει πολλὰ ἡ ζωὴ.

ΚΛΘΕΤΩΣ

- 1) 'Αρχαία πόλη τῆς Μ. 'Ασίας. — Εἶδος παγωτοῦ.
- 2) Εἶναι ὁ ἀλάβατος. — Βρίσκεται στὴ θέση του.
- 3) Τὴ γνώρισαν οἱ πρωτόπλαστοι. — Βάνουσο.
- 4) Παχύδερο θηλαστικό. — Προηγείται ἀνδρῶν ὀνομάτων.
- 5) 'Εκλεκτὴ ποιότητα. —

- Τέντωμα, ἀλλὰ ροπή. — Ταγάρι.
- 6) 'Όνομαστὸς Γερμανὸς ζωγράφος. — Συνήθως ἐρχοῦνται οἱ ἀθληταὶ μας.
 - 7) Πάει ροδάνι ἢ ... γλώσσα του. — Μιὰ τῶν Δωδεκανήσων.

- 8) Δὲν περιέχουν τίποτα. — Τουρκικὸ νόμισμα.
- 9) Μικρὸ δίτροχο ὄχημα. — Σωστά. — Τὰ παίρνετε.
- 10) 'Αρχικὰ παλιοῦ κόμματος. — Προδίδει τὴ βαθεῖα σας συγκίνηση.
- 11) 'Έχει καὶ ἡ ζωὴ μας
- 12) Τέτοιος ποιητὴς εἶναι καὶ ὁ Αἰσχύλος. — Κάτι τὸ ὑπερφυσικό.
- 13) Γνωστὸ πουλάκι. — Τὴν ἀποφεύγουν οἱ ναῦτες.

ΛΥΣΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. ΚΟΡΑΗΣ — ΛΑΦΤΡΑ
2. ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ 3. ΤΠ — ΡΩΣΙΚΟΣ — ΜΟ 4. ΩΡΑ — ΣΤΕΝΗ — ΣΕΤ 5. ΜΟΝΑ — ΟΣΟ — ΜΑΝΗ 6. ΑΠΑΛΕΣ — ΝΤΟΒΕΡ 7. ΤΦΟΣ — ΑΝΑΞ 8. ΑΛΟΓΟΣ — ΚΤΑΝΕΣ 9. ΛΑΡΑ — ΕΑΡ — ΣΟΔΑ 10. ΠΙΑ — ΜΙΜΟΣ — ΝΕΤ 11. ΕΑ — ΓΕΡΑΝΟΣ — ΣΡ 12. ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ 13. ΣΤΙΒΑΣ — ΣΑΚΚΟΣ.

ΚΛΘΕΤΩΣ

1. ΚΡΤΩΜΑ — ΑΛΠΕΙΣ
2. ΠΡΟΠΤΛΑΙΑ 3. ΡΣ — ΑΝΑΦΟΡΑ — ΠΙ 4. ΑΑΡ

ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 23

ει γιὰ ὅλα τὰ φάρμακα, ἀκόμα καὶ τὰ πιὸ ἡπια καὶ τὰ πιὸ εὐεργετικά, ὅπως ἡ ἀσπιρίνη καὶ τ' ἀντιβιοτικά. Κάθε φορά πὸ ἕνα φάρμακο μᾶς θεραπεύει, ταυτόχρονα μᾶς δηλητηριάζει. Τὸ συκώτι μας, πού ἡ ἀποστολή του εἶναι νὰ καθαρίζει τὸν ὄργανισμό ἀπὸ τὶς θλαβερὲς οὐσίες, ἀγρυπνεῖ μέρα καὶ νύχτα, ἀποκρούει τὶς ἐπιθέσεις τῶν δηλητηριῶν καὶ τὶς περισσότερες φορές θριαμβεύει. 'Αλλ' οἱ θλαβερὲς οὐσίες τοῦ ἐπιτίθενται καὶ τὸ πολιορκοῦν ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές. Εἶναι ὑποχρεωμένο ν' ἀντιμετωπίζει ἀσταμάτητα τὰ πιὸ ἐχθρικά δηλητηρία, τὰ πιὸ παράξενα καὶ τοξικά μόρια. 'Έτσι, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, ἡ ἄμυνά του χαλαρώνεται γιὰτὴν ἀντοχή του ἔχει ὄρια. Μπορεῖ τὸ ἴδιο τὸ συκώτι ν' ἀρρωστήσει, ἢ ν' ἀρρωστήσουν ἄλλα ὄργανα πού ἔχουν προσβληθεῖ ἀπὸ τὰ δηλητηρία πὰν ξέφυγαν ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ συκωτιοῦ καὶ σκορπίστηκαν, μετὴν κυκλοφορία τοῦ οἴματος, σ' ὅλο τὸν ὄργανισμό.

'Ο θάνατος ἀπλώνει τὰ φτερά του

ΧΗΜΙΚΕΣ ἐπιθέσεις, αἰσθητηριακὲς ἐπιθέσεις.. 'Ο θάνατος ἔχει ἀρχίσει τὶς συνδυασμένες ἐπιχειρήσεις. 'Ο ἀνθρώπινος ὄργανισμὸς ἀμύνεται γενναίως, ἀλλ' ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια φαίνεται πὼς ἔχει ἀρχίσει νὰ κάμπτεται. 'Η ἀντίστασή του ἐλαττώνεται, χάνει μιὰ - μιὰ τὶς ὀχυρὲς του βέσεις. Πόσο θὰ μπορέσει νὰ κρατήσει; 'Η διάρκεια τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς μειώνεται — αὐτὸ τουλάχιστον μᾶς ἀποκαλύπτουν οἱ στατιστικὲς τῶν δυὸ τελευταίων ἐτῶν. 'Η κάμψη, στὴν ἀρχὴ θρασύτατη, δὲν ἀποκλείεται νὰ καταλήξει σὲ μιὰ τραγικὴ καὶ ἀπροσδόκητη κατάρρευση. Οἱ ἐπιστήμονες ἔδωσαν τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ φαίνεται πὼς ἀκόμα δὲν ἔχουμε συνειδητοποιήσει τὴ σημασία του. 'Η αὐτὴ σκιά τοῦ θανάτου ἀπλώνεται πάνω στὸν κόσμον μας, αὐτὸ τὸν κόσμον πού ἐμεῖς ἐδημιουργήσαμε. 'Αλλ' ἡ ἐπιστήμη πού εἶναι μερικὰ ὑπεύθυνη γι' αὐτὴ τὴ δραματικὴ κατάσταση, διαθέτει ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ ἐξουδετερώσει τὰ ὅπλα τοῦ θανάτου, φτάνει νὰ ὑπάρχει ἡ καλὴ θέληση ἐκ μέρους αὐτῶν πού ὀρίζουν τὶς τύχες τῆς ἀνθρωπότητος. 'Ο θάνατος θὰ ἔχει πάντα τὴν τελευταία λέξη - αὐτὴ εἶναι ἡ μοίρα τοῦ ἀνθρώπου — ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι νὰ μὴν τὸν ἀφήσουμε νὰ τὴν προφέρει πρόωρα...

LUIGI CONFALONIERI

Η ΗΕΑΡ
παράγει
και διανέμει
ηλεκτρικὴν
ἐνέργειαν
εἰς τὰς 'Αθήνας,
Πειραιὰ
καὶ
τὴν περίεξ
περιοχὴν.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
Ὁδὸς Κοραΐ 4 • Ἀθήναι • Τηλέφ. 30.001/8

ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Ὁδὸς Ἐθν. Ἀντιστάσεως 8 • Τηλέφ. 42.611/2

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΣΥΗΡΕΤΗΣΕΩΣ ΠΕΛΑΤΩΝ
'Αθήναι • Τηλέφ. 811.941/5
Πειραιεύς • Τηλέφ. 474.065/6

ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
1) Εἰς Ὀρμον Ἁγ. Γεωργίου (Κερατοῖν)
2) Εἰς Νέον Φάληρον

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.

— ΑΛΟΓΑ — ΓΑΒ 5. ΗΡΩΣ — ΕΣΟ — ΜΕΡΑ 6. ΣΩΣΤΟΣ — ΣΕΙΡΑΣ 7. ΝΙ ΕΣ — ΑΜΑΝ 8. ΔΙΚΝΟΝ — ΚΡΟΝΟΣ 9. ΑΚΟΗ —	— ΣΟΜΑ 10. ΦΟΣ — ΜΟΝΑΣ — ΣΟΚ 11. ΤΣ — ΣΑΒΑΝΟΝ — ΙΚ 12. ΜΕΝΒΕΛΕΣ 13. ΑΡΟΤΗΡ — ΣΑΤΡΕΣ

ΜΕ Τὸ ΜΙΚΡΟ φερνικόδιο

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΑΤΑ

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΜΟΥ ΦΙΛΟΙ,

Εὐκόλη πού ἔχουν τὴν κριτικὴ, πού συχνὰ φτάνει ὡς τὴν κατακραυγὴ καὶ στὸ ἀνάθεμα γιὰ τοὺς μικροὺς, γιὰ τὴν νεολαία μας γενικά, οἱ μεγάλοι... Καὶ πιὸ πολὺ, ὅταν δὲν ἔχουν οἱ ἴδιοι παιδιὰ καὶ δὲν στηρίζουν τὴν ἐμπειρία τους στὴν ἀμεση ἀνατροφή μαζὶ τους, ἀλλὰ παρακολουθοῦν ἕμμεσα τὴ συμπεριφορὰ τους στὴν κοινωνία ἀπὸ βιαστικούς πληροφοριοδότες κι' ἀπ' ὅ,τι διαδίδουν στὸν τύπο γι' αὐτά.

Σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς καὶ σ' ὅλους τοὺς καιροὺς, ἡ παλιὰ γενιὰ δὲν τὰ εἶχε ποτὲ καλὰ μετὴν καινούργια. Πάντοτε οἱ παλιότεροι ἦταν — κατὰ τὴ γνώμη τους, βέβαια — καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἐπιγεγενημένους. Καὶ σπάνια πάντοτε συνέβαινε νὰ μὴ διαψευσθεῖ. Γιατὴ ἡ μοίρα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ τελειοποιεῖται βιολογικὰ καὶ πνευματικὰ μέσα στὸ κύλημα τοῦ χρόνου. 'Ο πολιτισμὸς προάγεται ἀένα, ὥστε νὰ ἐφοδιάζει, νὰ ἐξοπλίζει τὸν ἄνθρωπον μετὰ ὁλοένα καὶ πιὸ γερῆτερη ἀρματοσωτῖα γιὰ τὶς ἀντιξοότητες τῆς ζωῆς. Φτάνει νὰ ἰσχυρισθεῖ κανεὶς πόσο ἔχει ἀύθηθι ὁ μέσος ὄρος ζωῆς μέσα στὸν αἰῶνα μας. Παράλληλα, ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ γενικά πλαταίνει συνεχῶς τοὺς πνευματικούς ὀρίζοντες, κάνει τὸν ἄνθρωπον νὰ σκέπτεται πιὸ ἐντατικά, νὰ τοῦ ἀναπτύσσει τὸν πνευματικὸ του κόσμον, νὰ τὸν φέρνει ὁλοένα καὶ πιὸ κοντὰ στοὺς κόμβους τῶν προβλημάτων πού τὸν περιζώνουν καὶ νὰ τοὺς λύνει συνέχεια τὸν ἕνα πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο.

'Ο σημερινὸς νέος δὲν μοιάζει μετὴν πρὶν ἀπὸ λίγες δεκαετηριδίες — πὼς ἄλλοιως νὰ τὸν ποῦμε; — συνάδελφό του. Τί λέω πρὶν λίγες; Πρὶν ἐλάχιστες θὰ ἔπρεπε νὰ πῶ. Παίρνω παράδειγμα τὰ ἀκόμα πρόσφατα — παιδιά τοῦ Σαράντα. Κι' ὁμως, τί δὲν ἀκουσαν, πόσα δὲν τοὺς ἐσουραν οἱ μεγάλοι ἐκείνου τοῦ καιροῦ... Κι' ὅταν ἄστραψε ἡ φεγγαβολὴ τῆς Πίνδου πάνω ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ χάρον, ὅλοι ἔτριβαν τὰ μάτια τους κι' ὅλοι «κατάπιαν» τὴ γλώσσα τους. Κάποια ὁμοία κατακραυγὴ ἐνάντια στὰ σημερινὰ παιδιά σέρνεται καὶ στοὺς τωρινούς καιροὺς. Δὲν θέλω νὰ πῶ πὼς τὰ τοὺς ἀγγέλω. Μὰ δὲν εἶναι καὶ σωστὸ ν' ἀρπάζεται κανεὶς ἀπὸ σημερινὰ παιδιά εἶναι ὅλο ἀρισμένους παρεκτροπές τους, γιὰ νὰ βγάξει γρήγορα κι' ἀμελέτητα καταδικαστικὲς ἀποφάσεις. Πολλά, πάμπολλα τὰ ἀνθη τοῦ κακοῦ πού καλλιεργοῦνται στὰ θερμοκήπια

τῶν ἀντυχῶν τῆς σύγχρονης νεολαίας μας. Πού πολλές φορές ἐξορθοῦνται ὡς τὰ ἄκρα.

Τὰ δικαιολογητικά γι' αὐτὲς τὶς ἐκτροπὲς ἴσως καὶ νὰ μποροῦν ν' ἀνευρεθοῦν μέσα στὴν ἴδια τὴν κοινωνία, στὴ μεταπολεμικὴ τῆς διάρθρωση, στὰ ἐλλιπῆ μέσα πού διαθέτει γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζει τὶς ἀνησυχίες τῶν νέων, νὰ τοὺς στρέψει ἐγκαιρῶς σὲ γόνιμες κοίτες, ἀντὶ νὰ τοὺς λιθοβολεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων. 'Όστόσο, αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς οἱ νέοι πού παρεκτρέπονται δὲν ἔχουν καμμιά εὐθύνη — ἔχουν πολλές, πάμπολλες, μόνο πού ὑπάρχουν πάντοτε καὶ συνυπεύθυνοι, πρῶτα μέσα στὸν στενὸ οἰκογενειακὸ περίγυρον καὶ συνέχεια στὸν εὐρύτερον περίγυρον τῆς κοινωνίας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὁμως πάλι, ἀπὸ τὴν ἀντίπερα ὄχθη, προβάλλουν καὶ ἀθιγνὲς δάσεις — ἀλλοίμονο ἂν δὲν προβάλλαν — νέοι με ἄρτια πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ συγκρότηση.

'Έτυχα σὲ μιὰ τέτοια «ἔοση» τὶς προάλλες στὸ σπίτι ἑνὸς νεαροῦ φίλου, πού μ' εἶχε, καλέσει ἀνήμερα πὸ Χριστούγεννα. 'Ίσως νὰ μὴν ὑποπτευθεῖ κι' ὁ ἴδιος πόση χαρὰ μετὰ πρόσφερε ἀπ' τὴ στιγμὴ πού πάτησα τὸ κατώφλι τοῦ σπιτικοῦ του. 'Ηλικιωμένοι οἱ γονεῖς, πού ὁ τραχὺς μόχθος τῆς ζωῆς εἶχε ἀφήσει ἐντονο τὸ πέρασμα πού πάνω στὰ χαρακωμένα ἀπ' τὶς ρυτίδες μάγουλά τους. Κι' εἶδη ἀγῶρια στὴ σειρά, μετὰ μὲν ἄλλο πρὸς φίλον μου — ἕνα παλληκάρι γύρω στὰ εἴκοσι τοὺς χρόνια — νὰ τοὺς περιστοιχίζον καὶ νὰ πλημμυρίζον ἀπὸ φῶς τὸ εἰρηνικὸ ἐκεῖνο σπῆτι, σὰν ὀλινοχτα παράθυρα στὸν ἥλιο. 'Ο πρῶτος γιὸς ἀνοίγει κι' εἶδινε τὸ δρόμο στὰ νεότερα ἀδέρφια του. Κι' ἦταν ἕνας δρόμος ὄχι εὐκόλος ὁ δικός του, ἀλλὰ σκληρὸς κι' ἐπίπονος. Δουλεῖα σκληρὴ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, σπουδὲς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Κι' ὅλο τὸ σπῆτι νὰ λαμποκοπᾷ ἀπὸ πᾶστρο, ν' ἀκτινοβολοῦν ἀπὸ ψυχικὴ εὐφορία τὰ πρόσωπα μικρῶν καὶ μεγάλων. Πῶς νὰ μὴ χαρεῖς τέτοια νιάτα καὶ νὰ μὴν ὑπογραμμίσαις τὴν πολυτιμὴ προσφορά τους! 'Έτσι πού νὰ δικαιολογεῖται ἀκόμα πιὸ πολὺ ἡ πίστι τούτης τῆς στήλης γιὰ τὰ σημερινὰ παιδιά μας. Καὶ νὰ μὴ χρειάζονται φοβεροὶ κατακλυσμοί, σὰν πρὶν εἴκοσι χρόνια, γιὰ νὰ δικαιωθοῦν, νὰ δικαιωνοῦνται ὁλοένα καὶ μέσα στὸν περίγυρον τῆς εἰρήνης — τῆς ἐσθῆς ἀνήσυχης, τῆς ἐσθῆς λειψῆς πού ἔχουμε ταχθεῖ σήμερα νὰ ζοῦμε.

Μὲ ἀγάπη
ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΙΑΙΤΗΣ

ΠΟΙΟΣ; ΠΟΓΕ; ΠΟΥ;

- 1) Ποιὸς ἐφάρξαε τὴν πρώτη σιδηροδρομικὴ ἀτμάμαξα;
- 2) Πότε ἀγόρασαν οἱ Ἄγγλοι τὴν Κύπρο μα; ἀπὸ τοὺς Τούρκους;
- 3) Ποιὸς ἦταν ὁ Ντιζελ;
- 4) Πότε γεννήθηκε ὁ ἴταλὸς φυσικὸς Γουλιέλμος Μαρκόνι;
- 5) Πότε ἐγίνε ἡ μάχη τοῦ Μόντε Κασίνο;
- 6) Ποῖο ἦταν τὸ πρῶτο βιβλίον πού τύπωσε ὁ Γουτεμβέργιος;
- 7) Ποιὸς ἐφάρξαε τὸ περίφημον ἄγαλμα ὁ Κελλσσοσ τῆς Ρόδου;
- 8) Ποιὸς ἀνέκαλυψε τὸ ραδιό;
- 9) Ποῖο εἶναι τὸ ἀρχαιότερον ποδοσφαιρικὸ σωματεῖο;
- 10) Καὶ ὁ ἀρχαιότερος ἑλληνικὸς ποδοσφαιρικὸς σύλλογος;
- 11) Πότε καταστράφηκε ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Πομπηίας;
- 12) Πόσα χρόνια βάστηξε τὸ κτίσιμον τοῦ Παρθενῶνα;
- 13) Ποῖο εἶναι τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς Γῆς;
- 14) Καὶ ποῖο τὸ μεγαλύτερον βάθος τῆς θάλασσης πού ἔχει μετρηθεῖ ἴσαμε σήμερα;
- 15) Ποῖο εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν;
- 16) Πότε γεννήθηκε ὁ μέγας Ρῶσος μυθιστοριογράφος Ντσοτογιέφσκι;
- 17) Ποιὸς ἐφευρε τὴν τηλεόραση;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

- 1) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1813).
- 2) Ἄγγλοι οὐροσ Ζεβόρδ (1875).
- 3) Ἄγγλοι οὐροσ Ζεβόρδ (1875).
- 4) Ἰταλὸς φυσικὸς Γουλιέλμος Μαρκόνι (1874).
- 5) Ἰταλὸς φυσικὸς Γουλιέλμος Μαρκόνι (1874).
- 6) Γουτεμβέργιος (1474).
- 7) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 8) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 9) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 10) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 11) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 12) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 13) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 14) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 15) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 16) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).
- 17) Ἄγγλος οὐροσ Ζεβόρδ (1874).

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΚΟΣΜΟΣ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΗ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

1 οἱ
ἀνθρώπινες
ΦΥΛΕΣ
HENRI-V. VALLOIS

ΚΑΛΟΤΥΠΩΜΕΝΑ
χρήσιμα και φθηνά
βιβλία για όλους

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ
ΤΗΝ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

2
ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ
ΧΩΡΙΣ
ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟ
ΤΟΥ PIERRE ROUSSEAU

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ